

Upplands-Bro

KOMMUNEN SOM GER PLATS

Handlingar till
Socialnämndens sammanträde
den 13 december 2018

Dagordning

Beslutsärenden

106 Statistikuppföljning tredje kvartalet 2018	3
107 Rapportering av ej verkställda och verkställda beslut per den 30 s	24
108 Vad tycker de äldre om äldreomsorgen? Särskilda boenden 2018	31
109 Vad tycker de äldre om äldreomsorgen? Hemtjänst 2018	51
110 Avtalsuppföljning inom hemtjänst, avlösar- och ledsagarservice enl.	68
111 Redovisning av öppna jämförelser 2018 - krisberedskap inom socialt	104
112 Justering av ersättning enligt Lagen om Offentlig Upphandling (LOU)	110
113 Överenskommelse om bibehållet kostnadsansvar vid flyttning till sä	113
114 Revidering av riktlinjer för ekonomiskt bistånd	131
115 Revidering av riktlinjer för socialnämndens arbete med barn och un	223

Rapporter

Delegationsbeslut

Tf Kontorschefer, 2018-10-25 -- 2018-10-29	271

Anmälningar

Remiss för handlingsplan för att förebygga och minska våld i nära rel.	272
Inbjudan till utbildningsdag om att samtala med unga nyanlända om hääl	301
Kommunfullmäktiges beslut § 116 - Inträdesordning för ersättare i kom	303

Camilla Sommar

Datum
2018-11-08

Vår beteckning
SN 18/0044

Er beteckning

Socialkontoret

Socialnämnden

Camilla.Sommar@upplands-bro.se

Justering av ersättning enligt Lagen om offentlig upphandling (LOU) för driften av Hagtorps äldreboende

Förslag till beslut

Socialnämnden höjer ersättningen till Frösunda AB från 1623 kr per vård dygn till 1665 kr per vård dygn på Hagtorps äldreboende i enlighet med gällande driftavtal, från och med den 1 januari 2019.

Sammanfattning

Enligt aktuellt driftavtal mellan Frösunda Omsorg AB och Upplands-Bro kommun, socialnämnden, enligt lagen om offentlig upphandling (LOU), ska ersättningen justeras årsvis enligt omsorgsprisindex (OPI) som fastställs av Sveriges kommuner och landsting (SKL). Frösunda ska avisera en prisjustering senast tre månader innan den nya ersättningens ikraftträdande. Frösunda Omsorg AB har inkommit med avisering till socialnämnden i enlighet med avtalet. Ny ersättning från och med 2019-01-01 är 1 665 kr per vård dygn.

Beslutsunderlag

- Socialnämndens tjänsteskrivelse den 8 november 2018.
- Inkommen begäran om prisjustering från verksamhetschef på Hagtorps äldreboende

Ärendet

Den 15 maj 2013 tog Frösunda Omsorg AB över driften av Hagtorps äldreboende enligt LOU. Enligt driftavtalet mellan Frösunda Omsorg AB och Upplands-Bro kommun framgår att Frösunda Omsorg AB från driftstarten erhåller en fast ersättning om 1 439 kr per vård dygn. Vidare framgår att ersättningen ska vara fast till och med 2013-12-31, och från och med 2014-01-01 justeras årsvis enligt OPI som årligen fastställs av SKL. En avisering av önskad prisjustering ska komma kommunen tillhanda senast tre månader före

ikraftträdandet. Frösunda Omsorg AB har inkommit med en begäran om prisjustering enligt avtal. Nuvarande ersättning är 1 623 kr per vård dygn.

Av avtalet framgår att ersättningen efter aviserad önskan om prishöjning ska räknas om med fastställt OPI för året. Fastställt OPI för 2018 är 2,6 %. Detta innebär att priset ska justeras upp med 2,6 %. Ny ersättning per dygn efter prisjustering beräknas genom formeln: $1\ 623\ \text{kr} \times 1,026 = 1\ 665,198\ \text{kr}$. Avrundat ger det en ersättning per vård dygn om 1 665 kr. Ny ersättning gäller från och med 2019-01-01.

Barnperspektiv

Socialkontoret bedömer att beslutet inte står i strid med barnets bästa.

Eva Folke

Socialchef

Elisabeth Rågård

Avdelningschef Kvalitet- och verksamhetsstöd

Bilagor

1. Begäran om prisjustering från verksamhetschef på Hagtorps äldreboende

Beslut sänds till

- Frösunda Omsorg AB
- Akt
- Kamrersassistent

Stockholm 2018-09-25

Hej,

Frösunda Omsorg AB org.nr.556509-2482, driver Hagtorps äldreboende enligt avtal med Upplands Bro kommun. Enligt avtalet ska priserna justeras enligt OPI 2019-01-01. Justeringen ska aviseras senast tre månader före ikraftträdandet, det vill säga senast 2018-10-01.

Priset per plats och dygn uppgår till 1 623 kr för 2018.

Vi vill härmed begära prisjustering à definitivt OPI from 2019-01-01 enligt avtal.

Med vänlig hälsning

Anette Josefsson, verksamhetschef Hagtorp
E-post: vc.hagtorp@frosunda.se
Telefon: 010-130 36 59

Lena Bergström

Datum

2018-11-13

Vår beteckning

SN 18/0066

Er beteckning

Socialkontoret

Socialnämnden

lena.bergstrom@upplands-bro.se

Statistikuppföljning tredje kvartalet 2018

Förslag till beslut

Socialnämnden godkänner statistikuppföljningen för tredje kvartalet 2018.

Sammanfattning

Statistikuppföljning görs varje kvartal. Syftet med statistikuppföljningen är att redovisa ett antal uppgifter från de verksamhetssystem som socialkontoret använder och därmed ge en bild av det aktuella läget är på socialkontoret.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 2018-11-13.
- Statistikuppföljning tredje kvartalet.

Ärendet

Statistikuppföljning görs varje kvartal på socialkontoret. Denna uppföljning avser andra kvartalet.

Inom ekonomiskt bistånd har antalet insatser via AME (arbetsmarknadsenheten) ökat under 2018. I avslutsorsakerna kan det utläsas att de flesta som blir självförsörjande blir det genom arbete.

Inom barn och ungdomsenheten har antal vårddyg i HVB-hem och i konsulentstödda familjehem ökat under året. Det beror på att det finns några vårdkrävande ungdomar som har behov av HVB-hem eller konsulentstött familjehem.

Inom missbruksvården visar avslutsorsakerna att målet med vården är uppfyllt i en stor del av de avslutade insatserna.

Inom boende, det vill säga boende med sociala kontrakt, som finns på socialkontoret, har antalet insatser ökat under 2018. De nyanlända flyktingar som kommer till kommunen får ett socialt kontrakt och det är en förklaring till att antalet insatser har ökat.

Numera är det fler hemtjänsttimmar hos privata utförare än vad det är i hemtjans egen regi.

Bilagor

- Statistikuppföljning tredje kvartalet 2018.

Barnperspektiv

Statistikuppföljningen omfattar alla insatser inom socialtjänsten både insatser för barn och för vuxna.

Eva Folke

Socialchef

Elisabeth Rågård

Avdelningschef

Beslut sänds till

- Diariet

Statistikuppföljning tredje kvartalet 2018

2018-12-

Dnr: SN 18/0066

Lena.bergstrom@upplands-bro.se

Innehåll

1	Inledning	3
2	Individ- och familjeomsorg	4
2.1	Ekonomiskt bistånd.....	4
2.1.1	Avslutsorsaker	8
2.2	Barn- och ungdomsenheten.....	10
2.2.1	Avslutsorsaker	13
2.3	Missbruk och annan vuxenvård	14
2.3.1	Avslutsorsaker	15
2.4	Boende	16
3	Äldre- och funktionsnedsatta.....	17
3.1	Insatser enligt SoL	17
3.2	Trygghetslarm	17

1 Inledning

Denna uppföljning avser kvalitet inom individ- och familjeomsorg och äldreomsorg. Rapporten bygger på uppgifter som lämnas till SCB (Statistiska centralbyrån) och Socialstyrelsen. Uppgifterna i denna rapport avser första, andra och tredje kvartalet 2018.

För området äldre har Socialstyrelsen bytt administratör för uppgifterna från kommunerna och det finns i dagsläget inga siffror för första, andra och tredje kvartalet.

Denna uppföljning är en del i kvalitetsarbetet och ger information om de områden som behöver utvecklas och ligga till grund för en handlingsplan för utökad kvalitet i socialkontorets arbete.

Uppgifter i denna redovisning bygger på siffror ur verksamhetssystemet. En förutsättning för att siffrorna ska vara riktiga är att handläggare öppnar och avslutar utredningar och insatser vid rätt tidpunkt och att de i övrigt handlägger de förändringar som sker i insatserna på ett korrekt sätt.

Verksamhetssystemen för individ- och familjeomsorg och för äldreomsorg är upplagda på olika sätt, och vilka uppgifter som kan tas ur systemen varierar mellan systemen.

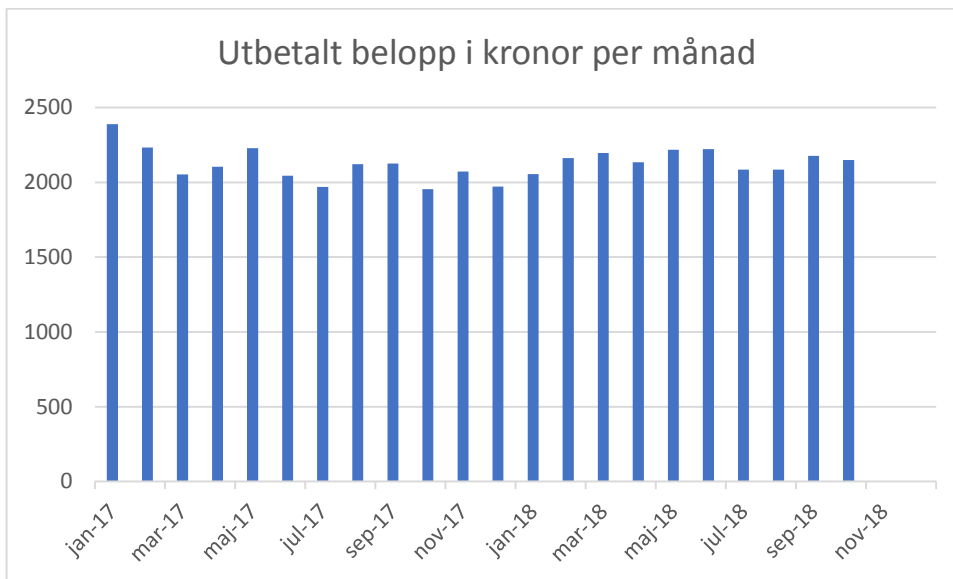
Uppgifter om ekonomiskt bistånd i förhållande till jämförelsekommunerna redovisas i denna uppföljning till och med juli 2018. Det är de siffror som finns tillgängliga hos SCB.

Från och med 1 januari 2016 registrerar individ och familjeomsorgen avslutsorsaker. Det innebär att då en insats avslutas kodas orsaken till avslut. Detta finns redovisat i rapporten.

I denna rapport finns redovisning av trygghetslarm.

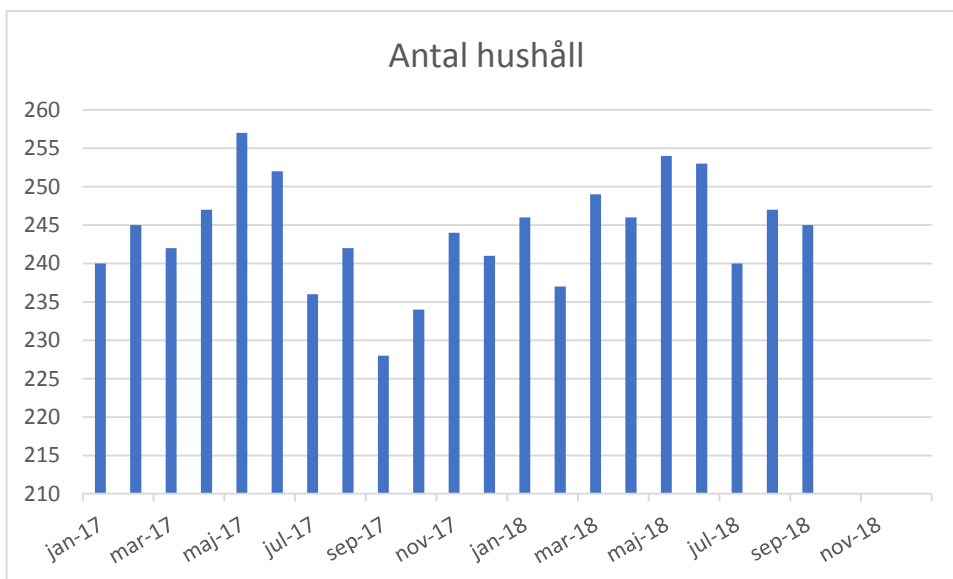
2 Individ- och familjeomsorg

2.1 Ekonomiskt bistånd

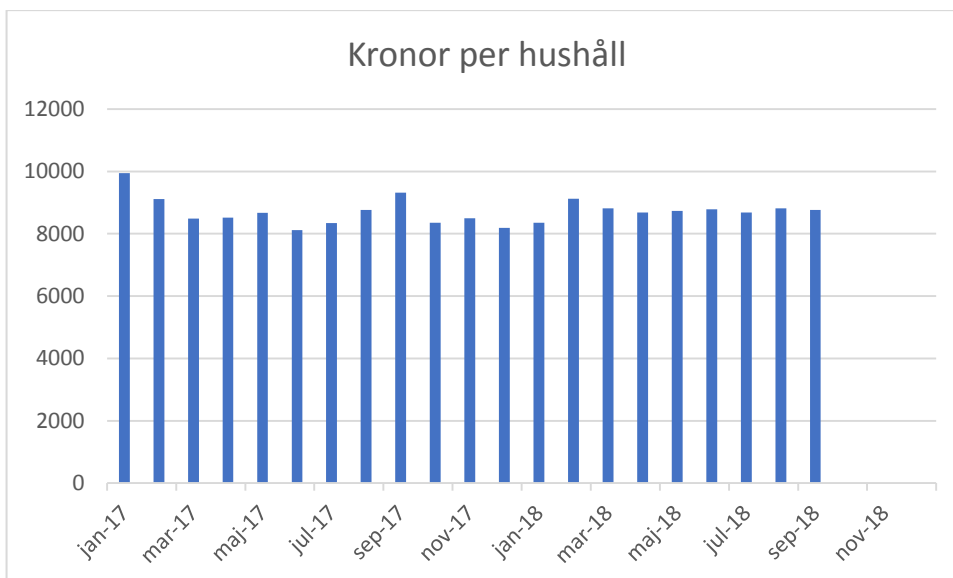
Beskrivning: Diagrammet visar hur mycket ekonomiskt bistånd som har utbetalats per månad i tusentals kronor under 2017 och 2018.

Kommentar: Utbetalning av ekonomiskt bistånd ligger i stort sett på samma nivå under 2017 och 2018.

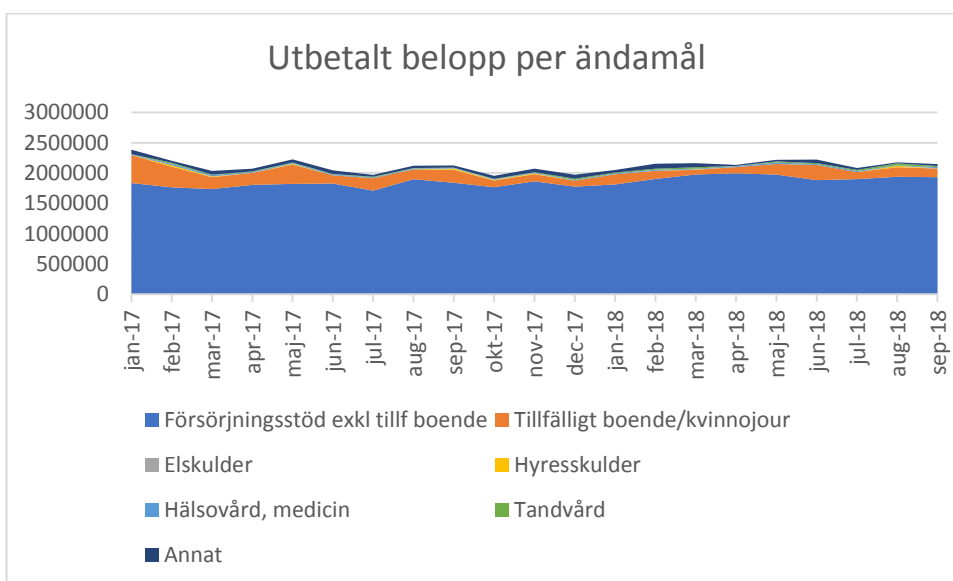
Beskrivning: Diagrammen visar hur många hushåll som har fått ekonomiskt bistånd under 2017 och andra kvartalet 2018.

Kommentar: Antalet hushåll som har fått ekonomiskt bistånd ligger på cirka 250 hushåll per månad under 2017 och 2018. Det har skett en liten ökning under året.

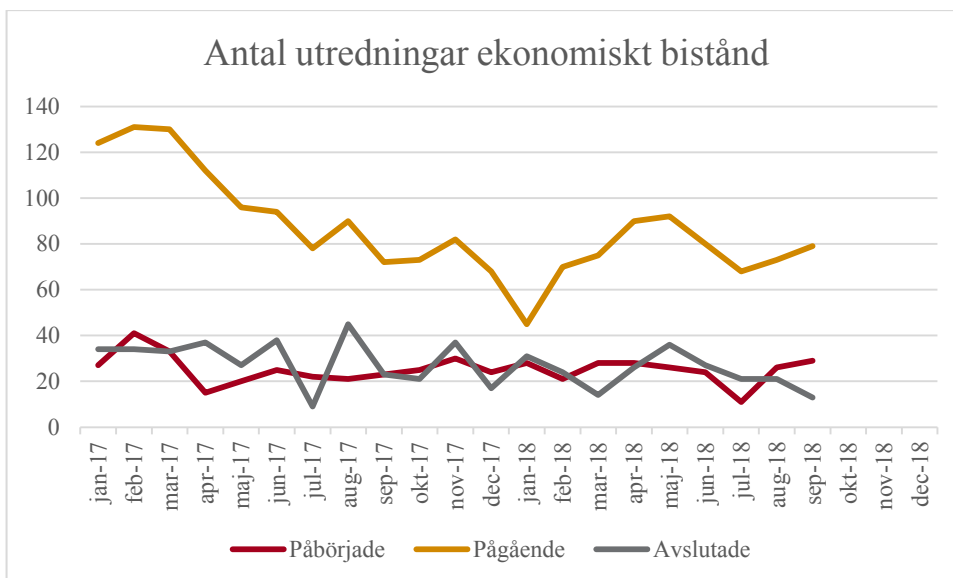
Beskrivning: Diagrammen visar hur mycket som har utbetalats per hushåll 2017 och första kvartalet 2018.

Kommentar: Kostnaden för utbetalt belopp per hushåll ligger i stort sett på samma nivå under 2017 och 2018.

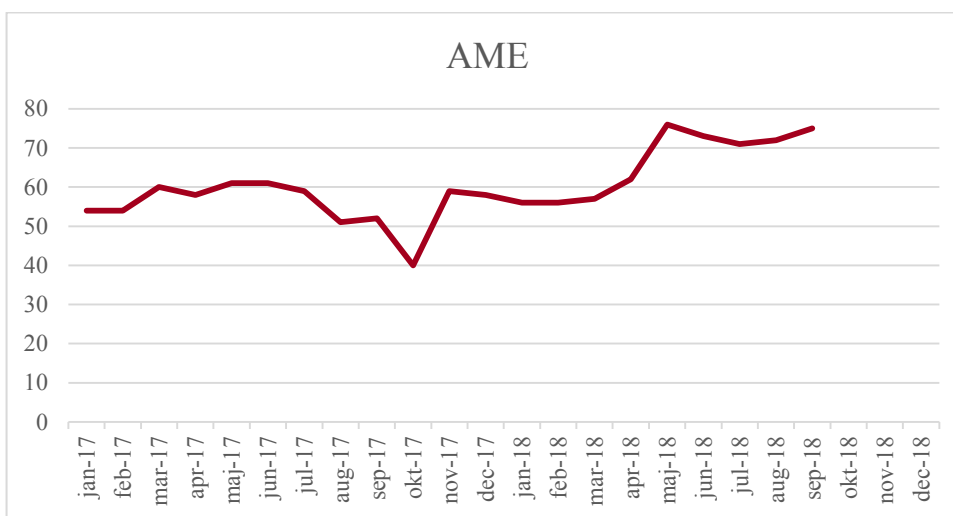
Beskrivning: Detta visar hur mycket som har utbetalts till olika ändamål inom ekonomiskt bistånd. Dessa siffror redovisas till staten varje månad.

Kommentar: Det största delen som utbetalas som ekonomiskt bistånd är försörjningsstöd. Den andra största delen är tillfälligt boende/kvinnojour.

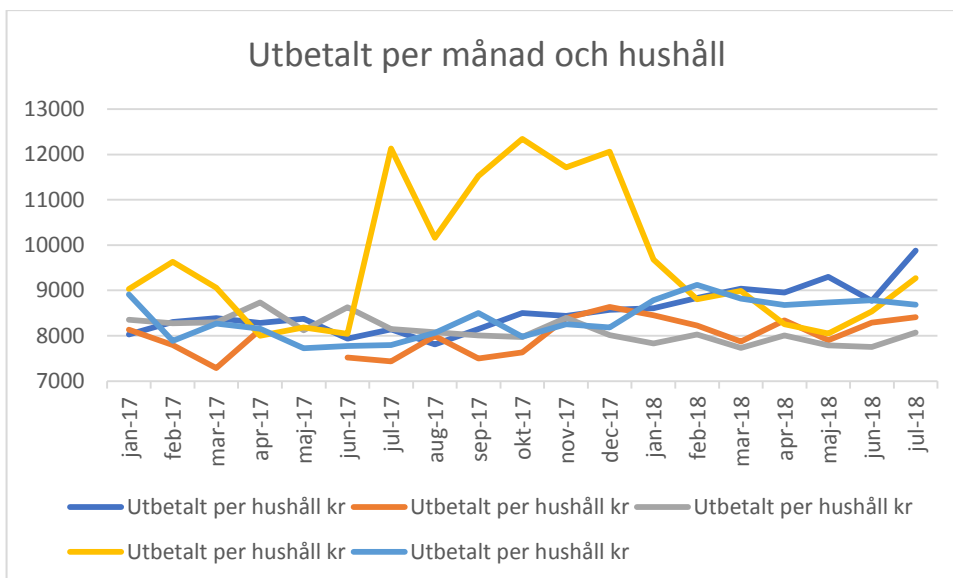
Beskrivning: Antal pågående, påbörjade och avslutade utredningar som avser ekonomiskt bistånd.

Kommentar: Antalet pågående utredningar har minskat under 2017 och ökat något under 2018. Socialkontoret arbetar aktivt för att utredningstiden ska förkortas.

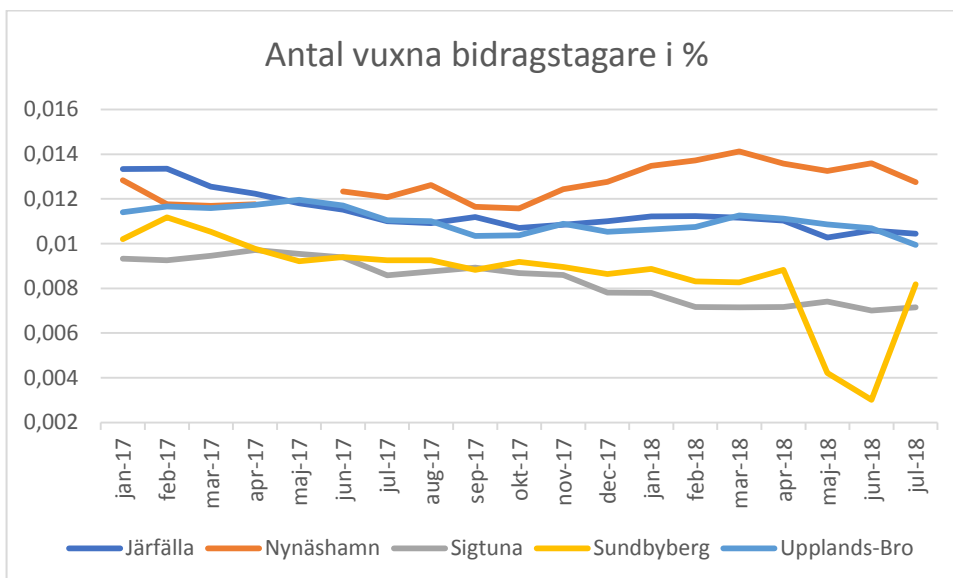
Beskrivning: Antal beslutade insatser från ekonomiskt bistånd hos arbetsmarknadsenheten (AME). De arbetssökande som söker ekonomiskt bistånd ska ha kontakt med AME för utredning av sin arbetsförmåga.

Kommentar: Antal insatser på AME har ökat kraftigt under 2018. Gruppen som har försörjningsstöd mer än 1 år har minskat medan gruppen som har haft försörjningsstöd mindre än 1 år har ökat. De insatser som ger bäst resultat vid AME är de som har kortare tid som arbetssökande.

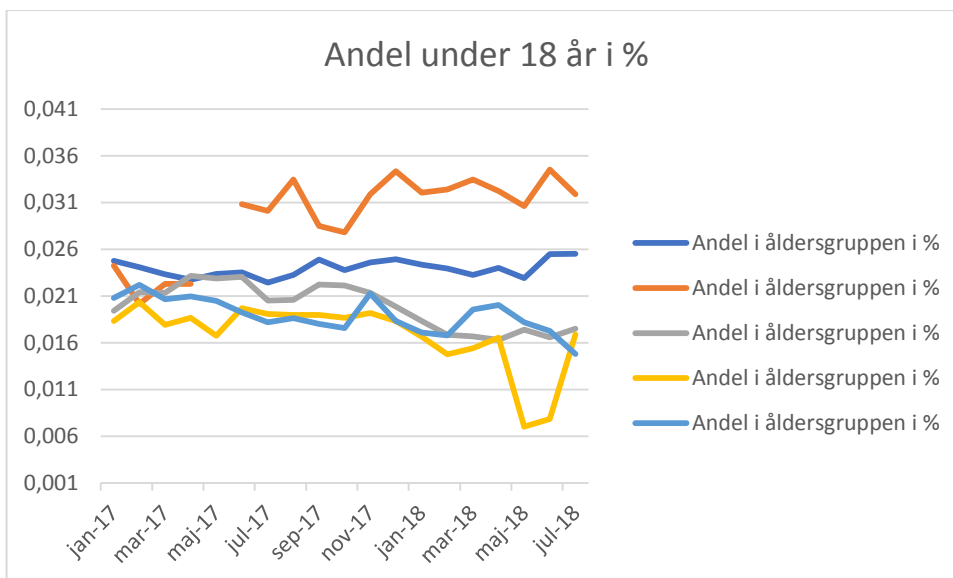
Beskrivning: Denna graf visar utbetalt belopp per månad och hushåll. De jämförelsekommuner som har tagits fram grundar sig på de kommuner som mest liknar U-B när det gäller andel av befolkningen som har försörjningsstöd samt kostnad per invånare. Det är kommuner i Stockholm län som är valda. Jämförelser med dessa kommuner har tagits fram sedan 2013. Jämförelsekommuner är Järfälla, Nynäshamn, Sigtuna och Sundbyberg. Dessa siffror finns till och med juli 2018.

Kommentar: Siffrorna varierar mycket. För Upplands Bro kommun är utbetalt belopp per hushåll på i stort sett samma nivå under 2017 och 2018.

Beskrivning: Denna graf avser antal vuxna bidragstagare i % av befolkningen i varje kommun under 2017 och 2018. Jämförelsekommuner är, som i den tidigare grafen, Järfälla, Nynäshamn, Sigtuna och Sundbyberg.

Kommentar: För U-B kommun har andelen i procent sjunkit något under 2017 och 2018. Sundbyberg kan ha lämnat felaktiga uppgifter för maj och juni 2018.

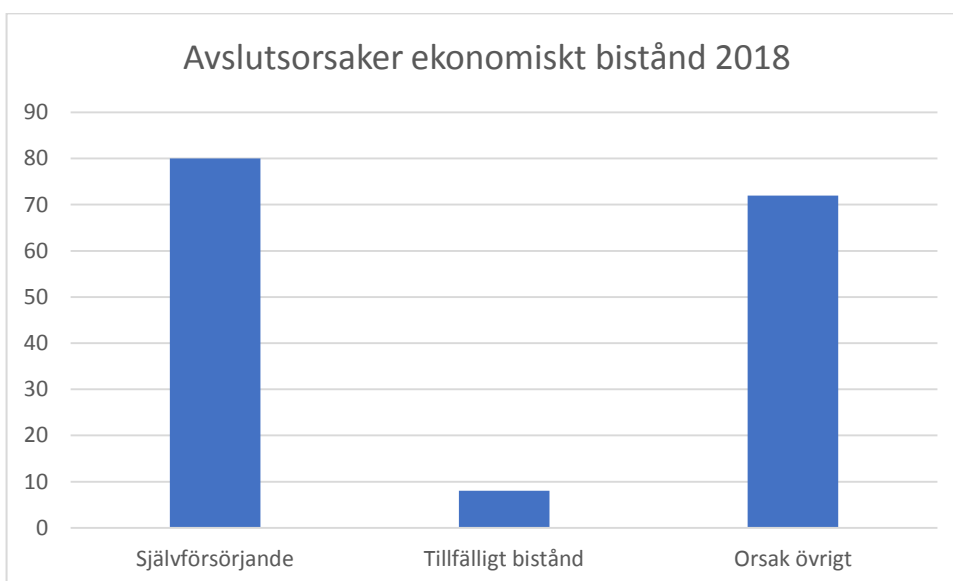

Beskrivning: Denna graf visar andelen barn som lever i en familj som uppstår försörjningsstöd i procent av de barn som finns i befolkningen. Jämförelsekommuner är, som i den tidigare grafen, Järfälla, Nynäshamn, Sigtuna och Sundbyberg.

Kommentar: För Upplands-Bro kommun har andelen barn som lever i familjer med försörjningsstöd minskat under 2017 och 2018. Sundbyberg kan ha lämnat felaktiga uppgifter för maj och juni 2018.

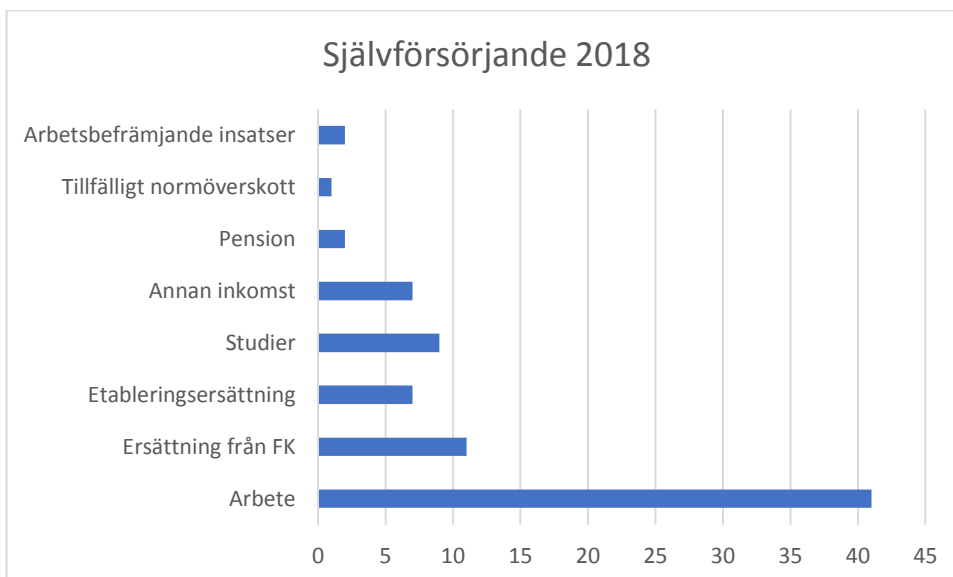
2.1.1 Avslutsorsaker

Avslutsorsaker finns för försörjningsstöd. Målet med detta är att socialkontoret ska se vad som är orsaken till att insatser avslutas. I det första steget går det att välja på självförsörjande, tillfälligt bistånd och orsak övrigt. Dessa är sedan indelade i ytterligare val.

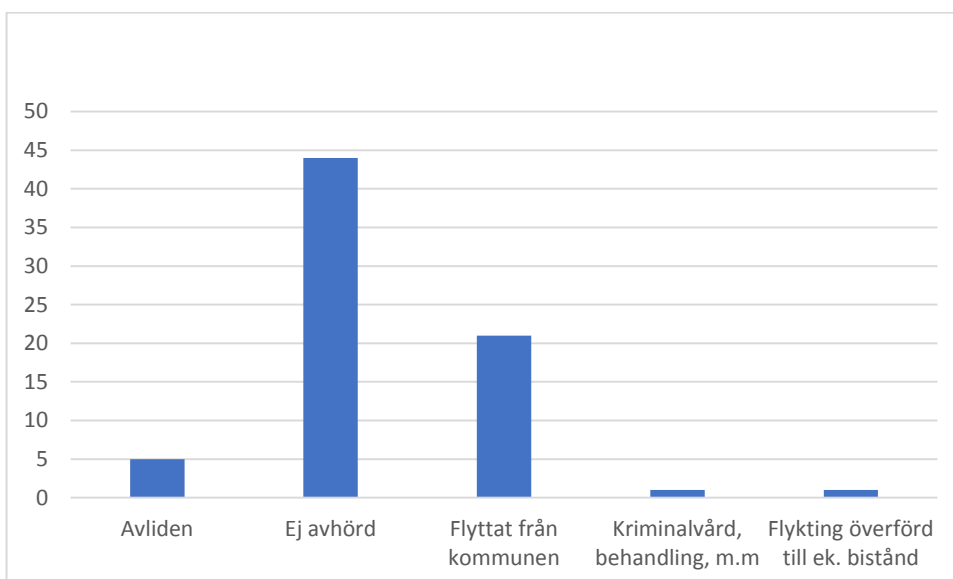
Beskrivning: Denna graf visar avslut av ekonomiskt bistånd beroende på självförsörjande, tillfälligt bistånd och orsak övrigt. Tillfälligt bistånd kan vara tillfällig matnorm.

Kommentar: 160 insatser med ekonomiskt bistånd har avslutats under de tre första kvartalen 2018. Av dessa har 72 kodats som övrigt och 80 har kodats som självförsörjande.

Beskrivning: De avslutade insatser som har kodats som självförsörjande finns uppdelade i vilken typ av självförsörjning som klienten har gått till.

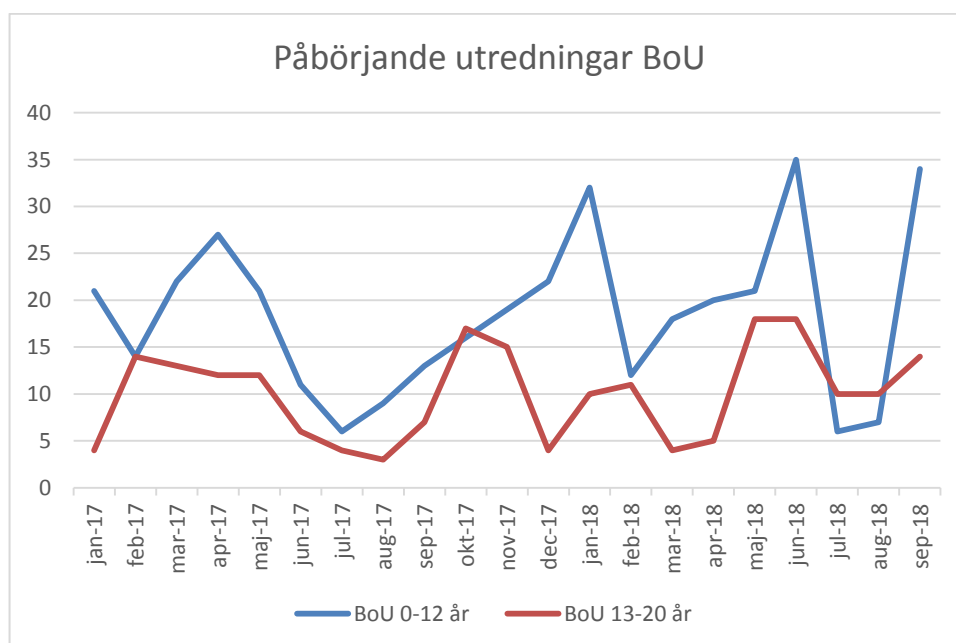
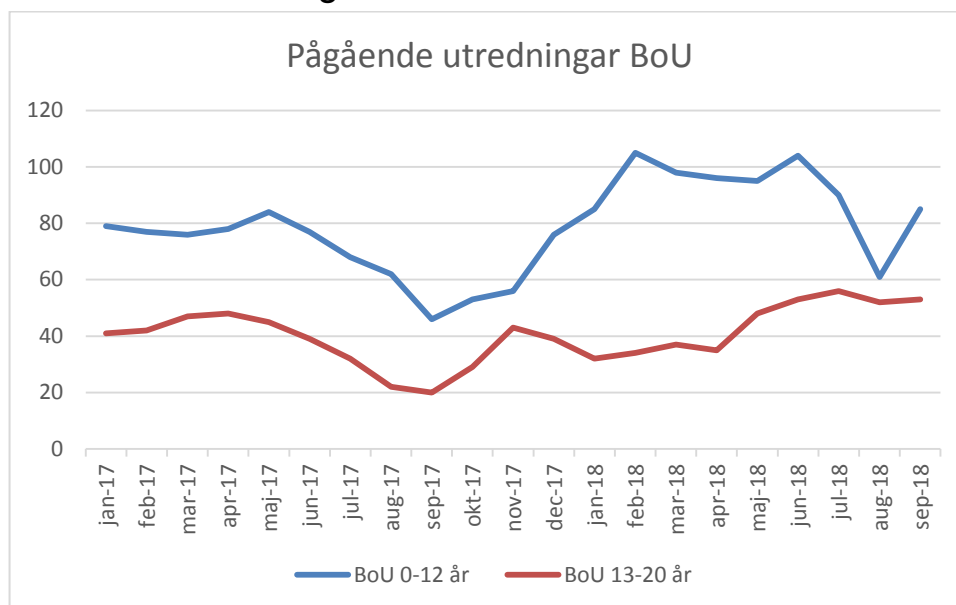
Kommentarer: Under året har 80 av de avslutade insatserna blivit självförsörjande. Av de 80 insatser som har kodats som självförsörjande har 41 personer gått till arbete och 11 personer har gått till ersättning från försäkringskassan.

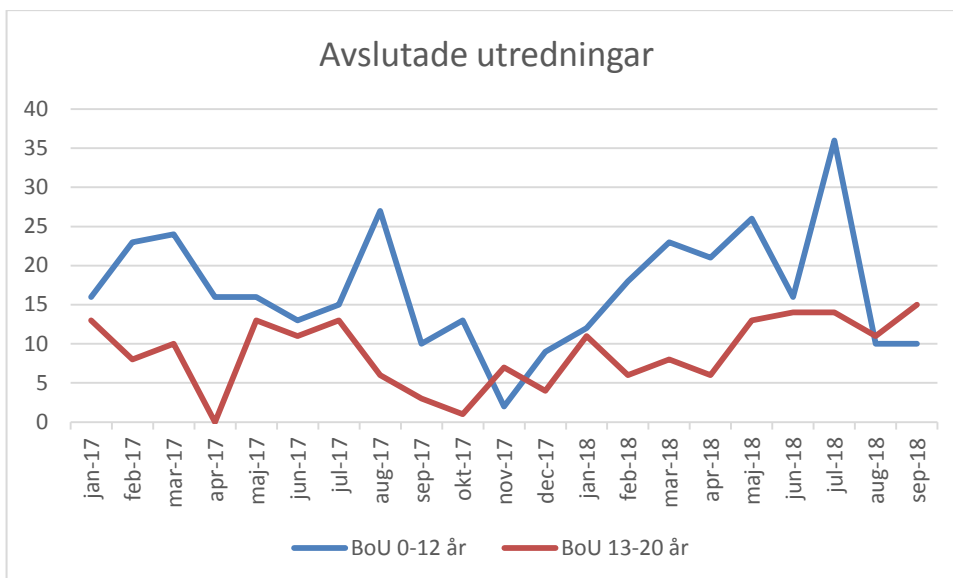

Beskrivning: Den avslutsorsak som kodats som orsak övrigt finns nedbrutet i undergrupper.

Kommentar: Under årets första kvartal har 72 av insatserna avslutats med orsaken övrigt. Av de 72 avslut av insats ekonomiskt bistånd har 21 flyttat från kommunen. 44 har avslutats med koden ej avhörd.

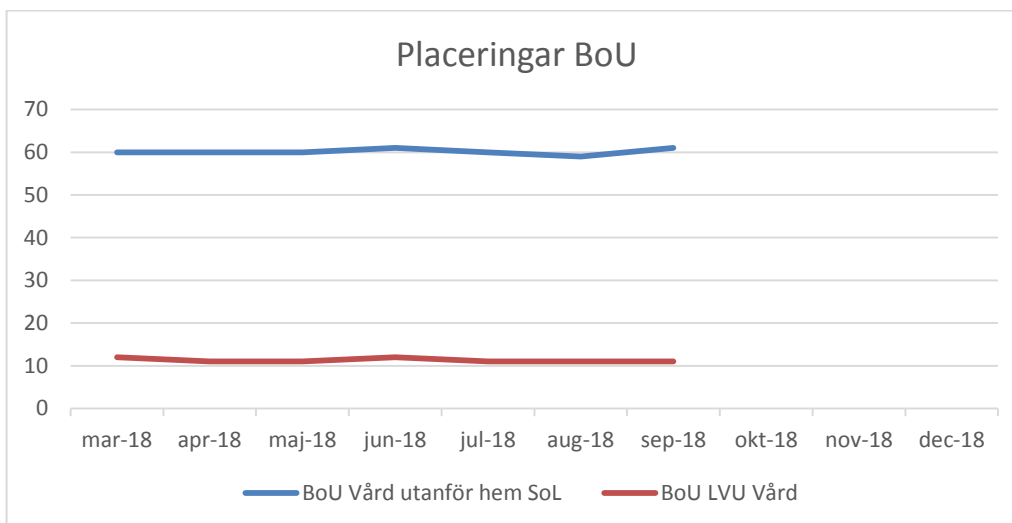
2.2 Barn- och ungdomsenheten

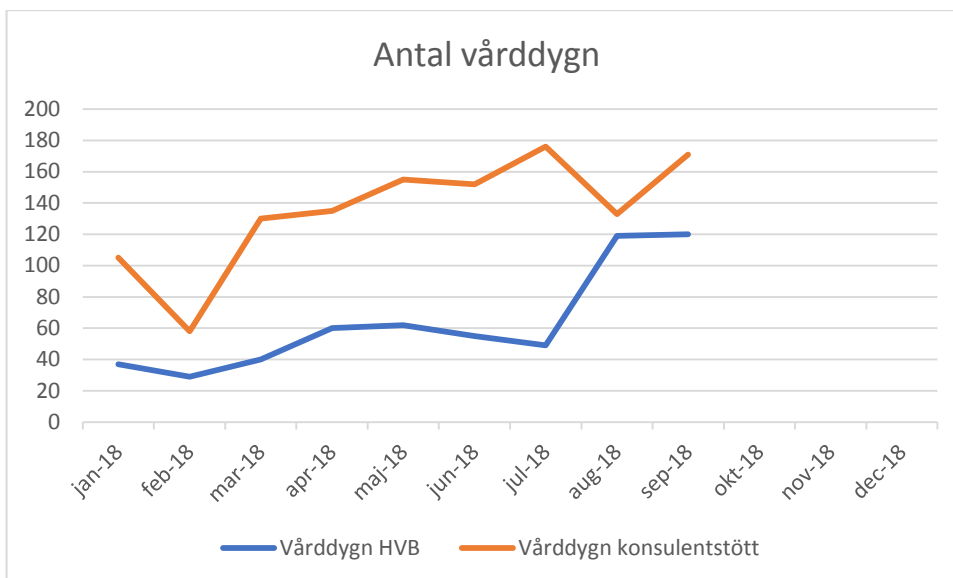

Beskrivning: Denna tabell visar antal utredningar inom barn- och ungdomsenheten. Redovisningen delas upp i barn 0–12 år och ungdom 13–20 år samt den totala mängden utredningar. Dessa diagram är uppdelade på pågående, påbörjade och avslutade utredningar fördelat på åldersgruppen.

Kommentar: Antalet pågående utredningar har ökat under första halvåret 2018 för att sedan minska under juli och augusti och därefter öka under september. Antal påbörjade utredningar följer läsåret på skolorna. Det är många anmälningar från skolorna som leder till utredning.

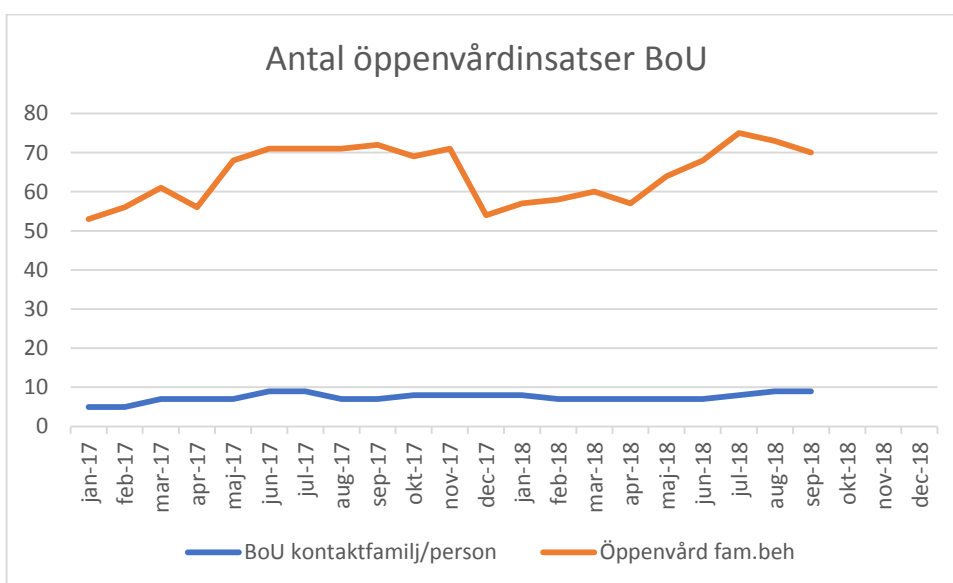

Beskrivning: Detta diagram beskriver hur många barn och ungdomar som vårdas utanför sitt eget hem fördelat på vård enligt Socialtjänstlagen och LVU. Socialstyrelsen har under året ändrat vad som ska redovisas så dessa siffror finns bara sedan mars 2018.

Beskrivning: Denna graf visar antal vård dygn för barn och ungdomar på HVB-hem och på konsulentstödda familjehem. Barn och ungdomar kan också vara placerade på familjehem i kommunens egen regi. I HVB-hem ingår även stödboenden för ungdomar.

Kommentar: Antalet vård dygn har ökat under 2018. Barn och ungdomsenheten har flera ungdomar på både HVB-hem och i konsulentstödda familjehem som är vårdkrävande. Det är en anledning till att antalet dygn har ökat.

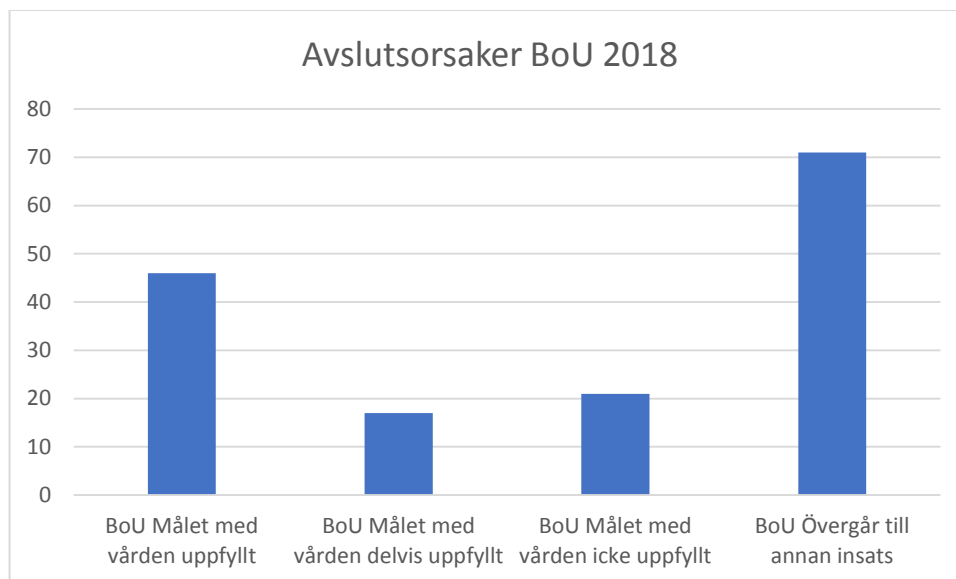

Beskrivning: Denna graf beskriver antal pågående öppenvårdsinsatser avseende öppenvård i egen regi, kontaktperson och kontaktfamilj.

Kommentar: Antal insatser i öppenvård egen regi har ökat under året. Öppenvården har utarbetat nya metoder och de arbetar med att mobilisera barnen nätverk. Öppenvården är också, för det mesta, det första alternativet när ett barn behöver stöd i sin situation.

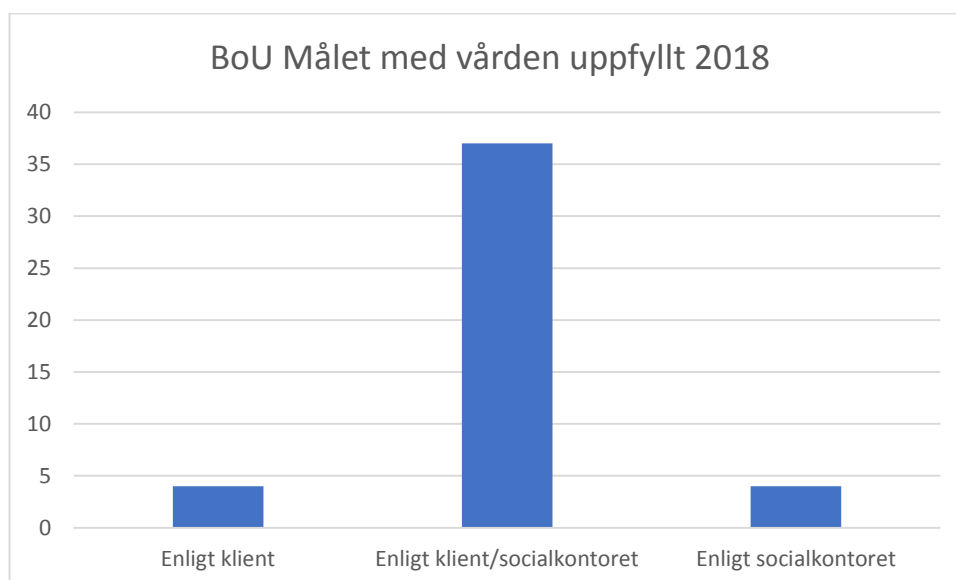
2.2.1 Avslutsorsaker

Avslutsorsaker finns för insatser inom barn och ungdomsenheten från 1 januari 2016. De utgår från om målet med insatsen är uppfyllt.

Beskrivning: Denna graf beskriver hur många av de avslutade insatserna som målen har uppfyllts, delvis uppfyllts eller icke uppfyllts.

Kommentar: 155 insatser har avslutats under året. Av de 155 insatser som har avslutats under året har 46 insatser avslutats då målet med insatsen har uppfyllts. Socialstyrelsen har under början av 2018 gjort om hur insatser ska redovisas till Socialstyrelsen. Det innebär att socialkontoret har lagt om besluten i verksamhetssystemet och därmed har beslut markerats med - övergår till annan insats. Det är ett administrativt beslut.

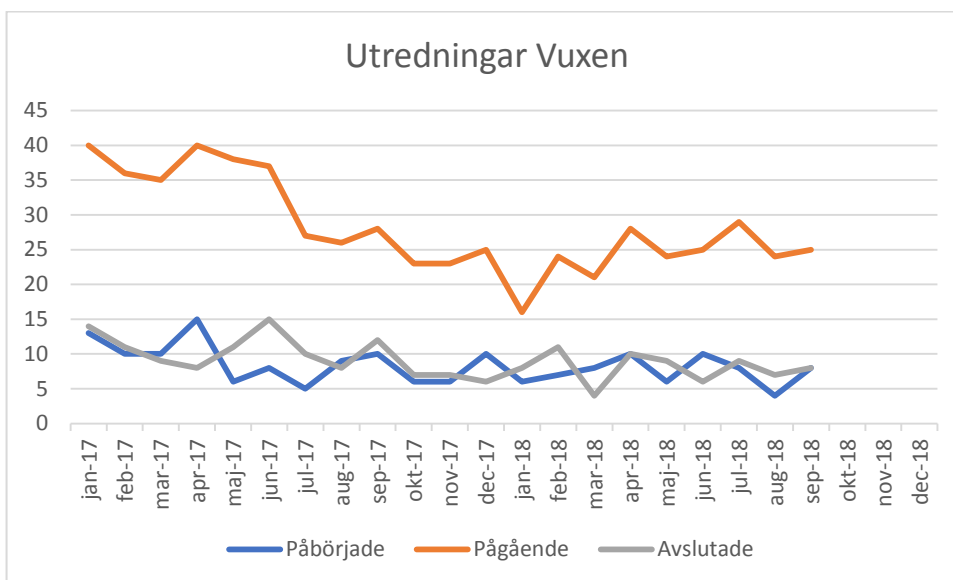

Beskrivning: Denna graf visar vem som har bedömt att målet med vården har uppfyllts.

Kommentar: Under året var orsaken till 46 av de avslutade insatserna att målet med vården har uppfyllts. Av de 46 insatser som har avslutats med att vården

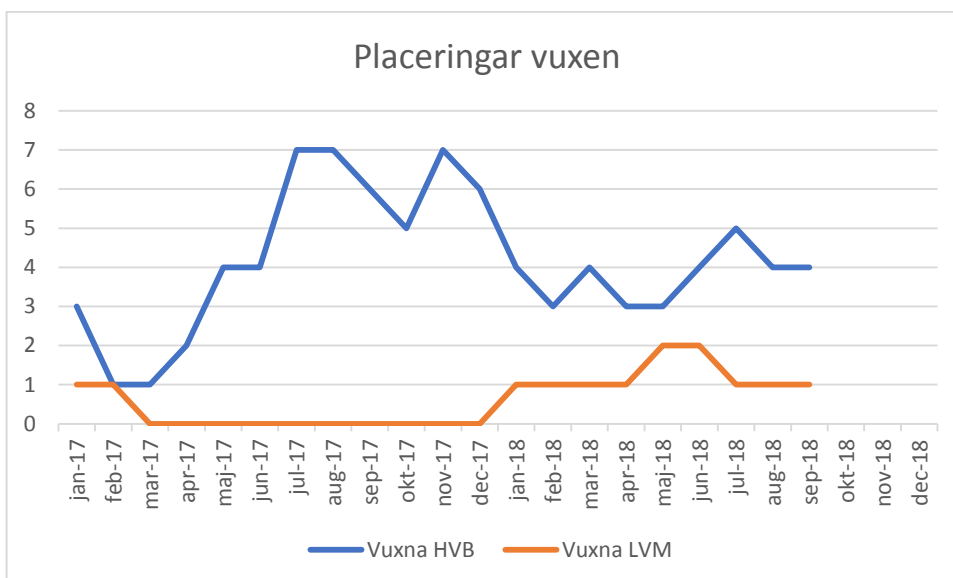
har uppfyllts har 37 insatser avslutats då både klienten och socialkontoret har varit överens om att målet med vården har uppfyllts. Barn och ungdomsenheten arbetar aktivt för att öka delaktigheten och vara transparenta med de familjer som har insatser. Det görs tydliga uppdrag för insatserna så att det blir tydligt för familjerna när målet med insatsen är uppfyllt.

2.3 Missbruk och annan vuxenvård

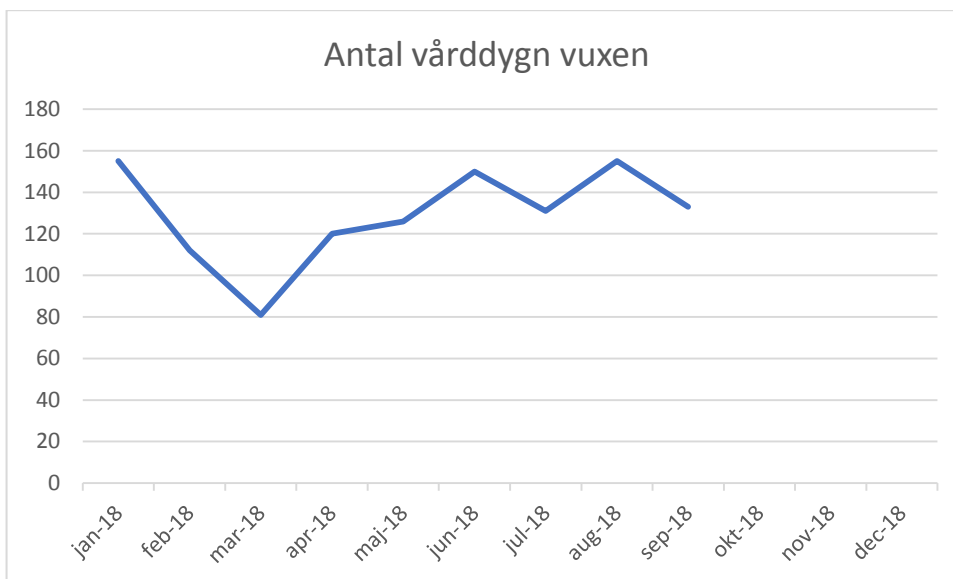
Beskrivning: Detta avser utredningar avseende vuxna. Det är ansökan som avser missbruksvård eller våld i nära relation.

Kommentar: Antal pågående utredningar har sjunkit under 2017 för att under 2018 öka något.

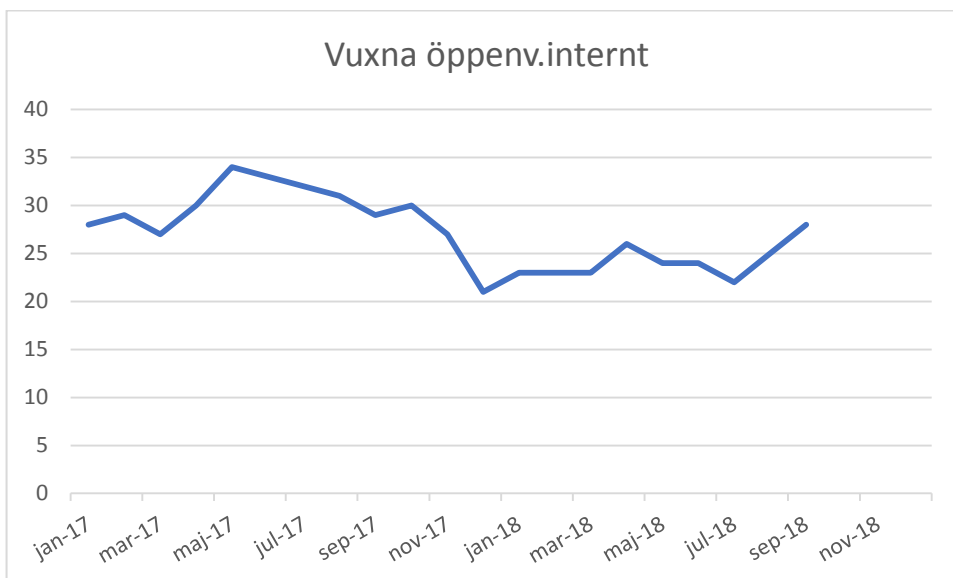
Beskrivning: Detta beskriver antal placeringar av missbrukare enligt Socialtjänstlagen (SoL) och enligt Lagen om Vård av Missbrukare (LVM).

Kommentar: Antalet placeringar har minskat under 2017 för att öka något under 2018. Placeringar på HVB-hem varierar mellan 1 och 7 placeringar och antal placeringar enligt LVM varierar mellan 0 och 2 placering.

Beskrivning: Denna graf beskriver antal vård dygn för missbruksvård. Siffrorna inkluderar både de som vårdas enligt SoL och de som vårdas enligt LVM.

Kommentar: Antal vård dygn varierar under årets tre första kvartal.

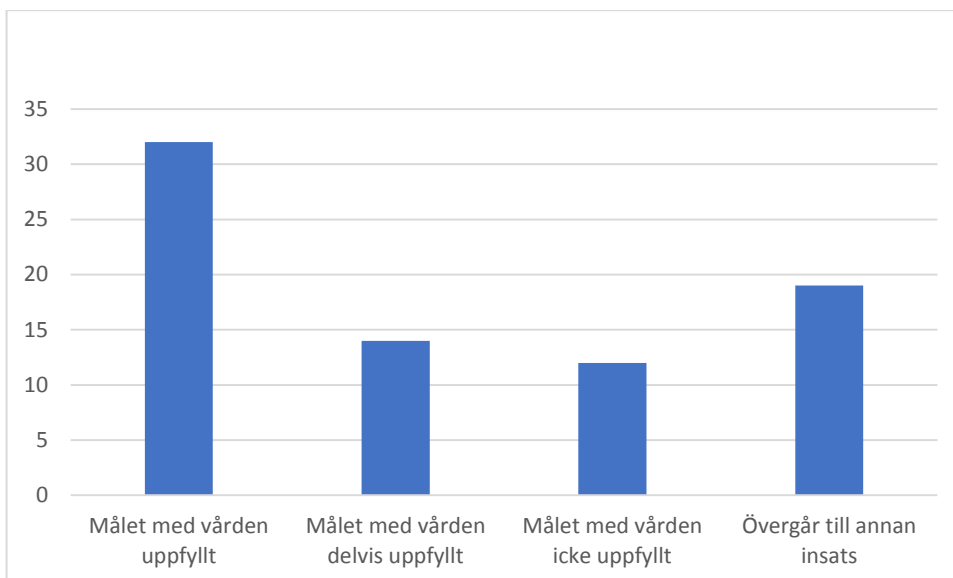

Beskrivning: Antal insatser som avser öppenvård för vuxna i egen regi.

Kommentar: Antalet insatser i öppenvården har minskat under 2017 för att öka under 2018.

2.3.1 Avslutsorsaker

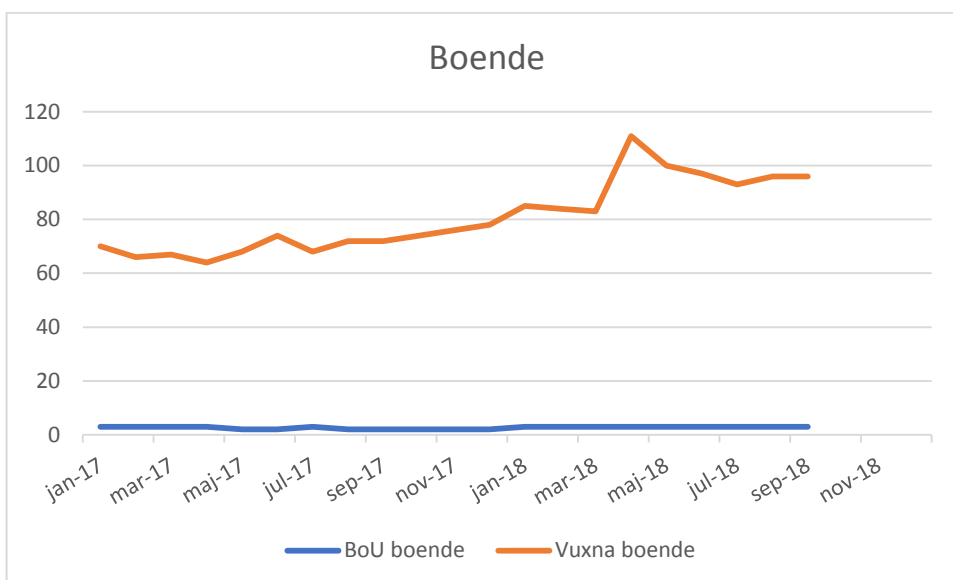
Avslutsorsaker finns för insatser missbruksvården från 1 januari 2016. De utgår från om målet med insatsen är uppfyllt.

Beskrivning: Denna graf beskriver hur många av de avslutade insatserna där målen har uppfyllts, delvis uppfyllts eller icke uppfyllts samt om insatsen övergår till en annan insats.

Kommentar: Under årets tre första kvartal avslutades 77 insatser inom missbruksvården. Av de 77 insatser som har avslutats under året har 32 avslutats då målet med insatsen har uppfyllts.

2.4 Boende

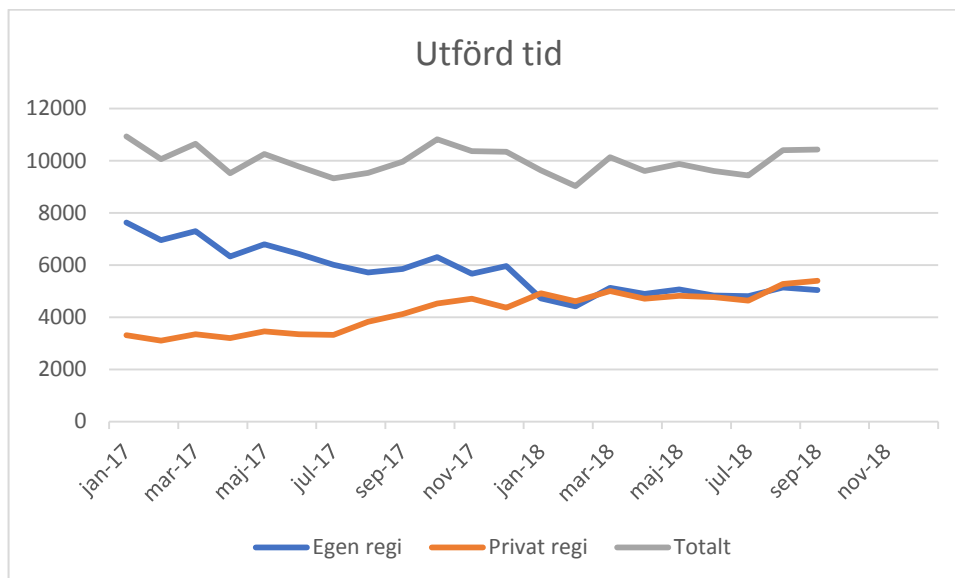
Beskrivning: Detta beskriver antal boende i sociala lägenheter uppdelat på vuxna och ungdomar.

Kommentar: Antalet insatser med boende har ökat framför allt under början av 2018 för att därefter minska. De nyanlända som kommer till kommunen från anläggningsboenden får en bostad med socialt kontrakt.

3 Äldre- och funktionsnedsatta

3.1 Insatser enligt SoL

Socialstyrelsen har gjort ett byte av de som sammanställer uppgifter inom området för äldre. Det har gjort att vi inte har fått siffror för 2018.

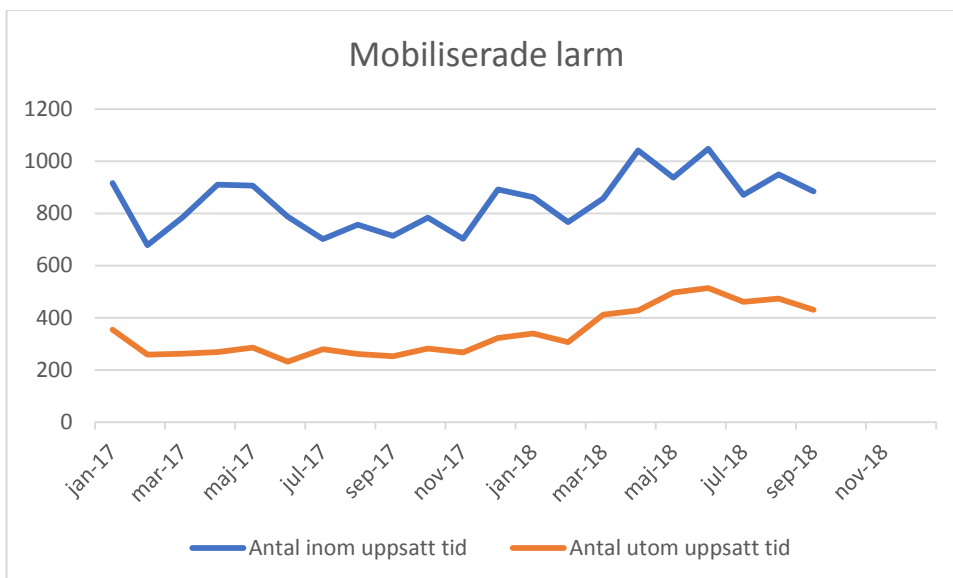

Beskrivning: Detta beskriver utförd tid inom hemtjänsten uppdelad i egen regi och privat regi.

Kommentarer: Utförd tid i egen regi och i privat regi är i stort sett detsamma under första halvåret 2018. Under augusti och september 2018 har de privata utförarna fler timmar än vad utföraren i egen regi har. Under 2017 hade hemtjänsten i egen regi nästan dubbelt så många brukare än hemtjänst i privat regi.

3.2 Trygghetslarm

Nedan följer en sammanställning av den statistik som vi får om trygghetslarm. Det är mellan 2 279 och 3 417 larm per månad vilket blir 76 till 113 larm per dag. Av dessa ringer larmcentralen ut 1 074 till 1 562 till den utförare som brukaren har valt. Det betyder att knappt hälften av de larm som kommer till larmcentralen rings ut till utföraren. I december 2017 var det 407 brukare som hade trygghetslarm.

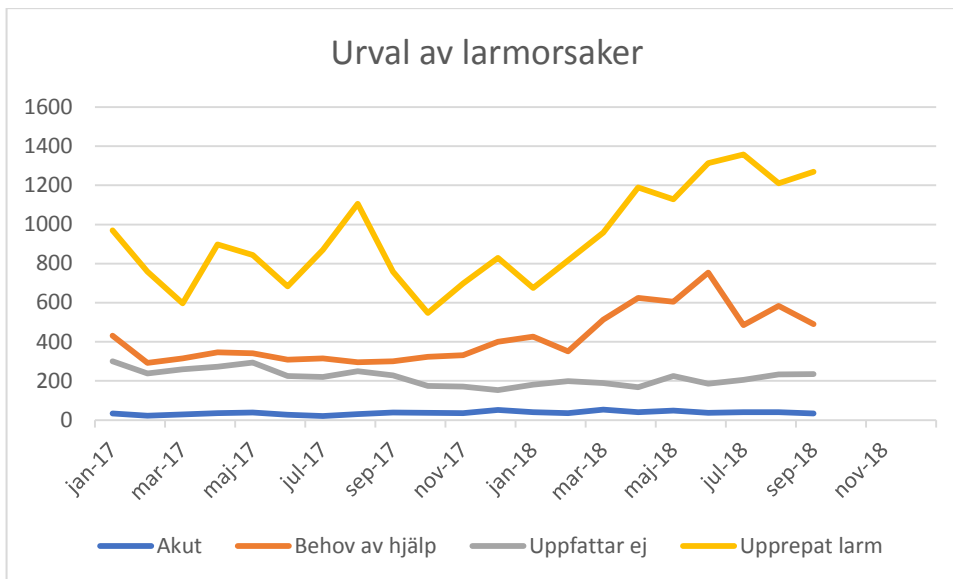

Beskrivning: Antal larm som har besvarats inom utsatt tid under första halvåret. Utförare ska besvara larm inom 30 minuter.

Kommentar: Antalet larm som besvaras inom 30 minuter ligger i stort sett stilla, i förhållande till antal larm, under årets tre första kvartal.

Larmorsaker

Personal på larmcentralen noterar vad som är orsaken till varje larm. Det finns 29 olika larmorsaker och vi har fört samman för att få en mer överskådlig bild. Under begreppet **akut** finns larmorsakerna; akut, andningsbesvär, EP-larm och ramlat. Under begreppet **behov av hjälp** finns larmorsakerna; toalett, uppstigning, läggning och väntar på hemtjänst. Under begreppet **olika typer av larm** finns larmorsakerna; dörrlarm, fall larm, larmmatta, rörelselarm, röstlarm och sänglarm. Under begreppet **installation** finns larmorsakerna; installation, provlarm och service. Under begreppet **uppfattar ej** finns larmorsakerna; uppfattar ej och utan talkontakt. **Upprepat larm** innefattar endast denna larmorsak. **Ej svar** innefattar endast denna larmorsak. Under begreppet **diverse** finns larmorsakerna; diverse, ej utringt, manuell post, okänd larmtyp och samtal. **Personal på plats** innefattar endast denna larmorsak.

Beskrivning: Ett urval av larmorsaker per månad.

Kommentar: Registreringarna av upprepat larm har stigit under året. Det är ett fåtal personer som står för en stor del av larmen. Det är oftast personer som känner stor oro. Larmorsakerna som sammanfattas i behov av hjälp har ökat under 2018.

Marlene Hellbom	Datum	Vår beteckning	Er beteckning
Socialkontoret	2018-11-12	SN 18/0149	
Marlene.Hellbom@upplands-bro.se		Socialnämnden	

Rapportering av ej verkställda och verkställda beslut per den 30 september 2018

Förslag till beslut

1. Socialnämnden överlämnar Socialkontorets rapportering av ej verkställda och verkställda beslut den 30 september 2018 till kommunens revisorer.
2. Socialnämnden överlämnar statistikrapport av ej verkställda beslut och verkställda beslut den 30 september 2018 till Kommunfullmäktige.

Sammanfattning

Kommunerna har enligt socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) skyldighet att rapportera in ej verkställda beslut till Inspektionen för vård och omsorg (IVO).

Vid rapporteringstillfället 30 september 2018 fanns det tre ej verkställda beslut, enligt LSS samt ett avseende äldreomsorg enligt SoL. Nio beslut som tidigare inrapporterats som ej verkställda har avslutats under perioden, tre beslut avser insats enligt LSS och sex beslut avser insats enligt SoL.

Beslutsunderlag

- Socialkontorets tjänsteskrivelse daterad den 12 november 2018.

Ärendet

Kommunerna har från den 1 juli 2006 genom en ändring i SoL samt från den 1 juli 2008 genom ett tillägg i LSS, skyldighet att rapportera in gynnande beslut som inte verkställts inom tre månader från beslutsdatum till Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Från samma datum gäller även skyldigheten att rapportera in avbrott i verkställigheten om beslutet inte verkställts på nytt inom tre månader från dagen för avbrottet.

Alla ej verkställda beslut som rapporterats ska alltid återrapporteras när beslutet har verkställts.

Rapporteringen till IVO och kommunens revisorer ska ske på individnivå och lämnas in en gång per kvartal.

Rapporteringen till Kommunfullmäktige ska ske i form av en statistikrapport där individen är avidentifierad.

En kommun som inte inom skäligen tid tillhandahåller bistånd som någon är berättigad till kan åläggas att betala en särskild avgift. Det lägsta beloppet för en sanktionsavgift är tio tusen kronor och den högsta en miljon kronor.

Nuläge vid rapporteringstillfället 30 september 2018

Individ och familjeomsorg, insatser enligt SoL

Vid rapporteringstillfället den 30 september 2018 fanns det inte några ej verkställda beslut att rapportera från individ och familjeomsorgen.

Äldreomsorg, insatser enligt SoL

Vid rapporteringstillfället den 30 september 2018 fanns det ett ej verkställda beslut, ärendet avser ansökan om särskilt boende med heldygnsomsorg. Skäl till att beslut avseende särskilt boende inte verkställts är att den enskilde tackat nej till erbjudande. Fyra tidigare inrapporterade ej verkställda beslut har avslutats under perioden.

Handikappomsorg, insatser enligt SoL

Vid rapporteringstillfället den 30 september 2018 fanns det inte några ej verkställda beslut att rapportera från handikappomsorgen. Två tidigare inrapporterade ej verkställda beslut har avslutats under perioden.

Insatser enligt LSS

Vid rapporteringstillfället den 30 september 2018 fanns det tre ej verkställda beslut enligt LSS. Ärendena avser bostad med särskild service. Skäl till att beslut avseende boende med särskild service ej verkställts är att inom två av ärendena har den enskilde tackat nej till erbjuden plats och inom ett ärende söker den enskilde boende utanför kommunen pga. resursbrist avseende avsaknad av ledig bostad. Den enskilde kommer erbjudas plats utanför kommunen. Tre tidigare inrapporterade ej verkställda beslut har avslutats under perioden.

Barnperspektiv

Socialkontoret konstaterar att denna rapport inte står i strid med barnets bästa.

Socialkontoret

Eva Folke

Socialchef

Elisabeth Rågård

Avdelningschef kvalitet- och
verksamhetsstöd

Bilagor

1. Statistikrapport
2. Kvartalsrapport

Beslut sänds till

- Kommunfullmäktige
- Kommunens revisorer

Statistikrapport ej verkställda beslut enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)

Rapporteringstillfälle 30 september 2018

Verkställda eller avslutade beslut som tidigare rapporterats ej verkställda (LSS).						
Beslutsdatum för gynnande beslut som ej verkställts	Ledsagare	Biträde av kontaktperson	Bostad med särskild service	Kvinna/flicka	Man/pojke	Datum för avslut
2015-01-06			X		X	2016-12-01
2016-07-01			X		X	2017-02-13
2017-02-22			X		X	2018-07-01

Rapporteringstillfälle 30 september 2018

Gynnande beslut som inte verkställts inom tre månader från beslutsdatum (LSS).							
Beslutsdatum för gynnande beslut som ej verkställts	Biträde av kontaktperson	Bostad med särskild service	Ledsagare	Daglig verksamhet	Kvinna/flicka	Man/pojke	Kommentar
2014-10-15		X				X	Den enskilde har tackat nej till erbjudande – 2015-02-17, 2015-04-15 samt 2016-04-05.
2015-01-02		X			X		Den enskilde har tackat nej till erbjudande i januari 2017. Januari 2017 skickades anvisningsbrev med mottagningsbevis. Svar skulle inkomma om behovet fortfarande förelåg. Inget svar inkom. Beslutet kommer omprövas.
2018-05-25		X				X	Resursbrist avseende, t.ex. saknar ledig bostad. Den enskilde söker boende utanför kommunen som kommer erbjudas den enskilde – 2018-10-18.

Statistikrapport ej verkställda beslut enligt Socialtjänstlagen (SoL)

Rapporteringstillfälle 30 september 2018

Verkställda eller avslutade beslut som tidigare rapporterats ej verkställda (SoL)					
Beslutsdatum för gynnande beslut som ej verkställts	Äldreomsorg	Handikappomsorg	Kvinna/flicka	Man/pojke	Datum för verkställighet
2017-02-08	X			X	2017-10-25
2017-03-06	X			X	2017-11-06
2017-05-24		X		X	2018-09-01
2017-08-12	X		X		2018-02-01
2017-09-12	X		X		2018-08-30
2017-11-22		X	X		2018-06-19

Rapporteringstillfälle 30 september 2018

Gynnande beslut som inte verkställts inom tre månader från beslutsdatum (SoL)						
Beslutsdatum för gynnande beslut som ej verkställts	Äldreomsorg	Handikapp-omsorg	IFO	Kvinna/flicka	Man/pojke	Kommentar
2018-04-20	X			X		Den enskilde har tackat nej till plats på Norrgården 2018-06-01. Erbjuden Norrgården igen och tackat ja 2018-08-13. Ändrar sig och tackar dock nej 2018-08-22.

Stina Forsberg

Datum
2018-11-13

Vår beteckning
SN 18/0019

Er beteckning

Socialkontoret

Socialnämnden

stina.forsberg@upplands-bro.se

Vad tycker de äldre om äldreomsorgen? Särskilda boenden 2018

Förslag till beslut

Socialnämnden lägger informationen till handlingarna.

Sammanfattning

Socialstyrelsen genomför årligen på uppdrag av regeringen en undersökning av de äldres uppfattning om vården och omsorgen inom områdena hemtjänst och särskilda boenden. De uppfattningar som framkommer i ”Vad tycker de äldre om äldreomsorgen” ska ge en bild av äldreomsorgens kvalitet och är ett verktyg för att följa upp hur väl verksamheterna möter de äldres behov och önskemål.

2018 års undersökning är den sjätte i ordningen som genomförts av Socialstyrelsen. Totalt svarade 40 individer på enkäten avseende särskilda boenden i Upplands-Bro kommun. Detta ger en svarsfrekvens på 38 procent.

I jämförelse med tidigare undersökningar har det skett en minskning utav andelen positiva svar på nästan samtliga frågor i 2018 års undersökning. Det gäller framförallt de frågor som handlar om att bo hemma med stöd utav hemtjänst. Samma trend med en minskad andel positiva svar, går dock inte att hitta när det gäller den enskildes självskattning utav hälsa, rörlighet, ängslan och ensamhet. Det finns fortfarande stora skillnader på resultatet mellan olika kommuner men även mellan olika verksamheter inom en och samma kommun.

Beslutsunderlag

- Socialkontorets tjänsteskrivelse den 13 november 2018
- Bilaga- Sammanställning Vad tycker de äldre om äldreomsorgen? Vård- och omsorgsboende 2018 den 4 oktober 2018

Ärendet

Socialstyrelsen genomför årligen på uppdrag av regeringen en undersökning av de äldres uppfattning om vården och omsorgen inom områdena hemtjänst och särskilda boenden. Undersökningen sker även i samråd med Sveriges Kommuner och Landsting, Famna och Vårdföretagarna. De uppfattningar som framkommer i ”Vad tycker de äldre om äldreomsorgen” ska ge en bild av

äldreomsorgens kvalitet och är ett verktyg för att följa upp hur väl verksamheterna möter de äldres behov och önskemål.

2018 års undersökning är den sjätte i ordningen som genomförts av Socialstyrelsen. I undersökningen ingår äldre som bor på särskilt boende. Med äldre avses en individ över 65 år.

Svarsfrekvens

I 2018 års undersökning deltog och svarade totalt 35 432 individer i riket som bor på särskilt boende. Detta ger en svarsfrekvens på 49 procent. I Upplands-Bro kommun så svarade 40 individer på brukarundersökningen inom särskilt boende, svarsfrekvensen i kommunen är 38 procent. 30 procent utav de som svarade på enkäten var den äldre själv eller den äldre ihop med en anhörig. Resterande 70 procent består utav svar ifrån anhöriga.

I Upplands-Bro kommuns totala resultat ingår svar ifrån vård- och omsorgsboenden Allégården, Norrgården, Kungsgården och Hagtorp.

På Norrgården svarade mellan 40–60 procent, på Kungsgården 20–40 procent och på Hagtorp, som drivs på entreprenad utav Frösunda omsorg AB, svarade 20–40 procent. Allégården hade för få svarande för att få ett eget resultat publicerat, det vill säga färre än sju svarande på ett boende.

Resultat för Upplands-Bro kommun 2018

Hälsa

Andelen boende på kommunens vård- och omsorgsboenden som upplever att deras allmänna hälsotillstånd är mycket eller ganska gott, har ökat med 19 procent sedan föregående undersökning, ifrån 19 procent till 38 procent. 38 procent upplever dock att deras allmänna hälsotillstånd är ganska eller mycket dåligt. Andelen boende som upplever att de har besvär utav ångslan, oro eller ångest har ökat sedan 2017. 23 procent av de som svarat på enkäten upplever idag att de har besvär utav detta. Även den upplevda rörligheten hos de boende har minskat något. Ungefär hälften av de som svarat, 49 procent, upplever att de har stora svårigheter att förflytta sig alternativt att de inte kan förflytta sig alls.

Boendemiljö

77 procent av de som svarat på denna undersökning fick plats på boendet som de ville bo på. Detta är en minskning med 7 procent sedan 2017. 23 procent upplever således att de inte fick plats på det boende som de ville bo på i första hand.

Andelen boende som trivs med sitt rum eller sin lägenhet har minskat med 6 procent sedan 2016, ifrån 77 procent till 71 procent 2018. Det har dock inte skett någon ökning utav dem som inte alls trivs med sitt rum eller lägenhet,

utan det är andelen utav dem som upplever att sitt rum eller lägenhet är varken bra eller dåligt som har ökat (24 procent).

Även andelen av dem som upplever det trivsamt i vård- och omsorgsboendets gemensamma utrymmen har minskat sedan föregående undersökning, ifrån 65 procent till 59 procent. Det har dock skett en ökning med 7 procent av dem som upplever det trivsamt utomhus kring deras boende, ifrån 60 procent 2017 till 67 procent 2018.

Mat och måltidsmiljö

Upplevelsen av hur maten på vård- och omsorgsboendena brukar smaka ligger kvar på samma nivå som 2017. 59 procent upplever att maten smakar mycket eller ganska bra medan 32 procent upplever att den är varken bra eller dålig. 8 procent upplever att den är ganska eller mycket dålig. Det har skett en ökning med 10 procent utav de som upplever att måltiden är en trevlig stund på dagen ifrån föregående undersökning, ifrån 59 procent till 69 procent. 26 procent upplever dock att måltiden sällan eller aldrig är en trevlig stund.

Hjälpens utförande

Upplevelsen av hur mycket tid personalen har för de boende för att kunna utföra sitt arbete, har minskat de senaste tre åren. 2016 upplevde 81 procent av de boende att deras personal hade tillräckligt med tid för att utföra sitt arbete hos dem medan 69 procent upplevde detta 2018, en minskning med 12 procent.

Andelen boende som upplever att de kan påverka vid vilka tider de får hjälp har minskat sedan 2016 med 25 procent, ifrån 72 procent till 47 procent 2018. Cirka en tredjedel utav de svarande, 31 procent, upplever att de sällan eller aldrig kan påverka sina tider.

Bemötande

92 procent av de som svarat anser att deras personal alltid eller oftast bemöter dem på ett bra sätt. 8 procent upplever att de blir bra bemötta ibland medan inga svarande upplever ett dåligt bemötande ifrån sin personal.

Vidare upplever 68 procent att deras personal brukar ta hänsyn till åsikter och önskemål på hur de vill att deras hjälp ska utföras. Detta är en minskning med 15 procent sedan 2016.

Trygghet

Den upplevda tryggheten hos de boende på kommunens vård-och omsorgsboende har ökat sedan 2017. 82 procent upplever att det känns mycket eller ganska tryggt på sitt boende. 8 procent upplever att det känns ganska eller mycket otryggt.

Sociala aktiviteter

Det har skett en rejäl tillbakagång utav de som är nöjda med de aktiviteter som erbjuds på boendena. 44 procent av de som svarat är mycket eller ganska nöjda med sina aktiviteter, vilket är minskning med 22 procent sedan 2017 (66 procent). 18 procent är i sin tur missnöjda med de aktiviteter som erbjuds.

Tillgänglighet

Även nöjdheten till att få komma utomhus har minskat. 2016 upplevde 80 procent att möjligheterna att komma utomhus var bra. 2018 var andelen 57 procent, vilket är en minskning med 23 procent. Andelen som är missnöjda med möjligheten att komma ut är 23 procent.

Upplevelsen av att vid behov kunna komma i kontakt med sin personal har ökat. 2018 upplevde 78 procent av de som besvarat enkäten att det är mycket eller ganska lätt att vid behov komma i kontakt med personalen på deras boende. Andelen som upplever att det är svårt att kunna ta kontakt med sin personal har i sin tur minskat.

Hjälpen i sin helhet

Den sammantagna nöjdheten med kommunens vård- och omsorgsboenden har ökat sedan 2017 med 5 procent, ifrån 74 procent till 79 procent. 13 procent är varken nöjd eller missnöjd och 8 procent är ganska eller mycket missnöjd.

40 procent av de boende vet vart de ska vända sig för att framföra sina synpunkter eller klagomål. 33 procent vet i sin tur inte alls vart de ska vända sig, vilket är en ökning med 8 procent sedan föregående undersökning.

Det var fler anhöriga som själva fyllde i årets undersökning jämfört med föregående år. 70 procent av enkäterna besvarades utav den anhöriga medan resterande 30 procent fylldes i utav den äldre själv eller utav den äldre tillsammans med någon annan.

Utav de anhöriga som besvarat denna enkät är 84 procent nöjda med samarbetet mellan dem och personalen på vård- och omsorgsboendet, detta är en ökning med 4 procent sedan 2017.

Socialkontorets kommentar

Socialkontoret tycker att det är bekymmersamt att svarsfrekvensen på årets undersökning minskat så markant jämfört med föregående års undersökning, ifrån 73 stycken 2017 (55 procent) till 40 stycken 2018 (38 procent). Boendena bör genomföra en riktad informationskampanj under de veckor på våren då undersökningen genomförs i ett försök att öka intresset och svarsfrekvensen hos de boende.

Vidare har andelen enkäter som besvarats utav endast anhöriga ökat, ifrån 60 procent 2017 till 70 procent 2018. Ett ökat anhörigperspektiv kan ha bidragit

till kommunens resultat 2018, som visar på en tendens till mer negativa svar än föregående undersökningar.

Trots att Socialnämnden har haft maten och måltidssituationen som ett prioriterat område under 2017/2018 visar årets undersökning på samma resultat som föregående år. 59 procent av de boende tycker att maten på deras boende smakar bra. Årets resultat visar dock på en ökad nöjdhet med måltidssituationen där 69 procent anser att måltiden är en trevlig stund på dagen. En fjärdedel, 26 procent, har dock fortfarande upplevelsen att måltidssituationen inte är trivsamt. Maten och måltidssituationen är ett fortsatt förbättrings- och utvecklingsområde för verksamheterna att arbeta med.

Det finns även ett utvecklingsområde om att informera den enskilde samt anhöriga om deras rättigheter och möjligheter att lämna synpunkter och klagomål på vård- och omsorgsboendena. Utav de som svarat på enkäten saknar cirka en tredjedel, 33 procent, kännedom om var de ska vända sig för att lämna en synpunkt eller ett klagomål.

2018 års resultat visar på en trend med mer negativa svar på frågorna avseende hjälpens utförande än tidigare år. Det gäller till exempel frågor om personalens tid hos respektive boende och att de boende inte kan påverka vilka tider som de får sin hjälp utförd. Detta är två faktorer som kan vara svåra att ändra på inom respektive verksamhet, men de boende kan få en ökad förståelse för personalen och deras arbete, genom en ökad informationsinsats och en möjlighet till delaktighet så som brukarråd.

Barnperspektiv

Kommunen ska arbeta för att barn och unga med anhöriga som har insatser inom äldreomsorg och hemsjukvård ej glöms bort i handlägningsprocessen utan att barnperspektivet alltid beaktas.

Eva Folke

Socialchef

Elisabeth Rågård

Avdelningschef kvalitet- och
verksamhetsstöd

Bilagor

1. Bilaga- Sammanställning Vad tycker de äldre om äldreomsorgen? Vård- och omsorgsboende 2018 den 4 oktober 2018

Beslut sänds till

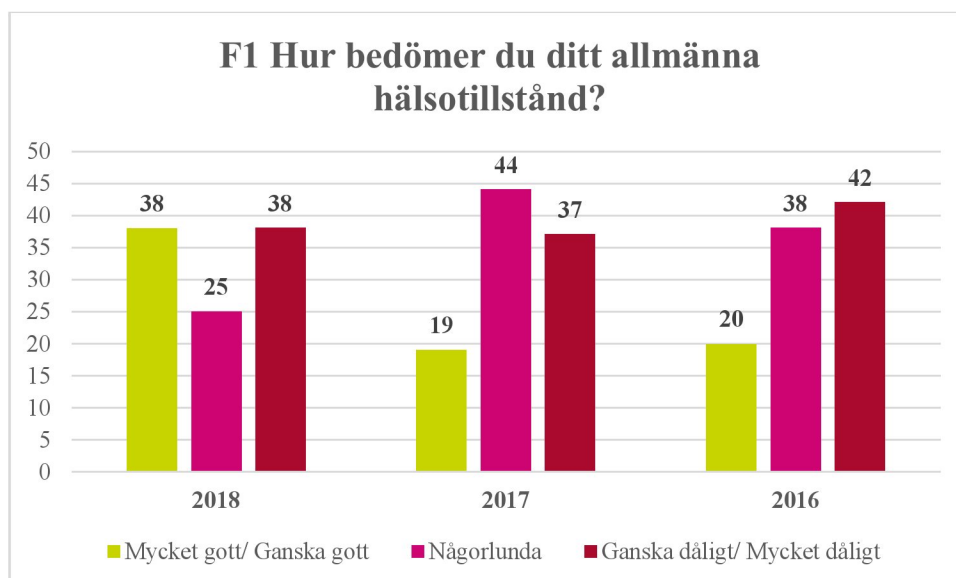
- Avdelningschef Utföraravdelningen
- Enhetschefer Allégården, Norrgården samt Kungsgården
- Akt

Stina Forsberg
Kvalitetsutvecklare
Avdelningen för kvalitet- och verksamhetsstöd

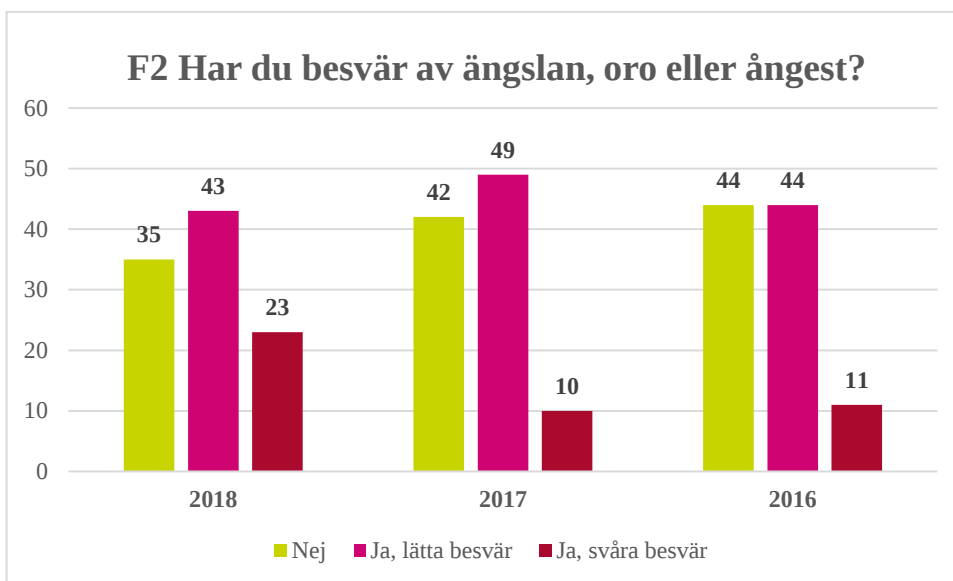
Datum
2018-10-04

Sammanställning- Vad tycker de äldre om äldreomsorgen? Vård- och omsorgsboende 2018 – 2016

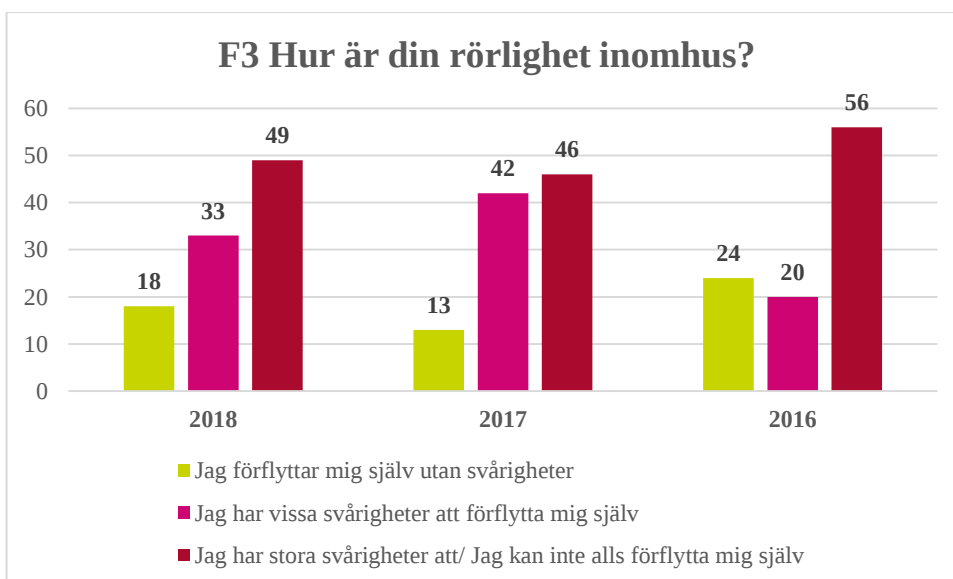
Hälsa

Kommentar: 38 procent av de boende upplever att deras allmänna hälsotillstånd är mycket eller ganska gott. Detta är en ökning med 19 procent sedan föregående undersökning 2017. 25 procent upplever att deras allmänna hälsotillstånd är någorlunda medan 28 procent upplever att de mår ganska eller mycket dåligt.

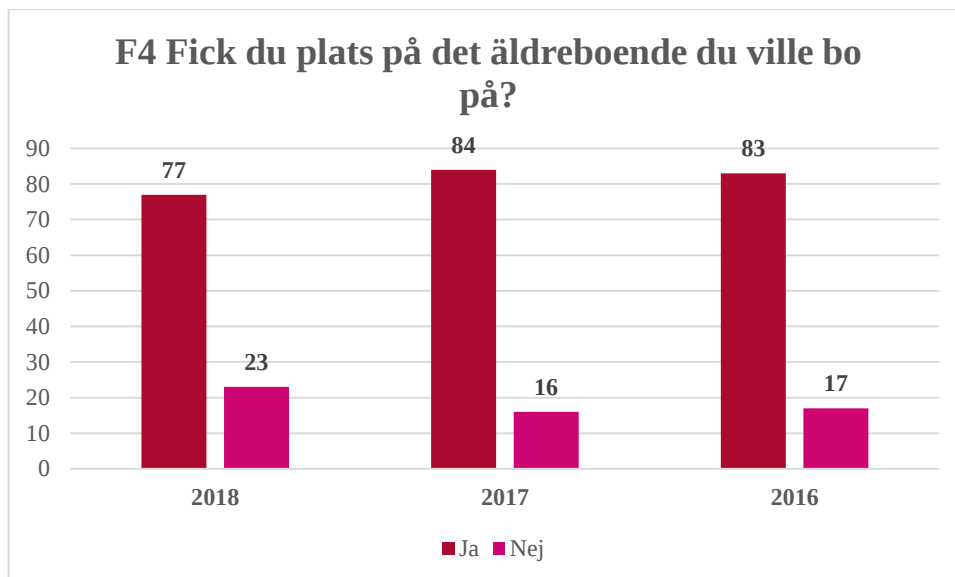

Kommentar: Andelen boende som upplever att de inte har några besvär utav ängslan, oro eller ångest är 35 procent. 43 procent av de boende upplever i sin tur lätta besvär. Andelen som upplever svåra besvär av ängslan, oro eller ångest har ökat med 13 procent sedan 2017, ifrån 10 procent till 23 procent.

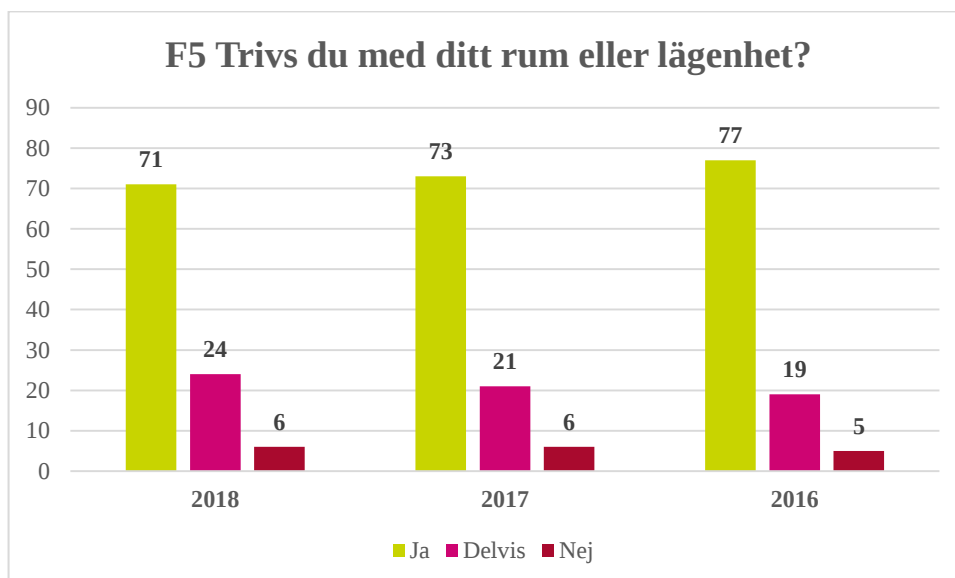

Kommentar: 18 procent av de boende upplever att de kan förflytta sig själv utan svårigheter medan 33 procent upplever att de har vissa svårigheter att förflytta sig. 49 procent upplever att de har stora svårigheter att förflytta sig och/eller inte kan förflytta sig alls, sedan 2016 har denna andel minskat med 7 procent.

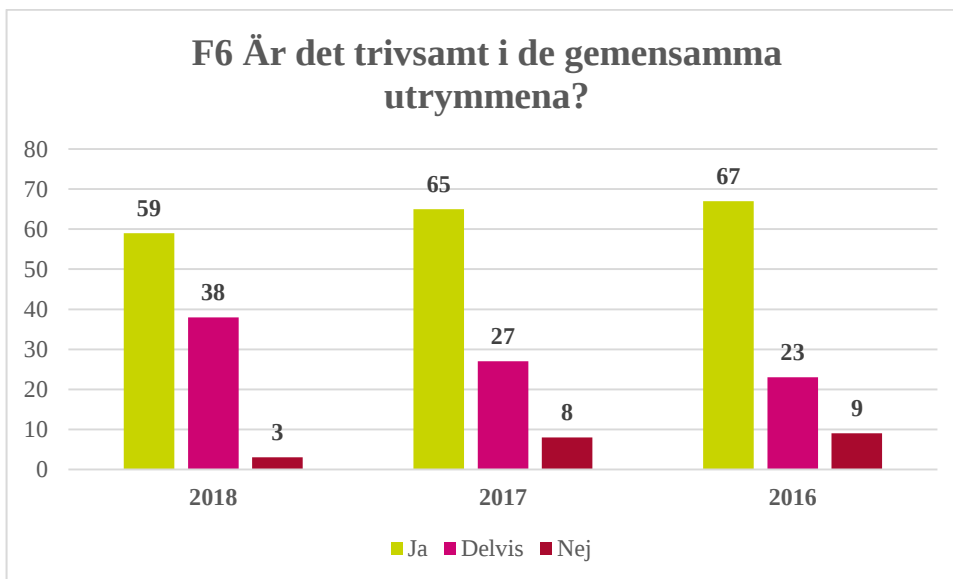
Boendemiljö

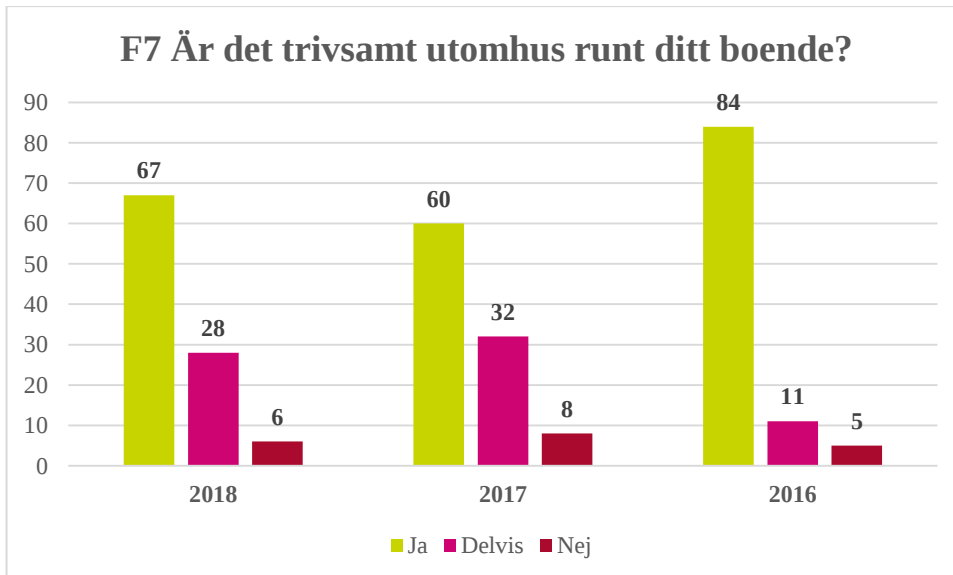
Kommentar: 77 procent av de boende upplever att de fick plats på det vård- och omsorgsboende som de ville bo på. Detta är en minskning med 7 procent sedan 2017. 23 procent upplever att de inte fick plats på det boende som de ville bo på.

Kommentar: Andelen boende som trivs med sitt rum eller sin lägenhet är 71 procent 2018. 24 procent trivs delvis medan 6 procent inte alls trivs med sitt rum eller sin lägenhet på vård- och omsorgsboendet. Andelen boende i kommunen som trivs med sitt rum eller sin lägenhet har minskat med 6 procent sedan 2016.

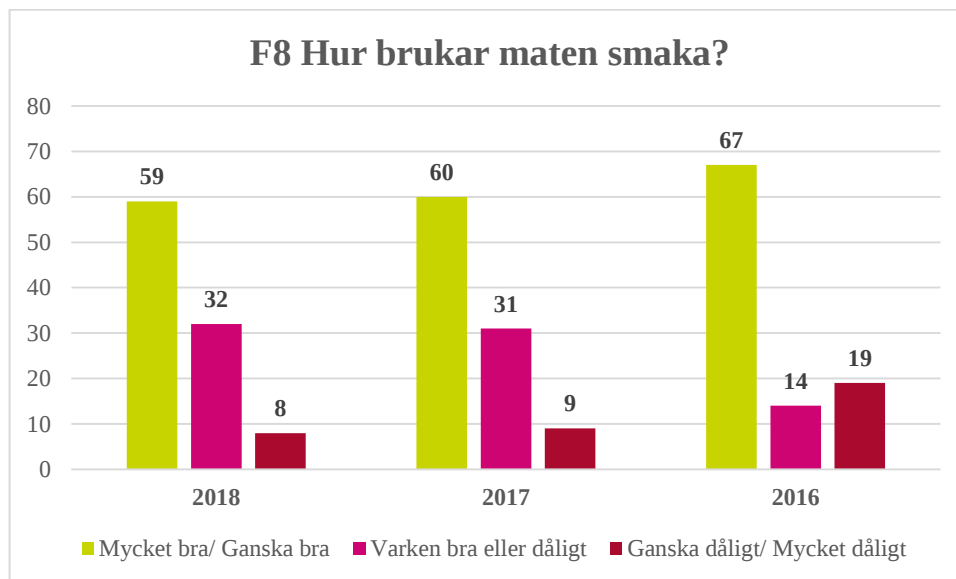

Kommentar: Andelen boende som upplever att det är trivsamt i de gemensamma utrymmena har minskat med 6 procent sedan föregående undersökning, ifrån 65 procent till 59 procent. 38 procent upplever att det är trivsamt ibland medan 3 procent upplever att de inte alls trivs där.

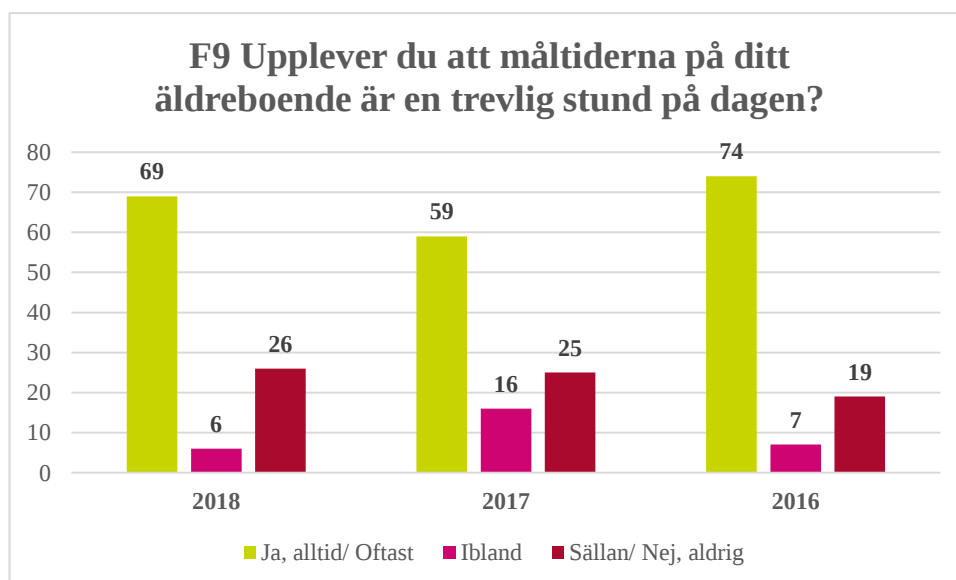

Kommentar: 67 procent av de boende upplever att utomhusmiljön kring deras vård- och omsorgsboende är trivsamt, vilket är en ökning med 7 procent sedan 2017. Andelen som tyckte det var trivsamt 2016 var 84 procent. 28 procent upplever att det är delvis trivsamt medan 6 procent inte alls tycker att det är trevligt eller trivs.

Mat och måltidsmiljö

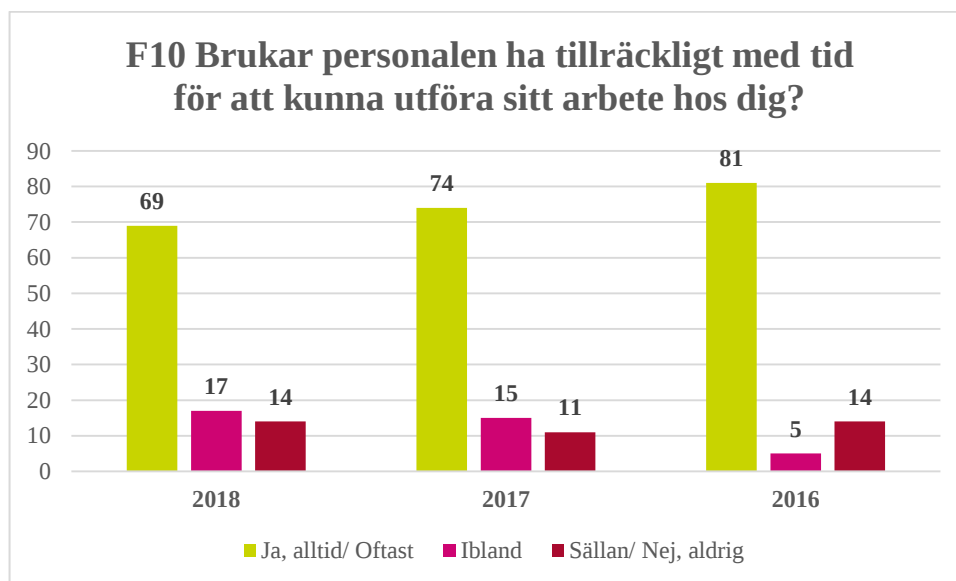

Kommentar: 2018 års resultat är likvärdigt med föregående års undersökning. 59 procent upplever att maten smakar mycket eller ganska bra medan 32 procent upplever att den varken är bra eller dålig. 8 procent upplever att den är ganska eller mycket dålig.

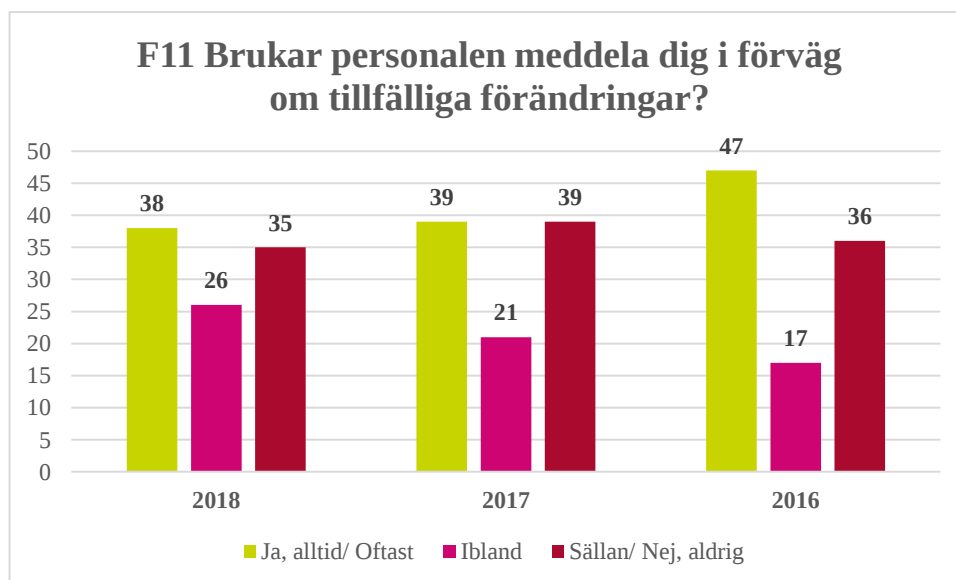

Kommentar: 69 procent utav de boende upplever att måltiderna alltid eller oftast är en trevlig stund på dagen. Detta är en ökning med 10 procent sedan 2017. 6 procent upplever att den är en trevlig stund ibland medan 26 procent upplever att den sällan eller aldrig är en trevlig stund.

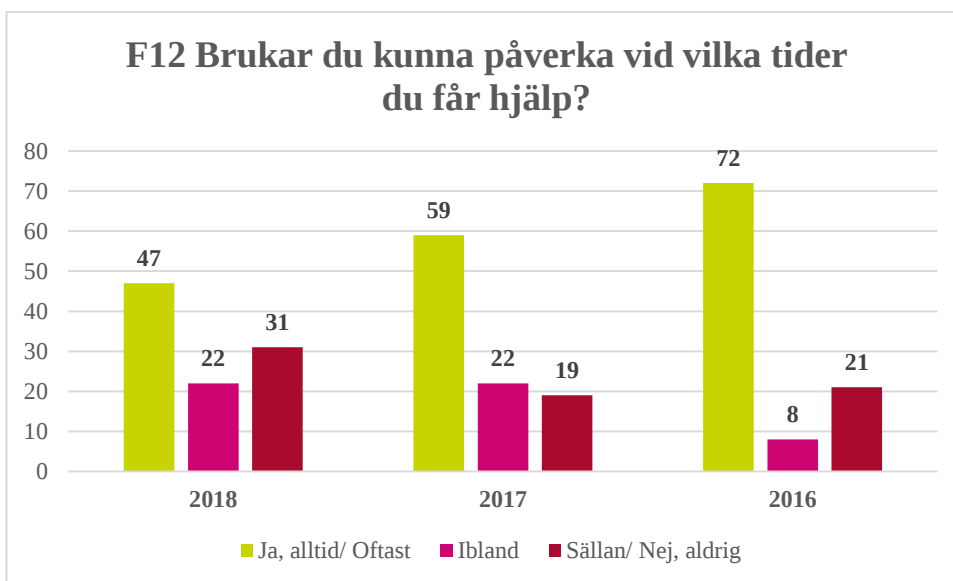
Hjälpens utförande

Kommentar: 2016 upplevde 81 procent av de boende att deras personal hade tid för att kunna utföra sitt arbete hos dem medan 69 procent hade samma uppfattning 2018, en minskning med 12 procent. 17 procent upplever att personalen har tillräckligt med tid ibland medan 14 procent anser att deras personal sällan eller aldrig har tillräckligt med tid hos dem.

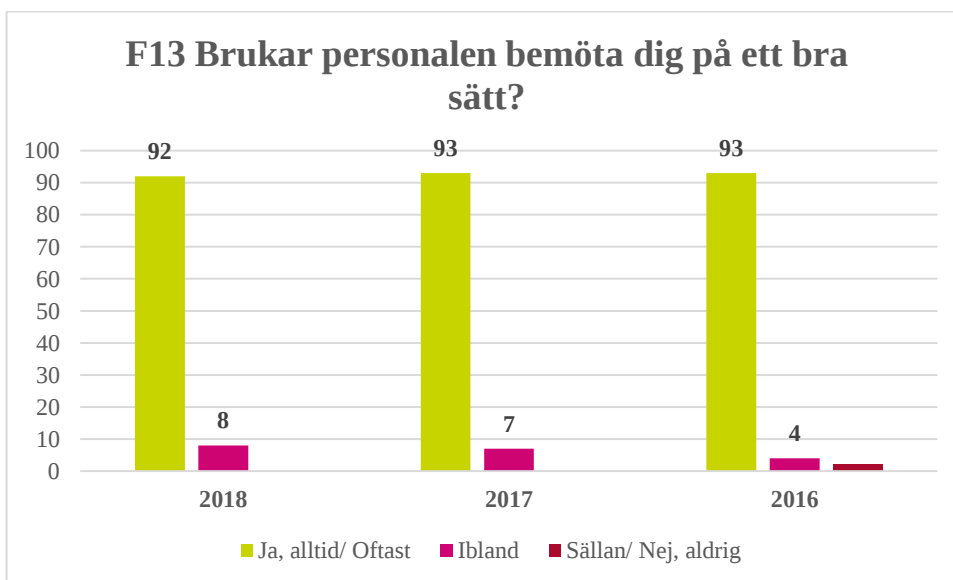

Kommentar: Andelen boende som upplever att personalen i förväg brukar meddela om tillfälliga förändringar, är 38 procent 2018. 26 procent upplever att de meddelar om förändringar ibland och 35 procent upplever att de sällan eller aldrig meddelar om tillfälliga förändringar i förväg.

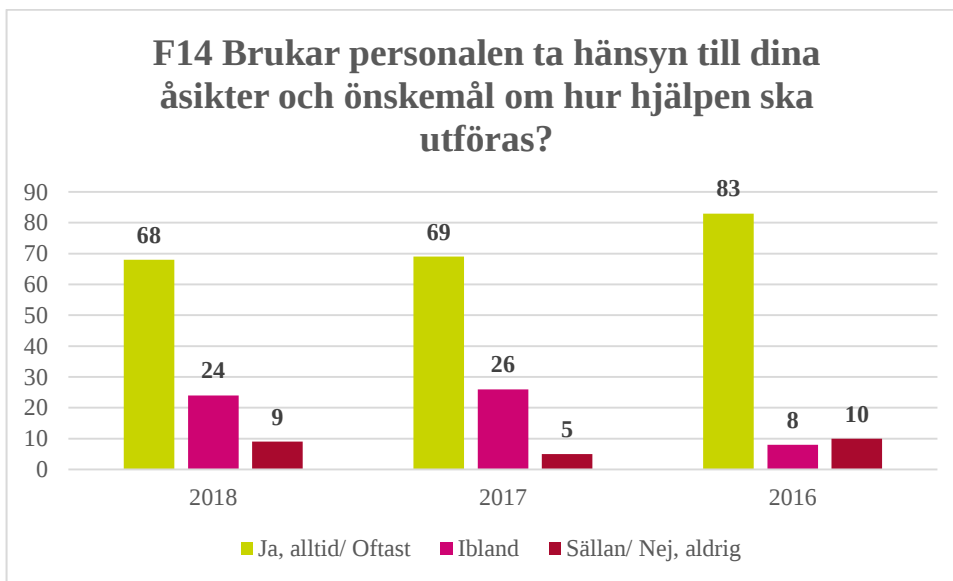

Kommentar: Andelen boende som upplever att de kan påverka vid vilka tider de får hjälp har minskat sedan 2016 med 25 procent, ifrån 72 procent till 47 procent 2018. 22 procent upplever att de kan påverka ibland och 31 procent upplever att de sällan eller aldrig kan påverka sina tider.

Bemötande

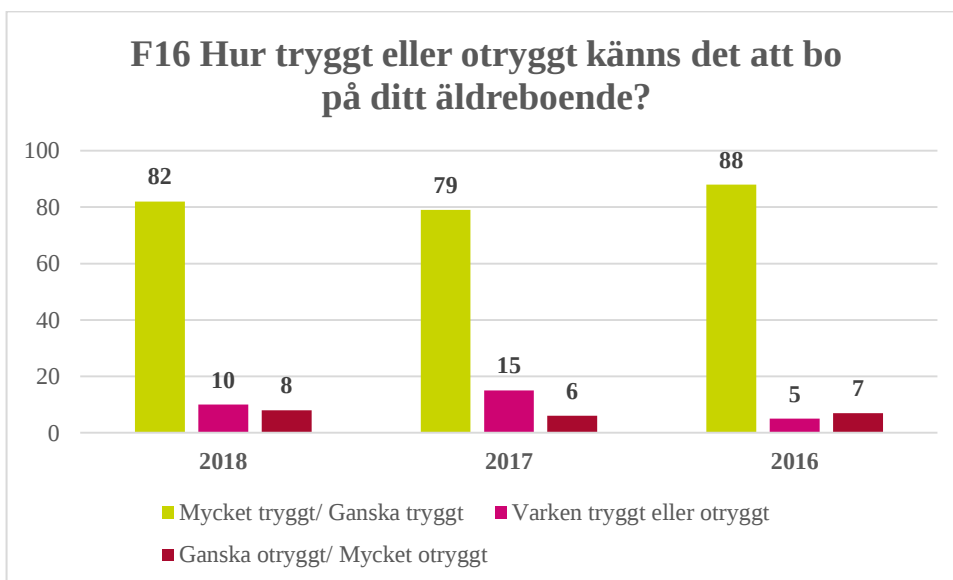

Kommentar: 92 procent av de boende anser att deras personal alltid eller oftast bemöter dem på ett bra sätt. 8 procent upplever att de blir bemöta på ett bra sätt ibland medan inga boende upplever att deras personal bemöter dem på ett dåligt sätt.

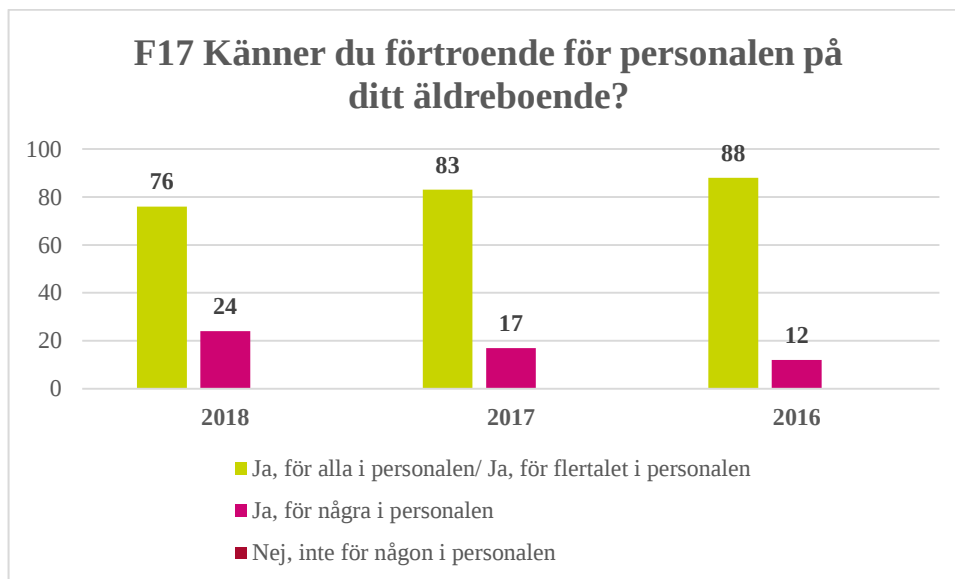

Kommentar: 68 procent upplever att deras personal brukar ta hänsyn till deras åsikter och önskemål på hur de vill att hjälpen ska utföras. Detta är en minskning med 15 procent sedan 2016. 24 procent upplever att personalen brukar ta hänsyn ibland medan 9 procent upplever att de sällan eller aldrig tar denna hänsyn.

Trygghet

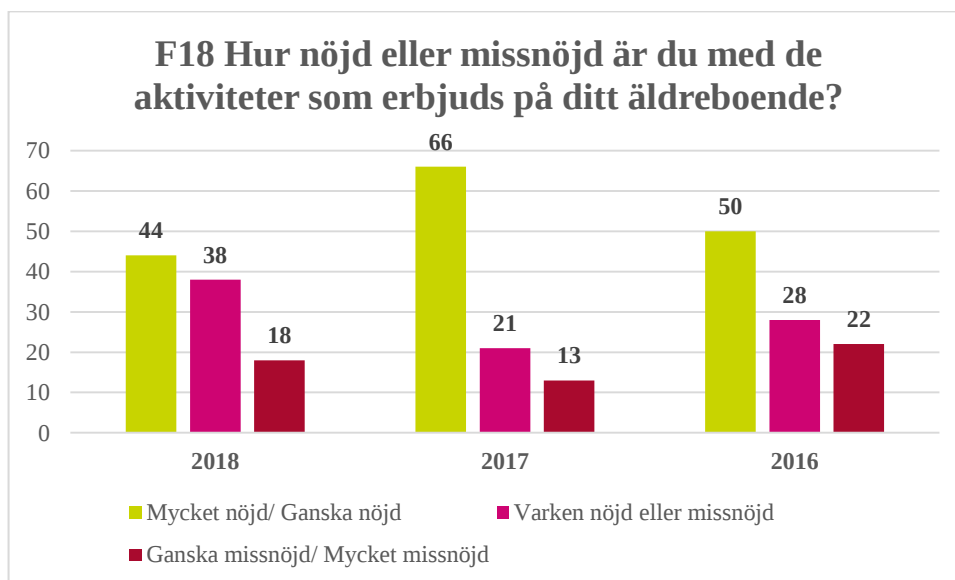

Kommentar: Andelen boende 2018 som upplever att det känns tryggt att bo på sitt vård- och omsorgsboende är 82 procent. Den upplevda tryggheten har ökat med 3 procent sedan 2017. 10 procent upplever att det varken är tryggt eller otryggt medan 8 procent upplever att det är ganska eller mycket otryggt.

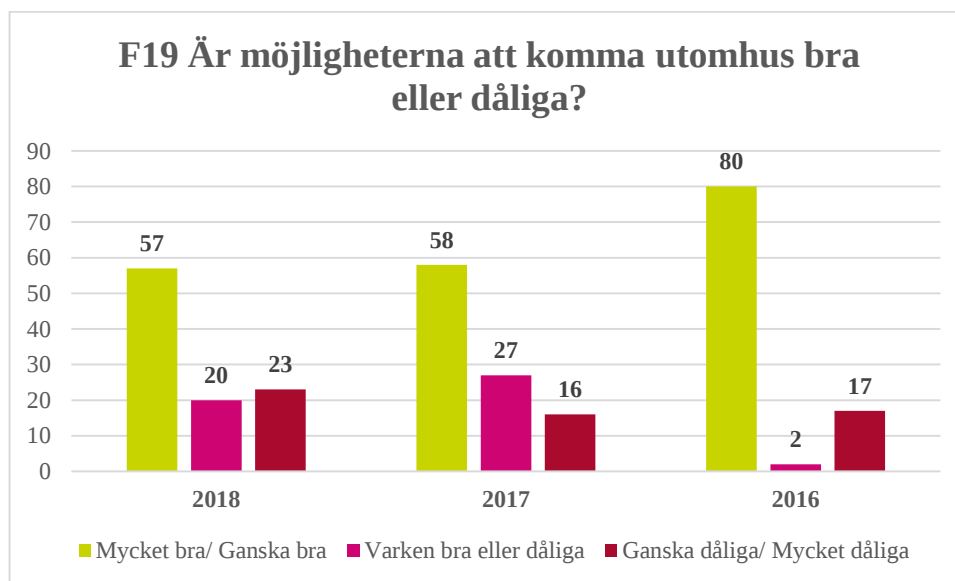
Kommentar: Andelen boende som känner förtroende för personalen på sitt vård- och omsorgsboende har minskat sedan 2016 med 12 procent, ifrån 88 procent till 76 procent 2018. 24 procent har förtroende för några utav sin personal medan inga utav de som svarat saknar förtroende för all sin personal.

Sociala aktiviteter

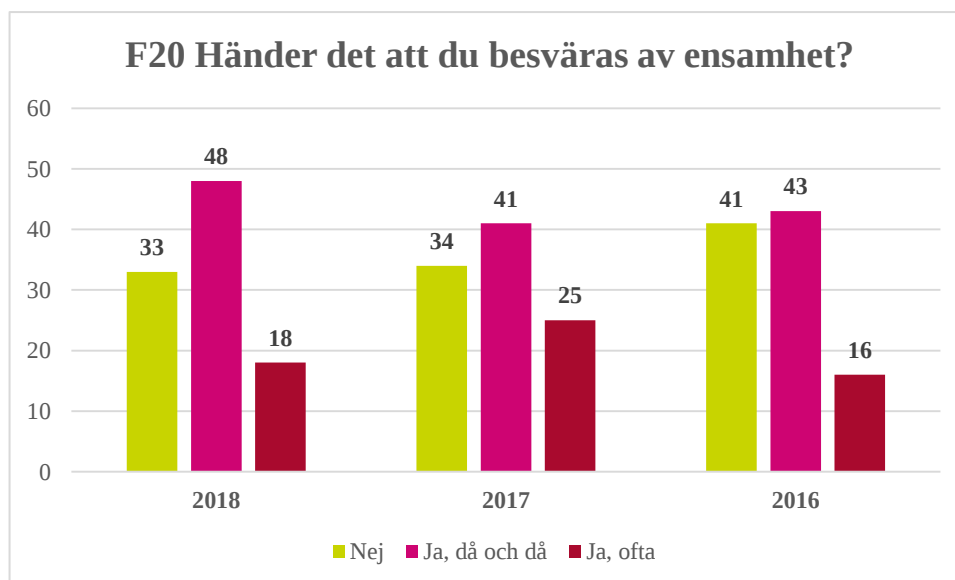

Kommentar: 44 procent av de boende är mycket eller ganska nöjda med de aktiviteter som erbjuds på deras vård- och omsorgsboende 2018, detta är en minskning med 22 procent jämfört med 2017, då 66 procent var mycket eller ganska nöjda. 38 procent är varken nöjd eller missnöjd medan 18 procent är ganska eller mycket missnöjd med de aktiviteter som erbjuds.

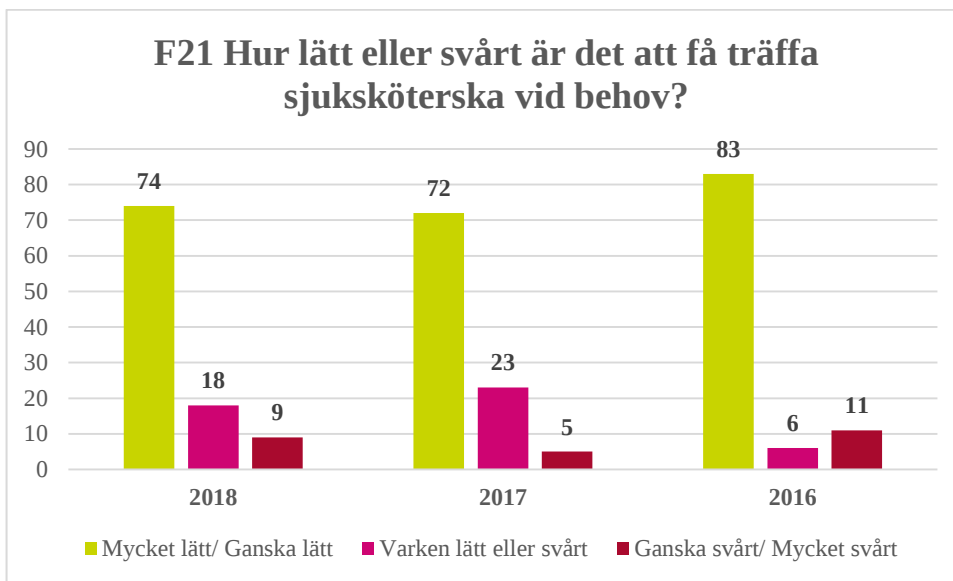
Tillgänglighet

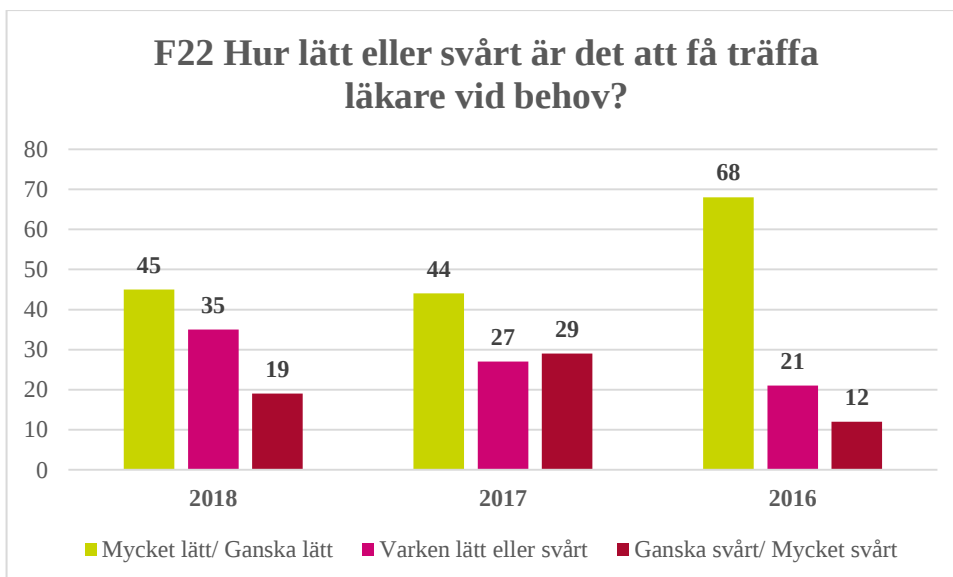
Kommentar: 57 procent av de boende 2018 upplever att möjligheterna till att komma utomhus är mycket eller ganska bra. 2016 upplevde 80 procent att möjligheterna att komma utomhus var bra, vilket ger en minskning med 23 procent till 2018. 20 procent upplever att möjligheterna varken är bra eller dåliga medan 23 procent upplever att de är ganska eller mycket dåliga.

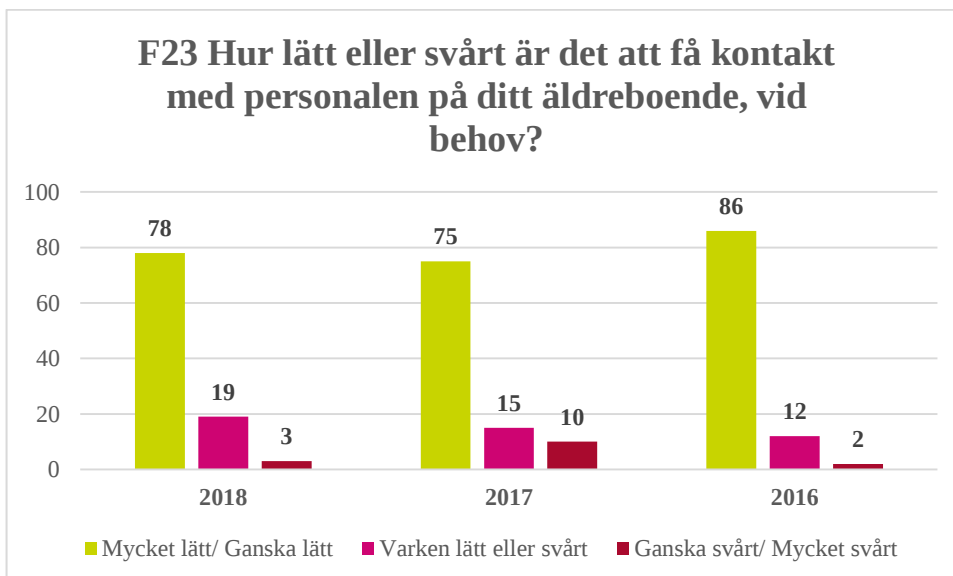
Kommentar: 33 procent av de boende upplever inte att de besväras utav ensamhet på sitt vård- och omsorgsboende. 48 procent upplever att de besväras utav ensamhet ibland medan 18 procent upplever att de besväras av ensamhet ofta.

Kommentar: 9 procent upplever att det är ganska eller mycket svårt att komma i kontakt med en sjuksköterska medan 74 procent upplever att det är mycket eller ganska lätt. Resterande 18 procent upplever att det är varken lätt eller svårt.

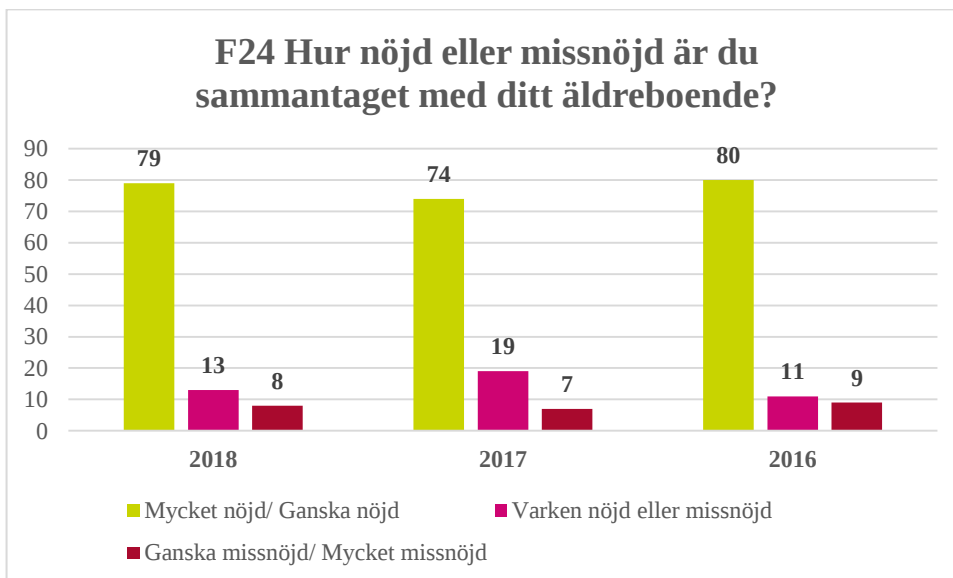

Kommentar: 45 procent av de boende upplever att det är mycket eller ganska lätt att komma i kontakt med en läkare när de har behov utav det. 35 procent upplever att det varken är svårt eller lätt medan 19 procent upplever att det är ganska eller mycket svårt.

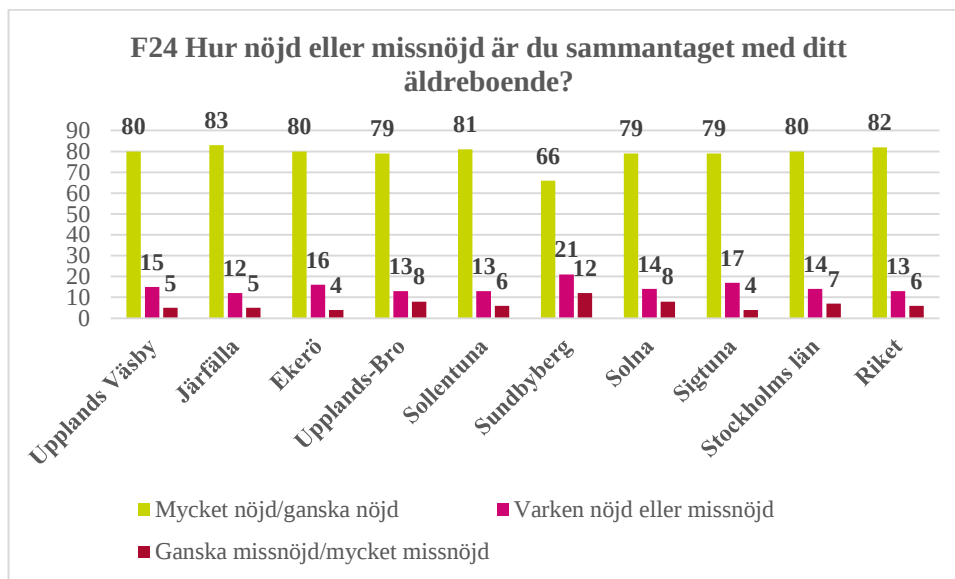

Kommentar: 2018 upplevde 78 procent av de boende att det är mycket eller ganska lätt att vid behov komma i kontakt med personalen på deras boende. 19 procent upplevde att det varken är lätt eller svårt medan 3 procent upplever att det är ganska eller mycket svårt att komma i kontakt med sin personal.

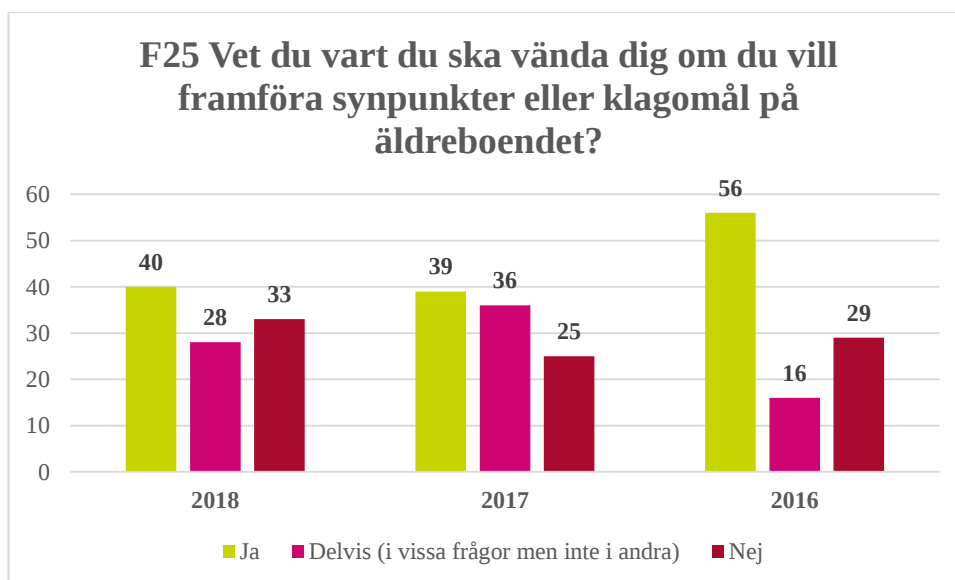
Hjälpen i sin helhet

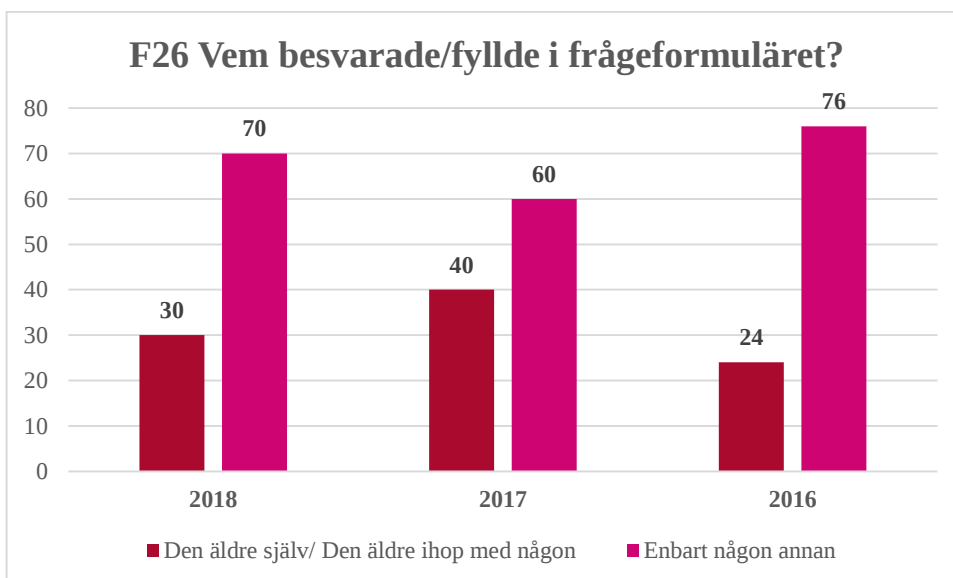
Kommentar: Andelen som sammantaget är mycket eller ganska nöjd med sitt vård- och omsorgsboende 2018 är 79 procent. 13 procent är varken nöjd eller missnöjd och 8 procent är ganska eller mycket missnöjd.

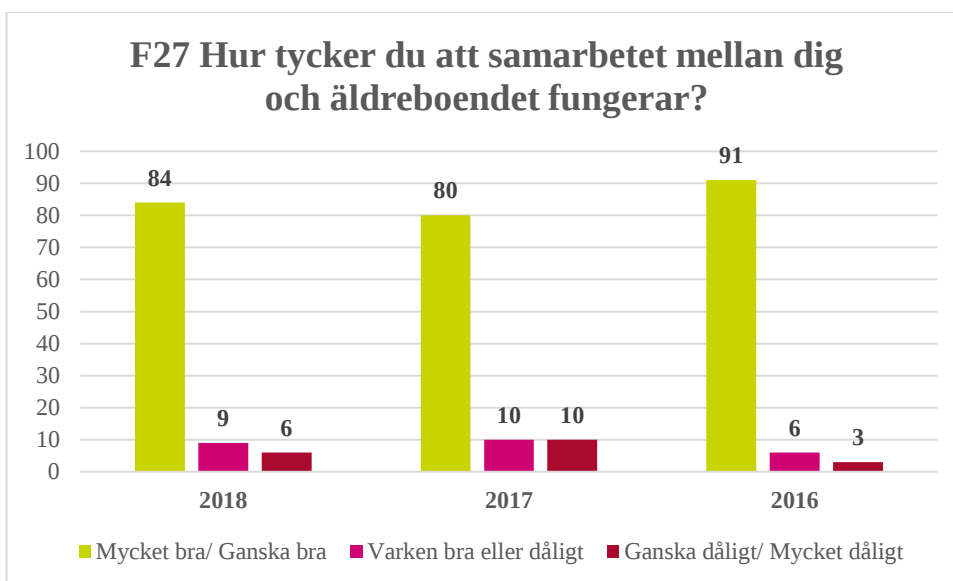
Kommentar: Tabellen ovan visar resultatet för samtliga nordvästkommuner samt för Stockholms län och riket på frågan om hur nöjda eller missnöjda de boende sammantaget är med sina vård- och omsorgsboenden. Järfälla har högst andel nöjda boende utav nordvästkommunerna på 83 procent, lägst andel nöjda boende har Sundbyberg på 66 procent. Högst andel missnöjda boende går även att finna i Sundbyberg, 12 procent. 80 procent av de som svarat är nöjda med sitt äldreboende i Stockholms län och 82 procent i riket.

Kommentar: 40 procent av de som svarat på 2018 års undersökning vet vart de ska vända sig för att framföra sina synpunkter eller klagomål. 28 procent vet vart de ska vända sig i vissa men inte i alla frågor. 33 procent vet inte alls vart de ska vända sig med sina synpunkter och klagomål.

Kommentar: 30 procent utav de som svarade på enkäten var den äldre själv eller den äldre tillsammans med en anhörig. Resterande 70 procent består utav anhöriga som har svarat på enkäten.

Kommentar: Utav de anhöriga som besvarat denna enkät upplever 84 procent att samarbetet mellan dem och vård- och omsorgsboendet fungerar bra. 9 procent upplever att samarbetet varken är bra eller dåligt medan 6 upplever att samarbetet är ganska eller mycket dåligt.

Stina Forsberg

Datum
2018-11-13

Vår beteckning
SN 18/0019

Er beteckning

Socialkontoret

Socialnämnden

stina.forsberg@upplands-bro.se

Vad tycker de äldre om äldreomsorgen? Hemtjänst 2018

Förslag till beslut

Socialnämnden lägger informationen till handlingarna.

Sammanfattning

Socialstyrelsen genomför årligen på uppdrag av regeringen en undersökning av de äldres uppfattning om vården och omsorgen inom områdena hemtjänst och särskilda boenden. De uppfattningar som framkommer i ”Vad tycker de äldre om äldreomsorgen” ska ge en bild av äldreomsorgens kvalitet och är ett verktyg för att följa upp hur väl verksamheterna möter de äldres behov och önskemål.

2018 års undersökning är den sjätte i ordningen som genomförts av Socialstyrelsen. Totalt svarade 239 brukare på enkäten avseende hemtjänstutförare i Upplands-Bro kommun. Detta ger en svarsfrekvens på 62 procent.

I jämförelse med tidigare undersökningar så har det skett en minskning utav andelen positiva svar på nästan samtliga frågor i 2018 års undersökning. Det gäller framförallt de frågor som handlar om att bo hemma med stöd utav hemtjänst. Samma trend med en minskad andel positiva svar, går dock inte att hitta när det gäller den enskildes självskattning utav hälsa, rörlighet, ångslan och ensamhet. Det finns fortfarande stora skillnader på resultatet mellan olika kommuner men även mellan olika verksamheter inom en och samma kommun.

Beslutsunderlag

- Socialkontoret tjänsteskrivelse den 13 november 2018
- Bilaga- sammanställning Vad tycker de äldre om äldreomsorgen? Hemtjänst 2018-2016, den 4 oktober 2018

Ärendet

Socialstyrelsen genomför årligen på uppdrag av regeringen en undersökning av de äldres uppfattning om vården och omsorgen inom områdena hemtjänst och särskilda boenden. Undersökningen sker även i samråd med Sveriges Kommuner och Landsting, Famna och Vårdföretagarna. De uppfattningar som framkommer i ”Vad tycker de äldre om äldreomsorgen” ska ge en bild av

äldreomsorgens kvalitet och är ett verktyg för att följa upp hur väl verksamheterna möter de äldres behov och önskemål.

2018 års undersökning är den sjätte i ordningen som genomförts av Socialstyrelsen. I undersökningen ingår äldre som har insatsen hemtjänst. Med äldre avses en individ över 65 år.

Svarsfrekvens

I 2018 års undersökning deltog och svarade totalt 87 390 individer med hemtjänstinsatser i riket. Detta ger en svarsfrekvens på 60 procent. I Upplands-Bro kommun svarade 239 brukare på brukarundersökningen inom hemtjänst, vilket ger en svarsfrekvens på 62 procent. 67 procent utav de som svarade på enkäten var den äldre själv eller den äldre ihop med en anhörig. Resterande 33 procent består utav anhöriga som har svarat på enkäten.

I Upplands-Bro kommuns totala resultat ingår svar ifrån den kommunala hemtjänstutföraren för områdena Kungsängen, Tibble och Bro, servicehusen i Kungsängen respektive Bro samt de privata utförarna 3 Systrar Omsorg, Destiny's Care och Proffssystem. Servicehuset Kungsängen, 3 Systrar Omsorg och Proffssystem har för få svarande per enhet för att få sitt eget resultat publicerat, men ingår i kommunens totala resultat.

Resultat för Upplands-Bro kommun 2018

Hälsa

Andelen brukare som upplever att deras hälsotillstånd har blivit sämre har ökat med 10 procent sedan 2017, ifrån 23 till 33 procent. Även andelen brukare som upplever att de har lätta besvär utav ångslan, oro eller ångest har ökat sedan 2017, ifrån 35 procent till 42 procent. Andelen som upplever svåra besvär av ångslan, oro eller ångest har varit 10 procent de senaste tre åren.

Den upplevda rörligheten inomhus har blivit lite sämre sedan 2017, 23 procent upplever att de har stora svårigheter att gå själva och/eller inte kan gå alls. Vidare så bor 24 procent av brukarna som besvarat undersökningen tillsammans med någon annan vuxen medan 76 procent inte gör det.

Kontakten med kommunen

71 procent av brukarna upplever att handläggarens beslut är anpassade efter deras behov. 26 procent upplever att besluten delvis är anpassade efter dem medan 3 procent upplever att besluten inte alls är anpassade. Andelen brukare som upplever att de själva fick välja sin hemtjänstutförare är på samma nivåer som 2017. 68 procent har svarat att de fick välja sin hemtjänstutförare själv medan 23 procent upplever att de inte fick göra det.

61 procent av brukarna vet var de ska vända sig om de vill framföra synpunkter eller klagomål på sin hemtjänstutförare. 23 procent vet delvis, det vill säga i vissa frågor men inte i alla och 16 procent vet inte alls vart de ska vända sig.

Inflytande

85 procent av brukarna upplever att personalen alltid eller oftast tar hänsyn till deras åsikter eller önskemål på hur hjälpen ska utföras. 6 procent upplever att personalen inte tar någon hänsyn alls.

Andelen brukare som upplever att de kan påverka vid vilka tider som deras personal kommer hem till dem har minskat med 12 procent sedan 2017, ifrån 69 procent till 57 procent. Andelen som i sin tur upplever att de sällan eller aldrig kan påverka sina tider har ökat med 11 procent, ifrån 13 procent till 24 procent, sedan föregående undersökning.

Hjälpens utförande

81 procent av brukarna anser att hemtjänstpersonalen utför sina arbetsuppgifter hos dem på ett bra sätt. 14 procent anser att arbetsuppgifterna utförs varken bra eller dåligt medan 5 procent anser att de utför sina arbetsuppgifter ganska eller mycket dåligt.

Vidare upplever 80 procent av brukarna att personalen brukar vara i tid hemma hos dem, vilket är en minskning med 8 procent sedan 2017. Det har även skett en minskning utav andelen brukare som upplever att deras personal har tillräckligt med tid för att kunna utföra sitt arbete hos dem, ifrån 83 procent 2017 till 73 procent 2018, samt för dem som upplever att personalen brukar meddela om tillfälliga förändringar i tid, ifrån 68 procent till 54 procent.

Bemötande

97 procent av brukarna tycker att deras personal bemöter dem på ett bra sätt, vilket är samma resultat som 2017. Gällande den upplevda tryggheten hemma med stöd utav hemtjänsten, upplever 81 procent av brukarna att det är tryggt att bo hemma med stöd ifrån sin hemtjänstutförare. 6 procent upplever i sin tur att det är otryggt att bo hemma.

87 procent av brukarna har förtroende för samtliga inom sin hemtjänstpersonal som kommer hem till dem och utför insatser. 12 procent har förtroende för några i personalen medan 1 procent saknar förtroende för samtliga inom sin hemtjänstpersonal.

Sociala aktiviteter

Den upplevda ensamheten hos brukarna har ökat sedan föregående undersökning. 2018 upplevde 17 procent av brukarna att de besväras utav ensamhet, 37 procent besväras då och då medan 46 procent inte besväras alls.

Tillgänglighet

Cirka två tredjedelar utav brukarna, 61 procent, upplever att de är lätt att få kontakt med personal ifrån sin hemtjänstutförare. Detta är en minskning med 13 procent sedan 2017. Andelen brukare som upplever att det är svårt att komma i kontakt med personalen har i sin tur ökat med 10 procent.

Hemtjänsten i sin helhet

Den sammantagna nöjdheten med hemtjänsten hos brukarna i Upplands-Bro kommun har minskat med 8 procent sedan 2017. 82 procent av de som svarat är nöjda den hemtjänstutförare som de har. 10 procent är varken nöjd eller missnöjd medan 8 procent är ganska eller mycket missnöjd, vilket är en ökning med 7 procent.

67 procent av de som besvarade årets enkät var den äldre själv alternativt den äldre tillsammans med någon annan. Resterande 33 procent består utav någon annan, till exempel en anhörig. Utav de anhöriga som besvarat denna enkät så upplever 80 procent att samarbetet med hemtjänstutföraren fungerar bra. 13 procent upplever att samarbetet varken fungerar bra eller dåligt och 7 procent upplever att det fungerar dåligt.

Socialkontorets kommentar

Svarsfrekvensen i årets undersökning har minskat ifrån 2017 års 68 procent till 60 procent. Antalet som besvarade undersökningen har ökat, ifrån 228 stycken 2017 till 239 stycken 2018, men då fler individer erhåller hemtjänstinsatser i år, så minskar den totala svarsfrekvensen. Socialkontoret är dock fortfarande mycket nöjda över en svarsfrekvens på 60 procent och ser resultatet som en möjlighet till verksamhetsutveckling och till förbättringsåtgärder inom hemtjänstområdet. Att 67 procent av brukarna själva eller tillsammans med någon annan besvarat enkäten är glädjande då resultatet i stor utsträckning visar vad brukarna själva tycker och inte deras anhöriga.

Socialkontoret tycker även att det är glädjande att allt fler brukare upplever att deras biståndshandläggare anpassat beslut och insatser efter deras behov. Upplands-Bro kommun använder sig utav IBIC inom sin biståndsbedömning, vilket är ett systematiskt arbetssätt som utgår från individens behov, resurser, mål och resultat inom olika livsområden i det dagliga livet.

Vidare visar årets resultat på att 69 procent av brukarna upplever att de själva fick välja sin hemtjänstutförare medan en dryg fjärdedel, 23 procent, upplever att de inte fick göra detta. Det bör ske ytterligare informationsinsatser inom kontoret om den enskildes rätt att själv välja sin utförare. Information bör även ges om att brukaren har rätt att välja en ny utförare om denne ej är nöjd med sin befintliga samt var den enskilde ska vända sig för att lämna synpunkter och klagomål. Endast 61 procent av brukarna vet vart de ska vända sig för att göra detta.

2017 års resultat för upplevd ensamhet hos brukarna har ökat till årets resultat. I år besväras 17 procent utav brukarna av ensamhet. En informationsinsats om Förebyggande enheten samt kommunens pensionärsorganisationer bör ske för att visa på möjligheterna till aktiviteter och sammanhang för dem som känner sig ensamma.

Slutligen har den sammantagna upplevda nöjdheten med kommunens hemtjänstutförare, minskat med 8 procent sedan 2017, ifrån 90 procent till 82 procent. 2018 resultat visar bland annat på ett ökat missnöje hos brukare avseende hemtjänstens utförande. Det handlar om hur personalen utför sina arbetsuppgifter, om personalen kommer på utsatt tid, om personalen har tillräckligt med tid att utföra sina arbetsuppgifter samt om de meddelar om tillfälliga förändringar i tid. Brukarna upplever även att det har blivit svårare att komma i kontakt med sin hemtjänstutförare. En översyn bör ske på arbetssätt och rutiner för att se över tillgängligheten, delaktigheten och hjälpens utförande hos hemtjänstutförarna.

Barnperspektiv

Kommunen ska arbeta för att barn och unga med anhöriga som har insatser inom äldreomsorg och hemsjukvård ej glöms bort i handlägningsprocessen utan att barnperspektivet alltid beaktas.

Eva Folke

Socialchef

Elisabeth Rågård

Avdelningschef kvalitet- och verksamhetsstöd

Bilagor

1. Sammanställning - Vad tycker de äldre om äldreomsorgen? Hemtjänst 2018-2016, den 4 oktober 2018

Beslut sänds till

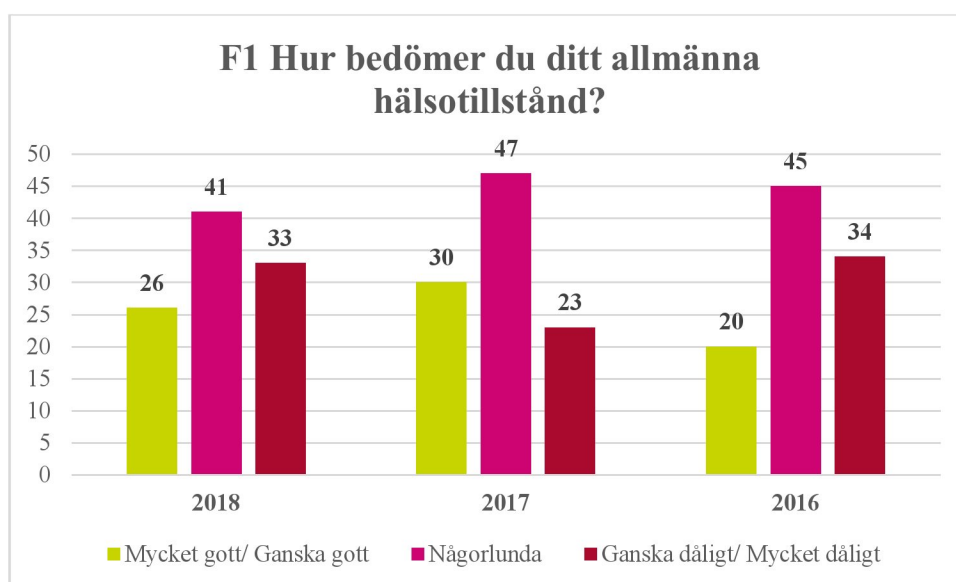
- Avdelningschef Utföraravdelningen
- Enhetschefer hemtjänsten
- Akt

Stina Forsberg
Kvalitetsutvecklare
Avdelningen för kvalitet- och verksamhetsstöd

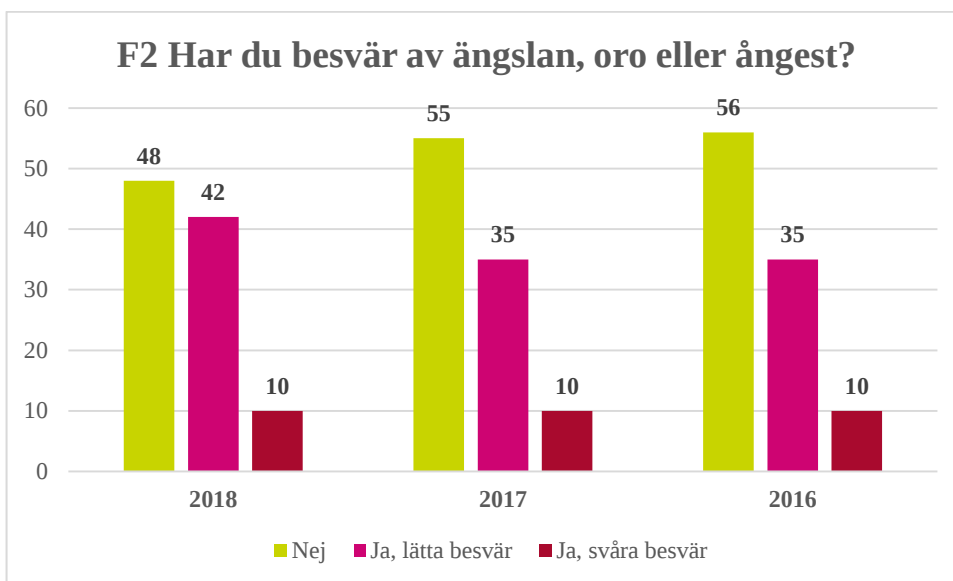
Datum
2018-10-04

Sammanställning- Vad tycker de äldre om äldreomsorgen? Hemtjänst 2018 - 2016

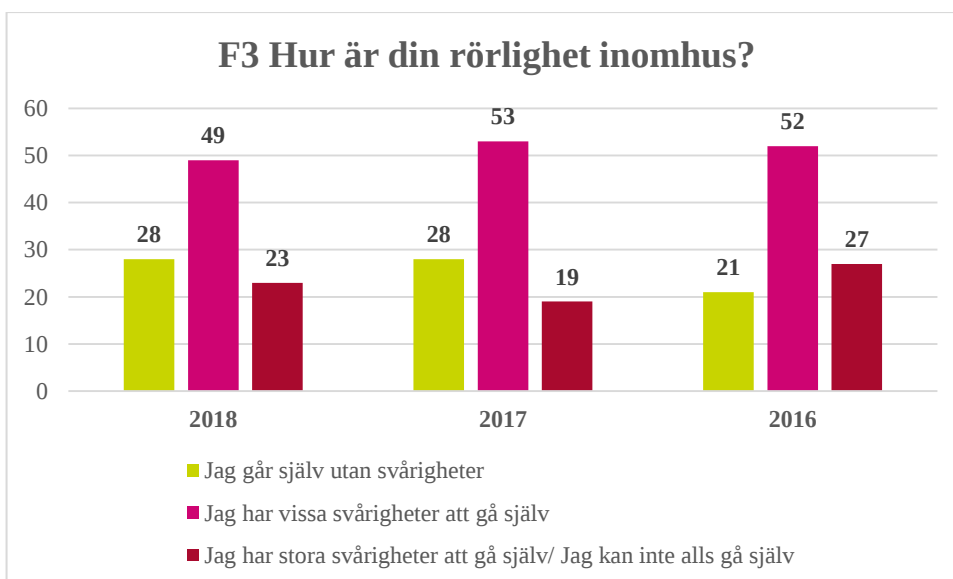
Hälsa

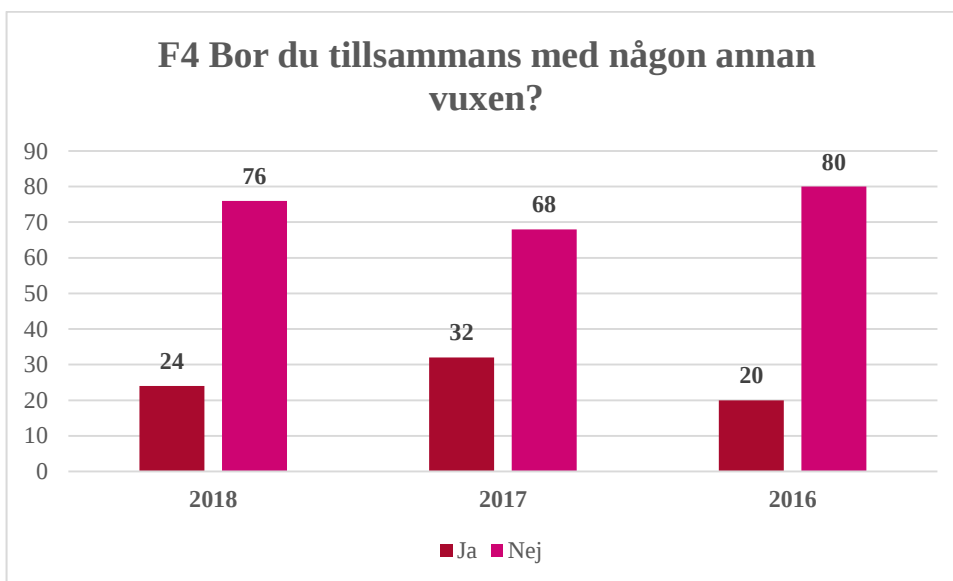
Kommentar: 33 procent utav brukarna med hemtjänstinsats bedömer sitt hälsotillstånd till ganska eller mycket dåligt. Detta är en ökning med 10 procent sedan föregående år. 26 procent anser i sin tur att deras allmänna hälsotillstånd är mycket eller ganska gott och 41 procent mår någorlunda.

Kommentar: Andelen brukare som inte upplever något besvär utav ängslan, oro eller ångest har minskat med 7 procent sedan 2017, ifrån 55 procent till 48 procent. Andelen som har svåra besvär av ängslan, oro eller ångest har varit konstant 10 procent de senaste tre åren.

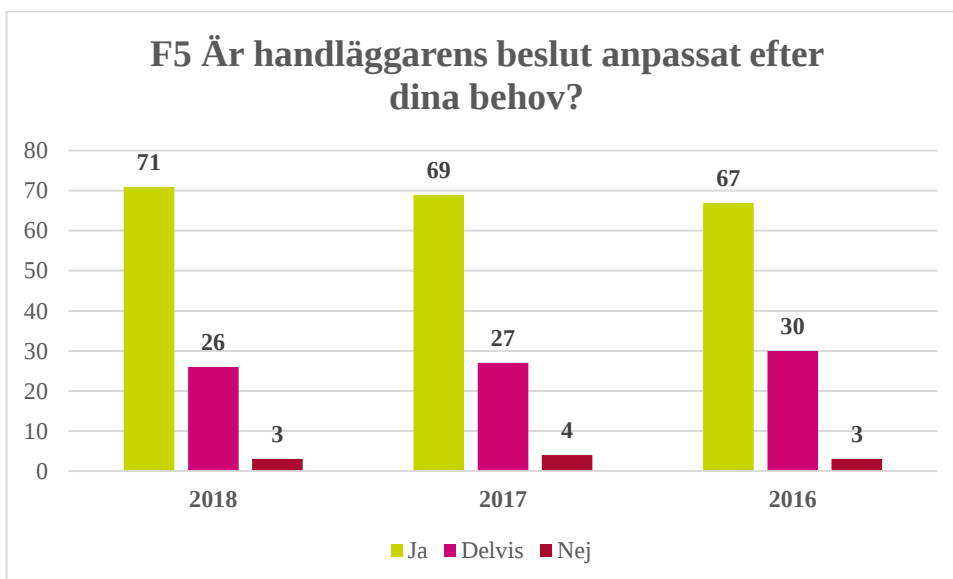

Kommentar: 28 procent utav brukarna inom hemtjänsten kan gå själv utan svårigheter. 49 procent har vissa svårigheter att gå själv medan 23 procent har stora svårigheter att gå själv och/eller kan inte gå själv alls. Andelen som har stora svårigheter eller inte kan gå själv alls har ökat med 4 procent sedan 2017.

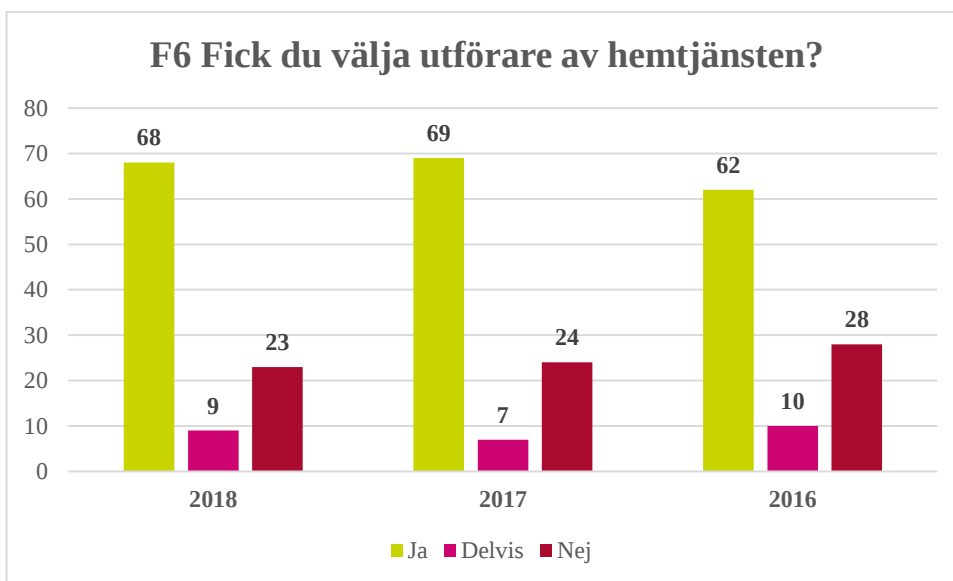

Kommentar: 24 procent av brukarna bor tillsammans med någon annan vuxen och 76 procent gör inte det.

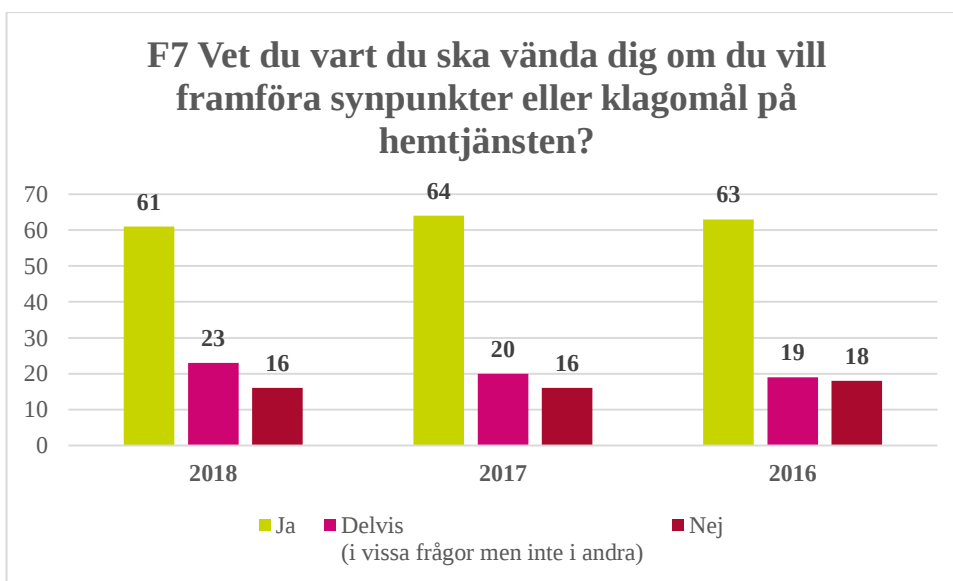
Kontakten med kommunen

Kommentar: Andelen brukare som upplever att handläggarens beslut är anpassat efter deras behov är 71 procent. 26 upplever att besluten delvis är anpassade medan 3 procent upplever att de inte alls är det.

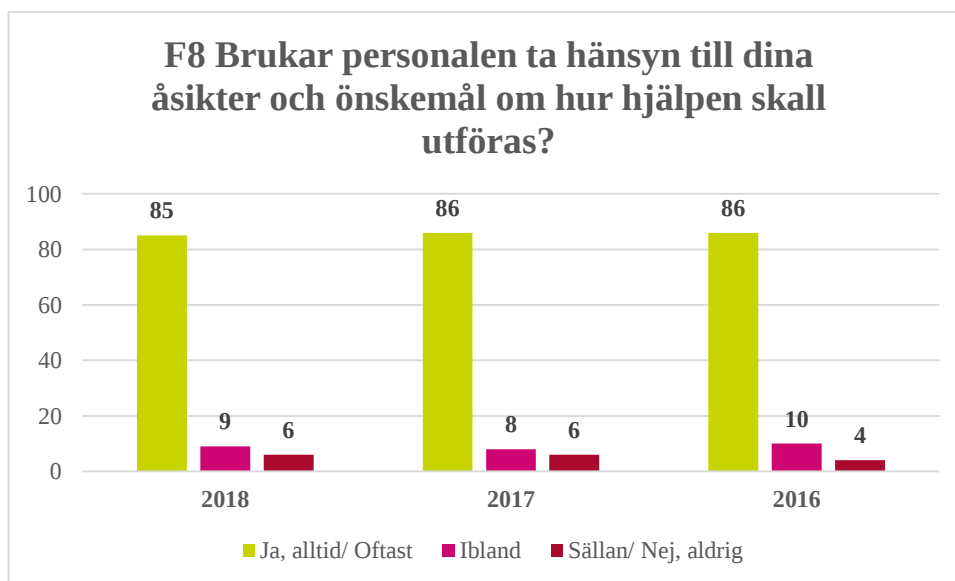

Kommentar: Andelen brukare utav hemtjänst som själva har fått välja utförare har sedan 2016 ökat med 6 procent, ifrån 62 procent till 68 procent. Andelen som upplever att de inte har fått välja har under samma tidsperiod minskat med 5 procent, ifrån 28 procent till 23 procent.

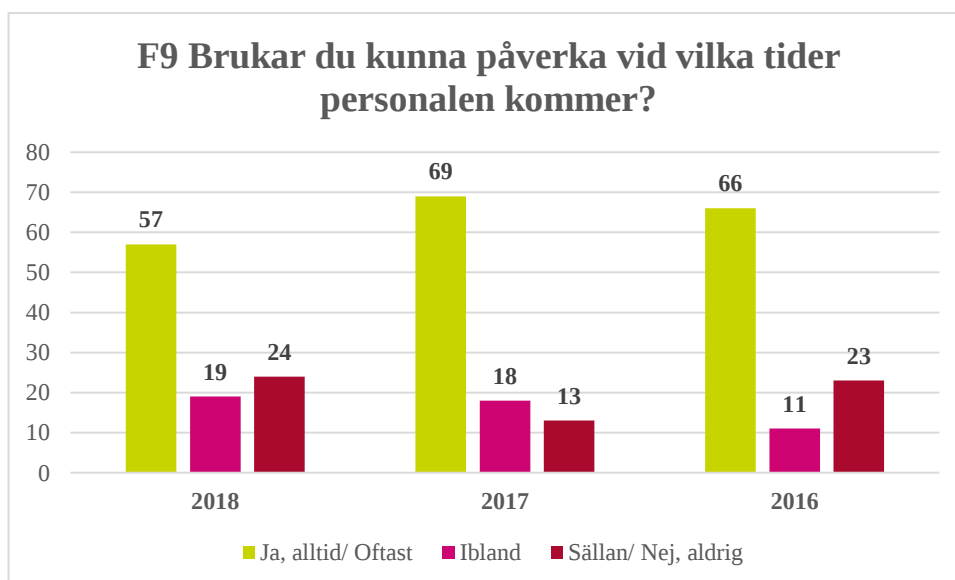

Kommentar: 61 procent av brukarna vet var de ska vända sig om de vill framföra synpunkter eller klagomål på sin hemtjänstutförare. 23 procent vet delvis, det vill säga i vissa frågor men inte i alla och 16 procent vet inte alls vart de ska vända sig.

Inflytande

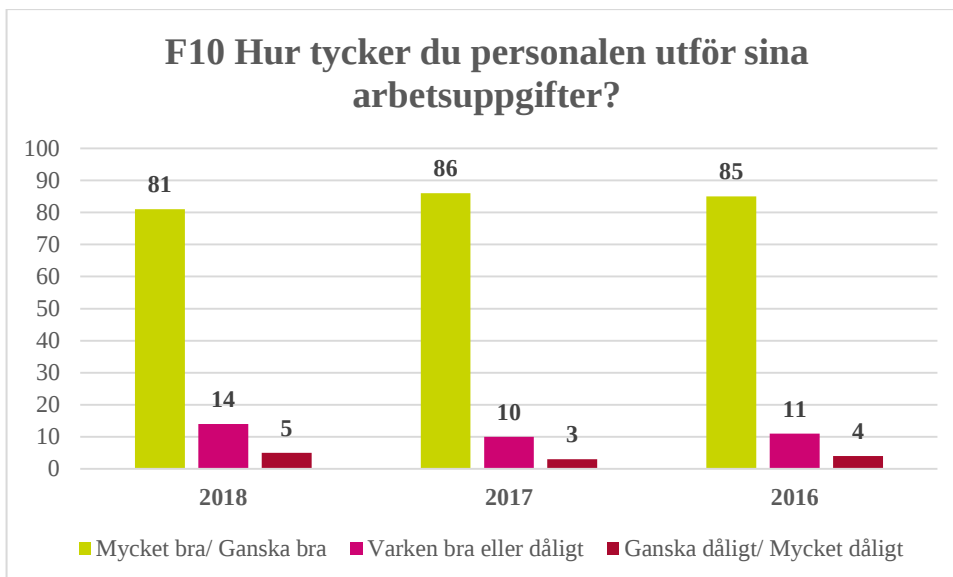

Kommentar: 85 procent upplever att personalen alltid eller oftast tar hänsyn till deras åsikter eller önskemål på hur hjälpen ska utföras. 9 procent upplever att de visar hänsyn ibland till deras åsikter och önskemål medan 6 procent upplever att de inte alls tar någon hänsyn.

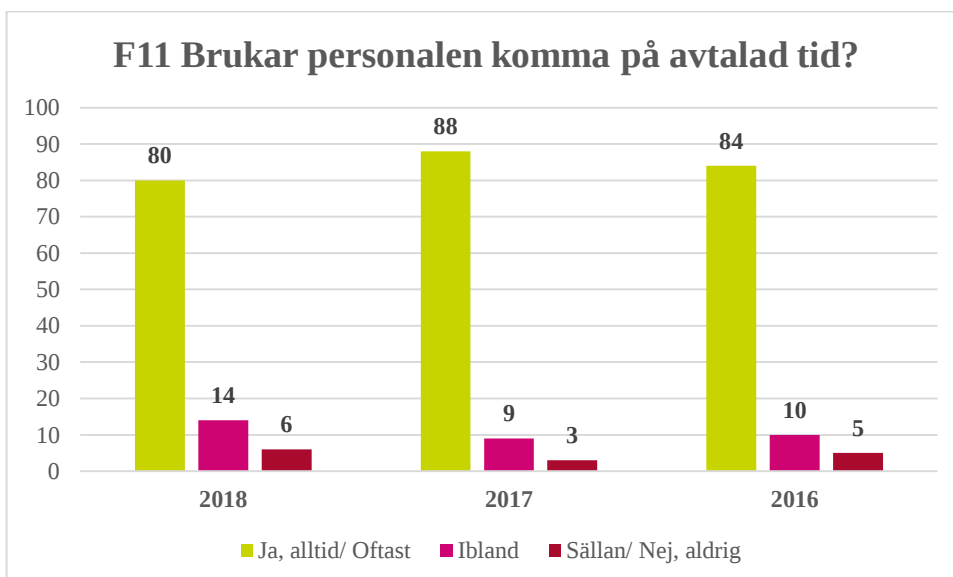

Kommentar: Andelen brukare som upplever att de kan påverka vid vilka tider som deras personal kommer hem till dem har minskat med 12 procent sedan 2017, ifrån 69 procent till 57 procent. Andelen som i sin tur upplever att de sällan eller aldrig kan påverka sina tider har ökat med 11 procent, ifrån 13 procent till 24 procent.

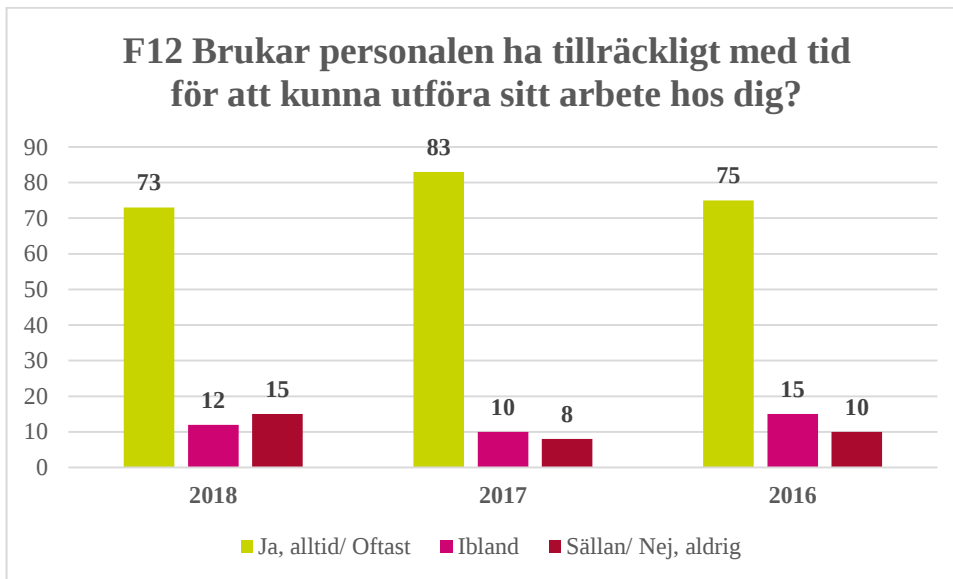
Hjälpens utförande

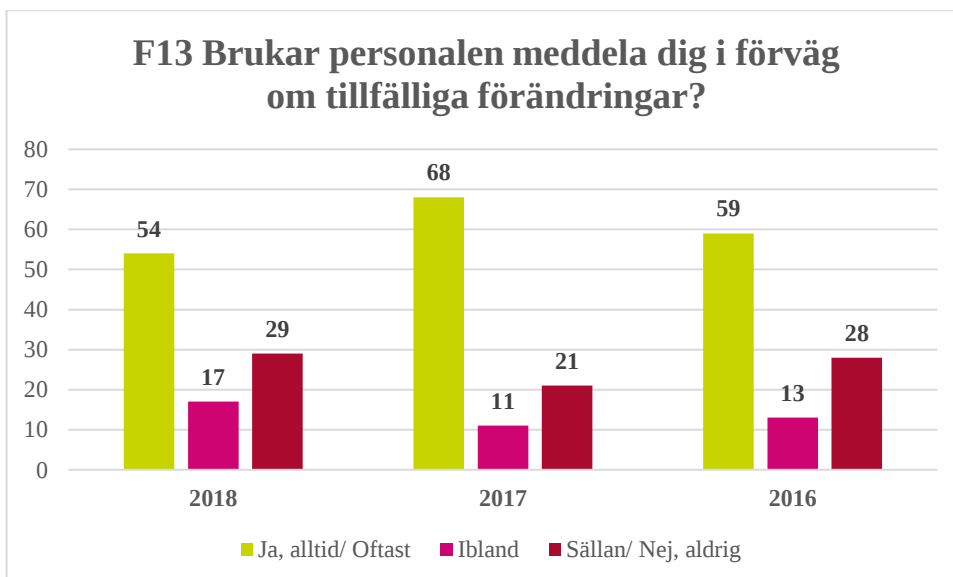
Kommentar: 81 procent anser att personalen utför sina arbetsuppgifter mycket eller ganska bra. 14 procent anser att de utför dem varken är bra eller dåligt medan 5 procent anser att de utför sina arbetsuppgifter ganska eller mycket dåligt.

Kommentar: Andelen brukare som upplever att personalen brukar dyka upp på avtalad tid har minskat med 8 procent sedan 2017, ifrån 88 procent till 80 procent. 14 procent upplever att de ibland men inte alltid kommer i tid medan 6 procent upplever att de sällan eller aldrig kommer i tid.

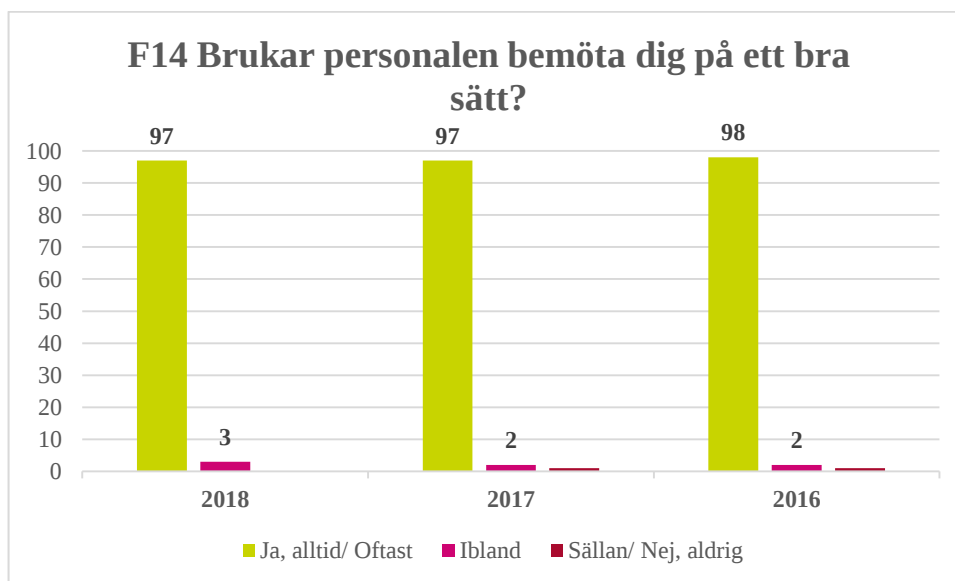

Kommentar: 73 procent av brukarna upplever att deras personal har tillräckligt med tid för att kunna utföra sitt arbete hos dem. Detta är en minskning med 10 procent sedan 2017. Andelen som upplever att personalen sällan eller aldrig har tillräckligt med tid har ökat med 7 procent sedan 2017.

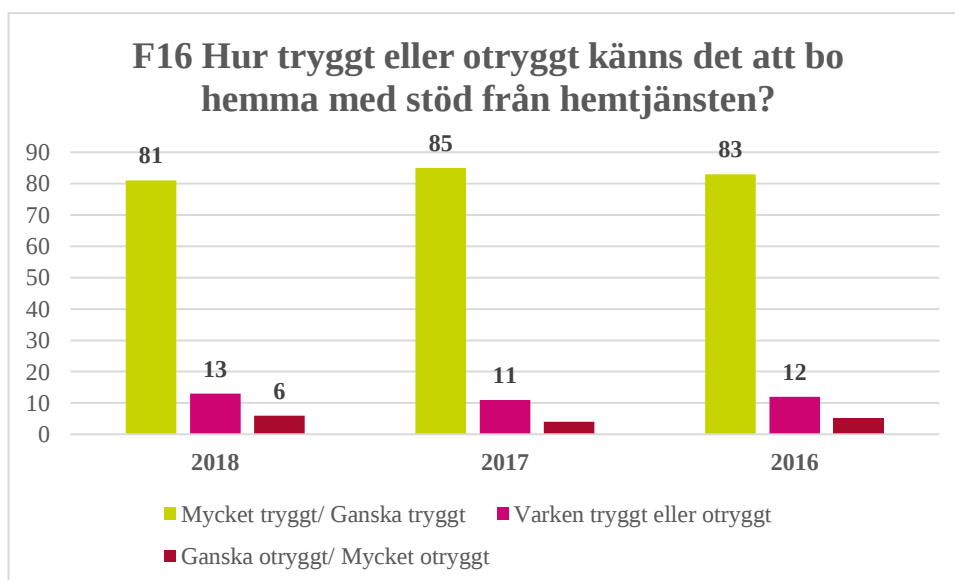

Kommentar: Andelen som upplever att personalen alltid eller oftast brukar meddela om tillfälliga förändringar i förväg är 54 procent, vilket är en minskning med 14 procent jämfört med föregående år. 17 procent upplever att personalen meddelar om tillfälliga förändringar ibland medan 29 procent upplever att de sällan eller aldrig gör detta.

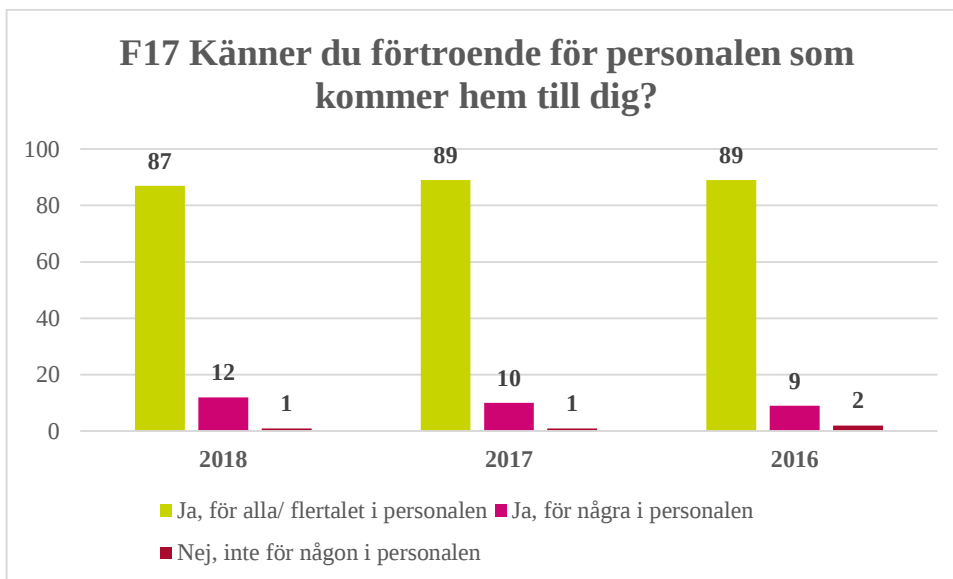
Bemötande

Kommentar: 2018 upplever 97 procent att deras hemtjänstpersonal alltid eller oftast bemöter dem på ett bra sätt. 3 procent upplever att de ibland men inte alltid bemöter dem på ett bra sätt. Ingen brukare har svarat att deras personal sällan eller aldrig bemöter dem på ett bra sätt.

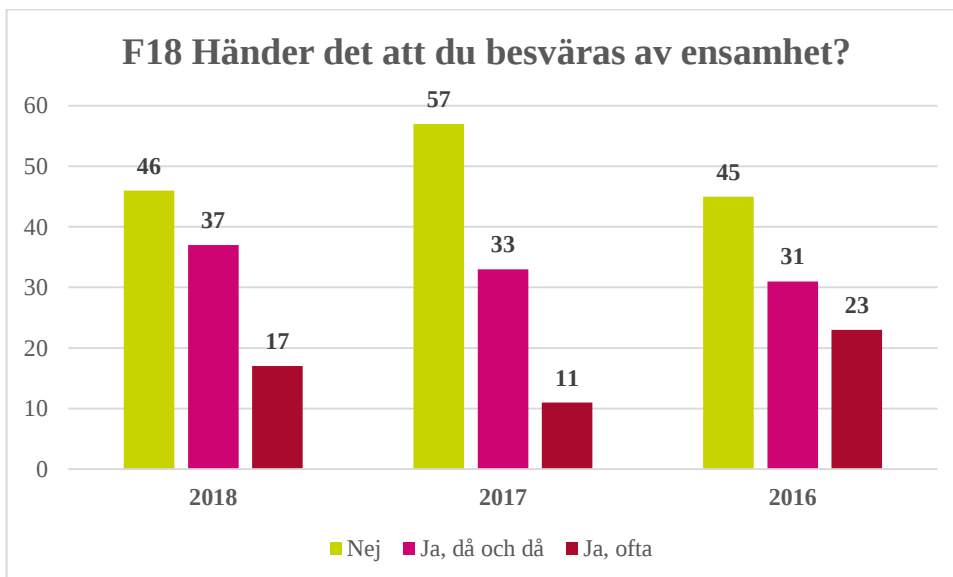

Kommentar: 81 procent av brukarna upplever att det är mycket eller ganska tryggt att bo hemma med stöd ifrån sin hemtjänstutförare. 13 procent upplever att det varken är tryggt eller otryggt medan 6 procent upplever att det är ganska eller mycket otryggt.

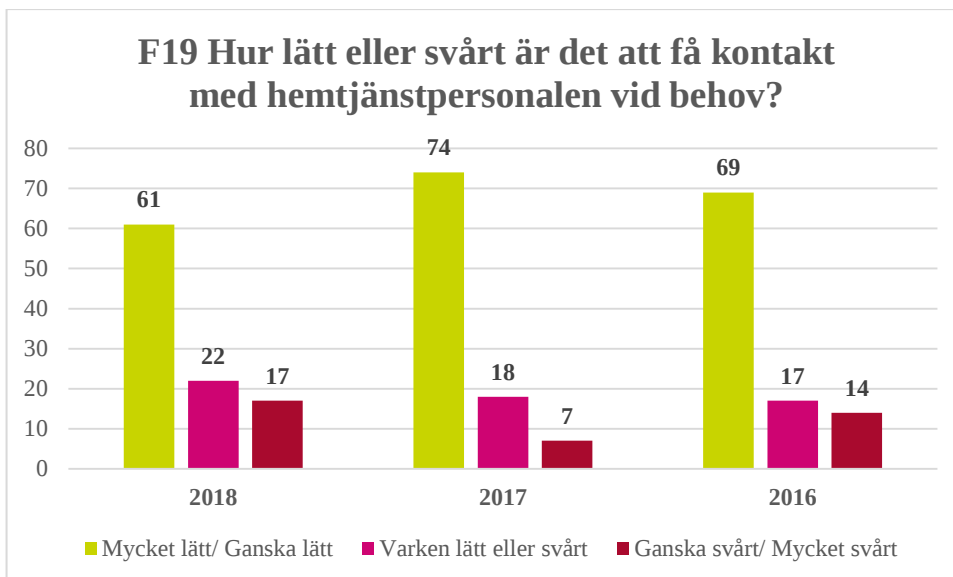
Kommentar: 2018 upplever 87 procent av brukarna förtroende för personalen som kommer hem till dem. 12 procent har förtroende för några i personalen medan 1 procent saknar förtroende för samtliga inom sin hemtjänstpersonal.

Sociala aktiviteter

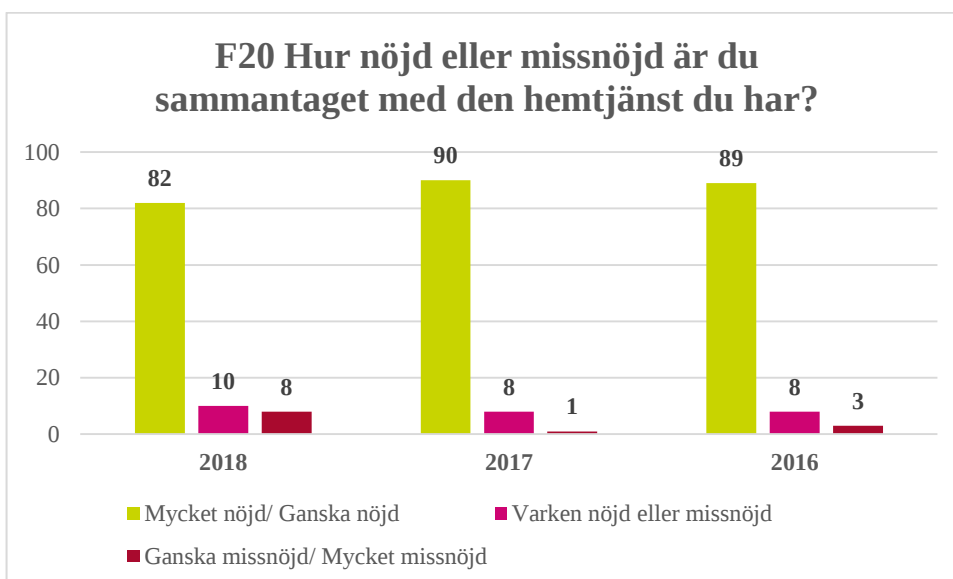
Kommentar: Andelen som upplever att de ofta besväras utav ensamhet 2018 är 17 procent, vilket är en ökning med 6 procent ifrån 11 procent 2017. 37 procent upplever besvär då och då medan 46 procent aldrig upplever besvär utav ensamhet, vilket är en minskning med 11 procent sedan föregående år.

Tillgänglighet

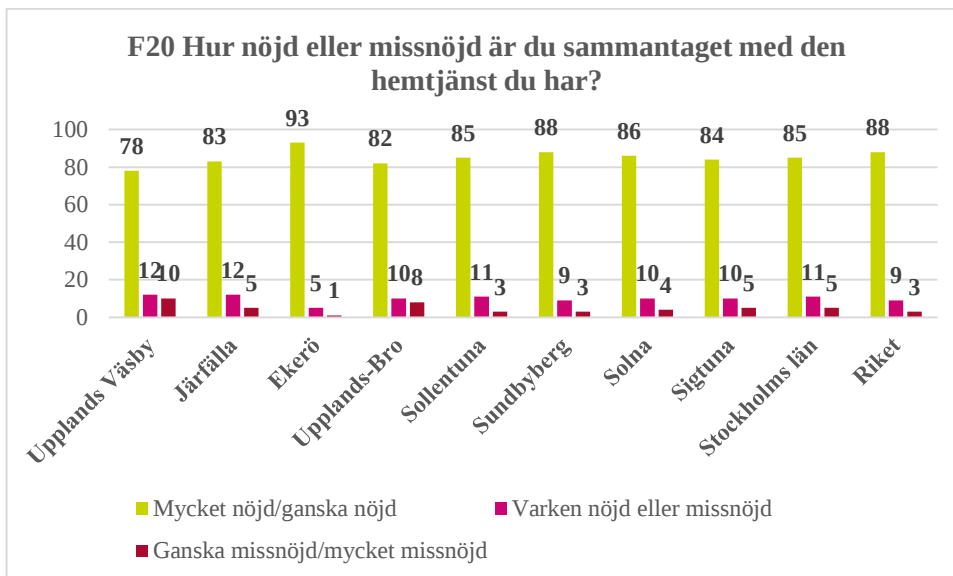
Kommentar: 61 procent upplever att det är mycket eller ganska lätt att få kontakt med sin hemtjänstpersonal vid behov, vilket är en minskning med 13 procent sedan föregående år. 17 procent upplever att det är ganska eller mycket svårt att få kontakt med sin personal, en ökning med 10 procent sedan 2017.

Hemtjänsten i sin helhet

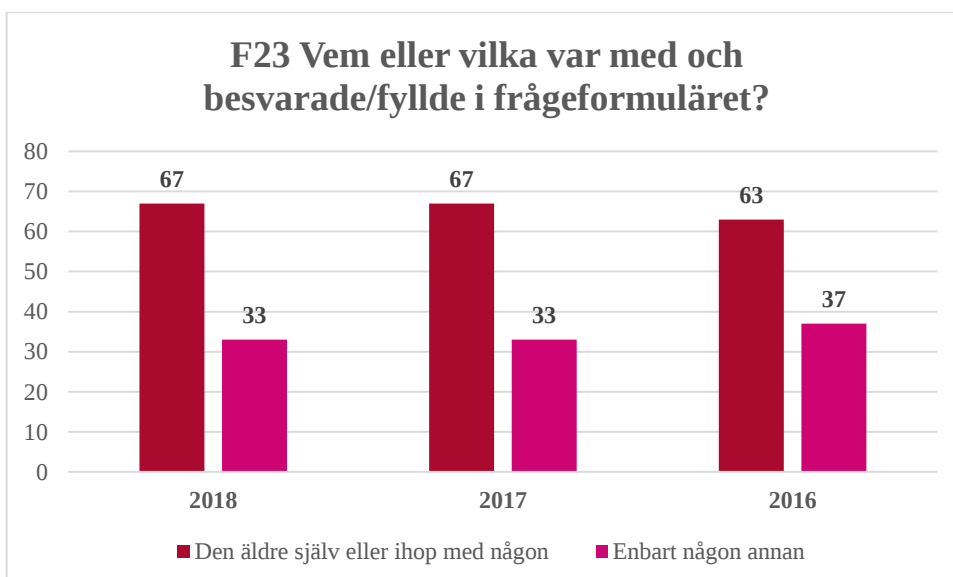

Kommentar: 82 procent av brukarna är mycket eller ganska nöjda med den hemtjänst som de har, vilket är en minskning med 8 procent ifrån 2017 års

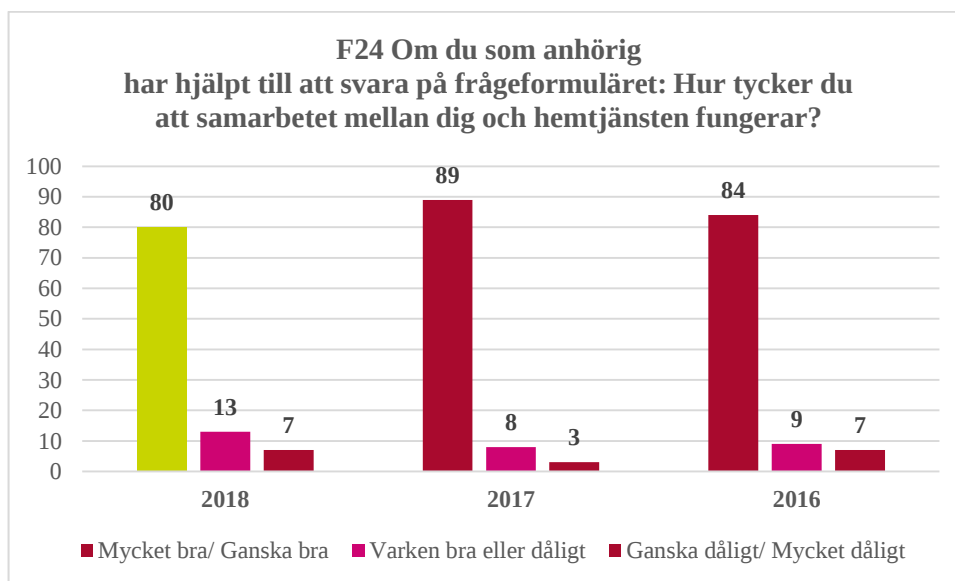
resultat på 90 procent. 10 procent är varken nöjd eller missnöjd medan 8 procent är ganska eller mycket missnöjd, vilket är en ökning med 7 procent.

Kommentar: Tabellen ovan visar resultatet för den sammantagna nöjdheten hos brukarna inom hemtjänsten 2018 hos samtliga nordvästkommuner samt Stockholms län och riket. Ekerö har högst andel nöjda brukare på 93 procent medan Väsby har lägst andel nöjda brukare på 78 procent. Högst andel missnöjda brukare går även att finna i Väsby, 10 procent. Andelen nöjda brukare i Stockholms län är 85 procent medan 88 procent är nöjda i riket.

Kommentar: 67 procent av de som besvarade denna enkät var den äldre själv eller tillsammans med någon annan. 33 procent av de svarande var enbart någon annan. 2018 års resultat är precis samma som 2017.

Kommentar: 80 procent av de anhöriga som besvarade enkäten upplever att de har ett mycket eller ganska bra samarbete med hemtjänstutvecklaren. 13 procent upplever att samarbetet varken är bra eller dåligt och 7 procent upplever att det är ganska eller mycket dåligt.

Camilla Sommar	Datum	Vår beteckning	Er beteckning
	2018-11-14	SN 18/0137	
Socialkontoret		Socialnämnden	
Camilla.Sommar@upplands-bro.se			

Avtalsuppföljning inom hemtjänst, avlösar- och ledsagarservice enligt LOV 2018

Förslag till beslut

Socialnämnden godkänner Socialkontorets avtalsuppföljning 2018 avseende utförare av hemtjänst, avlösar- och ledsagarservice enligt lagen om valfrihet (LOV).

Sammanfattning

Socialnämnden införde hösten 2012 valfrihet inom hemtjänst, ledsagar- och avlösarservice. Valfrihetssystemet har varit i drift sedan februari 2013 och socialkontoret har idag fyra privata och en kommunal utförare av hemtjänst med biståndsbeslut enligt socialtjänstlagen (SoL) samt fyra privata och en kommunal utförare av ledsagar- och avlösarservice med beslut enligt lagen om stöd och service (LSS).

Sedan föregående avtalsuppföljning 2016 har ett nytt förfrågningsunderlag arbetats fram och under 2017 fick samtliga utförare lägga nya anbud. I anbudsprocessen utvärderades kvalitetskrav och därmed genomfördes ingen avtalsuppföljning under 2017. Sedan föregående avtalsuppföljning 2016 har Funkisgruppen AB, Privat Nursing Sweden AB och Loki AB avslutat sina avtal med Upplands-Bro kommun. En ny utförare har tillkommit under 2017, Ansvarsfull omsorg AB.

Avtalsuppföljningar genomfördes under september och oktober månad 2018. Uppföljningen kompletterades med medarbetarintervjuer för att få en uppfattning om hur väl rutiner och dylikt är implementerade i verksamheten.

Den samlade bedömningen av samtliga utförare är att verksamheterna i hög grad bedrivs enligt avtal och därmed säkert och med god kvalitet. Ett företag, 3 systrar AB, har fler identifierade förbättringsområden än övriga. Med 3 systrar AB kommer en kompletterande uppföljning att ske utifrån den handlingsplan som kommunen begärt in.

Samtliga utförare arbetar aktivt med fortlöpande förbättringsarbete. Det råder fortsatt gott samarbete mellan beställare och de fyra privata utförare som är verksamma i Upplands-Bro kommun. Socialkontoret har delgett utförarna resultat av årets uppföljningar och uppmanat att de identifierade bristerna ska åtgärdas snarast möjligt. Handlingsplaner ska skickas in och godkännas av beställaren.

Beslutsunderlag

- Socialkontorets tjänsteskrivelse den 14 november 2018
- Bilagor från avtalsuppföljningar

Ärendet

Sedan februari 2012 har valfrihetssystemet för hemtjänst och avlösarledsagarservice varit i drift i Upplands-Bro kommun, socialkontoret. Socialkontoret har för närvarande fyra privata och en kommunal utförare av hemtjänst med biståndsbeslut enligt socialtjänstlagen (SoL) samt fyra privata och en kommunal utförare av ledsagar- och avlösarservice med beslut enligt lagen om stöd och service (LSS). Sedan föregående avtalsuppföljning 2016 har Funkisgruppen AB, Privat Nursing Sweden AB och Loki AB avslutat sina avtal med Upplands-Bro kommun. En ny utförare har tillkommit under 2017, Ansvarsfull omsorg AB.

Efter avtalsuppföljningarna 2016 togs ett nytt förfrågningsunderlag fram. Detta godkändes av socialnämnden 2016-08-18. Samtliga utförare som ville fick därefter på nytt lägga anbud under 2017. I anbuden utvärderades utförarna utifrån de ”ska-krav” som arbetats fram i förfrågningsunderlaget. Eftersom utförarna granskades utifrån de kvalitetskrav som ”ska-kraven” innefattar så genomfördes ingen avtalsuppföljning under 2017.

Avtalsuppföljningsmallen har därefter omarbetats utifrån det nya förfrågningsunderlaget och gällande, aktuella för området, lagar, föreskrifter och författningar. Utifrån att uppföljningsmallen har omarbetats är det svårt att jämföra årets resultat med föregående års resultat.

Den nya uppföljningsmallen följer, som tidigare, Sveriges kommuners och landstings (SKL) mall i utformning.

Bedömningen i rapporten har tydliggjorts med markering i olika färger:

- Grönt = resultatet överensstämmer helt med kravet
- Gult = resultatet överensstämmer delvis med kravet
- Rött = resultatet överensstämmer inte alls med kravet

Antal uppföljningspunkter som bedöms är 52 stycken. Utöver detta har medarbetarintervjuer skett hos tre av fyra utförare. Frågorna fokuserade på området avvikelsehantering, medarbetarnas delaktighet i kvalitetsarbetet och brukarens självbestämmande, inflytande och delaktighet. Två medarbetare från varje utförare medverkade under en kortare intervju. Den fjärde utföraren hade enbart en medarbetare i tjänst som arbetade mot Upplands-Bro kommuns kunder aktuell dag och hen behövde prioritera kundbesök.

Under september och oktober månad genomfördes avtalsuppföljningarna utifrån det nya förfrågningsunderlaget. En sammanfattning av resultatet

presenteras nedan och resultatet i sin helhet kan läsas i bilagda avtalsuppföljningar.

Destiny's care AB

Gröna	Gula	Röda
42	7	3

Den samlade bedömningen är att Destiny's care i hög grad följer avtalet men att det finns behov av viss utveckling. Överlag bedrivs en säker och kvalitativ omsorg.

Några förbättringsområden som har identifierats:

Ett ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete finns men verksamhetens processer behöver tydliggöras och aktuella rutiner kopplas till respektive processområde. Rutiner för riskanalys och egenvård saknas och behöver upprättas. Dock har verksamhetschefen god kännedom gällande egenvård och dess innebörd. Vid kontroll av den sociala dokumentationen framkommer att den överlag är god, i några fall var genomförandeplanerna inte uppdaterade två gånger årligen. Utföraren arbetar aktivt med löpande förbättringsarbete utifrån området social dokumentation.

Manuell registrering används i för hög grad där man vid stickprov i verksamhetssystemen kan se att kvittenser (via nyckelfritt lås eller NFC-tag) saknas i ca 40% av besöken. Detta område kommer ses över mer noggrant framöver.

Medarbetarintervjuer:

Medarbetarna kan väl beskriva hur arbetet med avvikelshantering går till, det är samordnaren som skriver avvikelserapporten. Önskvärt är att det är medarbetaren själv som skriver rapporten. Medarbetarna får alltid enskild feedback gällande åtgärder vid inträffade avvikelser. Ibland sker övergripande återrapporering på APT. Medarbetarna kan beskriva vad rapporteringsskyldigheten innebär men har svårt att ge konkreta exempel. De kan beskriva hur arbetet med brukarens delaktighet, inflytande och självbestämmande genomförs. De beskriver tydligt hur brukaren görs delaktig vid besöken men kopplar inte delaktighetsperspektivet till genomförandeplanen.

Proffssystem AB

Gröna	Gula	Röda
46	5	1

Den samlade bedömningen är att Proffssystem i hög grad följer avtalet men att det finns behov av viss utveckling. Överlag bedrivs en säker och kvalitativ omsorg.

Några förbättringsområden som har identifierats:

Avtalskrav på andel utbildade undersköterskor är 70 %, Proffssystem uppnår nästan kravet med ca: 67 %. Inom avlösar-ledsagarservice uppnås inte kravet om 70 % med relevant utbildning. Vid uppföljning saknas rutin ”för när brukarens inte öppnar dörren”, denna finns dock nämnd i introduktionsplanen så bedömningen är denna rutin finns, dock inte på lättillgänglig plats. Den sociala dokumentationen bedöms vara god, men i något fall har inte genomförandeplanen uppdaterats två gånger årligen.

Medarbetarintervjuer:

Vid medarbetarintervjuer framkom att de två intervjuade medarbetarna hade god kännedom om avvikelshantering. De kunde även beskriva vad rapporteringsskyldigheten enligt Lex Sarah innebar. Dock hade de svårt att beskriva vilken typ av händelser som skulle kunna utgöra ett missförhållande. Vidare fick medarbetarna beskriva hur arbetet med synpunkter och klagomål genomförs vilket var väl beskrivet. Återkoppling gällande avvikelser och klagomål beskrevs att det sker till den medarbetare som skrivit rapporten men inte till hela arbetsgruppen, detta är ett förbättringsområde. Hur arbetet med brukarens inflytande, delaktighet och självbestämmande genomförs beskrevs ett tydligt brukarfokus. Medarbetarna kopplade inte delaktigheten, självbestämmande och inflytande till genomförandeplanen.

Ansvarsfull Omsorg AB

Gröna	Gula	Röda
49	2	1

Den samlade bedömningen är att Ansvarsfull omsorg i mycket hög grad följer avtalet men att det finns behov av viss utveckling. Överlag bedrivs en mycket säker omsorg av hög kvalitet. Samtliga efterfrågade rutiner finns på plats och endast en rutin behövde uppdateras.

Förbättringsområden som har identifierats:

Rutin för hantering av synpunkter och klagomål finns men behöver uppdateras med kontaktinformation till Upplands-Bro kommun. Samtliga medarbetare har

inte genomgått Vårdhygiens webbaserade utbildning, planering för detta finns dock. Vid kontroll av arbetskläder fanns enbart tröjor i förrådet, byxor saknas.

Medarbetarintervjuer kunde inte genomföras vid uppföljningen då två av medarbetarna som arbetar i Upplands-Bro var sjuka och de övriga behövde prioritera kundbesök. Medarbetarintervjuer kommer ske via telefon vid ett senare tillfälle.

3 systrar omsorg AB

Gröna	Gula	Röda
36	11	5

Den samlade bedömningen är att det finns behov av utveckling inom flera områden. I 16 av 52 avtalspunkter finns utvecklingsbehov. De mest kvalitetskritiska delarna uppnås dock.

Några av de förbättringsområden som har identifierats:

Antal anställda är 60 stycken och av dessa är 12 fast anställda. I personalgruppen som är fast anställda är över 70 % utbildade undersköterskor. I personalgruppen totalt ligger andelen på ca: 53 %. Individuella kompetensutvecklingsplaner saknas, dock finns en samlad plan.

Rutiner för egenvård, riskanalys och barn som far illa saknas. Verksamheten har kompletterat med rutiner för riskanalys och barn som far illa direkt efter uppföljningen. Utbildning i munvård och vårdhygien genomförs regelbundet, men all personal har inte genomfört utbildningarna.

Det finns utvecklingsbehov inom området dokumentation där det inte går att se om genomförandeplanerna uppdateras två gånger årligen, detta kan bero på handhavandefel av personalen. Utifrån att man inte kan se gamla genomförandeplaner så går det inte att utläsa om målen följs upp. Regelbundna journalanteckningar saknas i två av tre granskade journaler.

Manuell registrering används i för hög grad, stickprov av två månader visar att kvittenser (via nyckelfritt lås eller NFC-tag) saknas vid ca 45 % av besöken. Detta område kommer att ses över mer noggrant framöver.

Utifrån att det finns många förbättringsområden kommer ett uppföljningsmöte bokas med 3 Systrar Omsorg för genomgång och uppföljning av handlingsplan.

Medarbetarintervjuer:

Medarbetarna kunde väl beskriva arbetet med avvikelshantering där medarbetare rapporterar till samordnare som skriver avvikelserapport. Önskvärt är att medarbetarna själva ska skriva dessa rapporter. Medarbetarna kan beskriva vad rapporteringsskyldigheten innebär men har svårt att ge exempel på händelser som skulle kunna utgöra ett missförhållande. Medarbetarna kan tydligt redogöra för hur man arbetar med brukarens

inflytande, delaktighet och självbestämmande bl.a. nämns genomförandeplanen, valmöjligheter i omsorgssituationer, tider osv.

Återrapportering:

Socialkontoret har delgett samtliga utförare uppföljningsrapporterna med uppmaning att åtgärda de brister som inte överensstämmer med kraven snarast. Handlingsplan ska skickas till Upplands-Bro kommun, socialkontoret, avdelningen för kvalitet och verksamhetsstöd.

Barnperspektiv

Barnperspektivet har beaktats och uppföljning har skett utifrån Socialtjänstlagen 14 kap 1 §. En utförare saknade rutin gällande detta vid uppföljningstillfället, utföraren kompletterade med denna rutin samma vecka som uppföljningen genomfördes. Övriga tre utförare hade rutiner gällande anmälningsskyldighet vid kännedom eller misstanke om att ett barn far illa.

Eva Folke

Socialchef

Elisabeth Rågård

Avdelningschef kvalitet och verksamhetsstöd

Bilagor

1. Protokoll från avtalsuppföljning Destiny's care AB
2. Protokoll från avtalsuppföljning Proffssystem AB
3. Protokoll från avtalsuppföljning Ansvarsfull Omsorg AB

4. Protokoll från avtalsuppföljning 3 systrar omsorg AB

Beslut sänds till

- Akt
- Enhetschef biståndsenheten

Uppföljning av krav

	Leverantör		Medelvärde Resultat	

1. Numrerade krav

Kraven i förfrågningsunderlag och avtal numreras för att lättare kunna identifieras och eftersökas.

2. Krav

Varje krav i förfrågningsunderlaget, avtalet eller det interna styrdokumentet beskrivs.

3. Värdering

Varje krav värderas och bedöms utifrån hur stor sannolikheten är att kravet inte kommer att uppfyllas och hur omfattande konsekvenserna skulle kunna bli om kravet inte uppfylls. Vikten anges på en tregradig skala där en 3:a innebär stor vikt och en 1:a innebär liten vikt. Numreringen görs för att kunna ställas i relation till resultatet. Värderingen är en subjektiv bedömning utifrån verksamhetens art och omfattning.

1= liten vikt

2= medelstor vikt

3=stor vikt

4. Gruppering

Många förfrågningsunderlag och avtal innehåller ett omfattande antal krav. För att få en bild av vilka krav som ställs kan det finnas behov av att gruppera kraven. Det kan vara krav på leverantören eller på verksamheten. Kraven kan t ex utgå från Socialstyrelsens nationella indikatorer på God vård som kunskapsbaserad och ändamålsenlig hälso- och sjukvård, säker hälso- och sjukvård, patientfokuserad hälso- och sjukvård, effektiv hälso- och sjukvård, jämlik hälso- och sjukvård och hälso- och sjukvård i rimlig tid.

Kraven kan också vara formulerade utifrån process, struktur eller resultat. Detta skulle t ex kunna innebära ett processkrav som krav på rutiner för nyckelhantering, strukturkrav som krav på antal personal och med viss utbildning och resultatkrav som t ex registrering i registrering eller brukarnöjdhet.

5. Hur uppföljningen ska genomföras

Hur kravet ska följas upp måste definieras redan när kravet formuleras. Uppföljningen kan genomföras med olika metoder som t ex besök i verksamheten, brukarundersökningar, registrering i olika register, kollegiegranskningar, oanmälda inspektioner.

6. När uppföljningen ska genomföras

När och hur ofta kraven ska följas upp är beroende av hur stor sannolikheten är att dessa inte kommer att uppfyllas och hur omfattande konsekvenserna skulle kunna bli (riskanalys). En del krav ska kanske därför följas ofta och med stor regelbundenhet medan andra följs upp innan avtalet tecknas eller vid oanmälda besök i verksamheten.

7. Vem eller vilken funktion som ska genomföra uppföljningen

Uppföljningen kan genomföras av olika personer eller funktioner i kommunen eller landstinget som t ex medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS), kontroller, upphandlingsenhet. Uppföljningen kan i andra fall genomföras av den egna enheten och sedan redovisas för beställaren.

8. Resultat

Resultatet överensstämmer helt med kravet.
Resultatet överensstämmer delvis med kravet.
Resultatet överensstämmer inte alls med kravet.

9. Bedömt resultat på en numrerad skala, 1,2 eller 3

Resultatet kan värderas på en tregradig skala. Detta blir då en subjektiv bedömning av i vilken omfattning som kravet är uppfyllt.
Resultat som helt överensstämmer med kravet bedöms som en 1:a.
Resultat som delvis överensstämmer med kravet bedöms som en 2:a.
Resultat som inte alls överensstämmer s med kravet bedöms som en 3:a.

10. Det bedömda resultat redovisat som en färg, grönt, gult eller rött

I den aktuella excel-filen översätts det bedömda resultatet till en färgmarkör, vilket sker automatiskt utifrån hur resultatet bedömts på skalan 1-3.
Resultatet överensstämmer helt med kravet bedöms som en 1:a och redovisas med en grön färg.
Resultatet överensstämmer delvis med kravet bedöms som en 2:a och redovisas med en gul färg.
Resultatet överensstämmer inte alls med kravet bedöms som en 3:a och redovisas med en röd färg.

11. Åtgärd med anledning av resultatet

Resultaten kan innebära att åtgärder måste sättas in som t ex avdrag på ersättningen, plan över hur bristen ska åtgärdas. I bakgrunden kan det finnas en lokal "sanktionstrappa" från påpekande till uppsägning av avtal.

12. Uppföljning av åtgärd

Om resultatet har föranlett några åtgärder måste också dessa följas upp så att kraven kan garanteras.

GRAFEN

Grafen visar på vikten i relation till de bedömda resultatet. Stor vikt (= 3) och dåligt resultat (=3) innebär att här bör extra uppmärksamhet läggas och eventuella insatser göras.

Enhet: Proffssystem

Datum: 5/10 2018

Krav	område	hur	Resultat	Bedömt resultat	Åtgärd/handlingsplan
Bakgrundsinformation					
Antal kunder/brukare			9 varav 2 AL		
Antal anställda (tillsvidare/vikarier)				12	
4.0 Krav på ledning och personal					
4.1 Verksamheten ska ha en chef med relevant dokumenterad högskoleutbildning om minst 180 hp och minst två års dokumenterad erfarenhet av chefsuppdrag där det ingått budget-, drift- och personalansvar inom relevant område.	H/AL	CV och intyg	Ja. Har lämnats in tidigare	1	
4.1 Verksamhetschef för eller dess företrädare avseende hemtjänst ska kunna nås 07:00 – 22:00 alla veckans dagar.	H		VC går att nå dygnet runt.	1	
4.1 Verksamhetschef eller dess företrädare avseende avlösar-/ledsagarservice ska kunna nås dygnet runt alla veckans dagar.	AL		Se ovan.	1	
Vid frånvaro, semester eller liknande, ska kommunen informeras om ersättare för den tiden			Ja.	1	
4.3 Kollektivavtal finns alternativt finns kollektivavtalsliknande förhållanden där motsvarande villkor gäller för företagets anställda. Utföraren ska redovisa sina kollektivavtalsförhållanden.		Uppvisa dokument	Kollektivavtalsliknande förhållanden. Fora försäkring.	1	
4.3 All personal ska kunna tala, skriva och förstå det svenska språket			Ja.	1	
4.3 Inom hemtjänsten ska minst 70% ha fullgjort undersköterskeutbildning	H		4 av 12 har ingen utbildning, dvs ca: 67% har usk-utbildning. Proffssystemen samarbetar med Konsensum och utbildar	2	
4.3 Inom ledsagar- och avlösarservice ska minst 70 % av personalen ha adekvat gymnasieutbildning.	AL		1 under utbildning. En anhörig.	3	
4.3 Rutiner för hur medarbetarnas utbildningsbehov avseende hur fortbildning och eventuell handledning tillgodoses. Samtliga medarbetare ska ha en individuell skriftlig kompetensutvecklingsplan.		Rutin och plan	Finns.	1	
Skriftlig introduktionsplan för ny personal finns		Introduktionsplan	Det finns en utförlig och bra introduktionsplan.	1	
4.3 Om anhöriganställning förekommer ska anhörig ha behörighet att föra social journal. Den anhöriganställda ska medverka på APT.			Förekommer. Anhörig dokumenterar och medverkar på APT. Detta har förbättrats under året enligt VC.	1	

4.3	Alla medarbetare har informerats om tystnadsplikt samt skrivit på avsedd blankett.	Uppvisa blankett	Ja. Stickprov genomförs.		1
4.3	Samtlig personal har informerats om sin yttrande- och meddelarfrihet		Informerar om i introduktion samt tas regelbundet upp på APT.		1
4.3	Samtlig personal ska bära identifikation så att den är synlig för den enskilde. Företagslogga och den enskildes namn ska framgå. Giltig legitimation ska kunna uppvisas med företagsid.	Stickprov	Ja.		1
4.3	Skriftliga rutiner för muta, gåva och testamente finns	Uppvisa rutin	Finns.		1
5.0 Krav på lokaler, teknik och miljö					
5.1	Utföraren ska ha skriftliga rutiner för nyckelhantering som inkluderar ut- samt återlämning mot kvittens.	Rutin	Finns.		1
5.4	Miljöledningssystem eller likvärdigt dokument finns och namngiven kontaktperson för miljöfrågor finns.	Dokument	Finns.		1
6.0 Krav på verksamheten					
6.2	Utföraren ska arbeta utifrån Upplands Bros värdighetsgarantier och dessa ska vara kända av all personal.		Samtliga medarbetare har fått U-B värdighetsgarantier. I proffssystemens bemötandepolicy har man tagit hänsyn till värdighetsgarantierna.		1
6.3	Utföraren ska samarbeta med kommunen (exvis nattpatrull), övriga myndigheter, organisationer och föreningar som kan ha betydelse för den enskilde. Utföraren ska kunna redogöra för sin externa samverkan.		Samverkan sker i hög grad vid behov vilken är väl beskriven.		1
6.3	Utföraren har medverkat vid möten som kommunen kallat till		Ja.		1
6.4	Rutin ska finnas för agerande/anmälningsskyldighet vid misstanke om barn som far illa 14 kap 1 SoL	Rutin	Finns. Ingår i dagsläget i rutinen för Lex Sarah.		1
6.5	Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete finns dokumenterat med beskrivna processer, aktiviteter och tillhörande rutiner	Ledningssystem uppvisas	Finns och är väl uppbyggt i tydlig struktur.		1
	Egenkontroller genomförs regelbundet. Resultat ska kunna uppvisas. Ex på egenkontroller kan vara granskning av social dokumentation, granskning av lokala rutiner, följsamhet till hygienrutiner, jämförelser av den egna verksamheten med tex öppna jämförelser	Egenkontroll	Finns. Man håller på att ta fram egenkontroller som samordnarna ska genomföra regelbundet utöver de egenkontroller som genomförs i dagsläget.		1
	Skriftliga rutiner för arbetet med riskanalys finns och riskanalyser genomförs regelbundet i verksamheten.	Rutin och uppvisande av genomförda riskanalyser	Finns. Riskanalyser genomförs regelbundet i verksamheten.		1
6.5	Skriftliga rutiner finns för hantering av synpunkter och klagomål	Rutin	Finns. Ska kompletteras med kommunens kontaktuppgifter i de fall brukaren inte är nöjd med inasatta åtgärder ska det framgå att hen kan kontakta kommunen.		2

6.5	Skriftliga rutiner finns gällande rapporteringsskyldighet (Lex Sarah) av missförhållanden/risk för missförhållanden samt hur utredning genomförs (inkl. åtgärder genomförs) och kommuniceras till socialnämnden.		Rutin och intervju	Finns.		1
	Skriftliga rutiner för avvikelshantering finns och är kända av personalen		Rutin och intervju	Finns.		1
6.5	Kvalitetsberättelse skickas årligen till kommunens representant senast 15/1.			Ja.		1
6.6	Rutin för social dokumentation enligt Sol och/eller LSS finns.		Rutin	Finns.		1
6.7	Skriftlig rutin finns för vad uppdraget som kontaktman innebär. Utföraren ska även ha skriftlig information att delge brukaren gällande kontaktmannaskap.		Rutin och skriftlig info till brukaren	Finns.		1
6.8	Skriftlig rutin för när brukaren inte öppnar dörren/inte går att nå på överenskommen tid ska finnas		Rutin	VC hittade inte denna rutin vid uppföljningen. Skulle mailas till kommunen men har ej inkommit. Nämnt dock i introduktionen att denna rutin går igenom.		2
6.8	Skriftlig rutin för hur medarbetarna ska agera vid dödsfall i hemmet		Rutin	Finns.		1
6.9	Utföraren ska kunna uppvisa att samtlig personal har genomgått Vårdhygiens webbaserade utbildning			Stickprov genomförs och samtliga kontrollerade medarbetare har gått utbildningen.		1
6.10	Utföraren ska kunna uppvisa att samtliga medarbetare årligen har genomgått utbildning i munvård			Har genomförts men inte årligen.		2
6.11	I verksamheter där mat hanteras ska skriftliga rutiner för livsmedelshantering och godkända egenkontroller uppvisas		Rutin och egenkontroll	Finns men är ej aktuellt då utföraren inte har kunder med matdistribution i Upplands-Bro.		1
6.12	I de fall privata medel hanteras av utföraren ska skriftliga rutiner för denna hantering uppvisas		Rutin	Finns.		1
6.16	Utföraren ska kunna uppvisa en riskbedömning och handlingsplan över hur säkerheten upprätthålls vid ex.vis brand, längre elavbrott, översvämning m.m.		Riskbedömning Handlingsplan	Finns.		1
	Skriftlig rutin för egenvård ska finnas (där det tydligt beskrivs vad egenvård innebär och när det används)		Rutin	Finns.		1
Övriga krav						
	Inställelsetid vid larmutryckning (trygghetslarm 07:00-22:00) är under 30 minuter.	H		Ej haft några larm under kontrollerade månader. Har idag inga kunder med trygghetslarm.		1
	Uppdrag/insatser påbörjas inom 24 timmar från beställningen från biståndshandläggare (om inget annat avtalats med brukaren)	H		Ja.		1
	Inaktuella verkställigheter tas bort ur verksamhetssystemet inom rimlig tid			Inaktuella insatser och verkställigheter förekommer, dessa ska avslutas av utföraren. Detta kommer inte detta år generera avdrag av "poäng" då det är ett ganska nyupptäckt problem. Kommer kontrolleras tydligt vid nästa uppföljning.		1

Används arbetskläder enligt SOSFS 2015:10	Stickprov	Ja.	1	
Manuell registrering av tid ska användas i undantagsfall. I hur hög grad används detta?		Använder i hög grad kvittenser både vid start och avslut av insats.	1	
Efterregistrering av tid ska ske i undantagsfall. I hur hög grad används detta?		I låg grad. Detta kommer sannolikt att ges en %-gräns från kommunen i hur stor % manuell registrering kommer vara tillåten.	1	
Fungerar fakturering enligt gällande rutiner	Intervju bistånd och utförare	Ja.	1	
Dokumentationsgranskning				
Aktuell genomförandeplan finns för alla brukare som beskriver vilka insatser som ska ges (hur och när)	Stickprov	Finns i alla kontrollerade journaler.	1	
Genomförandeplanen uppdateras minst två gånger per år	Stickprov	I en journal har uppdatering inte skett 2 ggr/år.	2	
Genomförandeplanen har mätbara mål som regelbundet följs upp	Stickprov	Ja.	1	
Regelbundna journalanteckningar finns i den sociala journalen	Stickprov	Ja.	1	
Det finns beskrivet på vilket sätt brukaren (företrädare) varit delaktig vid upprättandet av genomförandeplanen	Stickprov	Ja.	1	
Genomförandeplan skickas till beställaren inom 14 dagar efter påbörjad insats	Stickprov	Ja.	1	
All dokumentation som rör den enskilde ska förvaras skyddad mot obehörig åtkomst, brand och fukt.	Stickprov	Ja.	1	
Övriga noteringar				

MEDELRESULTAT

Uppföljning av krav

	Leverantör		Medelvärde Resultat	

1. Numrerade krav

Kraven i förfrågningsunderlag och avtal numreras för att lättare kunna identifieras och eftersökas.

2. Krav

Varje krav i förfrågningsunderlaget, avtalet eller det interna styrdokumentet beskrivs.

3. Värdering

Varje krav värderas och bedöms utifrån hur stor sannolikheten är att kravet inte kommer att uppfyllas och hur omfattande konsekvenserna skulle kunna bli om kravet inte uppfylls. Vikten anges på en tregradig skala där en 3:a innebär stor vikt och en 1:a innebär liten vikt. Numreringen görs för att kunna ställas i relation till resultatet. Värderingen är en subjektiv bedömning utifrån verksamhetens art och omfattning.

1= liten vikt

2= medelstor vikt

3=stor vikt

4. Gruppering

Många förfrågningsunderlag och avtal innehåller ett omfattande antal krav. För att få en bild av vilka krav som ställs kan det finnas behov av att gruppera kraven. Det kan vara krav på leverantören eller på verksamheten. Kraven kan t ex utgå från Socialstyrelsens nationella indikatorer på God vård som kunskapsbaserad och ändamålsenlig hälso- och sjukvård, säker hälso- och sjukvård, patientfokuserad hälso- och sjukvård, effektiv hälso- och sjukvård, jämlik hälso- och sjukvård och hälso- och sjukvård i rimlig tid.

Kraven kan också vara formulerade utifrån process, struktur eller resultat. Detta skulle t ex kunna innebära ett processkrav som krav på rutiner för nyckelhantering, strukturkrav som krav på antal personal och med viss utbildning och resultatkrav som t ex registrering i registrering eller brukarnöjdhet.

5. Hur uppföljningen ska genomföras

Hur kravet ska följas upp måste definieras redan när kravet formuleras. Uppföljningen kan genomföras med olika metoder som t ex besök i verksamheten, brukarundersökningar, registrering i olika register, kollegiegranskningar, oanmälda inspektioner.

6. När uppföljningen ska genomföras

När och hur ofta kraven ska följas upp är beroende av hur stor sannolikheten är att dessa inte kommer att uppfyllas och hur omfattande konsekvenserna skulle kunna bli (riskanalys). En del krav ska kanske därför följas ofta och med stor regelbundenhet medan andra följs upp innan avtalet tecknas eller vid oanmälda besök i verksamheten.

7. Vem eller vilken funktion som ska genomföra uppföljningen

Uppföljningen kan genomföras av olika personer eller funktioner i kommunen eller landstinget som t ex medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS), kontroller, upphandlingsenhet. Uppföljningen kan i andra fall genomföras av den egna enheten och sedan redovisas för beställaren.

8. Resultat

Resultatet överensstämmer helt med kravet.
Resultatet överensstämmer delvis med kravet.
Resultatet överensstämmer inte alls med kravet.

9. Bedömt resultat på en numrerad skala, 1,2 eller 3

Resultatet kan värderas på en tregradig skala. Detta blir då en subjektiv bedömning av i vilken omfattning som kravet är uppfyllt.
Resultat som helt överensstämmer med kravet bedöms som en 1:a.
Resultat som delvis överensstämmer med kravet bedöms som en 2:a.
Resultat som inte alls överensstämmer s med kravet bedöms som en 3:a.

10. Det bedömda resultat redovisat som en färg, grönt, gult eller rött

I den aktuella excel-filen översätts det bedömda resultatet till en färgmarkör, vilket sker automatiskt utifrån hur resultatet bedömts på skalan 1-3.
Resultatet överensstämmer helt med kravet bedöms som en 1:a och redovisas med en grön färg.
Resultatet överensstämmer delvis med kravet bedöms som en 2:a och redovisas med en gul färg.
Resultatet överensstämmer inte alls med kravet bedöms som en 3:a och redovisas med en röd färg.

11. Åtgärd med anledning av resultatet

Resultaten kan innebära att åtgärder måste sättas in som t ex avdrag på ersättningen, plan över hur bristen ska åtgärdas. I bakgrunden kan det finnas en lokal "sanktionstrappa" från påpekande till uppsägning av avtal.

12. Uppföljning av åtgärd

Om resultatet har föranlett några åtgärder måste också dessa följas upp så att kraven kan garanteras.

GRAFEN

Grafen visar på vikten i relation till de bedömda resultatet. Stor vikt (= 3) och dåligt resultat (=3) innebär att här bör extra uppmärksamhet läggas och eventuella insatser göras.

Enhet: Destiny's care

Uppföljningsdatum: 25/9 2018

Krav	område	hur	Resultat	Bedömt resultat	Åtgärd/handlingsplan
Bakgrundsinformation					
Antal kunder/brukare	75				
Antal anställda (tillsvidare/vikarier)					
4.0 Krav på ledning och personal					
4.1 Verksamheten ska ha en chef med relevant dokumenterad högskoleutbildning om minst 180 hp och minst två års dokumenterad erfarenhet av chefsuppdrag där det ingått budget-, drift- och personalansvar inom relevant område.	H/AL	CV och intyg	Ja.	1	
4.1 Verksamhetschef för eller dess företrädare avseende hemtjänst ska kunna nås 07:00 – 22:00 alla veckans dagar.	H		Ja, VC finns alltid tillgäng via mobil. Alla brukare sam kommun har fått telefonnummer.	1	
4.1 Verksamhetschef eller dess företrädare avseende avlösar-/ledsagarservice ska kunna nås dygnet runt alla veckans dagar.	AL		Se ovan.	1	
Vid frånvaro, semester eller liknande, ska kommunen informeras om ersättare för den tiden			Följs enligt rutin.	1	
4.3 Kollektivavtal finns alternativt finns kollektivavtalsliknande förhållanden där motsvarande villkor gäller för företagets anställda. Utföraren ska redovisa sina kollektivavtalsförhållanden.		Uppvisa dokument	Kollektivavtal finns ej, men kollektivavtalsliknande förhållanden finns.	1	
4.3 All personal ska kunna tala, skriva och förstå det svenska språket			Ja.	1	
4.3 Inom hemtjänsten ska minst 70% ha fullgjort undersköterskeutbildning	H		Ja. 2 utbildade sig under 2017. 2 st har pågående utbildningar till specialistundersköterska.	1	
4.3 Inom ledsagar- och avlösarservice ska minst 70 % av personalen ha adekvat gymnasieutbildning.	AL		Ja.	1	
4.3 Rutiner för hur medarbetarnas utbildningsbehov avseende hur fortbildning och eventuell handledning tillgodoses. Samtliga medarbetare ska ha en individuell skriftlig kompetensutvecklingsplan.		Rutin och plan	Det finns en samlad plan. Individuella planer görs vid medarbetarsamtal.	1	
Skriftlig introduktionsplan för ny personal finns		Introduktionsplan	Finns och är mycket tydlig.	1	
4.3 Om anhöriganställning förekommer ska anhörig ha behörighet att föra social journal. Den anhöriganställda ska medverka på APT.			Alla erbjuds att komma på APT, men tvingas ej. Social journal förs idag för hand med "Phoniropenna".	1	
4.3 Alla medarbetare har informerats om tystnadsplikt samt skrivit på avsedd blankett.		Uppvisa blankett	Ja. Påminns regelbundet om detta på APT.	1	

4.3	Samtlig personal har informerats om sin yttrande- och meddelarfrihet			Ja, i introduktionen.		1
4.3	Samtlig personal ska bära identifikation så att den är synlig för den enskilde. Företagslogga och den enskildes namn ska framgå. Giltig legitimation ska kunna uppvisas med företagsid.	Stickprov		Ja.		1
4.3	Skriftliga rutiner för muta, gåva och testamente finns	Uppvisa rutin		Finns.		1
5.0 Krav på lokaler, teknik och miljö						
5.1	Utföraren ska ha skriftliga rutiner för nyckelhantering som inkluderar ut- samt återlämning mot kvittens.	Rutin		Rutiner finns och nycklar förvaras inlåsta.		1
5.4	Miljöledningssystem eller likvärdigt dokument finns och namngiven kontaktperson för miljöfrågor finns.	Dokument		Finns delvis, behöver kompletteras med hur man arbetar lokalt med miljöfrågan tex gällande sortering.		2
6.0 Krav på verksamheten						
6.2	Utföraren ska arbeta utifrån Upplands Bros värdighetsgarantier och dessa ska vara kända av all personal.			Ja.		1
6.3	Utföraren ska samarbeta med kommunen (exvis nattpatrull), övriga myndigheter, organisationer och föreningar som kan ha betydelse för den enskilde. Utföraren ska kunna redogöra för sin externa samverkan.			Samverkan finns beskriven, extern samverkan sker utifrån behov. Potentiella samverkanspartners kan förtydligas.		1
6.3	Utföraren har medverkat vid möten som kommunen kallat till			Ja.		1
6.4	Rutin ska finnas för agerande/anmälningsskyldighet vid misstanke om barn som far illa 14 kap 1 SoL	Rutin		Finns.		1
6.5	Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete finns dokumenterat med beskrivna processer, aktiviteter och tillhörande rutiner	Ledningssystem uppvisas		Huvudprocessen är beskriven. Underliggande processer behöver tydliggöras och rutiner kopplas till resp. processområde.		2
6.5	Egenkontroller genomförs regelbundet. Resultat ska kunna uppvisas. Ex på egenkontroller kan vara granskning av social dokumentation, granskning av lokala rutiner, följsamhet till hygienrutiner, jämförelser av den egna verksamheten med tex öppna jämförelser	Egenkontroll		Flera egenkontroller genomförs årligen tex hygien, dokumentation och livsmedel.		1
6.5	Skriftliga rutiner för arbetet med riskanalys finns och riskanalyser genomförs regelbundet i verksamheten.	Rutin och uppvisande av genomförda riskanalyser		Rutin för övergripande riskanalys saknas. Riskanalys utifrån arbetsmiljö i brukarens hem finns.		3
6.5	Skriftliga rutiner finns för hantering av synpunkter och klagomål	Rutin		Finns, det saknas dock kontaktinformation till kommun om den klagande inte skulle vara nöjd med åtgärderna		2
6.5	Skriftliga rutiner finns gällande rapporteringsskyldighet (Lex Sarah) av missförhållanden/risk för missförhållanden samt hur utredning genomförs (inkl. åtgärder genomförs) och kommuniceras till socialnämnden.	Rutin och intervju		Finns.		1
6.5	Skriftliga rutiner för avvikelshantering finns och är kända av personalen	Rutin och intervju		Finns. Avvikelse följs kontinuerligt upp på APT. Behöver delvis förtydligas utifrån medarbetarperspektiv.		1

6.5	Kvalitetsberättelse skickas årligen till kommunens representant senast 15/1.			Ja.		1
6.6	Rutin för social dokumentation enligt Sol och/eller LSS finns.		Rutin	Finns.		1
6.7	Skriftlig rutin finns för vad uppdraget som kontaktman innebär. Utföraren ska även ha skriftlig information att delge brukaren gällande kontaktmannaskap.		Rutin och skriftlig info till brukaren	Finns.		1
6.8	Skriftlig rutin för när brukaren inte öppnar dörren/inte går att nå på överenskommen tid ska finnas		Rutin	Finns.		1
6.8	Skriftlig rutin för hur medarbetarna ska agera vid dödsfall i hemmet		Rutin	Finns.		1
6.9	Utföraren ska kunna uppvisa att samtlig personal har genomgått Vårdhygiens webbaserade utbildning			Utförd av samtliga medarbetare i februari -18.		1
6.10	Utföraren ska kunna uppvisa att samtliga medarbetare årligen har genomgått utbildning i munvård			Genomfördes i okt -17. Ny tid är bokad för 2018.		1
6.11	I verksamheter där mat hanteras ska skriftliga rutiner för livsmedelshantering och godkända egenkontroller uppvisas		Rutin och egenkontroll	Finns och egenkontroll är utförd.		1
6.12	I de fall privata medel hanteras av utföraren ska skriftliga rutiner för denna hantering uppvisas		Rutin	Finns.		1
6.16	Utföraren ska kunna uppvisa en riskbedömning och handlingsplan över hur säkerheten upprätthålls vid ex.vis brand, längre elavbrott, översvämning m.m.		Riskbedömning Handlingsplan	Krishanteringsplan finns.		1
	Skriftlig rutin för egenvård ska finnas (där det tydligt beskrivs vad egenvård innebär och när det används)		Rutin	Saknas.		3
Övriga krav						
	Inställelsestid vid larmtryckning (trygghetslarm 07:00-22:00) är under 30 minuter.	H		Stickprov under två månader tagna, mars -18 var ca: 85% av larmen kvitterade inom inställelsetiden. I maj var ca: 90% kvitterade i tid.		2
	Uppdrag/insatser påbörjas inom 24 timmar från beställningen från biståndshandläggare (om inget annat avtalats med brukaren)	H		Ja.		1
	Inaktuella verkställigheter tas bort ur verksamhetssystemet inom rimlig tid			Inaktuella insatser och verkställigheter förekommer, dessa ska avslutas av utföraren. Detta kommer inte detta år generera avdrag av "poäng" då det är ett ganska nyupptäckt problem. Kommer kontrolleras tydligt vid nästa uppföljning.		1
	Används arbetskläder enligt SOSFS 2015:10		Stickprov	Ja.		1
	Manuell registrering av tid ska användas i undantagsfall. I hur hög grad används detta?			Stickprov under två månader, resultatet visar att kvittenser saknas vid både start och avslut av insats på drygt 40% av besöken. Siffran bör vara betydligt lägre.		3
	Efterregistrering av tid ska ske i undantagsfall. I hur hög grad används detta?			Delvis. Detta kommer ses över av kommunen och troligen begränsas med viss %-sats.		1

Fungerar fakturering enligt gällande rutiner		Intervju bistånd och utförare	Ja.	1
Dokumentationsgranskning				
Aktuell genomförandeplan finns för alla brukare som beskriver vilka insatser som ska ges (hur och när)		Stickprov	3 journaler kontrolleras. Alla har aktuella planer.	1
Genomförandeplanen uppdateras minst två gånger per år		Stickprov	Inte i samtliga kontrollerade journaler.	2
Genomförandeplanen har mätbara mål som regelbundet följs upp		Stickprov	Ja i alla 3 journaler.	1
Regelbundna journalanteckningar finns i den sociala journalen		Stickprov	Ja i alla 3 journaler.	1
Det finns beskrivet på vilket sätt brukaren (företrädare) varit delaktig vid upprättandet av genomförandeplanen		Stickprov	Ja i alla 3 journaler.	1
Genomförandeplan skickas till beställaren inom 14 dagar efter påbörjad insats		Stickprov	Inte alltid.	2
All dokumentation som rör den enskilde ska förvaras skyddad mot obehörig åtkomst, brand och fukt.		Stickprov	Ej brandskyddat skåp, dock låst.	2
Övriga noteringar				

MEDELRESULTAT

Uppföljning av krav

	Leverantör		Medelvärde Resultat	

1. Numrerade krav

Kraven i förfrågningsunderlag och avtal numreras för att lättare kunna identifieras och eftersökas.

2. Krav

Varje krav i förfrågningsunderlaget, avtalet eller det interna styrdokumentet beskrivs.

3. Värdering

Varje krav värderas och bedöms utifrån hur stor sannolikheten är att kravet inte kommer att uppfyllas och hur omfattande konsekvenserna skulle kunna bli om kravet inte uppfylls. Vikten anges på en tregradig skala där en 3:a innebär stor vikt och en 1:a innebär liten vikt. Numreringen görs för att kunna ställas i relation till resultatet. Värderingen är en subjektiv bedömning utifrån verksamhetens art och omfattning.

1= liten vikt

2= medelstor vikt

3=stor vikt

4. Gruppering

Många förfrågningsunderlag och avtal innehåller ett omfattande antal krav. För att få en bild av vilka krav som ställs kan det finnas behov av att gruppera kraven. Det kan vara krav på leverantören eller på verksamheten. Kraven kan t ex utgå från Socialstyrelsens nationella indikatorer på God vård som kunskapsbaserad och ändamålsenlig hälso- och sjukvård, säker hälso- och sjukvård, patientfokuserad hälso- och sjukvård, effektiv hälso- och sjukvård, jämlik hälso- och sjukvård och hälso- och sjukvård i rimlig tid.

Kraven kan också vara formulerade utifrån process, struktur eller resultat. Detta skulle t ex kunna innebära ett processkrav som krav på rutiner för nyckelhantering, strukturkrav som krav på antal personal och med viss utbildning och resultatkrav som t ex registrering i registrering eller brukarnöjdhet.

5. Hur uppföljningen ska genomföras

Hur kravet ska följas upp måste definieras redan när kravet formuleras. Uppföljningen kan genomföras med olika metoder som t ex besök i verksamheten, brukarundersökningar, registrering i olika register, kollegiegranskningar, oanmälda inspektioner.

6. När uppföljningen ska genomföras

När och hur ofta kraven ska följas upp är beroende av hur stor sannolikheten är att dessa inte kommer att uppfyllas och hur omfattande konsekvenserna skulle kunna bli (riskanalys). En del krav ska kanske därför följas ofta och med stor regelbundenhet medan andra följs upp innan avtalet tecknas eller vid oanmälda besök i verksamheten.

7. Vem eller vilken funktion som ska genomföra uppföljningen

Uppföljningen kan genomföras av olika personer eller funktioner i kommunen eller landstinget som t ex medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS), kontroller, upphandlingsenhet. Uppföljningen kan i andra fall genomföras av den egna enheten och sedan redovisas för beställaren.

8. Resultat

Resultatet överensstämmer helt med kravet.
Resultatet överensstämmer delvis med kravet.
Resultatet överensstämmer inte alls med kravet.

9. Bedömt resultat på en numrerad skala, 1,2 eller 3

Resultatet kan värderas på en tregradig skala. Detta blir då en subjektiv bedömning av i vilken omfattning som kravet är uppfyllt.
Resultat som helt överensstämmer med kravet bedöms som en 1:a.
Resultat som delvis överensstämmer med kravet bedöms som en 2:a.
Resultat som inte alls överensstämmer s med kravet bedöms som en 3:a.

10. Det bedömda resultat redovisat som en färg, grönt, gult eller rött

I den aktuella excel-filen översätts det bedömda resultatet till en färgmarkör, vilket sker automatiskt utifrån hur resultatet bedömts på skalan 1-3.
Resultatet överensstämmer helt med kravet bedöms som en 1:a och redovisas med en grön färg.
Resultatet överensstämmer delvis med kravet bedöms som en 2:a och redovisas med en gul färg.
Resultatet överensstämmer inte alls med kravet bedöms som en 3:a och redovisas med en röd färg.

11. Åtgärd med anledning av resultatet

Resultaten kan innebära att åtgärder måste sättas in som t ex avdrag på ersättningen, plan över hur bristen ska åtgärdas. I bakgrunden kan det finnas en lokal "sanktionstrappa" från påpekande till uppsägning av avtal.

12. Uppföljning av åtgärd

Om resultatet har föranlett några åtgärder måste också dessa följas upp så att kraven kan garanteras.

GRAFEN

Grafen visar på vikten i relation till de bedömda resultatet. Stor vikt (= 3) och dåligt resultat (=3) innebär att här bör extra uppmärksamhet läggas och eventuella insatser göras.

Enhet: Ansvarsfull omsorg

Datum: 10/10 2018

Krav	område	hur	Resultat	Bedömt resultat	Åtgärd/handlingsplan
Bakgrundsinformation					
Antal kunder/brukare			3 st varav 2 HT och 1 AL		
Antal anställda (tillsvidare/vikarier)				4	
4.0 Krav på ledning och personal					
4.1 Verksamheten ska ha en chef med relevant dokumenterad högskoleutbildning om minst 180 hp och minst två års dokumenterad erfarenhet av chefsuppdrag där det ingått budget-, drift- och personalansvar inom relevant område.	H/AL	CV och intyg	Inlämnat.	1	
4.1 Verksamhetschef för eller dess företrädare avseende hemtjänst ska kunna nås 07:00 – 22:00 alla veckans dagar.	H		Ja. Via växel och journummer och VC kan nås dygnet runt via mobil.	1	
4.1 Verksamhetschef eller dess företrädare avseende avlösar-/ledsagarservice ska kunna nås dygnet runt alla veckans dagar.	AL		Se ovan.	1	
Vid frånvaro, semester eller liknande, ska kommunen informeras om ersättare för den tiden			Ja.	1	
4.3 Kollektivavtal finns alternativt finns kollektivavtalsliknande förhållanden där motsvarande villkor gäller för företagets anställda. Utföraren ska redovisa sina kollektivavtalsförhållanden.		Uppvisa dokument	Kollektivavtal finns. Kommunal idag.	1	
4.3 All personal ska kunna tala, skriva och förstå det svenska språket			Ja.	1	
4.3 Inom hemtjänsten ska minst 70% ha fullgjort undersköterskeutbildning	H		Ja, alla 4 har usk-utbildning.	1	
4.3 Inom ledsagar- och avlösarservice ska minst 70 % av personalen ha adekvat gymnasieutbildning.	AL		Se ovan.	1	
4.3 Rutiner för hur medarbetarnas utbildningsbehov avseende hur fortbildning och eventuell handledning tillgodoses. Samtliga medarbetare ska ha en individuell skriftlig kompetensutvecklingsplan.		Rutin och plan	Finns en gemensam utbildningsplan som är tydligt. Även individuella planer finns.	1	
4.3 Skriftlig introduktionsplan för ny personal finns		Introduktionsplan	Finns.	1	
4.3 Om anhöriganställning förekommer ska anhörig ha behörighet att föra social journal. Den anhöriganställda ska medverka på APT.			Förekommer inte.	1	
4.3 Alla medarbetare har informerats om tystnadsplikt samt skrivit på avsedd blankett.		Uppvisa blankett	Ja. Stickprov i akter visar godkänt resultat.	1	

4.3	Samtlig personal har informerats om sin yttrande- och meddelarfrihet			Ja.		1
4.3	Samtlig personal ska bära identifikation så att den är synlig för den enskilde. Företagslogga och den enskildes namn ska framgå. Giltig legitimation ska kunna uppvisas med företagsid.		Stickprov	Ja. För att komma in i lokalerna behöver personalen använda sitt id-kort vilket gör att de glöms hemma i liten utsträckning.		1
4.3	Skriftliga rutiner för muta, gåva och testamente finns		Uppvisa rutin	Finns.		1
5.0	Krav på lokaler, teknik och miljö					
5.1	Utföraren ska ha skriftliga rutiner för nyckelhantering som inkluderar ut- samt återlämning mot kvittens.		Rutin	Finns, digitalt nyckelskåp som man loggar in i med sitt id-kort.		1
5.4	Miljöledningssystem eller likvärdigt dokument finns och namngiven kontaktperson för miljöfrågor finns.		Dokument	Finns, väl utformat.		1
6.0	Krav på verksamheten					
6.2	Utföraren ska arbeta utifrån Upplands Bros värdighetsgarantier och dessa ska vara kända av all personal.			Lämnas till kund. Värdegrundsarbete kontinuerligt på APT. VC gått högskolekurs i nationella värdegrunden för äldreomsorgen.		1
6.3	Utföraren ska samarbeta med kommunen (exvis nattpatrull), övriga myndigheter, organisationer och föreningar som kan ha betydelse för den enskilde. Utföraren ska kunna redogöra för sin externa samverkan.			Finns.		1
6.3	Utföraren har medverkat vid möten som kommunen kallat till			Ja.		1
6.4	Rutin ska finnas för agerande/anmälningskyldighet vid misstanke om barn som far illa 14 kap 1 SoL		Rutin	Finns.		1
6.5	Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete finns dokumenterat med beskrivna processer, aktiviteter och tillhörande rutiner		Ledningssystem uppvisas	Mycket tydligt med kartlagda processer och tillhörande rutiner.		1
	Egenkontroller genomförs regelbundet. Resultat ska kunna uppvisas. Ex på egenkontroller kan vara granskning av social dokumentation, granskning av lokala rutiner, följsamhet till hygienrutiner, jämförelser av den egna verksamheten med tex öppna jämförelser		Egenkontroll	Görs regelbundet och återrapporteras även kvartalsvis på APT.		1
	Skriftliga rutiner för arbetet med riskanalys finns och riskanalyser genomförs regelbundet i verksamheten.		Rutin och uppvisande av genomförda riskanalyser	Finns.		1
6.5	Skriftliga rutiner finns för hantering av synpunkter och klagomål		Rutin	Finns. Tillägg behöver göras med kommunens kontaktuppgifter om den klagande inte skulle vara nöjd med företagets svar/åtgärder.		2
6.5	Skriftliga rutiner finns gällande rapporteringsskyldighet (Lex Sarah) av missförhållanden/risk för missförhållanden samt hur utredning genomförs (inkl. åtgärder genomförs) och kommuniceras till socialnämnden.		Rutin och intervju	Finns. Har även tydliggjorts i en processkarta.		1
	Skriftliga rutiner för avvikelshantering finns och är kända av personalen		Rutin och intervju	Finns. Bör ingå i introduktionen tydligt.		1

6.5	Kvalitetsberättelse skickas årligen till kommunens representant senast 15/1.			Ja, men var ej aktuellt 2018.		1
6.6	Rutin för social dokumentation enligt Sol och/eller LSS finns.		Rutin	Finns.		1
6.7	Skriftlig rutin finns för vad uppdraget som kontaktman innebär. Utföraren ska även ha skriftlig information att delge brukaren gällande kontaktmannaskap.		Rutin och skriftlig info till brukaren	Finns.		1
6.8	Skriftlig rutin för när brukaren inte öppnar dörren/inte går att nå på överenskommen tid ska finnas		Rutin	Finns, kompletteras med tydliggörande processkarta.		1
6.8	Skriftlig rutin för hur medarbetarna ska agera vid dödsfall i hemmet		Rutin	Finns.		1
6.9	Utföraren ska kunna uppvisa att samtlig personal har genomgått Vårdhygiens webbaserade utbildning			Ska genomföras, ej gjort ännu.		3
6.10	Utföraren ska kunna uppvisa att samtliga medarbetare årligen har genomgått utbildning i munvård			Haft under 2018.		1
6.11	I verksamheter där mat hanteras ska skriftliga rutiner för livsmedelshantering och godkända egenkontroller uppvisas		Rutin och egenkontroll	Finns. Ej aktuellt i dagsläget i Upplands-Bro.		1
6.12	I de fall privata medel hanteras av utföraren ska skriftliga rutiner för denna hantering uppvisas		Rutin	Finns.		1
6.16	Utföraren ska kunna uppvisa en riskbedömning och handlingsplan över hur säkerheten upprätthålls vid ex.vis brand, längre elavbrott, översvämning m.m.		Riskbedömning Handlingsplan	Finns.		1
	Skriftlig rutin för egenvård ska finnas (där det tydligt beskrivs vad egenvård innebär och när det används)		Rutin	Finns, ingår i rutin för delegering. Detta kan delas upp då delegering inte förekommer i Upplands-Bro.		1
Övriga krav						
	Inställelsetid vid larmutryckning (trygghetslarm 07:00-22:00) är under 30 minuter.	H		Har i dagsläget inga larmkunder i Upplands-Bro.		1
	Uppdrag/insatser påbörjas inom 24 timmar från beställningen från biståndshandläggare (om inget annat avtalats med brukaren)	H		Ja.		1
	Inaktuella verkställigheter tas bort ur verksamhetssystemet inom rimlig tid			Inaktuella insatser och verkställigheter förekommer inte idag, dock är det ett nyupptäckt problem hos andra utförare. Dessa ska avslutas av utföraren. Detta kommer inte detta år generera avdrag av "poäng" då det är ett ganska nyupptäckt problem. Kommer kontrolleras tydligt vid nästa uppföljning.		1
	Används arbetskläder enligt SOSFS 2015:10		Stickprov	Ja, dock fanns bara tröjor i kontrollerat förråd. Byxor saknas.		2
	Manuell registrering av tid ska användas i undantagsfall. I hur hög grad används detta?			Låg grad.		1
	Efterregistrering av tid ska ske i undantagsfall. I hur hög grad används detta?			Låg grad.		1
	Fungerar fakturering enligt gällande rutiner		Intervju bistånd och utförare	Ja.		1

Dokumentationsgranskning				
Aktuell genomförandeplan finns för alla brukare som beskriver vilka insatser som ska ges (hur och när)		Stickprov	Finns. En journal granskas.	1
Genomförandeplanen uppdateras minst två gånger per år		Stickprov	Ja.	1
Genomförandeplanen har mätbara mål som regelbundet följs upp		Stickprov	Ja.	1
Regelbundna journalanteckningar finns i den sociala journalen		Stickprov	Ja.	1
Det finns beskrivet på vilket sätt brukaren (företrädare) varit delaktig vid upprättandet av genomförandeplanen		Stickprov	Ja.	
Genomförandeplan skickas till beställaren inom 14 dagar efter påbörjad insats		Stickprov	Ja.	1
All dokumentation som rör den enskilde ska förvaras skyddad mot obehörig åtkomst, brand och fukt.		Stickprov	Ja.	1
Övriga noteringar				

MEDELRESULTAT

Uppföljning av krav

	Leverantör		Medelvärde Resultat	

1. Numrerade krav

Kraven i förfrågningsunderlag och avtal numreras för att lättare kunna identifieras och eftersökas.

2. Krav

Varje krav i förfrågningsunderlaget, avtalet eller det interna styrdokumentet beskrivs.

3. Värdering

Varje krav värderas och bedöms utifrån hur stor sannolikheten är att kravet inte kommer att uppfyllas och hur omfattande konsekvenserna skulle kunna bli om kravet inte uppfylls. Vikten anges på en tregradig skala där en 3:a innebär stor vikt och en 1:a innebär liten vikt. Numreringen görs för att kunna ställas i relation till resultatet. Värderingen är en subjektiv bedömning utifrån verksamhetens art och omfattning.

1= liten vikt

2= medelstor vikt

3=stor vikt

4. Gruppering

Många förfrågningsunderlag och avtal innehåller ett omfattande antal krav. För att få en bild av vilka krav som ställs kan det finnas behov av att gruppera kraven. Det kan vara krav på leverantören eller på verksamheten. Kraven kan t ex utgå från Socialstyrelsens nationella indikatorer på God vård som kunskapsbaserad och ändamålsenlig hälso- och sjukvård, säker hälso- och sjukvård, patientfokuserad hälso- och sjukvård, effektiv hälso- och sjukvård, jämlik hälso- och sjukvård och hälso- och sjukvård i rimlig tid.

Kraven kan också vara formulerade utifrån process, struktur eller resultat. Detta skulle t ex kunna innebära ett processkrav som krav på rutiner för nyckelhantering, strukturkrav som krav på antal personal och med viss utbildning och resultatkrav som t ex registrering i registrering eller brukarnöjdhet.

5. Hur uppföljningen ska genomföras

Hur kravet ska följas upp måste definieras redan när kravet formuleras. Uppföljningen kan genomföras med olika metoder som t ex besök i verksamheten, brukarundersökningar, registrering i olika register, kollegiegranskningar, oanmälda inspektioner.

6. När uppföljningen ska genomföras

När och hur ofta kraven ska följas upp är beroende av hur stor sannolikheten är att dessa inte kommer att uppfyllas och hur omfattande konsekvenserna skulle kunna bli (riskanalys). En del krav ska kanske därför följas ofta och med stor regelbundenhet medan andra följs upp innan avtalet tecknas eller vid oanmälda besök i verksamheten.

7. Vem eller vilken funktion som ska genomföra uppföljningen

Uppföljningen kan genomföras av olika personer eller funktioner i kommunen eller landstinget som t ex medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS), kontroller, upphandlingsenhet. Uppföljningen kan i andra fall genomföras av den egna enheten och sedan redovisas för beställaren.

8. Resultat

Resultatet överensstämmer helt med kravet.
Resultatet överensstämmer delvis med kravet.
Resultatet överensstämmer inte alls med kravet.

9. Bedömt resultat på en numrerad skala, 1,2 eller 3

Resultatet kan värderas på en tregradig skala. Detta blir då en subjektiv bedömning av i vilken omfattning som kravet är uppfyllt.
Resultat som helt överensstämmer med kravet bedöms som en 1:a.
Resultat som delvis överensstämmer med kravet bedöms som en 2:a.
Resultat som inte alls överensstämmer s med kravet bedöms som en 3:a.

10. Det bedömda resultat redovisat som en färg, grönt, gult eller rött

I den aktuella excel-filen översätts det bedömda resultatet till en färgmarkör, vilket sker automatiskt utifrån hur resultatet bedömts på skalan 1-3.
Resultatet överensstämmer helt med kravet bedöms som en 1:a och redovisas med en grön färg.
Resultatet överensstämmer delvis med kravet bedöms som en 2:a och redovisas med en gul färg.
Resultatet överensstämmer inte alls med kravet bedöms som en 3:a och redovisas med en röd färg.

11. Åtgärd med anledning av resultatet

Resultaten kan innebära att åtgärder måste sättas in som t ex avdrag på ersättningen, plan över hur bristen ska åtgärdas. I bakgrunden kan det finnas en lokal "sanktionstrappa" från påpekande till uppsägning av avtal.

12. Uppföljning av åtgärd

Om resultatet har föranlett några åtgärder måste också dessa följas upp så att kraven kan garanteras.

GRAFEN

Grafen visar på vikten i relation till de bedömda resultatet. Stor vikt (= 3) och dåligt resultat (=3) innebär att här bör extra uppmärksamhet läggas och eventuella insatser göras.

Enhet: 3 systrar omsorg

Datum för uppföljning: 27/9

	Krav	Område	Hur	Resultat	Bedömt resultat					
Bakgrundsinformation										
	Antal kunder/brukare	100								
	Antal anställda (tillsvidare/vikarier)	60		Varav 12 fast anställda						
4.0	Krav på ledning och personal									
4.1	Verksamheten ska ha en chef med relevant dokumenterad högskoleutbildning om minst 180 hp och minst två års dokumenterad erfarenhet av chefsuppdrag där det ingått budget-, drift- och personalansvar inom relevant område.	H/AL	CV och intyg	Ny verksamhetschef Behnam Hossein Fallahian. Även VD för företaget. CV lämnas. Vid nyanställning av VC måste hen godkännas av kommunen innan hen får uppdraget som verksamhetschef.		1				
4.1	Verksamhetschef för eller dess företrädare avseende hemtjänst ska kunna nås 07:00 – 22:00 alla veckans dagar.	H		Ja, via mobilnummer.		1				
4.1	Verksamhetschef eller dess företrädare avseende avlösar-/ledsagarservice ska kunna nås dygnet runt alla veckans dagar.	AL		Ja, via mobilnummer.		1				
	Vid frånvaro, semester eller liknande, ska kommunen informeras om ersättare för den tiden			Ja.		1				
4.3	Kollektivavtal finns alternativt finns kollektivavtalsliknande förhållanden där motsvarande villkor gäller för företagets anställda. Utföraren ska redovisa sina kollektivavtalsförhållanden.		Uppvisa dokument	Ja, har bytt till KFU.		1				
4.3	All personal ska kunna tala, skriva och förstå det svenska språket			Ja, flera i personalen har gått svenskakurser. Ett fåtal med dålig svenska har avslutas.		1				
4.3	Inom hemtjänsten ska minst 70% ha fullgjort undersköterskeutbildning	H		Omkring 53% har usk-utbildning. Av de 12 fasta i personalgruppen är över 70% usk.		2				
4.3	Inom ledsagar- och avlösarservice ska minst 70 % av personalen ha adekvat gymnasieutbildning.	AL		Se ovan.		2				
4.3	Rutiner för hur medarbetarnas utbildningsbehov avseende hur fortbildning och eventuell handledning tillgodoses. Samtliga medarbetare ska ha en individuell skriftlig kompetensutvecklingsplan.		Rutin och plan	Det finns dokumenterat vilka kurser/utbildningar som genomförts. Tas upp på APT vad som kommer. Individuella planer saknas.		2				
	Skriftlig introduktionsplan för ny personal finns		Introduktionsplan	Ja, både praktiska moment och rutiner.		1				

4.3	Om anhörganställning förekommer ska anhörig ha behörighet att föra social journal. Den anhörganställda ska medverka på APT.			Finns 2 st. Inbjuds till APT men kommer oftast inte. Dokumenterar genom muntlig rapport till samordnare som skriver i journalen.		1
4.3	Alla medarbetare har informerats om tystnadsplikt samt skrivit på avsedd blankett.	Uppvisa blankett		Ja. Medarbetarna skriver på blankett för både tystnadsplikt och meddelarfrihet.		1
4.3	Samtlig personal har informerats om sin yttrande- och meddelarfrihet			Ja. Medarbetarna skriver meddelarfrihet för både informerats och meddelarfrihet.		1
4.3	Samtlig personal ska bära identifikation så att den är synlig för den enskilde. Företagslogga och den enskildes namn ska framgå. Giltig legitimation ska kunna uppvisas med företagsid.	Stickprov		Ja.		1
4.3	Skriftliga rutiner för muta, gåva och testamente finns	Uppvisa rutin		Finns.		1
5.0	Krav på lokaler, teknik och miljö					
5.1	Utföraren ska ha skriftliga rutiner för nyckelhantering som inkluderar ut- samt återlämning mot kvittens.	Rutin		Finns.		1
5.4	Miljöledningssystem eller likvärdigt dokument finns och namngiven kontaktperson för miljöfrågor finns.	Dokument		Ja, det finns namngivet miljöombud.		1
6.0	Krav på verksamheten					
6.2	Utföraren ska arbeta utifrån Upplands Bros värdighetsgarantier och dessa ska vara kända av all personal.			Ja, finns anslaget på anslagstavla och lämnas även till kunderna.		1
6.3	Utföraren ska samarbeta med kommunen (exvis nattpatrull), övriga myndigheter, organisationer och föreningar som kan ha betydelse för den enskilde. Utföraren ska kunna redogöra för sin externa samverkan.			Finns, den mesta externa samverkan sker vid behov.		1
6.3	Utföraren har medverkat vid möten som kommunen kallat till			Ja.		1
6.4	Rutin ska finnas för agerande/anmälningsskyldighet vid misstanke om barn som far illa 14 kap 1 SoL	Rutin		Skriftlig rutin saknas. Finns med i introduktion som en punkt.		3
6.5	Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete finns dokumenterat med beskrivna processer, aktiviteter och tillhörande rutiner	Ledningssystem uppvisas		Ledningssystem finns. Processerna tydliggörs i en kvalitetsplan. Detta kan utvecklas så attullea rutiner knyts till resp process.		1
	Egenkontroller genomförs regelbundet. Resultat ska kunna uppvisas. Ex på egenkontroller kan vara granskning av social dokumentation, granskning av lokala rutiner, följsamhet till hygienrutiner, jämförelser av den egna verksamheten med tex öppna jämförelser	Egenkontroll		Det finns en kontrollplan som följs.		1

	Skriftliga rutiner för arbetet med riskanalys finns och riskanalyser genomförs regelbundet i verksamheten.		Rutin och uppvisande av genomförda riskanalyser	Saknas		3
6.5	Skriftliga rutiner finns för hantering av synpunkter och klagomål		Rutin	Finns. Behöver kompletteras med kommuns kontaktuppgifter om den klagande inte skulle vara nöjd med hanteringen.		2
6.5	Skriftliga rutiner finns gällande rapporteringsskyldighet (Lex Sarah) av missförhållanden/risk för missförhållanden samt hur utredning genomförs (inkl. åtgärder genomförs) och kommuniceras till socialnämnden.		Rutin och intervju	Finns. Bra om rutinen till nästa år kompletteras med exempel på vad ett allvarligt missförhållande skulle kunna vara.		1
	Skriftliga rutiner för avvikelshantering finns och är kända av personalen		Rutin och intervju	Finns. Denna tar dock upp en del kring avvikelser relaterat till hälso- och sjukvård, då det inte delegeras hälso- och sjukvård i Upplands-Bro kommun så ska denna del tas bort.		2
6.5	Kvalitetsberättelse skickas årligen till kommunens representant senast 15/1.			Ja.		1
6.6	Rutin för social dokumentation enligt SoL och/eller LSS finns.		Rutin	Finns.		1
6.7	Skriftlig rutin finns för vad uppdraget som kontaktman innebär. Utföraren ska även ha skriftlig information att delge brukaren gällande kontaktmannaskap.		Rutin och skriftlig info till brukaren	Finns.		1
6.8	Skriftlig rutin för när brukaren inte öppnar dörren/inte går att nå på överenskommen tid ska finnas		Rutin	Finns.		1
6.8	Skriftlig rutin för hur medarbetarna ska agera vid dödsfall i hemmet		Rutin	Finns.		1
6.9	Utföraren ska kunna uppvisa att samtlig personal har genomgått Vårdhygiens webbaserade utbildning			Intyg för alla finns ej, men för majoriteten finns intyg att de gått utbildningen		2
6.10	Utföraren ska kunna uppvisa att samtliga medarbetare årligen har genomgått utbildning i munvård			Delar av personalgruppen har gått, men inte samtliga. Senaste utbildningen var 2017.		2
6.11	I verksamheter där mat hanteras ska skriftliga rutiner för livsmedelshantering och godkända egenkontroller uppvisas		Rutin och egenkontroll	Finns. Tempning av maten sker dagligen.		1
6.12	I de fall privata medel hanteras av utföraren ska skriftliga rutiner för denna hantering uppvisas		Rutin	Finns.		1
6.16	Utföraren ska kunna uppvisa en riskbedömning och handlingsplan över hur säkerheten upprätthålls vid ex.vis brand, längre elavbrott, översvämning m.m.		Riskbedömning Handlingsplan	Skulle skickas in via mail, har ej inkommit.		3
	Skriftlig rutin för egenvård ska finnas (där det tydligt beskrivs vad egenvård innebär och när det används)		Rutin	Saknas.		3

Övriga krav					
Inställelsestid vid larmutryckning (trygghetslarm 07:00-22:00) är under 30 minuter.	H		Stickprov på två olika månader genomförda. I ca 80% hålls 30 min inställelsestid. Utföraren upplever problem att nattpatrullen lämnar över larm när det har gått över eller omkring 30 min vilket gör att det blir svårt att hinna inom inställelsestiden.		2
		Kontrolleras			
Uppdrag/insatser påbörjas inom 24 timmar från beställningen från biståndshandläggare (om inget annat avtalats med brukaren)	H		Ja.		1
Inaktuella verkställigheter tas bort ur verksamhetssystemet inom rimlig tid			Inaktuella insatser och verkställigheter förekommer, dessa ska avslutas av utföraren. Detta kommer inte detta år generera avdrag av "poäng" då det är ett ganska nyupptäckt problem. Kommer kontrolleras tydligt vid nästa uppföljning.		1
Används arbetskläder enligt SOSFS 2015:10		Stickprov	Ja.		1
Manuell registrering av tid ska användas i undantagsfall. I hur hög grad används detta?			Kontroller av kvittenser har genomförts där kvittenser av start och stopp saknas i relativt hög grad. Kontrollerade månader saknas både start och stopp av insats i 39% resp 53% av fallen vilket är för högt. Utföraren upplever att det har varit en del tekniska problem, detta kan dock inte förklara den höga %-satsen.		3
Efterregistrering av tid ska ske i undantagsfall. I hur hög grad används detta?			Delvis. Detta kommer ses över av kommunen och troligen begränsas med viss %-sats.		1
Fungerar fakturering enligt gällande rutiner		Intervju bistånd och utförare	Ja.		1
Dokumentationsgranskning					
Aktuell genomförandeplan finns för alla brukare som beskriver vilka insatser som ska ges (hur och när)		Stickprov	Finns i alla 3 granskade journaler.		1
Genomförandeplanen uppdateras minst två gånger per år		Stickprov	Oklart, detta då man endast kan se den senaste. Troligen har ny genomförandeplan skrivits i den gamla och man har inte skapat en ny plan vid nytt upprättande, troligen delvis handhavandefel.		2
Genomförandeplanen har mätbara mål som regelbundet följs upp		Stickprov	Mål finns, men de följs inte upp regelbundet. Går inte att utläsa utifrån att gamla GP inte går att se.		2
Regelbundna journalanteckningar finns i den sociala journalen		Stickprov	I en av tre journaler finns regelbundna anteckningar.		2

Det finns beskrivet på vilket sätt brukaren (företrädare) varit delaktig vid upprättandet av genomförandeplanen		Stickprov	Ja.		1
Genomförandeplan skickas till beställaren inom 14 dagar efter påbörjad insats		Stickprov	Ja.		1
All dokumentation som rör den enskilde ska förvaras skyddad mot obehörig åtkomst, brand och fukt.		Stickprov	Ja.		1
Övriga noteringar					

MEDELRESULTAT

Stina Forsberg

Datum
2018-08-09

Vår beteckning
SN 18/0019

Er beteckning

Socialkontoret

Socialnämnden

stina.forsberg@upplands-bro.se

Redovisning av öppna jämförelser 2018 - krisberedskap inom socialtjänsten

Förslag till beslut

Socialnämnden lägger informationen till handlingarna.

Sammanfattning

Socialstyrelsens öppna jämförelser är ett verktyg för kommuner att analysera, följa upp och utveckla sina socialtjänstverksamheter. Syftet med undersökningen är att den ska stimulera till en kunskapsutveckling för att främja en jämlik socialtjänst och hemsjukvård med en god kvalitet på nationell, regional samt kommunal nivå. Målet med öppna jämförelser är att kunna genomföra verksamhetsförbättringar som ska gynna den enskilde klienten samt se till att denne får rätt insatser utifrån sina behov.

2018 års öppna jämförelse för området krisberedskap inom socialtjänsten är den tredje till ordningen sedan 2016.

Socialkontoret har i bilaga jämfört och analyserat Upplands-Bro kommuns resultat i öppna jämförelser området krisberedskap inom socialtjänsten med övriga nordvästkommuner (Ekerö, Järfälla, Solna, Sollentuna, Sigtuna, Sundbyberg och Upplands-Väsby) samt med Stockholms län och riket.

Beslutsunderlag

- Socialkontorets tjänsteskrivelse den 9 augusti 2018
- Bilaga- öppna jämförelser 2018- krisberedskap inom socialtjänsten den 26 juni 2018

Ärendet

Socialstyrelsens öppna jämförelser är ett verktyg för kommuner att analysera, följa upp och utveckla sina socialtjänstverksamheter. Syftet med undersökningen är att den ska stimulera till en kunskapsutveckling för att främja en jämlik socialtjänst och hemsjukvård med en god kvalitet på nationell, regional samt kommunal nivå. Målet med öppna jämförelser är att kunna genomföra verksamhetsförbättringar som ska gynna den enskilde klienten samt se till att denne får rätt insatser utifrån sina behov.

2018 års öppna jämförelse för området krisberedskap inom socialtjänsten den tredje till ordningen sedan 2016.

Insamling av uppgifter sker genom en samlad webbenkät för kommunernas arbete med myndighetsutövning inom områdena: våld i nära relationer, ekonomiskt bistånd, missbruks och beroendevården, social barn- och ungdomsvård, socialtjänstens krisberedskap, stöd till personer med funktionsnedsättning (LSS och socialpsykiatri) och äldre.

Socialkontoret har i bilaga jämfört och analyserat Upplands-Bro kommuns resultat i öppna jämförelser området krisberedskap inom socialtjänsten med övriga nordvästkommuner (Ekerö, Järfälla, Solna, Sollentuna, Sigtuna, Sundbyberg och Upplands-Väsby) samt med Stockholms län och riket.

Definition och avgränsning

Med krisberedskap avser Socialstyrelsen den förmåga att förebygga, motstå och hantera krissituationer genom åtgärder och strukturer som skapas, före, under och efter en kris. De frågor och jämförelser som är med i undersökningen och besvaras av kommunerna berör:

- Plan för evakuering av särskilt sårbara grupper
- Plan för beredskap vid höga temperaturer

Resultat öppna jämförelser – krisberedskap inom socialtjänsten 2018 på riksnivå

2017 års resultat visar bland annat på:

- Sedan 2016 års undersökning har det skett en ökning utav andelen kommuner som anger att de har en beredskapsplan för höga temperaturer. Andelen beredskapsplaner för höga temperaturer på särskilda boendeformer för service och omvårdnad så har resultatet ökat ifrån 54 procent 2016 till 67 procent 2018.
- 2018 har andelen kommuner som anger att de har en plan för evakuering av särskilt sårbara grupper ökat något i jämförelse medresultaten 2017 och 2016.

Resultat öppna jämförelser- – krisberedskap inom socialtjänsten 2018 i Upplands-Bro kommun

2017 års resultat visar bland annat på:

- Kommunen saknar evakueringsplaner för sårbara grupper på de boenden som finns inom egenregi, det vill säga bostad med särskild service enligt LSS vuxna och särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre.

- Upplands-Bro kommun har beredskapsplaner för egen regi. Dessa är bostad med särskild service enligt LSS vuxna, särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre samt för kommunens hemtjänst.

Socialkontorets förslag på åtgärder

- Kartlägga kommunens evakueringsplaner för höga temperaturer för särskilt sårbara grupper. Ge enhetscheferna i uppdrag att ta fram planer där de i dagsläget saknas.

Barnperspektiv

Barnperspektivet ska alltid beaktas i upphandling av tjänster som utförs för särskilda grupper, speciellt i insatser som rör HVB-barn och unga, stödboende barn och unga samt bostad med särskild service för barn och unga.

Eva Folke

Socialchef

Elisabeth Rågård

Avdelningschef kvalitet- och verksamhetsstöd

Bilagor

1. Öppna jämförelser 2018- krisberedskap inom socialtjänsten den 26 juni 2018

Beslut sänds till

- Avdelningschef utföraravdelningen
- Akt

Datum
2018-06-26

Öppna jämförelser 2018 - krisberedskap inom socialtjänsten

	Evakueringsplan för särskilt sårbara grupper								
	Evakueringsplan - Hem för vård eller boende för barn och unga	Evakueringsplan - Hem för vård eller boende för vuxna	Evakueringsplan - Stödboende för barn och unga	Evakueringsplan - Stödboende för vuxna	Evakueringsplan - Bostad med särskild service för barn med funktionsnedsättning, SoL	Evakueringsplan - Bostad med särskild service, LSS för barn	Evakueringsplan - Bostad med särskild service för vuxna med funktionsnedsättning, SoL	Evakueringsplan - Bostad med särskild service, LSS för vuxna	Evakueringsplan - Särskilda boende-former för service och omvårdnad för äldre
Ekerö	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ
Järfälla	EA	EA	JA	JA	JA	JA	JA	JA	JA
Sigtuna	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ
Sollentuna	NEJ	EA	NEJ	NEJ	EA	NEJ	EA	NEJ	NEJ
Solna	EA	EA	EA	EA	EA	JA	JA	JA	JA
Sundbyberg	EA	EA	EA	NEJ	EA	EA	JA	JA	JA
Upplands-Bro	<u>EA</u>	<u>EA</u>	<u>EA</u>	<u>EA</u>	<u>EA</u>	<u>EA</u>	<u>EA</u>	<u>NEJ</u>	<u>NEJ</u>
Upplands Väsby	EA	EA	EA	EA	JA	JA	JA	JA	EA
Riket	51	38	44	37	44	49	51	53	57
Stockholms län	31	20	40	32	29	41	48	54	61

Kommentar: Inom området krisberedskap inom socialtjänsten så efterfrågar Socialstyrelsen först efter kommunernas evakueringsplaner för särskilt sårbara grupper inom 9 stycken områden. Upplands-Bro kommun saknar boenden som bedrivs inom egenregi inom områdena Hem för vård eller boende för barn och unga samt för vuxna, stödboende för barn och unga samt vuxna, bostad med särskild service för barn med funktionsnedsättning enligt SoL samt för vuxna. Kommunen saknar evakueringsplaner för bostad med särskild service LSS för

vuxna samt för särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre. I Stockholms län är det mest förekommande att kommunerna har en evakueringsplan för särskilda boendeformer för service och omvårdnad av äldre. Detta gäller även för riket där andelen är 61 procent. Minst förekommande är evakueringsplaner för Hem för vård eller boende för vuxna inom Stockholms län, 20 procent samt för stödboende för vuxna i riket, 37 procent.

	Beredskapsplan för höga temperaturer för särskilt sårbara grupper							
	Beredskapsplan för höga temperaturer - Hem för vård eller boende för barn och unga	Beredskapsplan för höga temperaturer - Hem för vård eller boende för vuxna	Beredskapsplan för höga temperaturer - Bostad med särskild service för barn med funktionsnedsättning, SoL	Beredskapsplan för höga temperaturer - Bostad med särskild service, LSS för barn	Beredskapsplan för höga temperaturer - Bostad med särskild service för vuxna med funktionsnedsättning, SoL	Beredskapsplan för höga temperaturer - Bostad med särskild service, LSS för vuxna	Beredskapsplan för höga temperaturer - Särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre	Beredskapsplan för höga temperaturer - Hemtjänst
Ekerö	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ
Järfälla	EA	EA	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	JA	JA
Sigtuna	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	JA	NEJ
Sollentuna	NEJ	NEJ	EA	NEJ	EA	NEJ	NEJ	NEJ
Solna	NEJ	NEJ	EA	JA	JA	JA	JA	JA
Sundbyberg	EA	EA	EA	EA	NEJ	NEJ	JA	JA
Upplands-Bro	<u>EA</u>	<u>EA</u>	<u>EA</u>	<u>EA</u>	<u>EA</u>	<u>JA</u>	<u>JA</u>	<u>JA</u>
Upplands Väsby	EA	EA	JA	JA	JA	JA	JA	EA
Riket	34	33	45	52	55	60	67	64
Stockholms län	16	23	33	35	36	44	68	61

Kommentar: Nästa område avser om kommunerna har en beredskapsplan för höga temperaturer för särskilt sårbara grupper. Boendena ska bedrivas i egenregi. Upplands-Bro kommun saknar boenden som drivs i egenregi avseende Hem för vård eller boende för barn och unga samt vuxna, bostad med särskild service för barn med funktionsnedsättning, SoL och bostad med särskild service för vuxna med

funktionsnedsättning, SoL. Kommunen har beredskapsplaner för höga temperaturer för bostad med särskild service, LSS för vuxna, särskilda boende-former för service och omvårdnad för äldre samt för den kommunala hemtjänsten. Ekerö och Sollentuna saknar evakueringsplaner för samtliga utav de boenden som de har i egenregi. Solna och Upplands Väsby har flest planer, fem stycken vardera.

Både i Stockholms län samt i riket är evakueringsplaner för höga temperaturer på Särskilda boende-former för service och omvårdnad för äldre mest förekommande, 68 procent respektive 67 procent. Minst förekommande är evakueringsplaner på hem för vård eller boende för barn och unga inom Stockholms län, 16 procent samt på hem för vård eller boende för vuxna i riket, 33 procent.

Stina Forsberg

Datum
2018-09-14

Vår beteckning
SN 17/0092

Er beteckning

Socialkontoret

Socialnämnden

stina.forsberg@upplands-bro.se

Överenskommelse om bibehållet kostnadsansvar vid flyttning till särskilt boende mellan kommunerna i Stockholms län

Förslag till beslut

1. Socialnämnden antar förslag till överenskommelse om bibehållet kostnadsansvar vid flyttning till särskilt boende mellan kommunerna i Stockholms län med under förutsättning att flertalet av kommunerna i Stockholms län antar överenskommelsen.
2. Vid antagande kan anpassningar av kommunens handläggningsrutiner, riktlinjer, verksamhetssystem samt avtal med leverantörer/boenden behöva ske för att överenskommelsen ska fungera på det sätt som avses.

Sammanfattning

Den 13 juni 2018 beslutade Storsthlm styrelse att rekommendera kommunerna i länet att anta överenskommelse om bibehållet kostnadsansvar vid flyttning till särskilt boende mellan kommunerna i Stockholms län antar överenskommelsen.

Kommunernas ställningstagande ska skickas in till Storsthlm senast den 31 december 2018. Överenskommelsen börjar att gälla den 1 juli 2019.

Socialnämnden yttrade sig om förslag till överenskommelse den 21 september 2017.

Socialkontoret föreslår att Socialnämnden antar överenskommelsen under förutsättning att flertalet av kommunerna i Stockholms län antar den.

Socialkontoret vill föra fram att överenskommelsen kräver en del anpassningar av kommunernas handläggningsrutiner, riktlinjer, verksamhetssystem samt att det kan behövas skrivas avtal med leverantörer/boenden för att överenskommelsen ska fungera på det sätt som avses.

Beslutsunderlag

- Socialkontorets tjänsteskrivelse den 14 september 2018
- Bilaga 1 – rekommendation ifrån Storsthlm den 13 juni 2018
- Bilaga 2 - överenskommelse om bibehållet kostnadsansvar vid flyttning till särskilt boende mellan kommunerna i Stockholms län

- Bilaga 3 - Socialnämndens beslut den 21 september 2017 § 68

Ärendet

Den 13 juni 2018 beslutade Storsthlm styrelse att rekommendera kommunerna i länet att anta överenskommelse om bibehållet kostnadsansvar vid flyttning till särskilt boende mellan kommunerna i Stockholms län.

Kommunernas ställningstagande ska skickas in till Storsthlm senast den 31 december 2018 och överenskommelsen börjar att gälla den 1 juli 2019. De kommuner som väljer att inte anta överenskommelsen nu ska ges möjlighet att ansluta vid senare tillfälle.

Förslag till överenskommelse

Syftet med överenskommelsen är att kommuner ska kunna köpa platser på särskilda boenden utav varandra och att den placerande kommunen behåller ett långsiktigt kostnadsansvar. Överenskommelsen innebär ett avsteg från ansvarsfördelningen som regleras i socialtjänstlagen.

Enligt framtaget förslag till överenskommelse så fattar utflyttningskommunen biståndsbeslut samt behåller det långsiktiga ansvaret för både myndighetsutövning samt kostnad så länge den enskilde är i behov utav insatsen. Inflyttningskommunen har sedan ansvaret att förmedla en plats på särskilt boende på samma villkor som om den sökande var en kommuninvånare.

Det finns idag en möjlighet i socialtjänstlagen (2a kap 10 § SoL) att begära överflyttning av ansvaret från utflyttningskommunen till inflyttningskommunen om den enskilde till exempel väljer att folkbokföra sig i den nya inflyttningskommunen. Överenskommelsen innebär att denna möjlighet avtalar bort. Den enskilde kan dock fortfarande ansöka om särskilt boende i annan kommun enligt 2a kap 8 § SoL.

Socialnämndens remissyttrande den 21 september 2017

Under sommaren 2017 skickade Storsthlm ut ett förslag på en överenskommelse till samtliga kommuner i länet. Den 21 september 2017 § 68 behandlades och beslutades Socialnämndens yttrande.

Socialnämnden var positivt inställd till föreslagen överenskommelse och såg den som ett komplement till nämndens arbete med att öka den enskildes delaktighet och påverkan av beslutade insatser och dess utformning. Nämnden förde dock fram vikten av att uppföljningsansvaret utöver de individuppföljningar som görs, tydliggörs.

Reviderat förslag

Utifrån remissrundan som genomfördes under 2017 har Storsthlm arbetat in de förslag på revideringar och synpunkter som inkommit ifrån kommunerna. Utav

de inkomna svaren kunde Storsthlm utläsa att 14 kommuner i huvudsak var positiva till överenskommelsen, 10 kommuner var negativa och en kommun hade inte tagit ställning ännu. Genomförda revideringar ändrar inget i sak utan vissa delar har förtydligats eller förstärkts. De huvudsakliga revideringarna innebär i huvudsak:

- Behovet av samverkan mellan kommunerna stärks eftersom det kan bidra till att personer väljer att ansöka om boende enligt överenskommelsen.
- Varje kommun som ingår överenskommelsen ansvarar för att det finns en kontaktperson som särskilt ansvarar för implementering i den egna kommunen, samverkan med andra kommuner kring bland annat handläggarrutiner, arbetssätt och tolkning av överenskommelsen samt för sammanställning av uppgifter till uppföljning av överenskommelsen.
- Formerna för ansökan och handläggning förtydligas.
- Förslaget kompletteras med ansvar som tillfaller folkbokföringskommunen (oftast utflyttningkommunen) som avser handläggning och beslut av färdtjänst och riksfärdtjänst, handläggning och tillsyn av god man och förvaltare samt mottagande av kallelse till vårdplanering/samverkan vid utskrivning från slutenvård.
- Storsthlm tar fram ett gemensamt informationsblad för att brukare som önskar söka boende i annan kommun ska få så likriktad information om överenskommelsen som möjligt. Storsthlm tar även fram förslag till mall för de individuella avtal som tecknas mellan kommunerna.
- Former för uppföljning av överenskommelsen har stärkts och ska ske halvårsvis.
- Överenskommelsen börjar gälla den 1 juli 2019.

Socialkontorets synpunkter

Socialkontoret är fortfarande positiv till överenskommelsen om bibehållet kostnadsansvar men att den antas av nämnden om flertalet utav övriga kommuner i Stockholms län går med. För att överenskommelsen ska fungera som det är tänkt, så krävs det att majoriteten av kommunerna i länet antar den.

Vid antagande utav överenskommelsen kommer att krävas en del anpassningar av kommunernas handläggningsrutiner, riktlinjer, verksamhetssystem samt att det kan behöva skrivas avtal med leverantörer/boenden för att överenskommelsen ska fungera på det sätt som avses vilket även medför omkostnader, framförallt i arbetstid. Det bör även säkerställas en enhetlig handläggning mellan kommunerna.

Under 2017 införde Upplands-Bro kommun lagen om valfrihet inom särskilt boende för äldre. Beslutet togs för att möta upp volymökningar och behov utav särskilt boende inom de närmaste åren men även för att öka den enskildes delaktighet och valfrihet.

Kontoret vill uppmärksamma att det kan uppstå ökade kostnader vid antagande utav överenskommelse om bibehållet kostnadsansvar vid flyttning till särskilt boende mellan kommunerna i Stockholms län. De ökade kostnaderna kan uppstå om en invånare i Upplands-Bro kommun väljer en boendeplats i till exempel Järfälla vars kostnader är högre än i kommunen och ej täcks utav den äldres pension och bostadsbidrag.

Fördelen med att anta överenskommelsen är i sin tur möjligheten att invånare i andra kommuner i Stockholms län med behov av insatsen, kan söka boendeplatser i Upplands-Bro kommun. Folkbokföringskommunen står då för kostnadsansvaret så länge individen är behov utav insatsen.

Överenskommelsen bidrar till en ökad delaktighet och valfrihet hos äldre i Stockholms län.

Barnperspektiv

Kommunen ska arbeta för att barn och unga som har föräldrar med insatser inom äldreomsorg och hemsjukvård ej glöms bort i handläggningsprocessen. Barnperspektivet ska alltid beaktas i utredningar.

Eva Folke

Socialchef

Elisabeth Rågård

Avdelningschef kvalitet- och verksamhetsstöd

Bilagor

1. Bilaga – rekommendation ifrån Storsthlm den 13 juni 2018
2. Bilaga - överenskommelse om bibehållet kostnadsansvar vid flyttning till särskilt boende mellan kommunerna i Stockholms län
3. Socialnämndens beslut den 21 september 2017 § 68

Beslut sänds till

- Storsthlm vis e-post senast den 31 december 2018.
Registrator@storsthlm.se
- Akt

Nämnder med ansvar för särskilda boenden för äldre

Storsthlm's strategiska nätverk Kommunal ekonomi

Överenskommelse om bibehållet kostnadsansvar vid flyttning till särskilt boende mellan kommunerna i Stockholms län

Rekommendation

Storsthlm's styrelse beslutade på sammanträde den 13 juni 2018 att rekommendera kommunerna i länet att anta överenskommelsen om bibehållet kostnadsansvar vid flyttning till särskilt boende mellan kommunerna i Stockholms län.

Ärendebeskrivning

Storsthlm's styrelse har gett i uppdrag till kansliet att ta fram en överenskommelse för att underlätta flyttning till särskilt boende mellan kommunerna i länet genom att utflyttningsskommunen behåller det långsiktiga ansvaret. Tidigare fanns en liknande överenskommelse i länet om bibehållet ansvar för ursprungskommunen vid flytt till särskilt boende i annan kommun. Överenskommelsen upphörde att gälla i samtliga kommuner i länet vid årsskiftet 2013/2014.

2016 bodde nästan 16 000 personer över 65 år på SÄBO i Stockholms län. I en enkät från Storsthlm framkom att år 2015 var det närmare 400 personer som sökte plats på ett SÄBO från en kommun i länet till en annan av länets kommuner. Det är svårt för kommunerna att planera för och budgetera. Detta gör att det finns ett behov av en utökad samverkan mellan kommunerna i denna fråga.

En arbetsgrupp har tagit fram ett förslag till en överenskommelse som har varit ute på remiss i kommunerna. Resultatet av inkomna svar visade att en del kommuner var i huvudsak positiva till en överenskommelse, medan andra var i huvudsak negativa. Flera kommuner kom också in med synpunkter och förslag på revideringar. Utifrån detta beslutade Storsthlm's styrelse att efter att synpunkter bearbetats in kan de kommuner som önskar teckna en överenskommelse och övriga kommuner ska ges möjlighet att ansluta vid senare tillfälle.

Storsthlm har efter detta haft dialogmöte med kommunerna och gjort förtydliganden och förändringar i överenskommelsen.

Innehåll och målgrupp

Målgruppen för överenskommelsen är personer som bor i en kommun i länet (i ordinärt boende eller i särskilt boende) och vill ansöka om plats i särskilt boende i en annan av länets kommuner. Syftet med överenskommelsen är framförallt att underlätta flyttning mellan kommunerna i Stockholms län för personer i behov av särskilt boende och för att kommunerna ska kunna möta behov av boendeplatser och minska den ekonomiska risken för kommunerna att starta nya boenden.

Socialtjänstlagen ger den enskilde rätt att ansöka om särskilt boende till annan kommun enligt 2a kap. 8 § SoL. Det innebär att den kommun som får ansökan utreder, fattar beslut och ansvarar för insatsen. Den föreslagna nya överenskommelsen innebär ett komplement till ansvarsfördelningen enligt SoL. Det är utflyttningsskommunen som

fattar biståndsbeslut, samt behåller ett långsiktigt ansvar både för kostnad och myndighetsutövning så länge den enskilde har behov av insatsen.

Inflyttningskommunen förmedlar sedan plats på samma villkor som om den sökande var kommuninvånare, dvs platser som förmedlas till sökande från utflyttningskommunen är de som drivs i inflyttningskommunens egen regi eller som inflyttningskommunen upphandlat enligt lagen om valfrihetssystem (LOV) eller lagen om offentlig upphandling (LOU).

I socialtjänstlagen finns en möjlighet att begära överflyttning av ansvaret enligt socialtjänstlagen (2 kap. 10 a §) från utflyttningskommunen till inflyttningskommunen om den enskilde till exempel väljer att folkbokföra sig i den nya inflyttningskommunen. Med denna överenskommelse skulle denna möjlighet avtalas bort.

Dialog och förankring

Diskussioner om överenskommelsen har vid flera tillfällen förts på möten med det strategiska nätverket för socialtjänst och med de strategiska nätverken med kommundirektörer och kommunstyrelseordföranden.

I maj 2017 skickade Storsthlm styrelse ut förslaget till överenskommelse på remiss till kommunstyrelserna i alla länets kommuner. Resultatet av inkomna svar visade att det var 14 kommuner som var i huvudsak positiva till en överenskommelse, 10 kommuner var i huvudsak negativa och en kommun hade inte tagit ställning. Flera kommuner hade också i remissvaren inkommit med synpunkter och förslag på revideringar av överenskommelsen.

Utifrån att Storsthlm styrelse i december 2017 beslutat att de synpunkter som inkommit i remissvaren skulle arbetas in i överenskommelsen bjöd Storsthlm in alla kommuner till en dialog om överenskommelsen den 1 februari 2018. På mötet fördes diskussioner om hur förslagen som inkommit vid remissrundan skulle kunna arbetas in i överenskommelsen. Efter dialogen har ett nytt förslag till överenskommelse tagits fram.

Ärendegång

Rekommendationen adresseras till kommunstyrelserna enligt den rutin som gäller vid beslut i Storsthlm styrelse. Kommunerna fattar beslut enligt gällande delegationsordning.

Kommunerna ombeds meddela sina ställningstaganden genom att sända in protokollsutdrag eller annan beslutshandling till Storsthlm.

Beslut om antagande av överenskommelse är att likställas med undertecknande.

Överenskommelsen börjar gälla den 1 januari 2019.

Svarsperiod

Storsthlm önskar få kommunernas ställningstaganden senast den **31 december** med e-post till registrator@storsthlm.se

Frågor och information

Frågor med anledning av detta besvaras av verksamhetschef Åsa Danielsson, asa.danielsson@storsthlm.se

Med vänlig hälsning

Mats Gerdau
Ordförande, Storsthlm

Madeleine Sjöstrand
Direktör, Storsthlm

Bilaga

Överenskommelse om bibehållet kostnadsansvar vid flyttning till särskilt boende mellan kommunerna i Stockholms län

Överenskommelse om bibehållet kostnadsansvar vid flyttning till särskilt boende mellan kommunerna i Stockholms län

1. Inledning

1.1 Sammanfattning av överenskommelsen

Personer i behov av särskilt boende med heldygnsomsorg har rätt att ansöka om plats i annan kommun enligt 2a kap. 8 § socialtjänstlagen (SoL). Kommunen dit personen önskar flytta utreder ansökan och fattar beslut.

Denna överenskommelse innebär ett alternativ till ansökan enligt SoL. När en person ansöker om plats i annan kommun som ingår i överenskommelsen, fattar utflyttningkommunen beslut och behåller ansvaret så länge den enskilde behöver insatsen. Kommunerna förbinder sig att, vid flyttning enligt överenskommelsen, inte begära överflyttning av ansvaret från utflyttningkommunen till inflyttningkommunen enligt 2a kap 10 § SoL.

De personer som söker plats i särskilt boende med heldygnsomsorg i annan kommun som ingår i överenskommelsen ska informeras om båda sökvägarna, men kommunerna ska verka för att flyttningar sker enligt överenskommelsen. Den enskilde erbjuds samma kvalitet i handläggning och insats vid ansökan enligt överenskommelsen, som vid en ansökan enligt 2 a kap 8 § SoL. Samverkan mellan kommunerna ska fungera så väl att ansökan genom överenskommelsen blir det alternativ som sökande i de allra flesta fall väljer

1.2 Parter

Parter i denna överenskommelse är de kommuner i Stockholms län, som väljer att ingå överenskommelsen. Övriga kommuner har möjlighet att ansluta sig senare.

1.3 Målgrupp

Målgruppen är personer som bor i en kommun som ingår i överenskommelsen (i ordinärt boende eller i särskilt boende) och vill ansöka om plats i särskilt boende med heldygnsomsorg i en annan kommun som ingår i överenskommelsen.

1.4 Bakgrund

Antalet äldre personer i Stockholmsregionen ökar, och därmed ökar behoven av särskilt boende. Närmare 400 personer sökte 2015 plats på särskilt boende med heldygnsomsorg från en kommun i länet till en annan av länets kommuner. Det är svårt för kommunerna att planera för och budgetera för inflyttande. Detta gör att det finns ett behov av en utökad samverkan mellan kommunerna i denna fråga.

1.5 Syfte

Syfte med överenskommelsen är att;

- underlätta flyttning mellan kommunerna som ingått överenskommelsen för personer i behov av särskilt boende.
- kommunerna ska bättre kunna möta behov av boendeplatser.
- öka mångfalden av boenden i kommunerna.
- bidra till att platserna används rationellt.
- minska den ekonomiska risken för kommunerna att starta nya boenden.
- minska konkurrensen mellan kommunerna om platsbrist uppstår i regionen.
- förenkla för den sökande att ansöka till en annan kommun i länet.

1.6 Definitioner

Utflyttningskommun – den kommun där personen är bosatt när hen gör sin ansökan om särskilt boende i annan kommun och är bosatt fram till flytten.

Inflyttningskommun – den kommun dit personen ansöker om att flytta eller har flyttat.

Särskilt boende– boende (enligt 5 kap. 5 § 2 st SoL) som är bemannat dygnet runt.

2. Överenskommelsens grundförutsättningar

Socialtjänstlagen ger den enskilde rätt att ansöka om särskilt boende med heldygnsomsorg i annan kommun enligt 2a kap. 8 §. Det innebär att den kommun som får ansökan utreder, fattar beslut och ansvarar för insatsen. Denna överenskommelse innebär ett alternativ till ansvarsfördelningen enligt SoL.

Överenskommelsen innebär att utflyttningskommunen fattar biståndsbeslut, samt behåller ett långsiktigt ansvar både för kostnad och myndighetsutövning så länge den enskilde har behov av insatsen.

Kommunerna ska verka för att flyttning sker enligt överenskommelsen.

Kommunerna förbinder sig att avstå från att begära överflyttning av ansvaret från utflyttningskommun till inflyttningskommun enligt 2a kap 10 § SoL så länge den enskilde, som fått beslut enligt överenskommelsen, behöver insatsen. Detta gäller oavsett folkbokföring.

Om överenskommelsen skulle sägas upp av någon part kvarstår ansvaret för individbeslut fattade enligt överenskommelsen så länge den enskilde behöver insatsen.

Anpassningar av kommunernas handlägningsrutiner, riktlinjer, verksamhetssystem samt avtal med leverantörer/boenden kan behöva göras för att överenskommelsen ska fungera på det sätt som avses.

Inflyttningskommunen får inte neka att samverka enligt överenskommelsen om utflyttningskommunen så önskar, vilket gäller alla platser, enligt 4.1 oavsett om platsen drivs i egen regi eller av privat vårdgivare. Överenskommelsen innebär inget hinder för en kommun att direktupphandla enstaka plats hos privat vårdgivare i annan kommun.

3. Processen

3.1 Ansökan och handläggning

När det blir aktuellt för en person att ansöka om särskilt boende har personen oftast pågående insatser från kommunen och har därigenom redan kontakt med en handläggare. Det är oftast med handläggaren i utflyttningskommunen som frågan om flyttning först tas upp. Om sökande har önskemål om plats i annan kommun, som ingår i överenskommelsen, informerar handläggaren om de båda sökvägarna och syftet med överenskommelsen. För att underlätta och likställa informationen till de sökande används ett gemensamt informationsblad, som utformas av Storsthlm.

Samverkan mellan kommunerna kring myndighetsutövning och förmedling av plats ska fungera så väl att det blir ett attraktivt val för de sökande.

Ansökan om särskilt boende utreds på sedvanligt sätt och beslut fattas enligt utflyttningskommunens rutiner. Om beslutet blir att bifalla ansökan tar handläggaren kontakt med inflyttningskommunen. Ansökan och beslut skickas till inflyttningskommunen med begäran om plats. Kommunernas kontaktpersoner (se punkt 10) är vid behov behjälpliga med kontakter och informerar om rutiner, som kan skilja sig mellan kommunerna

Om den sökande gör sin ansökan direkt till inflyttningskommunen, utan föregående information från utflyttningskommunen handläggs det enligt följande: Handläggaren i inflyttningskommunen informerar på samma sätt som ovan om de båda sökvägarna och syftet med överenskommelsen, och använder det gemensamma informationsbladet. Det kan leda till att ansökan dras tillbaka från inflyttningskommunen och istället görs hos utflyttningskommunen, eller att ansökan kvarstår till inflyttningskommunen. I det sistnämnda fallet utreder och beslutar inflyttningskommunen på det sätt man handlägger en ansökan enligt SoL 2a kap 8 §.

3.2 Folkbokföring

Den sökande bör vara fortsatt folkbokförd i utflyttningskommunen. Därigenom kommer utflyttningskommunen, som har det fortsatta ansvaret, att uppbära skatt och statsbidrag. Det är i enlighet med folkbokföringslagen att kvarstå folkbokförd i utflyttningskommunen under dessa förhållanden. Om sökande kommer att sakna adress i utflyttningskommunen anses personen bosatt endast i kommunen.

Sökande informeras om skälen för fortsatt folkbokföring i utflyttningskommunen. Detta ingår också i informationsbladet, som nämns i 3.1.

Överenskommelsen gäller dock oavsett folkbokföring.

3.3 Förmedlande av plats

Inflyttningskommunen förmedlar plats på samma villkor som vid en ansökan till kommunen enligt 2a kap 8 § SoL, dvs på motsvarande sätt som om sökande vore kommuninvånare.

Plats förmedlas enligt inflyttningskommunens rutiner. Om inflyttningskommunen tillämpar valfrihet enligt LOV i särskilt boende gäller valfriheten på samma sätt för den enskilde när plats har begärts enligt överenskommelsen som för ansökningar från kommuninnevånare. Vilka platser som omfattas – se punkt 4.1.

När plats har erbjudits och accepterats av den sökande skriver utflyttnings- och inflyttningskommunen ett individavtal. I individavtalet ska framgå kostnad för platsen samt vad som gäller ansvarsfördelning mellan kommunerna. Förslag till mall för individavtal tas fram av Storsthlm.

3.4 Verkställighet

Utflyttningskommunen ansvarar för alla insatser, som den sökande behöver, fram till flyttningen. Om det blir väntetid tills plats kan förmedlas i inflyttningskommunen kan sökande vänta i sitt ordinära boende, med insatser där, eller erbjudas plats i särskilt boende i utflyttningskommunen under väntetiden.

Utflyttningskommunen, som fattat biståndsbeslutet, rapporterar i förekommande fall ej verkställt beslut till Inspektionen för vård och omsorg, IVO. Om sökande avstår från plats i utflyttningskommunen under väntetiden kommer det inte att medföra sanktionsavgift i de fall verkställigheten tar mer än 3 månader.

Om det framkommer behov att mer detaljerat klargöra och förtydliga handläggningsrutinerna får kommunernas kontaktpersoner (se punkt 9) tillsammans arbeta fram till sådana förtydliganden.

4 Platser i särskilt boende

4.1 Platser som omfattas

Avtalet omfattar alla särskilda boenden enligt 5 kap.5 § st SoL oavsett vad respektive avtalspart själva valt att benämna dessa, såvida inte annat är särskilt föreskrivet i detta avtal.

Platser på särskilda boenden som förmedlas till sökande enligt överenskommelsen är de som drivs i inflyttningsskommunens egen regi eller som inflyttningsskommunen har upphandlat enligt lagen om valfrihetssystem (LOV) eller lagen om offentlig upphandling (LOU). Profilboenden för t ex språk, religion, kultur omfattas av överenskommelsen om de är upphandlade enligt LOV eller LOU eller drivs i egen regi av inflyttningsskommunen. I samtliga fall gäller det platser belägna i inflyttningsskommunen

En ansökan om flyttning till en kommun där utflyttningsskommunen har LOV-platser hanteras som huvudregel enligt utflyttningsskommunens LOV-rutin. Om utflyttningsskommunens LOV-platser i den sökta kommunen är få eller koncentrerade till enstaka boenden kan utflyttningsskommunen välja att istället använda överenskommelsen.

4.2 Platser som inte omfattas

Boende för specifika behov där kommunerna idag köper enstaka platser ingår inte i överenskommelsen. Vid behov av sådana platser får utflyttningsskommunen avtala direkt med boendet om köp av plats. Det kan exempelvis handla om personer med frontallobsdemens, psykisk sjukdom eller yngre somatiskt sjuka.

5. Ersättningar och avgifter

Utflyttningsskommunen ersätter inflyttningsskommunens kostnad för plats enligt samma villkor som inflyttningsskommunen ersätter boendet genom sina avtal eller intern ersättning.

Om inflyttningsskommunen tillämpar nivågraderad ersättning gör utflyttningsskommunen nivåbedömning i samråd med inflyttningsskommunen, så att bedömningen blir gjord enligt inflyttningsskommunens regler. Inflyttningsskommunens kontaktperson (punkt 10) är behjälplig vid behov.

Utflyttningsskommunen har det fortsatta myndighetsansvaret och debiterar den enskilde avgift enligt utflyttningsskommunens regler.

6. Ansvarsfrågor

Inflyttningsskommunen ansvarar för

- Att fastställa krav och villkor för kvalitet och innehåll i boendet i samband med upphandling eller på annat sätt. Utflyttningsskommunen får på begäran ta del av dessa.
- Verksamhetsuppföljning/tillsyn av boendet Utflyttningsskommunen får på begäran ta del av dessa. Detta kan regleras närmare i individavtalet.(punkt 3.3).
- Medicinskt ansvarig sköterska, MAS, i enlighet med kommunens avtal med utförare.
- Avvikelsehantering enligt lagar och föreskrifter.

- Att snarast informera utflyttningskommunen om en avvikelse gäller en person som utflyttningskommunen har myndighetsansvar för.

Utflyttningskommunen har ansvar för;

- Myndighetsutövning och uppföljning av det individuella beslutet för den person som flyttat.
- Kostnaden för insatsen.

Folkbokföringskommunen (oftast utflyttningskommunen) har ansvar för;

- Utredning av färdtjänst (oftast är det klart före flyttningen).
- Handläggning och beslut om riksfärdtjänst.
- Handläggning och tillsyn av god man och förvaltare (oftast finns företrädare utsedd före flyttning).
- Mottagare av kallelse till vårdplanering/samverkan vid utskrivning från slutenvård. Vårdplanering/samverkan sker främst mellan slutenvård och det särskilda boendet. Om det finns behov av samverkan med myndigheten är det utflyttningskommunens handläggare som har ansvaret och kallelse förmedlas till denne.

7. Kontaktpersoner

Varje kommun/stadsdel i Stockholms stad utser en kontaktperson för överenskommelsen som är särskilt insatt i överenskommelsen och kan råda och informera berörda handläggare och chefer.

Kontaktpersonerna har en mycket viktig roll som innefattar:

- Att verka för att syftet med överenskommelsen implementeras i det praktiska arbetet.
- Att återkommande vid behov informera om överenskommelsen till biståndshandläggare, boendesamordnare, och liknande funktioner, myndighetschefer och chefer för boenden i den egna kommunen.
- Att bistå med kontakter och samverkan då kommunen berörs av inflyttning/utflyttning.
- Att vid behov underlätta samverkan mellan inflyttnings- och utflyttningskommun kring tillsyn och uppföljning av boenden.
- Att samverka med alla övriga kontaktpersoner kring handlägningsrutiner, tolkning av överenskommelsen m.m. I detta ingår att lösa frågor och oklarheter mellan kommunerna kring rutiner och arbetssätt och tolkning av överenskommelsen.
- Att föra oenigheter vidare i enlighet med punkt 8.
- Att sammanställa uppgifter för uppföljning av överenskommelsen, i enlighet med punkt 10.

8. Oenighet om tolkning av överenskommelsen

Oenighet om tolkning av överenskommelsen löses i första hand genom samråd mellan de berörda kommunernas kontaktpersoner.

Om dessa inte kan lösa frågan behandlas den i samråd mellan flera kommuners kontaktpersoner. Storsthlm bistår kontaktpersonerna med tolkning av överenskommelsen.

Svårigheter eller oklarheter som kontaktpersonerna inte kan lösa eller som skapar återkommande svårigheter i tillämpningen av överenskommelsen förs till Storsthlm's arbetsutskott för tolkning och ställningstagande till eventuellt behov av att förtydliga överenskommelsen.

9. Giltighetstid anslutning och uppsägning

Denna överenskommelse börjar gälla den 1 juli- 2019 och gäller till dess att överenskommelsen sägs upp eller omförhandlas.

Kommunens beslut om antagande är att likställas med undertecknande av överenskommelsen. Protokollsutdrag skickas till Storsthlm.

Uppsägningstiden är på sex månader från att uppsägning inkommit. Uppsägning av överenskommelsen görs skriftligt till Storsthlm som snarast meddelar övriga kommuner.

För en kommun, som inte har ingått överenskommelsen från början och önskar ansluta sig till överenskommelsen är anslutningstiden sex månader från att kommunen fattat beslut.

10. Regelbunden uppföljning av överenskommelsen

Erfarenheter från överenskommelsen följs upp en gång per halvår av Storsthlm i samarbete med kommunerna.

Kommunerna ska främst lämna uppgifter om:

- Antal ansökningar som kommit till kommunen från övriga kommuner som ingår i överenskommelsen. Det gäller ansökningar som gjorts både enligt överenskommelsen och enligt SoL 2 a kap. 8 §.
- Från vilka kommuner ansökningarna inkommit.
- Hur många platser som förmedlats enligt överenskommelsen.
- Hur många som väntar på plats med beslut enligt överenskommelsen.
- Hur många beslut som fattats enligt överenskommelsen dvs flyttning till annan kommun.
- Antal ansökningar från kommuner i länet, som inte ingår i överenskommelsen. Detta blir ett underlag för att bedöma överenskommelsens effekter.
- Vilka svårigheter, som framkommit i tolkning, samverkan och rutiner kring överenskommelsen.

Stina Forsberg
Kvalitetsutvecklare
Avdelningen för kvalitet- och verksamhetsstöd

Datum
2017-05-26

Vår beteckning
SN 17/0092

Socialnämnden

Remissyttrande - förslag till överenskommelse om bibehållet kostnadsansvar vid flyttning till särskilt boende mellan kommunerna i Stockholms län

Förslag till beslut

1. Socialnämnden föreslår kommunstyrelsen att anta förslaget till överenskommelse om bibehållet kostnadsansvar vid flyttning till särskilt boende mellan kommunerna i Stockholms län.
2. Anpassningar av kommunernas handlägningsrutiner, riktlinjer, verksamhetssystem samt avtal med leverantörer/boenden kan behöva ske för att överenskommelsen ska fungera på det sätt som avses.
3. Socialnämnden beslutar om omedelbar justering.

Sammanfattning

Den 25 februari 2016 beslutade KSL:s styrelse att uppdra till KSL:s kansli att ta fram ett förslag på en överenskommelse om äldres flyttning till särskilt boende (SÄBO) mellan kommunerna i Stockholms län. Förslaget på framtagna överenskommelse är nu ute på remissrunda för ställningstagande hos kommunerna inom Stockholms län.

Syftet med överenskommelsen är att kommunerna ska kunna köpa platser på särskilt boende utav varandra, och att den placerade kommunen behåller det långsiktiga betalningsansvaret. Syftet är även att kommunerna ska kunna hantera den utbyggnad av särskilt boende som krävs inom länet framledes samt att minska den ekonomiska risken för kommuner att starta nya boenden. Valfriheten för de äldre ska även öka samt att länets platser på särskilda boenden ska användas mer rationellt.

Som ett led för att öka den enskildes delaktighet och påverkan av beslutade insatser och dess utformning ytterligare, utöver införandet av Lagen om Valfrihet, LOV, inom särskilt boende i kommunen, ställer sig Socialkontoret positivt till överenskommelsen om bibehållet kostnadsansvar vid flyttning till särskilt boende mellan kommunerna i Stockholms län.

Beslutsunderlag

- Socialnämndens tjänsteskrivelse den 26 maj 2017
- Överenskommelse om bibehållet kostnadsansvar vid flyttning till särskilt boende mellan kommunerna i Stockholms län den 5 april 2017.

Ärendet

Den 25 februari 2016 beslutade KSL:s styrelse att uppdra till KSL:s kansli att ta fram ett förslag på en överenskommelse om äldres flyttning till särskilt boende (SÄBO) mellan kommunerna i Stockholms län. En arbetsgrupp med representation från KSL, Solna, Stockholm, Vallentuna, Botkyrka och Nacka har med hjälp av en konsult tagit fram ett förslag till en överenskommelse.

Förslaget på framtagna överenskommelse är nu ute på remissrunda för ställningstagande hos kommunerna inom Stockholms län. Kommunerna ska i sina remissyttranden bevara om de antar KSL:s förslag till överenskommelse samt besvara följande frågeställningar ifrån KSL:

- Är er kommun principiellt intresserad av/ser behov av en överenskommelse mellan kommunerna avseende flytt till särskilt boende i annan kommun? JA/NEJ
- KSL:s kansli har med stöd av en arbetsgrupp tagit fram bifogade förslag till överenskommelse. Är överenskommelsen relevant för er kommun? Har ni förslag till ändringar eller tillägg i någon/några av överenskommelsens paragrafer?
- Har ni andra synpunkter/förslag rörande samverkan om särskilt boende mellan kommunerna i Stockholms län?

Svar om antagande ska vara KSL tillhanda senast den 31 oktober 2017.

Bakgrund och syfte med överenskommelsen

Antalet äldre personer i Stockholmsregionen ökar, och därmed ökar även behoven av särskilt boende. Under 2016 var det nästan 16 000 personer över 65 år som bodde på särskilt boende inom Stockholms län. Året innan, 2015, så var det nästan 400 personer över 65 år som sökte en plats på ett särskilt boende med heldygnsomsorg i en kommun inom Stockholms län, som inte var hans hemkommun. Att individer söker plats på ett boende utanför sin egna kommun gör det svårt för kommunerna att planera och budgetera.

Det har funnits en liknande överenskommelse om bibehållet ansvar för ursprungskommunen vid flytt till särskilt boende i annan kommun inom länet. Denna överenskommelse upphörde dock att gälla vid årsskiftet 2013/2014.

Syftet med framtagna överenskommelse är att kommunerna kan köpa platser på särskilt boende utav varandra, och att den placerade kommunen behåller det långsiktiga betalningsansvaret. Syftet är även att kommunerna ska kunna

hantera den utbyggnad av särskilt boende som krävs inom länet framledes samt att minska den ekonomiska risken för kommuner att starta nya boenden, men även att öka valfriheten för de äldre och att bidra till att platserna på särskilda boenden används mer rationellt.

Parter i överenskommelsen är kommunerna i Stockholms län. Målgruppen är individer som bor i ordinärt boende eller på särskilt boende i en kommun inom Stockholms län, men som vill ansöka om en plats på särskilt boende i en annan av länets kommuner.

Vad säger Socialtjänstlagen?

Enligt 2a kap 8 § SoL så har den enskilde rätt att ansöka om plats på särskilt boende i en annan kommun. Kommunen som erhåller ansökan ska utreda, fatta beslut och ansvara för insatsen.

KSL:s förslag till överenskommelse innebär ett avsteg ifrån ansvarsfördelningen enligt Socialtjänstlagen. Enligt förslaget så är det utflyttningsskommunen som fattar biståndsbeslutet och som behåller det långsiktiga ansvaret för både kostnad och myndighetsutövning så länge den enskilde har behov av insatsen.

Inflyttningsskommunen ser sedan till att förmedla platser på samma villkor till den sökande som hen var en sökande kommuninvånare. Platser som förmedlas till den sökande från utflyttningsskommunen, är således platser på särskilda boenden som drivs i egen regi eller platser som har upphandlats enligt lagen om valfrihet (LOV) eller lagen om offentlig upphandling (LOU).

Som det ser ut idag, enligt Socialtjänstlagen 2 kap. 10 a §, så finns det en möjlighet att begära överflyttning av ansvaret från utflyttningsskommunen till inflyttningsskommunen, men detta gäller om den enskilde till exempel väljer att folkbokföra sig i den kommun som den har sökt plats på särskilt boende i.

Denna överenskommelse innebär att kommunerna i Stockholms län avtalar bort denna möjlighet och att det som framkommer i överenskommelsen gäller.

Socialkontorets synpunkter

Är er kommun principiellt intresserad av/ser behov av en överenskommelse mellan kommunerna avseende flytt till särskilt boende i annan kommun? JA/NEJ

I Upplands-Bro kommun finns idag fyra särskilda boenden med heldygnsomsorg. Allégården, Norrgården, Kungsgården och Hagtorp. Totalt finns det 118 permanentplatser och 9 korttidsplatser i kommunen.

Andelen kommuninvånare över 65 år som bor på särskilt boende ligger ungefär på samma nivå i Upplands-Bro kommun som i riket och övriga nordvästkommuner. Eftersom prognosen inte tar hänsyn till hur länge varje person bor på särskilt boende är det svårt att uppskatta exakt hur många platser

kommunen behöver. Personer med en demenssjukdom bor ofta en längre tid på äldreboende medan de som bor på en omvårdnadsavdelning och är multisjuka oftast bor kortare tid.

Behoven av omvårdnadsplatser respektive demensplatser varierar över tid och försvårar möjligheten till en tillförlitlig prognos. Socialkontoret ser ett ökat behov utav platser fram till år 2020. Behovet av platser kan dock bli lägre om trenden fortsätter att fler väljer att bo kvar hemma med hemtjänst trots stora och omfattande omvårdnadsbehov.

Socialnämnden har under de senaste åren aktivt arbetat med att öka den enskildes delaktighet och påverkan av beslutade insatser och dess utformning. 2013 infördes LOV inom bland annat hemtjänstutförande. För att möta kommande volymökningar inom äldreomsorgen och ökade behov av särskilt boende tog Socialnämnden fram ett förslag till beslut om att införa LOV även inom särskilt boende. Beslut togs sedan i Kommunfullmäktige att införa LOV.

Som ett led för att öka den enskildes delaktighet och påverkan av beslutade insatser och dess utformning ytterligare, utöver införandet av LOV inom särskilt boende, så ställer sig Socialkontoret positivt till framtagna överenskommelse avseende flyttning till särskilt boende mellan kommunerna i Stockholms län.

KSL:s kansli har med stöd av en arbetsgrupp tagit fram bifogade förslag till överenskommelse. Är överenskommelsen relevant för er kommun? Har ni förslag till ändringar eller tillägg i någon/några av överenskommelsens paragrafer?

Socialkontoret anser att förslag till överenskommelse om bibehållit kostnadsansvar vid flyttning till särskilt boende mellan kommunerna i Stockholms län är relevant för Upplands-Bro kommun.

Socialkontoret anser dock vikten att uppföljningsansvaret utöver individuppföljningar bör tydliggöras.

Under avsnittet Ansvarsfrågor står det att:

- Inflyttningskommunen ansvarar för krav och villkor för kvalitet och innehåll i boendet i samband med upphandling eller på annat sätt.
- Inflyttningskommunen ansvarar för verksamhetsuppföljning/tillsyn av boendet.

Enligt gällande lagstiftning så finns det inga hinder för kommuner att ställa särskilda krav på kvalitet, så länge kraven är i nivå med de nationella kraven i gällande lagstiftning. Enligt socialtjänstlagen ska insatser inom socialtjänsten vara av god kvalitet och för utförda tjänster ska det finnas personal med lämplig utbildning och erfarenhet. Dessutom ska verksamhetens kvalitet systematiskt och fortlöpande utvecklas och granskas. De regler som gäller för kommunen idag ska också gälla externa utförare.

Har ni andra synpunkter/förslag rörande samverkan om särskilt boende mellan kommunerna i Stockholms län?

Socialkontoret har inga övriga synpunkter.

Barnperspektiv

Ärendet bedöms inte ha någon särskild påverkan utifrån ett barnperspektiv.

Socialkontoret

Eva Folke

Socialchef

Jesper Kyrk

Biträdande socialchef/
Avdelningschef kvalitet – och
verksamhetsstöd

Bilagor

1. Bilaga 1 – Remiss Förslag till överenskommelse om bibehållet kostnadsansvar vid flyttning till särskilt boende mellan kommunerna i Stockholms län den 10 maj 2017, KSL/14/0057-70
2. Bilaga 2 – Överenskommelse om bibehållet kostnadsansvar vid flyttning till särskilt boende mellan kommunerna i Stockholms län den 5 april 2017
3. Bilaga 3 - förlängd svarstid på remiss den 12 juni 2017

Beslut sänds till

- Kommunstyrelsen
- Akt

Lena Bergström

Datum

2018-11-13

Vår beteckning

SN 18/0098

Er beteckning

Socialkontoret

Socialnämnden

lena.bergstrom@upplands-bro.se

Revidering av riktlinjer för ekonomiskt bistånd

Förslag till beslut

Socialnämnden godkänner revidering av riktlinjer för ekonomiskt bistånd

Sammanfattning

Revidering av riktlinjer för ekonomiskt bistånd sker en gång per år. Det som är reviderat är markerat med röd text. De större förändringarna behandlar att socialkontoret har infört e-ansökan om försörjningsstöd, hur förvaltningslagen som trädde i kraft 2018-07-01 påverkar ekonomiskt bistånd, vägledningen om högsta godtagbara hyra har ändrats och avsnittet om EU-medborgare har reviderats för att bli tydligare. Dessutom finns mindre ändringar som är ett förtydligande till handläggarna av ekonomiskt bistånd.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 2018-11-13
- Riktlinjer för ekonomiskt bistånd

Ärendet

Revidering av riktlinjerna för ekonomiskt bistånd sker varje år. Det som är ändrat finns i röd text.

Sedan februari 2018 finns möjlighet att ansöka om försörjningsstöd digitalt, även kallad e-ansökan. I de reviderade riktlinjerna finns uppgifter om hur socialkontoret arbetar med e-ansökan av försörjningsstöd. Avsnittet om försörjningsstöd och ändamål har omformulerats. Det finns ett förtydligande om från vilket datum en ansökan ska avse, både i nya ansökningar och i pågående ärenden. Kontroll avseende folkbokföring, innehav av bil, företag och andra tillgångar var tidigare 1 gång per år. Socialkontoret gör nu kontroller två gånger per år.

Från 1 juli 2018 gäller en ny förvaltningslag. Enligt den nya förvaltningslagen ska socialkontoret skicka alla överklagningar till förvaltningsrätten även i de ärenden där socialkontoret ändrar sitt beslut till den enskildes fördel. Denna bestämmelse finns i de reviderade riktlinjerna.

I avsnittet om depositions kostnad har det skett ett förtydligande om hur depositions kostnaden ska betalas tillbaka till socialkontoret.

Vägledning för högsta godtagbara hyra har förändrats och i de reviderade riktlinjerna utgår socialkontoret från försäkringskassans beräkning av genomsnittshyran i Storstockholm. Vägledande hyreskostnad för inneboende har höjts till 5 000 kronor per månad.

I de reviderade riktlinjerna kan även de som är arbetssökande beviljas bistånd till SL-resor. Det avsnitt som behandlar glasögon för barn har tydliggjorts för vad som gäller med det bidrag som finns för glasögon till barn upp till 19 år. Under avsnittet för identitetshandlingar finns ett tillägg om att den som saknar identitetshandling kan beviljas kostnad för en ny identitetshandling.

Avsnittet om EU-medborgare har gjorts om för att vara tydligare om de bestämmelser som gäller för EU-medborgare.

Bilagor

- Riktlinjer för ekonomiskt bistånd

Barnperspektiv

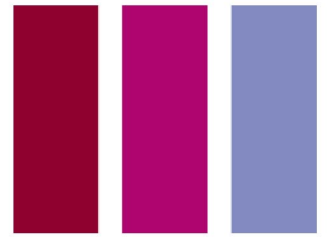
Ur ett barnperspektiv är det viktigt att riktlinjer för ekonomiskt bistånd är aktuella.

Eva Folke
Socialchef

Elisabeth Rågård
Avdelningschef

Beslut sänds till

- Diariet

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

2018-12-

Dnr SN

lena.bergstrom@upplands-bro.se

Innehåll

1	Inledning	6
1.1	Riktlinjernas syfte och tillämpning	7
1.1.1	God kvalitet	7
1.1.2	Utgångspunkter för arbetet	7
1.1.3	Barnperspektiv	8
1.1.4	Våld i nära relation	8
1.1.5	Principer för handläggningen	8
1.1.6	Lagstiftning mm	9
1.1.7	Bostadslöshet	9
2	Allmänt om uppdraget	10
2.1	Hjälp till självförsörjning	10
2.1.1	Förutsättningar för rätt till försörjningsstöd	10
2.1.2	Avslag på ansökan om försörjningsstöd	11
2.2	Prövning av rätten till ekonomiskt bistånd	12
2.3	E-ansökan	12
3	Anvisningar för handläggningen	13
3.1	Allmänt	13
3.2	Registrering i verksamhetssystemet	13
3.2.1	Medlemmar i hushållet	13
3.2.2	Försörjningsskyldighet	13
3.2.3	Försörjningshinder och ändamål	14
3.2.4	Överklagade beslut	14
3.2.5	Avslutsorsaker	14
4	Om innehållet i utredningen	15
4.1	Ansökan	15
4.2	Information	16
4.3	Dokumentation	16
4.3.1	Aktanteckningar	17
4.3.2	Grundutredning och arbetsplan	17
4.3.3	Kontroller	17
4.3.4	Identitet och vistelse	18
4.3.5	Inkomst- och beräkningsperiod	20
4.3.6	Utredning	21
4.3.7	Noggrannhet vid handläggningen	22
5	Om beslut	23
5.1	Olika typer av beslut	23
5.1.1	Handläggningsbeslut	23
5.1.2	Slutliga beslut	23
5.1.3	Verkställighetsbeslut	23
5.1.4	Beslut som löper över flera månader	23
5.1.5	Utlandsvistelse	24
5.1.6	Kommunicering	24
5.1.7	Avslagsbeslut och överklagande	24
5.1.8	Ekonomiskt bistånd med villkor om återbetalning	25
5.1.9	Återkrav, förskott på förmån	27
5.1.10	Ersättningstalan	29
5.1.11	Kraveftergift	30
5.2	Felaktiga utbetalningar (FUT)	30
5.2.1	Översiktlig ärendegång	31
5.3	Anmälan vid misstänkt bidragsbrott	31

5.3.1	Utredning före anmälan	32
5.3.2	Vad en brottsanmälan bör innehålla	32
5.3.3	Skadestånd.....	33
6	Försörjningsstöd	35
6.1	Riksnorm.....	35
6.2	Medlemmar i hushållet.....	36
6.2.1	Sammanboende med hushållsgemenskap.....	36
6.2.2	Gifta men inte sammanboende	36
6.2.3	Delad bostad och ungdom med egen inkomst som bor hemma	37
6.2.4	Gymnasiestuderande ungdom.....	37
6.2.5	Inneboende	37
7	Särskilda skäl att beräkna kostnader till en högre nivå.....	38
7.1	Merkostnader för särskild kost vid vissa sjukdomar	38
7.2	Merkostnader för umgänge med barn	38
8	Särskilda skäl att beräkna kostnader till en lägre nivå	40
8.1	Nödprovning och akut bistånd	40
8.2	Försörjningsstöd vid vistelse på institution.....	41
8.2.1	Fickpengar	41
8.2.2	Kostnader i samband med egen bostad.....	41
8.2.3	Egenavgift vid vård och behandling.....	42
8.3	Häktade	42
8.4	Personer som tillfälligt vistas i kommunen	42
9	Försörjningsstöd – skäligen kostnader för poster utanför riksnormen.....	43
9.1	Boende	43
9.1.1	Skälig boendekostnad	43
9.1.2	Faktisk boendekostnad	44
9.2	Hushållsel.....	49
9.3	Resor	49
9.3.1	Arbetsresor	49
9.3.2	Övriga resor	50
9.3.3	Resor för skolbarn	50
9.3.4	Umgängesresor	50
9.3.5	Återföreningsresor	51
9.4	Hemförsäkring	51
9.5	Medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa	51
9.6	Livsföring i övrigt enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen.....	52
9.6.1	Hälso- och sjukvård.....	52
9.6.2	Tandvård.....	53
9.6.3	Glasögon.....	54
9.6.4	Hemutrustning	55
9.6.5	Flyttkostnader	57
9.6.6	Spädbarnsutrustning	57
9.7	Avgifter för kommunal service, ansöknings- och förmedlingsavgifter ...	58
9.7.1	Avgifter för förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg	58
9.7.2	Hemtjänstavgift	58
9.7.3	Advokatkostnader.....	58
9.7.4	Kostnader för identitetshandlingar och stämpelavgifter.....	58
9.8	Rekreation	59
9.9	Begravning.....	59
9.9.1	Resa till begravning.....	60
9.10	Skulder	60
9.10.1	Bistånd till hyresskuld	61

9.10.2	Elskulder.....	61
10	Behovet kan tillgodoses på annat sätt enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen	62
10.1	Genom arbete.....	62
10.2	Genom egna tillgångar	62
10.2.1	Faktiska tillgångar	62
10.2.2	Tillgångar som inte bör påverka rätten till ekonomiskt bistånd.....	63
10.2.3	Lätt realiserbara tillgångar.....	63
10.2.4	Bostad som har ett ekonomiskt värde.....	64
10.2.5	Genom socialförsäkringsförmåner och andra ersättningar	64
10.2.6	Genom andra personers inkomster och tillgångar	64
10.2.7	Genom studiestödsformer.....	66
11	Hushållets inkomster enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen.....	67
11.1	Faktiska inkomster	67
11.1.1	Inkomstberäkning	67
12	Olika grupperns rätt till försörjningsstöd	70
12.1	Sammanfattning om socialtjänstens möjligheter att ställa krav för förändring.....	70
12.1.1	4 kap 1 § SoL.....	70
12.1.2	4 kap 4 § SoL.....	71
12.2	Handläggning av bistånd till arbetslösa	71
12.2.1	Att stå till arbetsmarknadens förfogande.....	71
12.2.2	Arbetslösa med otillräcklig föräldrapenning	73
12.2.3	Arbetslösa med otillräcklig A-kassa/Alfakassa	73
12.2.4	Arbetslösa med sociala och medicinska problem.....	73
12.3	Jobbstimulans genom 4 kap. 1 b § SoL	73
12.3.1	Syfte med jobbstimulansen och målgrupp.....	73
12.3.2	Beräkning av tid för kvalificering för jobbstimulansen.....	74
12.3.3	Beräkning av tid med jobbstimulans	74
12.3.4	Jobbstimulansen kan gälla i flera omgångar.....	74
12.3.5	Beräkning av inkomster.....	74
12.3.6	Beräkning när den enskilde har oregelbundna inkomster.....	75
12.3.7	Beräkning om den enskilde sparar av inkomsterna	75
12.3.8	Beräkning när det finns mer än en vuxen i hushållet.....	75
12.4	Sjukskrivna	76
12.5	Underårig som bildat familj	76
12.6	Föräldralediga	76
12.7	Barn bor växelvis hos föräldrarna	76
12.8	Personer med missbruksproblem	77
12.9	Personer med psykisk ohälsa	77
12.10	Studerande.....	77
12.10.1	Vuxenstuderande upp till gymnasiekompetens	77
12.10.2	Ensamkommande gymnasie-studerande	78
12.10.3	Högskolestuderande.....	78
12.10.4	Studerande under studieuppehåll.....	78
12.10.5	Kurslitteratur.....	79
12.11	Personer 65 år och äldre.....	79
12.12	Företagare eller personer med fria yrken	79
12.13	Inskrivna för kriminalvård eller rättspsykiatrisk vård.....	80
12.13.1	Hyseskostnad	80
12.13.2	Intensivövervakning med elektronisk kontroll – s.k. Fotboja ..	81
12.13.3	Samhällstjänst.....	81

12.14	Inskrivna för vård eller behandling inom socialtjänsten	81
12.14.1	Reskostnader.....	81
12.14.2	Fickpengar	81
13	Utländska medborgare.....	83
13.1	Med uppehållstillstånd.....	83
13.2	Utan uppehållstillstånd.....	83
13.2.1	Asylsökande	84
13.3	Flyktingar som omfattas av etableringsreformen.....	84
13.3.1	Om etableringsreformen	84
13.4	EU-medborgare.....	87
13.5	Nordiska medborgare.....	88
14	Egna medel.....	90

1 Inledning

Detta dokument innehåller anvisningar för arbetet med ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen. Syftet med riktlinjerna är likabehandling i kommunen när det gäller såväl bidragsnivå och förutsättningar för rätt till ekonomiskt bistånd samt insatser för att sökande skall finna vägar till egen försörjning. Riktlinjerna ska samtidigt ge stöd och vägledning för arbetet.

Riktlinjerna anger vad som är skälig levnadsnivå i normalfallet men ska inte tolkas som absoluta regler. Görs avvikelser från riktlinjerna ska skälen därtill finnas tydligt dokumenterade. Enligt socialtjänstlagen ska en individuell behovsprövning alltid göras och om sakliga skäl föreligger motiverar detta avsteg från riktlinjerna. Utgångspunkten vid den individuella behovsprövningen är vad som skiljer den enskilde från andra i samma situation. Även de krav som ställs på den biståndssökande ska anpassas efter dennes individuella förmåga och förutsättningar.

Riktlinjerna beskriver vanligt förekommande situationer och behov. I övrigt får en individuell prövning göras. Undantag kan göras i akuta situationer eller för situationer när någon riskerar att hamna i nöd. Möjligheten att göra avvikelser från den normala bedömningen framgår i riktlinjerna genom uttrycken, undantag kan göras efter individuell bedömning, bedömningen skall göras restriktivt. I dessa fall ska samråd ha skett med enhetschef i ärendedragning och skälen till bedömningen ska dokumenteras.

Finns anledning att göra undantag från den normala handläggningen och undantaget är av principiell betydelse ska arbetsutskottet fatta beslut i frågan. Även i andra fall, där det återkommande görs bedömningar som innebär att avsteg sker från normal handläggning, bör vägledning sökas genom att frågan underställs Socialnämndens arbetsutskott.

Vägledning kan även inhämtas från Socialstyrelsens Allmänna Råd och Socialstyrelsens Handbok för ekonomiskt bistånd - Stöd för rättstillämpning och handläggning av ärenden inom den kommunala socialtjänsten.

Ny lagstiftning och rättsliga utslag i domstol finns inte kontinuerligt inarbetade i riktlinjerna men måste fortlöpande beaktas.

Referenslitteratur

- Socialstyrelsens Allmänna Råd om ekonomiskt bistånd, SOSFS 2013:1.
- Socialstyrelsen: Ekonomiskt bistånd Handbok för socialtjänsten 2013
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om dokumentation vid handläggning av ärenden och genomförande av insatser enligt SoL, LVU, LVM och LSS, SOSFS 2014:5.
- Socialstyrelsens handbok ”Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten”, 2015.
- Socialstyrelsens vägledning ”Barnperspektiv vid handläggning av ekonomiskt bistånd”, 2003

- Socialstyrelsens vägledning för socialtjänsten i arbetet med EU/EES-medborgare, 2017.
- Socialstyrelsens handbok Ensamkommande barn och unga, 2016.

1.1 Riktlinjernas syfte och tillämpning

Syftet med riktlinjerna är likabehandling i kommunen utifrån gällande lagstiftning när det gäller såväl bidragsnivå och förutsättningar för rätt till ekonomiskt bistånd som insatser som ska erbjudas från socialtjänstens sida. Riktlinjerna ska samtidigt ge stöd och vägledning för arbetet.

Riktlinjerna anger vad som är skälig levnadsnivå i normalfallet men ska inte tolkas som absoluta regler. Enligt socialtjänstlagen ska en individuell behovsprövning alltid göras och sakliga skäl föreligger motiverar detta avsteg från riktlinjerna. Utgångspunkten vid den individuella behovsprövningen är vad som skiljer den enskilde från låginkomsttagare i kommunen. Även de krav som ställs på den biståndssökande ska anpassas efter dennes individuella förmåga och förutsättningar.

1.1.1 God kvalitet

Socialtjänstens insatser ska vara av god kvalitet (3 kap 3 § SoL). Kvalitet innebär att en verksamhet uppfyller de krav och mål som gäller för verksamheten i enlighet med de lagar och andra föreskrifter som styr verksamheten. Socialstyrelsen ger exempel på vad som menas med god kvalitet;

- Att den enskilde anser sig bli bemött med respekt
- Att den enskilde får tillräcklig information så att den kan ta tillvara på sina rättigheter och att verksamheten bedrivs så att den enskildes rättssäkerhet garanteras
- Att insatserna utformas efter den enskildes behov och så långt det är möjligt i samråd med den enskilde
- Att insatserna utformas så att de inriktas på att frigöra och utveckla den enskildes resurser
- Att barnperspektivet särskilt beaktas i verksamheten

1.1.2 Utgångspunkter för arbetet

Reglerna i socialtjänstlagen innebär att var och en i första hand är skyldig att själv försöka tillgodose sina behov och att det ekonomiska biståndet ska vara en tillfällig hjälp. Grunden är därför att den enskilde ska klara sin försörjning på egen hand och inte genom ekonomiskt bistånd. Målet är att klienten ska bli självförsörjande. Den som är arbetslös och söker försörjningsstöd ska erbjudas ett strukturerat stöd i att söka arbete för att på så sätt uppnå egen försörjning. Det är detta som menas med att biståndet ska utformas så att det stärker den enskildes resurser att leva ett självständigt liv.

Genom det ekonomiska biståndet ska den enskilde tillförsäkras en skälig levnadsnivå. I förarbeten till socialtjänstlagen sägs att nivån inte ska överstiga

vad en låginkomsttagare i allmänhet har råd att kosta på sig. Vad som är skäligen kostnader när det gäller de dagliga levnadsomkostnaderna inom ramen för riksnormen finns angivet i lagen. Vad som kan anses vara skälig levnadsnivå utöver riksnormen anges i lagen och dessa riktlinjer. Det gäller såväl kostnader inom försörjningsstödet som övrigt ekonomiskt bistånd till livsföringen i övrigt. Bidrag utöver norm ska utges restriktivt.

1.1.3 Barnperspektiv

I bidragshushåll där det finns barn och ungdomar ska deras situation alltid uppmärksammas. I ärenden där det finns barn i familjen ska konsekvenserna för barnen alltid övervägas innan beslut fattas. Vid avslagsbeslut ska det dokumenteras att detta övervägande har skett. Utgångspunkten är alltid att föräldrarna inom ramen för sin förmåga och ekonomiska resurser har huvudansvaret för att säkerställa de levnadsvillkor som är nödvändiga för barnet.

I samband med att en barnkonsekvensanalys görs är det viktigt att väga in att forskningsresultat har visat att en stark positiv faktor för barnen är om föräldrarna får ett arbete och en fast inkomst.

Om det finns misstanke om att barn kan fara illa ska information ges till barn- och ungdomsenheten.

1.1.4 Våld i nära relation

Enligt socialkontorets handlingsplan för våld i nära relationer ska våldsutsatta personer och deras barn erbjudas stöd och hjälp från socialtjänsten. I arbete med ekonomiskt bistånd är det viktigt att uppmärksamma det behov av hjälp som kan finnas i bidragshushållen i samband med våld i nära relation och hedersrelaterat våld.

Vid bedömning av rätten till bistånd i form av exempelvis placering i skyddat boende får den våldsutsattas ekonomi inte avgöra om behövliga biståndsinsatser ska beviljas eller inte. Vid prövning av rätten till ekonomiskt bistånd ska däremot behovsbedömningen kompletteras med en ekonomisk prövning, dvs. om den våldsutsatta själv har inkomster eller tillgångar som kan tillgodose den skyddsbehövandes ekonomiska behov.

I det akuta skyddsbehovet kan det primära och tillfälliga ekonomiska biståndet beviljas utan sedvanlig prövning av den skyddsbehövandes egna ekonomiska förutsättningar. Att hänvisa till andra partners försörjningsskyldighet är olämpligt i det akuta skedet.

Vid handläggning av ekonomiskt bistånd ska det läggas upp separata akter för parterna.

1.1.5 Principer för handläggningen

Arbetet ska bedrivas rättssäkert och med tro på människans resurser. Handläggning och beslut ska präglas av respekt för den enskilde. Det ska finnas personal tillgänglig för att svara på frågor eller göra en akut bedömning.

Avgörande för väntetiden vid nybesök är hur angeläget behovet är, väntetiden bör dock inte överstiga två veckor. Väntetid räknas från klientens första kontakt exempelvis telefonsamtal för att ansöka om ekonomiskt bistånd. Lättillgänglig information om villkor och förutsättningar ska tillhandahållas.

En helhetsbedömning av den sökandes behov och förmåga ska alltid göras. Hur socialkontoret internt organiserar sitt arbete ska inte ha någon betydelse för den enskilde. Finns det behov av flera typer av bistånd är det socialkontorets sak att samordna allt bistånd som ges.

1.1.6 Lagstiftning mm

De lagar som främst reglerar verksamheten är socialtjänstlagen (SoL), förvaltningslagen (FL), offentlighets- och sekretesslagen (OSL) och kommunallagen (KL). Dessutom omfattas regler i en rad andra lagar som bidragsbrottslagen, lagen om underrättelseskyldighet, äktenskapsbalken (ÄktB), sambolagen, föräldrabalken (FB), lag om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA), hälso- och sjukvårdslagen (HSL), socialförsäkringsbalken (SFB) m.fl. Verksamheten regleras även genom kommunens riktlinjer och styrdokument.

Det är inte möjligt att i dessa riktlinjer beskriva alla olika sorters situationer eller behov som kan tänkas uppstå. Riktlinjerna beskriver vanligt förekommande situationer och behov. I övrigt får en individuell prövning göras. Undantag kan alltid göras i akuta situationer eller för situationer när någon riskerar att hamna i nöd.

Vägledning kan även inhämtas från Socialstyrelsens Allmänna Råd och Socialstyrelsens Handbok för ekonomiskt bistånd – Stöd för rättstillämpning och handläggning av ärenden inom den kommunala socialtjänsten. Vägledning kan också erhållas från prejudicerande domar som exempelvis kan sökas i rättsdatabas på internet.

1.1.7 Bostadslöshet

Var och en har själv ansvar för sin boendesituation. Socialtjänsten utgår ifrån hänsynstagande till människors ansvar för sin egen livssituation och att stärka den enskilde att frigöra och utveckla sina egna resurser.

2 Allmänt om uppdraget

Arbetet med ekonomiskt bistånd är ett tvådelat uppdrag

- Hjälpa människor att finna vägar till självförsörjning
- Pröva rätten till ekonomiskt bistånd under tiden

2.1 Hjälp till självförsörjning

Utgångspunkten är att människor både vill och kan ta ansvar för sin egen försörjning. Därför blir verksamhetens främsta uppgift att genom aktiva insatser och genom motivations- och förändringsarbete skapa förutsättningar för den enskilde att ta detta ansvar.

Enskilda kan inte välja att leva på bidrag framför att ta ett arbete. Den som inte kan arbeta ska erbjudas arbetsrehabilitering till lämpligt arbete eller motiveras ansöka om sjukersättning. Socialkontoret har kompetenshöjande verksamhet enligt SoL 4 kap 4 §.

Den enskilde ska erbjudas relevanta insatser och ställas inför krav på motprestationer utifrån sina förutsättningar. Verksamma insatser ska tillhandahållas både för att rehabilitera icke arbetsföra personer och för att stärka arbetsföra personers anställningsbarhet och återinträde på arbetsmarknaden. Krav på deltagande i en viss aktivitet ska alltid föregås av en individuell bedömning av den biståndssökandes behov och förmåga.

De insatser som ska erbjudas är beroende av vilket hinder för självförsörjning den enskilde har. Förutsättningar ska skapas för den enskildes inflytande och delaktighet i planeringen där fokus ska ligga på att undanröja försörjningshindret och på den snabbaste vägen till egen försörjning. Detta innebär att individen kan få välja bort en önskad insats till förmån för ett enkelt arbete.

Arbets sättet ska vara strukturerat och en arbetsplan ska alltid upprättas där det framgår vilka krav på motprestationer socialtjänsten ställer för att försörjningsstöd ska kunna utgå. Arbetsplanen ska regelbundet följas upp och insatsens resultat ska utvärderas. Planen ska justeras utifrån resultat och framgång. Nya insatser kan då beslutas.

2.1.1 Förutsättningar för rätt till försörjningsstöd

För att vara berättigad till försörjningsstöd ska den sökande stå till arbetsmarknadens förfogande. Sammanfattat innebär detta att den enskilde är inskriven på arbetsförmedlingen, aktivt söker arbete samt vid behov deltar i arbetssökarverksamhet, praktik, av kommunen anordnad kompetenshöjande verksamhet, svenskundervisning eller annan lämplig insats i enlighet med upprättad arbetsplan. Människor har i regel betydande resurser även då det många gånger finns problem i livet av olika slag. För att socialtjänsten ska ställa andra krav än de som ställs på arbetslösa ska problematiken vara allvarlig och omfattande. Sådana skäl är ett allvarligt missbruk och svår psykisk ohälsa. Personer som av socialtjänsten bedöms att de av sociala eller medicinska skäl är förhindrade att arbeta har oftast behov av insatser från andra enheter inom

socialtjänsten eller från landstinget. För att vara berättigad till försörjningsstöd ska dessa personer medverka till planering i syfte att bli arbetsföra eller medverka till att få annan ersättning ur det generella socialförsäkringssystemet.

Sjuka personer som behöver försörjningsstöd ska kunna få samma insatser som sjuka med sjukpenning. Det är inte sjukdomen i sig som bedöms utan arbetsförmågan. För att arbetsförmåga ska godkännas vid sjukdom ska en person ha ett sjukintyg som styrker oförmåga att arbeta eller delta i aktiviteter. Insatser ska erbjudas i samverkan med vårdcentraler, försäkringskassa och psykiatrimottagningar. Det är viktigt att personer med försörjningsstöd får samma rehabiliteringsmöjligheter som personer med sjukpenning. För att vara berättigad till försörjningsstöd ska personen medverka till behandling och rehabilitering i syfte att bli arbetsför. Vid långvarig eller kronisk sjukdom som innebär arbetsförmåga krävs medverkan till att erhålla ersättning ur det generella socialförsäkringssystemet.

Klienter som önskar ha sommarledigt ska kunna få det efter en individuell bedömning. Om klienten har följt planeringen kan det vara skäligt att **beviljas** 2 veckors ledighet. Om personen har barn kan det finnas skäl att bevilja 4 veckors ledighet så att barnen kan vara hemma från förskola eller **fritidsverksamhet**. Under ledigheten ska samtliga klienter vara **fortsatt inskrivna på arbetsförmedlingen** och stå till arbetsmarknadens förfogande och vara fullt arbetssökande.

2.1.2 Avslag på ansökan om försörjningsstöd

Om den sökanden inte bedöms uppfylla förutsättningarna för rätt till försörjningsstöd ska ansökan avslås. Som huvudregel avslås ansökan för hushållet som helhet. Underhållsskyldighet gentemot övriga familjemedlemmar går före familjemedlemmarnas rätt till försörjningsstöd och föräldrar ska i detta sammanhang informeras om det ekonomiska ansvar föräldraskapet innebär. **För vidare information avseende vad som skall framgå av ett avslagsbeslut se avsnitt 5.1.7 - Avslagsbeslut och överklagan.**

Av beslutet ska följande framgå:

- Vad ansökan avser
- Hänvisning till § i socialtjänstlagen
- Eventuell tidsperiod
- Motivering till avslaget. I de fall det finns flera skäl till avslag ska samtliga avslagsgrunder skrivas in i beslutet och en närmare motivering i det enskilda fallet ska framgå av texten. Därefter väljs och registreras den tyngst vägande registreringskoden.
- Hur beslutets konsekvenser för eventuella barn har övervägts och vilka ställningstaganden som gjorts.

En bedömning ska alltid göras om det i det enskilda fallet föreligger en akut nödsituation. Den enskilde kan då ha rätt till reducerat försörjningsstöd, för exempelvis mat och hyra. Se nödprovning och akut bistånd.

Ett avslagsbeslut innebär oftast att den sökandes livsvillkor påverkas, och även när försörjningsstödet avslås helt eller delvis bör alla lämpliga insatser och stöd till egenförsörjning sättas in.

2.2 Prövning av rätten till ekonomiskt bistånd

Arbetet med ekonomiskt bistånd innebär i hög utsträckning myndighetsutövning med krav på rättssäkerhet, gemensamt förhållningssätt och likvärdiga bedömningar. Prövningen av rätten till bistånd görs i flera steg, och en individuell behovsprövning ska alltid göras.

Bedömnings- och beräkningsunderlag

För att socialnämnden ska kunna avgöra om en enskild har rätt till ekonomiskt bistånd behövs ett underlag för bedömning och beräkning. Om en enskild trots särskild begäran inte förser nämnden med det underlaget som behövs eller motsätter sig att handläggaren tar nödvändiga kontakter, bör nämnden i regel kunna avslå ansökan.

Om en muntlig ansökan inkommer skickas ansökningsblankett till den sökande. Utgångspunkten för utredningen är ansökningsblanketten som ska vara fullständigt ifylld. En ofullständigt ifylld ansökningsblankett får inte utgöra underlag för utbetalning av bistånd. Om en ofullständigt ifylld blankett kommer till myndigheten ska en utredning inledas. Om den enskilde inte kompletterar sin ansökan ska det beslutas om avslag då utredningen inte kan fullföljas.

2.3 E-ansökan

I februari 2018 införde socialkontoret i Upplands Bro kommun e-ansökan. Den enskilde har möjlighet att ansöka om försörjningsstöd digitalt via kommunens hemsida.

I och med att socialkontoret införde e-ansökan förändrades arbetssättet vid behandling av ansökan om försörjningsstöd. I det nya arbetssättet skickar den sökande inte in kopior av exempelvis kontoutdrag och fakturor. Ställningstagande om den sökande har rätt till försörjningsstöd sker utifrån de uppgifter som den sökande har lämnat till socialkontoret via e-ansökan. För att kontrollera den sökandes uppgifter sker stickprovskontroll varje månad. Stickproven är 10 % av de sökande och socialkontorets avdelning för kvalitet- och verksamhetsstöd tar fram de sökande som ska kontrolleras. De sökande som tas fram för stickprov ska inkomma med handlingar som avser föregående månads ansökan. Kontroller kan också se på förekommen anledning.

3 Anvisningar för handläggningen

3.1 Allmänt

Mer utförlig vägledning om ramarna för ärendehandläggning och dokumentation kan erhållas från Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om dokumentation vid handläggning av ärenden och Socialstyrelsens handbok ”Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten”, 2014.

Utbetalningsperiod och utbetalningsätt

Ekonomiskt bistånd ska i regel betalas ut månadsvis och direkt till den enskilde via SUS (Swedbanks utbetalningssystem).

Under hösten 2017 införde socialkontoret 2 nya utbetalningsätt, bankkort och presentkort på Coop och Ica. Dessa betalningsätt har ersatt checkar och rekvisitioner.

Dagsbelopp

Om ekonomiskt bistånd ges för en kortare period än en månad, ska socialnämnden använda sig av ett dagsbelopp. Dagsbeloppet räknas fram genom att beloppen i riksnormen multipliceras med tolv och sedan divideras med 365. Dagsbeloppet räknas automatiskt i verksamhetssystemet.

3.2 Registrering i verksamhetssystemet

Dokumentation och utbetalning görs i verksamhetssystemet som även är kommunens socialregister. Eftersom de uppgifter som registreras ligger till grund för resultatuppföljning och planering ska anvisningarna för registrering av uppgifter i verksamhetssystemet följas omsorgsfullt.

3.2.1 Medlemmar i hushållet

Som medlemmar i hushållet bör räknas

- Makar,
- Registrerade partner enligt lagen (1994:1177) om registrerat partnerskap,
- Sambor enligt sambolagen (2003:376) och
- Barn och ungdomar under 21 år som föräldrarna är underhållsskyldiga för.

Barn och ungdomar bör räknas som medlemmar i hushållet, både där de stadigvarande bor och där de vistas under umgängestid. Socialnämnden bör beräkna kostnaderna efter det antal dagar barnet eller ungdomen vistas hos respektive förälder.

Placerade barn i HVB-hem finns som medlemmar i föräldrarnas hushåll trots att barnet inte bor tillsammans med föräldrarna.

3.2.2 Försörjningsskyldighet

Sammanboende, gifta eller registrerade partner har försörjningsskyldighet gentemot varandra. Giftna personer har försörjningsskyldighet till dess att skilsmässan är beslutad av tingsrätten.

I samhörigheten ingår enbart de vuxna i hushållet vilket innebär att barn och ungdomar som omfattas av föräldrarnas försörjningsskyldighet inte registreras i socialregistret. Barnens personuppgifter ska matas in i verksamhetssystemet för normberäkningens och statistikens skull.

3.2.3 Försörjningshinder och ändamål

I samband med att beslut fattas ska den sökandes försörjningshinder och ändamålet med det sökta biståndet registreras i enlighet med de kriterier som Socialstyrelsen har satt upp. Anvisningar om registrering av försörjningshinder går att finna på Socialstyrelsens hemsida. + länk:

<https://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/20479/2017-1-26.pdf>

3.2.4 Överklagade beslut

Alla överklagade beslut och resultatet av vart och ett av dessa ska registreras. Registreringen sker i enlighet med särskilda instruktioner för registrering av överklagade beslut gällande ekonomiskt bistånd. Överklagningsärendet avslutas inte innan beslut från domstolen har inkommit.

3.2.5 Avslutsorsaker

1 januari 2016 införde socialkontoret avslutsorsaker för ekonomiskt bistånd. Dessa följs upp i statistikuppföljningen varje kvartal. Statistikuppföljningen tas upp på socialnämnden. 1 januari 2017 infördes nationella avslutsorsaker.

4 Om innehållet i utredningen

4.1 Ansökan

Utgångspunkten för utredningen är ansökningsblanketten, vilken alltid ska vara fullständigt ifylld. En ofullständigt ifylld ansökningsblankett får inte utgöra underlag för utbetalning av bistånd. Den sökande ska få tydlig vägledning om hur ansökningsblanketten ska fyllas i. Informationsbladet ”Hur ansökan ska fyllas i” bör användas.

E-ansökan är ansökan om försörjningsstöd som lämnas in digitalt. Vid ansökan legitimerar den sökande med e-legitimation. Om det är makar eller sambor som söker ska båda legitimera sig.

Vid ansökan med blankett ska den lämnas personligen till kontaktcenter vid uppvisande av legitimation. När det gäller två vuxna sökande kan en av dem lämna ansökan. Ansökan ska vara underskriven av båda sökande.

Huvudregeln är att ansökningsblanketten ska användas men en skriftlig ansökan i annan form eller en muntlig ansökan gäller i princip också och ställning måste tas till varje ansökan. Det är viktigt att skilja mellan en ansökan och ett rådgivande samtal. Om det är oklart ska handläggaren kontrollera med den sökande om det föreligger en ansökan eller inte. Om så är fallet ska den sökande uppmanas att redogöra för sina förhållanden genom att fylla i ansökningsblanketten för att en utredning ska kunna genomföras.

Om en ofullständigt ifylld ansökan inkommer ska den som huvudregel kompletteras av den sökande. Detta kan ske genom att den sökande kallas till kontoret eller genom att en kopia på ansökan skickas hem till den sökande för komplettering. Även denna kopia ska skrivas under av den sökande. Kopian häftas ihop med originalet. Vid komplettering av handlingar exempelvis hyreskontrakt begärs handlingar via brev. I vissa fall kan beslut om avslag på ansökan fattas med hänvisning till att den sökande inte medverkar till att en utredning kan genomföras. Handläggaren ska aldrig göra noteringar på ansökningsblanketten. Om ytterligare uppgifter kommer från sökande muntligt ska detta dokumenteras i aktanteckning. **Detta avser även en komplettering som sker via ett telefonsamtal.**

I de fall där handläggaren kommit fram till att sökanden saknar förmåga att fylla i en ansökan kan undantag göras och detta ska då tydligt dokumenteras. I sådant fall ska handläggaren själv, med den sökandes samtycke, inhämta alla relevanta uppgifterna. Dokumentationen av inhämtade uppgifter ska ske i aktanteckning och i marginalen på ansökan med signatur.

Beräkning av försörjningsstöd ska ske från det datum som ansökan kommer in till socialkontoret. Om en ansökan kommer in sent i månaden, i ett pågående ärende, ska handläggaren göra en bedömning om det finns skäl att ge bistånd för hela månaden. Ett sådant skäl kan vara att den sökande inte har haft förmåga att lämna in ansökan tidigare i månaden.

4.2 Information

Information som ges till sökande ska vara tydlig, lättbegriplig och tillgänglig för så många som möjligt. Information som riktar sig till särskilda grupper, såsom personer som inte behärskar svenska språket eller har en funktionsnedsättning, ska vara anpassade efter deras behov.

På **kommunens** hemsida finns information om hur du fyller i ansökan på svenska och arabiska. Blankett för ansökan finns på svenska, finska och engelska. På hemsidan finns också en länk till provberäkning som finns på socialstyrelsens hemsida. På hemsidan finns dessutom socialtjänstlagen på lättläst svenska, även det från socialstyrelsen, och information om hur man överklagar beslut enligt socialtjänstlagen.

Länk till e-ansökan finns på kommunens hemsida. Ansökan finns på svenska och engelska. Det finns information och en film om hur det går till att göra en ansökan digitalt.

För att förebygga att den sökande oavsiktligt gör fel vid ansökan ska varje sökande ges tydlig information både om sin rätt till bistånd, om kravet på motprestation och om sin skyldighet att lämna korrekta och fullständiga uppgifter samt skyldighet att anmäla ändrade förhållanden. Information ska även lämnas om handläggningsprocessen och de kontroller som görs. Sökanden ska också få information om konsekvenserna om han eller hon lämnar oriktiga uppgifter eller låter bli att anmäla ändrade förhållanden samt om att lämnade uppgifter kommer att registreras i kommunens socialregister. Den sökande har då möjlighet att överväga om han eller hon ska avstå från att göra en ansökan.

Den skriftliga informationen ska kompletteras med en muntlig genomgång med varje sökande och den sökande ska ha möjlighet att ställa frågor. Sökanden ska underteckna en bekräftelse på att han eller hon har tagit del av informationen och förstått den. Alla sökande ska underteckna dokumentet ”Bekräftelse på mottagen information”. Bekräftelsen ska finnas i varje personakt och får inte rensas.

Den information som ges till den sökande har betydelse för bedömningen av uppsåt och oaktsamhet när det gäller bidragsbrott.

4.3 Dokumentation

Socialtjänsten har skyldighet att dokumentera sin verksamhet. Särskilt viktigt är det i samband med myndighetsutövning. All dokumentation sker i verksamhetssystemet. Den enskilde ska hållas underrättad om den dokumentation som förs om honom eller henne och rätten att ta del av all dokumentation. Om den enskilde anser att någon uppgift i dokumentationen är oriktig ska detta antecknas.

Dokumentationen ska omfatta dels de omständigheter som rör den enskildes hjälpbehov, dels på vilket sätt utredningen gjorts, till exempel hur man inhämtat uppgifterna. Den ska genomföras på ett sådant sätt att det framgår hur

ärendet fortlöper och hur besluten genomförs och vara saklig, objektiv och utformas med respekt för den enskilde.

Dokumentationsskyldigheten är en fråga om den enskildes rättssäkerhet och en förutsättning för att socialtjänsten ska kunna följa upp och utvärdera sina insatser. Förddjupad vägledning kan erhållas från Socialstyrelsens handbok ”Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten”, 2015.

4.3.1 Aktanteckningar

Aktanteckningar ska göra det möjligt att följa ärendets gång. Inkommen information och uppgifter av betydelse för bedömning och beslut ska dokumenteras liksom vilken information som lämnats till den sökande samt vilka överenskommelser som gjorts. Utgångspunkten är att anteckningarna ska innehålla tillräcklig och relevant information så att andra handläggare ska kunna handlägga ärendet utan att inkonsekvens eller missförstånd uppstår. Dessutom ska den sökande kunna ta del av anteckningarna.

4.3.2 Grundutredning och arbetsplan

Vid ansökan om ekonomiskt bistånd ska grundutredning och arbetsplan upprättas. Arbetsplanen kommuniceras och undertecknas av den sökande. Grundutredning ska kommuniceras.

4.3.3 Kontroller

För att motverka felaktiga utbetalningar ska de uppgifter som den sökande lämnar i sin ansökan alltid kontrolleras så långt det är möjligt.

Godkännande av att olika kontroller görs sker i huvudsak genom att den sökande undertecknat ansökningsblanketten. I vissa fall kan andra kontroller än de som godkänts på ansökningsblanketten behöva göras. Sådana kontroller ska godkännas av den sökande. Om den sökande har lämnat muntligt eller skriftligt samtycke ska detta dokumenteras i verksamhetssystemet.

Alla kontroller som görs och kontakter som tas i samband med en biståndsansökan ska ske med den sökandes samtycke. Om den sökande inte lämnar sitt godkännande måste socialtjänsten ta ställning till om beslutsunderlaget är tillräckligt eller inte. Om inte, kan beslut om att avslå ansökan fattas med hänvisning till att den sökande inte medverkar i utredningen.

Utgångspunkten är att den sökande ska visa att han eller hon har rätt till bistånd och ett stort ansvar kan läggas på den sökande att själv styrka sina uppgifter.

Det som primärt måste kontrolleras är om den sökande kan anses tillhöra kommunen. Detta är särskilt viktigt när det gäller sökande som saknar egen bostad.

Kontroll ska göras att den sökande är folkbokförd i kommunen. De personer som är folkbokförda i Uppland Bro kommun har möjlighet att söka försörjningsstöd i kommunen. Om en sökande har ett hyreskontrakt i kommunen som är kortare än 3 månader ska ärendet hänvisas till tidigare kommun. **Vid e-ansökan kontrolleras det automatiskt att den sökande är folkbokförd i**

kommunen. Om den sökande är folkbokförd i en annan kommun kommer ansökan inte hanteras i e-tjänsten.

Inför ett nybesök görs i princip kontrollerna i två led:

Först och främst ska det konstateras att den som ansöker om bistånd är den person han eller hon säger sig vara och i förekommande fall att uppehållstillstånd eller uppehållsrätt finns. Vistelsebegreppet är därefter det avgörande för om den enskilde kan ha rätt till bistånd.

Om grundförutsättningarna ovan är uppfyllda fortsätter utredningen och den enskilde ska visa att han eller hon uppfyller förutsättningarna för att vara berättigad till bistånd. Kontrollerna omfattar alla som ingår i hushållet.

Följande kontroller ska alltid göras:

- Identitet
- Medborgarskap och uppehållstillstånd respektive uppehållsrätt
- Uppgifter om boende och vistelse
- Uppgifter om folkbokföring
- Hushållssammansättning
- Vårdnadshavare för barn boende i hushållet
- Tidigare aktualitet vid socialtjänst, och var?
- Inkomster
- Tillgångar
- Arbetssökande/sysselsättning

Särskild noggrannhet är av vikt när ungdomar 18–20 år söker bistånd för egen del men kan omfattas av föräldrarnas försörjningsskyldighet.

När en återansökan inkommer bör följande kontroller alltid utföras innan beslut fattas:

- Att ansökan är fullständig och korrekt ifylld
- Att ansökan är ankomststämplad
- Att planering följs enligt arbetsplanen.

Kontroll sker två gånger per år avseende folkbokföring, innehav av bil, företag och andra tillgångar.

4.3.4 Identitet och vistelse

Personuppgifter och uppgifter om boende kontrolleras i alla nya ärenden. Som legitimation godtas pass, svenskt körkort eller ID-kort. Boende och vistelse-tillhörighet kontrolleras genom folkbokföring, hyreskontrakt och aktuell hyresavi.

Om den sökande inte har ett förstahandskontrakt eller ett andrahandskontrakt som är godkänt av fastighetsägaren, dvs. bor i andra hand eller inneboende, bör hembesök göras i samråd med den sökande. Syftet är att utreda bostadsförhållanden och vistelse samt bedöma om den uppgivna hyreskostnaden kan anses vara rimlig.

Om den sökande inte är folkbokförd på den adress som anges i ansökan, men uppger sig vara stadigvarande bosatt där, ska han eller hon uppmanas ändra folkbokföringsadress.

4.3.4.1 Vistelsekommunens ansvar

Enligt 2 kap. 1 § SoL ansvarar varje kommun för socialtjänsten i sin kommun. Detta gäller också verksamhet enligt LVU och LVM. Kommunen har det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver. Detta innebär dock ingen inskränkning i det ansvar som vilar på andra huvudmän (2 kap. 2 § första stycket SoL). Kommunens huvuduppgift är att bistå med sådana hjälp- och stödinsatser som inte faller inom något annat samhällsorgans ansvarsområde. Kommunen kan dock vara skyldig att vidta tillfälliga åtgärder i väntan på att ansvarig huvudman kan ge den enskilde behövlig hjälp. Detsamma gäller när man inte vet vilken huvudman som har ansvaret i en viss situation.

Hyreskontrakt ska vara minst 3 månader för att ärendet ska kunna överföras till annan kommun enligt en överenskommelse mellan länets kommuner. Detta gäller givetvis även de ärenden som vi tar emot.

4.3.4.1.1 Utredning av kommuntillhörighet

Ställningstagande av kommuntillhörighet görs alltid. Vid oklara förhållanden utreds frågan av den kommun där ansökan görs.

Vägledning för utredning av kommunförtillhörighet vid hemlöshet hänvisas till Storsthlmns överenskommelse mellan kommunerna i Stockholms län. Länk:

<http://www.storsthlm.se/download/18.f81b451150680c40391aced/1444908893890/%C3%96verenskommelse+om+%C3%A4rendehantering+avseende+heml%C3%B6sa+mellan+kommunerna+i+Stockholms+l%C3%A4n.pdf>

4.3.4.2 Förklaring av vissa kommunbegrepp

Inom socialtjänsten och LSS används flera olika begrepp för att beskriva den enskildes anknytning till en viss kommun. Det är vistelsekommun, hemkommun, bosättningskommun, folkbokföringskommun och placeringskommun.

– *Vistelsekommun* är den kommun som en person mer eller mindre tillfälligt vistas i när ett hjälpbehov uppkommer. Vistelsekommunens ansvar är begränsat till akuta situationer i de fall det står klart att en annan kommun, bosättningskommunen, har ansvar för stöd och hjälp åt personen.

– *Hemkommun* är den kommun där en person är bosatt större delen av året.

– *Bosättningskommun* är den kommun där den enskilde kan anses vara bosatt. Bosättningskommunen ska så långt som möjligt ha ett samlat ansvar för stöd och hjälp som den enskilde har behov av, oavsett om den enskilde vistas i bosättningskommunen eller tillfälligt i annan kommun. Vid bedömning av frågan om var en person ska anses vara bosatt kan ledning hämtas från folkbokföringslagens bestämmelser om rätt folkbokföringsort. En person kan i regel anses vara bosatt i den kommun där han eller hon är folkbokförd.

– *Folkbokföringskommun* är den kommun där den enskilde är folkbokförd enligt reglerna i folkbokföringslagen (1991:481).

– *Placeringskommun* är den kommun som beslutat om en enskild persons vistelse i en annan kommun i familjehem, hem för vård eller boende, särskild boendeform för äldre eller bostad med särskild service enligt socialtjänstlagen.

Enligt SoL är det den kommun (vistelsekommunen) där den enskilde befinner sig när behov av hjälp och stöd uppkommer som primärt har ansvaret för att se till att den enskilde får de insatser som han eller hon behöver. Vistelsekommunen är skyldig att pröva en ansökan om bistånd enligt SoL. Denna skyldighet påverkas inte av vistelsetidens längd. Omfattningen av det bistånd som vistelsekommunen kan ha skyldighet att ge kan däremot påverkas av den tid som han eller hon vistas där och under vilka förhållanden. Ansvaret gäller oavsett om personen bara är på genomresa eller om personen vistas i sitt fritidshus under en längre tid på t.ex. sommaren. Generellt gäller att vistelsekommunens ansvar är begränsat till sådant som den enskilde behöver under sin vistelse i kommunen eller under hemresan.

4.3.5 Inkomst- och beräkningsperiod

Socialnämnden ska i regel beräkna ekonomiskt bistånd utifrån de inkomster hushållet hade kalendermånaden före den månad som beräkningen avser. Inkomster som hushållet har fått tidigare bör i regel inte påverka beräkningen, om de inte var mycket höga eller avsedda för en viss längre tidsperiod, t.ex. ett avgångsvederlag.

Nämnden ska kunna ställa större krav på ekonomisk planering av en person som har vetat om att den egna inkomsten kommer att upphöra och tidigare har mottagit ekonomiskt bistånd.

Huvudprincipen är att inkomster som överstiger hushållets behov enligt norm den ena månaden överförs som inkomst till nästkommande månad. Tillämpning av denna princip förutsätter dock att den sökande känner till kommunens beräkningsgrunder. För sökande som aldrig eller inte under lång tid varit i kontakt med socialtjänsten kan socialtjänsten inte kräva att han eller hon i förväg ska planera och anpassa sin ekonomi efter gällande nivå på försörjningsstöd. En ansökan om ekonomiskt bistånd kan i denna situation inte kategoriskt avslås med hänvisning till ett normöverskott som uppkommit genom summering av sökandens inkomster flera månader bakåt. Om det tidigare överskottet varit stort ska dock en särskild prövning göras.

Det bör påpekas att en person som vid sista inkomstillfället vet att han inte har sin försörjning tryggad framåt har ett eget ansvar att efter förmåga planera för de nödvändigaste utgifterna. En person som exempelvis fått avgångsvederlag motsvarande sex månadslöner får anses ha ett eget ansvar att sörja för sin försörjning under motsvarande tid eller fram till nytt arbete eller till utbetalning av arbetslöshetsersättning.

Vid nyansökan är det rimligt att titta på inkomster tre månader tillbaka också av skälet att kunna göra en helhetsbedömning av sökandens ekonomiska situation.

Om en stor summa pengar utbetalats till den enskilde ska det beräknas hur lång tid den enskilde kan leva på dessa pengar i förhållande till riksnormen. Om det finns särskilda omständigheter kan en individuell bedömning göras.

Det är med hänsyn till eventuella överskott viktigt att de sökande kontinuerligt, men särskilt i början av kontakten, får information om regler för beräkning av försörjningsstöd och att i princip alla inkomster räknas, som exempelvis retroaktiva utbetalningar och överskjutande skatt. Har den sökande varit medveten om hur socialkontoret räknar i samband med prövning av försörjningsstöd kan ansökan avslås om han eller hon haft inkomst över eller i nivå med normen.

4.3.5.1 Utländska inkomster eller tillgångar

Möjligheter att få fram uppgifter varierar från land till land. Migrationsverkets hemsida, landets ambassad i Sverige eller Sveriges ambassad i landet kan ge hänvisning om vilka handlingar som är möjliga att begära in och vilka myndigheter som kan tillhandahålla dessa. Socialtjänsten bör vara extra uppmärksam på fall där det finns indikationer på att den enskilde har inkomster eller tillgångar i utlandet exempelvis:

- Ofta åker utomlands
- Uppehållit sig länge i utlandet
- Klarat sin försörjning utan att kunna redogöra för detta och styrka hur
- Det inkommer en anmälan

4.3.6 Utredning

Kontroll ska göras av om den sökande är inskriven på arbetsförmedlingen, är aktivt arbetssökande och om rätt till arbetslöshetsersättning föreligger.

Följande frågeställningar ska utredas:

- Är förutsättningarna för bistånd uppfyllda?

En bedömning ska göras av om den sökande kan anses uppfylla de krav som kan ställas på henne eller honom i syfte att uppnå självförsörjning.

- Kan behovet av bistånd tillgodoses på annat sätt?

Annat sätt kan exempelvis vara genom försörjningsskyldiga, genom inkomster eller tillgångar, genom socialförsäkringsförmåner, studiestödsformer eller andra ersättningar. I vissa fall ska behovet tillgodoses genom andra huvudmän såsom Försäkringskassan, Migrationsverket eller Kriminalvården.

- Vilket bistånd ska beviljas?

Utöver riksnormen som fastställs av regeringen ska med utgångspunkt från lagen och kommunens riktlinjer en bedömning göras av vilket behov som föreligger, och vad som är en skälig levnadsnivå för den enskilde.

4.3.7 Noggrannhet vid handläggningen

I uppdraget ingår även att aktivt arbeta för att motverka felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd genom noggrannhet vid handläggningen. Handläggningen ska präglas av tydlig information, grundliga kontroller, korrekt dokumentation och registrering i verksamhetssystemet.

Felaktiga utbetalningar kan uppkomma av olika orsaker. De kan uppstå till följd av att den sökande medvetet lämnar oriktiga uppgifter, genom att den sökande saknar kunskap om regelsystemet eller genom brister i ärendehantering. Felaktiga utbetalningar ska förebyggas genom tydlig information och vägledning till den sökande om vad som gäller samt genom noggranna kontroller före utbetalning.

Varje sökande ska ges tydlig information både om sin rätt till bistånd och om sin skyldighet att lämna korrekta och fullständiga uppgifter samt skyldighet att anmäla ändrade förhållanden. Sökanden ska också få information om konsekvenserna om han eller hon lämnar oriktiga uppgifter eller låter bli att anmäla ändrade förhållanden. Alla sökande ska regelmässigt underteckna en bekräftelse på att han eller hon har tagit del av informationen och förstått den.

Att kontrollera de uppgifter som den sökande lämnar i samband med ansökan om bistånd ingår som en del i utredningen innan beslut fattas. Utgångspunkten för utredningen är ansökningsblanketten, vilken alltid ska vara fullständigt ifylld. En ofullständigt ifylld ansökningsblankett får inte utgöra underlag för utbetalning av bistånd. Uppgifter som alltid ska kontrolleras är identitet och medborgarskap, boende och vistelse, folkbokföring, vårdnadshavare för barn i hushållet, samt om personen är anmäld som arbetssökande hos arbetsförmedlingen. Dessutom ska kontroll av inkomster och tillgångar, exempelvis bilinnehav, alltid göras.

För att möjliggöra resultatuppföljning och planering ska registrering av alla uppgifter i verksamhetssystemet följas noggrant.

Det mest kostnadseffektiva är att göra nödvändiga kontroller redan innan beslut om utbetalning fattas. Vissa omständigheter som kan leda till felaktiga utbetalningar bör också särskilt uppmärksammas. Det kan gälla att den sökanden egentligen är sammanboende, att barn som uppges ingå i hushållet inte vistas i hushållet, att den sökande har inkomster av anställning eller svartarbete, undanhåller tillgångar eller samtidigt uppbär ekonomiskt bistånd i annan kommun.

5 Om beslut

5.1 Olika typer av beslut

I samband med handläggning av ärenden som rör enskilda inom socialtjänsten fattas flera olika typer av beslut. Det är

- *handläggningsbeslut*,
- *slutliga beslut*,
- *verkställighetsbeslut*.

Det är viktigt att skilja på dessa beslut då de delvis ska hanteras olika.

5.1.1 Handläggningsbeslut

Under handläggning av ett ärende fattas beslut som är av betydelse för ärendets utgång, men som inte avgör ärendet slutligt. Som exempel på beslut under handläggningen kan nämnas beslut att kräva en komplettering från sökanden eller att begära in ett yttrande från en sakkunnig eller en annan myndighet. Vidare kan nämnas beslut att avslå en begäran från den sökande om företräde inför nämnden, beslut att avvisa ett ombud eller biträde, beslut att bordlägga ett ärende samt beslut i en jävsfråga.

5.1.2 Slutliga beslut

När nämnden ska avsluta handläggningen av ett ärende ska det ske genom ett beslut, ett s.k. slutligt beslut. I de flesta fall innebär ett slutligt beslut att sakfrågan i ärendet avgörs, t.ex. att nämnden beslutar att bifalla eller avslå en ansökan om en insats. Nämnden kan också besluta att avsluta ett ärende utan att pröva själva sakfrågan. Om ett ärende inte kan tas upp till prövning, t.ex. på grund av att ärendet har uppkommit genom en person som inte har behörighet eller befogenhet att ansöka, ska nämnden avvisa ärendet. Om en ansökan återkallas, om den som sökt om en insats avlidit eller om saken på annat sätt förlorat aktualitet ska nämnden istället besluta att avskriva ärendet från vidare handläggning.

5.1.3 Verkställighetsbeslut

Efter att nämnden har fattat ett slutligt beslut om t.ex. bistånd enligt SoL beslutar nämnden hur beslutet praktiskt ska verkställas.

5.1.4 Beslut som löper över flera månader

Ibland är det nödvändigt att fatta beslut som sträcker sig över flera månader, exempelvis gällande en omfattande tandvårdsbehandling. Rätten till ekonomiskt bistånd prövas månad för månad och när beslut fattas som gäller flera månader måste en omprövningsklausul ingå. Beslutet kan annars inte omprövas under perioden, t.ex. om omständigheterna som beslutet grundar sig på ändras. En sådan ändring skulle innebära att myndigheten ändrar ett för den enskilde gynnande beslut till hans eller hennes nackdel, vilket inte är tillåtet enligt förvaltningslagen. Följande omprövningsklausul ska läggas till alla beslut som

sträcker sig över mer än en månad: ”Vid väsentligt ändrade förhållanden av biståndsbehovet kan beslutet komma att omprövas”.

5.1.5 Utlandsvistelse

Huvudprincipen är att försörjningsstöd inte beviljas vid utlandsvistelse. Undantagsfall är bland annat en kortvarig resa som varken påverkar försörjningen eller försämrar möjligheterna till framtida försörjning i Sverige. Det kan undantagsvis också finnas rätt till bistånd under vistelse utomlands om det exempelvis är nödvändigt i samband med sjukdom. Huvudregeln är att bidragstagaren måste samråda med handläggaren innan avresan.

5.1.6 Kommunikering

Kravet på kommunikering i förvaltningslagen innebär att en myndighet inte får avgöra ett ärende som avser myndighetsutövning mot enskild utan att den som är sökande, klagande eller annan part har underrättats om uppgifter som tillförts ärendet av någon annan. Den som är part i ärendet ska också ha fått möjlighet att yttra sig över uppgifterna innan myndigheten fattar sitt beslut. Skyldigheten att kommunicera syftar till att stärka den enskildes rättssäkerhet. Grundtanken är att ”ingen ska dömas ohörd”. Skyldigheten att kommunicera ska alltså fullgöras i två steg. Den som har ställning som part ska

- underrättas om utredningsmaterialet och
- få möjlighet att yttra sig över det.

Den enskilde får på detta sätt kännedom om alla de omständigheter som nämnden grundar sitt beslut på och tillfälle att komplettera och kontrollera utredningsmaterialet. Den enskilde har därmed också större möjligheter att ta tillvara sin rätt. Nämnden får i sin tur möjlighet att kontrollera att utredningsmaterialet innehåller korrekta och fullständiga uppgifter.

Det faktum att den enskilde får ta del av underlaget för beslutet i samband med att han eller hon underrättas om beslutet uppfyller inte lagens bestämmelser om kommunikering.

5.1.7 Avslagsbeslut och överklagande

Beslut om ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen är myndighetsutövning. Den sökande ska alltid underrättas om ett avslagsbeslut enligt 4 kap. 1 § eller 5 § socialtjänstlagen. Beslutet ska alltid vara skriftligt och motiveringen till beslutet ska framgå. Beslutsdokumentet i original skickas eller överlämnas till den sökande. Av beslutet ska följande framgå:

- **Vem beslutet avser**
- Vad ansökan avser, dvs. ändamålet.
- Hänvisning till § i SoL.
- Eventuell tidsperiod.
- Motivering till avslaget. I de fall det finns flera skäl till avslag ska samtliga avslagsgrunder skrivas in i beslutet och en närmare motivering i det enskilda fallet ska framgå av texten. Därefter väljs och registreras den tyngst vägande registreringskoden.

- Beskrivning av beslutets konsekvenser för eventuella barn.

Besvärshänvisning ska lämnas liksom hjälp med överklagandet om den sökande behöver och begär det.

5.1.7.1 Registrering av avslagsbeslut

Det finns registreringskoder för avslag. Avslagsformuleringarna måste i allmänhet kompletteras med en närmare motivering till varför denna bedömning gjorts. Ett resonemang behöver föras om vad som framkommit och det ska framgå att en bedömning har gjorts i det enskilda fallet.

5.1.7.2 Överklagan

Om det inte framkommit nya uppgifter som medför att det överklagade beslutet omprövas och ändras i sin helhet, ska socialtjänsten överlämna överklagandet till förvaltningsrätten utan dröjsmål. I normalfallet bör tiden inte överstiga en vecka. Om överklagan kommer in för sent ska socialtjänsten avvisa överklagan efter rättidsprövning. Överklagan ska inkomma inom tre veckor från den dag den sökande tagit del av beslutet.

Överklagningar ska skickas till förvaltningsrätten även då socialkontoret ändrar sitt beslut så att beslutet inte går den sökande emot. Detta gäller från 1 juli 2018 då den nya förvaltningslagen trädde i kraft.

Socialtjänsten ska inte ta ställning till om ett beslut är överklagningsbart, om den enskilde har rätt att överklaga beslutet eller ha synpunkter på skrivelsen, som att det exempelvis saknas underskrift, utan i dessa fall överlämna överklagan direkt till förvaltningsrätten. Överklagade beslut och resultatet av vart och ett av dessa ska registreras i verksamhetssystemet.

5.1.8 Ekonomiskt bistånd med villkor om återbetalning

Rätten till ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen är det yttersta skyddsnätet i samhällets trygghetssystem. Huvudprincipen är därför att ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL beviljas utan återbetalningsplikt för den enskilde. Villkor om återbetalning görs gentemot den sökande.

Samtliga beslut om återbetalning ska bevakas. Vid återbetalning ska eventuell utebliven återbetalning utredas efter 2 påminnelser. Om den enskilde har svårt att fullfölja återbetalningen kan det beslutas om tillfälligt anstånd.

5.1.8.3 Återbetalning enligt SoL

Det finns tre sätt för kommunen att få tillbaka utbetalt bistånd varav två behandlar återbetalning.

- Krav till den enskilde om återbetalning av bistånd som han eller hon fått för mycket och/eller på oriktiga grunder (9 kap. 1 § SoL).
- Bistånd med villkor om återbetalning gäller enligt 9 kap 2 § st. 2 SoL och bara om bistånd lämnats i annat fall än 4 kap 1 § SoL.

Reglerna kring återbetalning och handläggningen kring återbetalning är omfattande och detaljerade. Det är viktigt att handläggningsanvisningarna följs noggrant.

I de fall den enskilde obehörigt fått ekonomiskt bistånd eller fått bistånd med för högt belopp ska biståndet återkrävas enligt 9 kap 1 § SoL.

Bistånd kan beviljas enligt 4 kap. 2 § SoL med villkor om återbetalning enligt 9 kap. 2 §, andra stycket, SoL. Detta är endast tillämpligt för hushåll som har egna inkomster eller tillgångar och därför inte kan anses vara berättigade till bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL eller för bistånd till något som är utöver skälig levnadsnivå. När bistånd prövas enligt 4 kap. 2 § SoL måste även prövning med avslag ha gjorts enligt 4 kap.1 § SoL.

De formella kraven är absoluta och får inte åsidosättas. Vid en eventuell prövning i förvaltningsrätten innebär åsidosättande av de formella kraven att talan inte kan fullföljas.

5.1.8.6 Återkrav enligt 9 kap. 2 §, andra stycket, SoL

SoL 4 kap. 2 § kan undantagsvis användas när kommunen ger ekonomiskt hjälp trots att rätt till bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL inte föreligger. Bistånd enligt 4 kap. 2 § kan villkoras med återbetalning men får bara återkrävas om den beviljats med sådant villkor. Följande situationer kan bli aktuella för återbetalning enligt 4 kap. 2 § och 9 kap. 2 § andra stycket:

- Hushåll med realiserbara tillgångar.
- Hushåll med egen försörjning/inkomst över norm.

För att undvika allvarliga sociala konsekvenser kan exempelvis bistånd enligt 4 kap. 2 § med villkor om återbetalning beviljas till hyresskuld där behovet kunnat tillgodoses genom egen inkomst och där återbetalningsförmåga finns.

5.1.8.7 Handläggning – bistånd enligt 4 kap. 2 § med villkor om återbetalning

Skriftlig överenskommelse ska upprättas med den enskilde. Av överenskommelsen ska det framgå hur och när återbetalning ska ske (särskild mall finns).

Observera att det är två beslut, beslut om bistånd och beslut om återkrav, som ska fattas och att detta gäller varje biståndsbeslut:

- 1 Beslut om bistånd enligt 4 kap. 2 §. Beslutet ska vara skriftligt och innehålla uppgift om den eller de omständigheter som utgör grund för återbetalningsplikten.
- 2 Beslut om återkrav enligt 9 kap. 2 § andra stycket.

Sökanden ska informeras om att besluten inte kan överklagas genom förvaltningsbesvär.

Han eller hon ska också informeras om att ifall återbetalning inte sker kan frågan om återbetalningsplikt prövas i förvaltningsrätten på initiativ av kommunen.

Varje biståndsbeslut registreras i verksamhetssystemet.

Varje biståndsbeslut ska skriftligt delges den sökande innan biståndet utbetalas.

5.1.8.8 Felaktig utbetalning - återkrav enligt 9 kap. 1 §

Återkrav av bistånd enligt 4 kap. 1 § ska göras om någon fått ett felaktigt bistånd genom:

- Oriktiga uppgifter.
- Underlåtenhet att lämna uppgift.
- På annat sätt förorsakat att bistånd beviljats obehörigen eller med för högt belopp.

Kommunen får i dessa fall kräva tillbaka vad som betalats ut för mycket. Kommunen får alltså även kräva tillbaka för högt eller obehörigt bistånd som den enskilde fått också då han eller hon inte haft för avsikt att framkalla en felaktig utbetalning. Detta gäller också då det är kommunen som förorsakat den felaktiga utbetalningen, men där den enskilde skäligen borde ha förstått att den var fel. Exempel på det senare kan vara rena felräkningar eller när dubbel utbetalning skett av misstag.

Denna bestämmelse ersätter eller inskränker inte skyldigheten att göra polisanmälan om den enskilde avsiktligt lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter.

Utredningen om felaktig utbetalning ska kommuniceras med den enskilde. Beslut om återkrav enligt 9 kap 1 § SoL går inte att överklaga med förvaltningsbesvär.

5.1.9 Återkrav, förskott på förmån

Rätten till ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen är det yttersta skyddsnätet i samhällets trygghetssystem. Huvudprincipen är därför att ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL beviljas utan återbetalningsplikt för den enskilde. Återkrav görs gentemot myndighet som förskott på förmån.

I socialförsäkringsbalken (SFB) 107 kap 5 § och 9 kap. 1 och 2 § § SoL regleras förskott på förmån. Återkrav av ekonomiskt bistånd kan endast ske enligt reglerna i socialtjänstlagen. När det gäller periodisk förmån under prövning hos försäkringskassan/pensionsmyndigheten som kan komma att beviljas med retroaktivt belopp ges denna möjlighet i stället i SFB. Beviljat bistånd kan enligt SFB återsökas hos försäkringskassan/pensionsmyndigheten.

Samtliga beslut om återkrav ska bevakas. Vid återkrav ska beslut hos försäkringskassan eller pensionsmyndigheten följas upp.

Om försäkringskassan/pensionsmyndigheten felaktigt till den enskilde betalar ut retroaktiv ersättning som kommunen har rätt till kan socialtjänsten kräva försäkringskassan/pensionsmyndigheten på skadestånd på motsvarande belopp.

Försäkringskassan och pensionsmyndigheten kan själv ge förskott på sökt pension (112 kap 2 § SFB) om det är troligt att förmånen kommer att beviljas men beslut eller uträkning av ersättningen dröjer. Denna möjlighet ska undersökas innan ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen beviljas som förskott på sökt pension.

5.1.8.4 Förskott på förmån - återkrav enligt 9 kap. 2 §, första stycket, SoL

Återkrav av ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL kan ske på tre grunder:

- Bistånd som förskott på förmån eller ersättning.
- Bistånd till enskild som är indragen i arbetskonflikt.
- Bistånd till enskild som p.g.a. förhållanden som han/hon inte kunnat råda över hindrats från att förfoga över sina inkomster eller tillgångar.

Som förmån eller ersättning räknas förmåner från försäkringskassan eller pensionsmyndigheten som exempelvis sjukersättning, aktivitetsersättning, livränta, BTP (bostadstillägg för pensionärer), sjukpenning, föräldrapenning, rehabiliteringsersättning, vårdbidrag och underhållsstöd. Andra ersättningar eller förmåner kan t.ex. vara lön (gäller även statlig lönegaranti vid konkurs), arbetslöshetsersättning, studiestöd.

Återkrav av förmån eller ersättning bygger helt och hållet på överenskommelse mellan kommunen och den enskilde. Om utbetalaren av förmånen eller ersättningen kräver det behövs även fullmakt. Möjligheten att återkräva måste därför undersökas och bedömas från fall till fall. Bistånd av ”rent tillfällig natur”, t.ex. några dagars matpengar, bör inte återkrävas. Det ska preciseras i överenskommelsen mot vilken typ av utbetalning som återkrav enligt punkt 1 och 2 gäller. Däremot finns inget krav att det ska gälla samma tidsperiod.

Situationer som avses under punkten 3 är t.ex. liknande den under bankkonflikten 1990 då enskilda inte kom åt pengar på bankkonton eller om det uppstår felaktigheter i de tekniska system som används vid löneutbetalning eller banktransaktioner.

5.1.8.1 Formella krav vid återsökning enligt socialförsäkringsbalken

När det gäller bistånd som kan komma att återsökas hos försäkringskassan och pensionsmyndigheten enligt 107 kap 5 § SFB vid utbetalning av retroaktiv periodisk ersättning finns inga formella krav utom de som följer av förvaltningslagen. Den enskilde ska vara informerad om att utbetalt belopp kommer att återsökas hos försäkringskassan eller pensionsmyndigheten.

5.1.8.2 Handläggning av återsökning

Återsökning sker genom att begäran om utbetalning för retroaktiv tid görs till försäkringskassan eller pensionsmyndigheten. En begäran om utbetalning per förmån och beslutstillfälle (avseendemånad) måste göras till försäkringskassan. Blankett finns hos försäkringskassan och pensionsmyndigheten.

5.1.8.3 Återbetalning enligt SoL

Det finns tre sätt för kommunen att få tillbaka utbetalt bistånd varav ett sätt behandlar återsökning.

- Överenskommelse med den enskilde om att han eller hon ska betala tillbaka ett förskott på väntad förmån (9 kap. 2 § SoL).

Reglerna kring återkrav och handläggningen kring återkrav är omfattande och detaljerade. Det är viktigt att handläggningsanvisningarna följs noggrant.

När det gäller förskott på förmån enligt 9 kap 2 § SoL finns det inte något krav på att rätten till förmånen eller ersättningen ska vara fastställd vid tidpunkten för utbetalningen av biståndet. Den väntade inkomsten måste antas ge ett överskott efter avdrag för den enskildes löpande levnadsomkostnader om ett återkrav ska vara meningsfullt. Kan det inte bli ett sådant överskott eller finns inte återbetalningsförmåga inom överskådlig tid ska återkrav inte läggas upp.

5.1.8.5 Handläggning - förskott på förmån eller ersättning

- Blankett för att återsöka ersättning från försäkringskassan och pensionsmyndigheten ska fyllas i och skickas till försäkringskassan eller pensionsmyndigheten vid varje beslut och utbetalning.
- Observera också att det är två beslut som ska fattas, och detta gäller vid varje biståndstillfälle och biståndsmånad:
 - 1. Beslut om bistånd enligt 4 kap. 1 §, förskott på förmån.
 - 2. Beslut om återkrav enligt 9 kap. 2 § första stycket.

När ersättningen har kommit från försäkringskassan eller pensionsmyndigheten ska beloppet som har utgått som förskott på förmån kontrolleras. Om det återstår pengar som har beviljats som förskott på förmån ska det justeras i verksamhetssystemet.

5.1.10 Ersättningstalan

I de fall den enskilde inte återbetalar återkrav enligt 9 kap. 1 eller 2 §§ SoL kan kommunen med stöd av 9 kap. 3 § SoL väcka talan om ersättning hos förvaltningsrätten. Talan hos förvaltningsrätten ska väckas så snart det står klart att den enskilde inte betalar. Talan kan senast väckas inom 3 år från det biståndet utbetalades och får inte bifallas av förvaltningsrätten om den ersättningsskyldige genom att återbetala kostnaden eller del av den kan antas bli ur stånd att klara sin försörjning eller livsföring i övrigt.

Innan talan väcks ska socialkontoret skicka två betalningspåminnelser och den enskildes aktuella ekonomiska situation utredas så långt det är möjligt. Den enskilde ska alltid erbjudas möjlighet att presentera och diskutera sina ekonomiska förhållanden.

Visar genomförd utredning, återbetalningsförfrågeutredning, att det är styrkt eller troligt att den enskilde har betalningsförmåga ska talan väckas hos förvaltningsrätten. Visar utredningen att den enskilde för tillfället inte kan betala kan återkravet ligga vilande under en period. Är det troligt att den enskildes betalningsförmåga inte inom 3 år från det biståndet utbetalades förbättras, kan återkravet efterges enligt 9 kap 4 § SoL.

Ansökan ska göras vid den förvaltningsrätt inom vars domkrets den enskilde är bosatt och innehålla följande uppgifter:

- Namn, adress och telefon till den nämnd som söker och till handläggaren
- Beslutsdatum
- Den ersättningsskyldiges namn, personnummer, adress och telefonnummer
- Vilken typ av återkrav det är (§ i SoL)
- Belopp som yrkas

- När biståndet som återkrävs utbetalades
- Utredning som visar att den enskilde har betalningsförmåga
- Yrkande (socialnämnden yrkar att förvaltningsrätten ålägger XX att till socialnämnden återbetala)

Kopior på ansökningsblanketter eller utredning som visar den enskildes ekonomiska förhållanden när biståndet utbetalades och förvaltningens beslut samt överenskommelse om återbetalning ska bifogas ansökan till förvaltningsrätten. Om den enskilde betalt tillbaka del av återkravet ska det redovisas.

Eventuell förvaltningsrättsdom i kommunens favör utgör underlag för ansökan om utmätning hos kronofogdemyndigheten.

5.1.11 Kraveftergift

Om det är uppenbart att förhållandena ändrats så att den enskilde inte inom 3 år från det biståndet utbetalades kommer att kunna göra återbetalning, får kommunen enligt 9 kap. 4 § SoL helt eller delvis efterge återkrav. Detta beslut går inte att överklaga.

5.2 Felaktiga utbetalningar (FUT)

Fel ska så långt det är möjligt förebyggas genom noggrannhet i handläggningen, men om fel ändå uppstår är målsättningen att socialkontoret ska få tillbaka de felaktigt utbetalda pengarna och förhindra att bistånd fortsatt betalas ut på felaktiga grunder. Alla handläggare har skyldighet att uppmärksamma felaktigheter i samtliga ärenden och indikera att en FUT-utredning ska inledas, samt medverka till att uppgifter som behövs för FUT-utredningen blir kända.

FUT-utredningen ska alltid bedrivas åtskild från eventuell parallell biståndsutredning och alltid göras av annan handläggare.

I samband med en FUT-utredning behöver en rad kontroller göras för att kunna sammanställa ett beslutsunderlag, och i vissa fall även underlag för polisanmälan. Till stor del används samma kontrollmetoder som vid handläggningen av en biståndsansökan. Även i en utredning om felaktig utbetalning eller misstänkt bidragsbrott ska den enskildes samtycke till att kontroller görs alltid eftersträvas. I samband med en FUT-utredning har den enskilde dock inte samma incitament att medverka till utredningen som vid en biståndsansökan. I vissa fall behöver socialtjänsten därför ta kontakter utan den enskildes samtycke för att kunna fullgöra sin verksamhet, i detta fall att utreda och återkräva felaktiga utbetalningar och att polisanmäla misstänkta bidragsbrott.

Om det står klart att den enskilde inte medverkar till FUT-utredningen får nödvändiga kontroller göras och kontakter tas utan samtycke från den som utreds. Detta ska dock alltid göras med omdöme och kontakten ska vara direkt kopplad till misstänkt felorsak. Kontakterna ska röja så lite som möjligt om den enskildes kontakt med socialtjänsten, annars riskeras sekretessbrott. Socialtjänsten tar i dessa fall kontakter med stöd av 10 kap 2 § OSL som ger kommunen rätt att ta de kontakter som är nödvändiga för att kunna genomföra

utredningen samt bedöma om förutsättningar föreligger för att göra en polisanmälan enligt bidragsbrottslagen.

I kontakten med andra myndigheter exempelvis skatteverket, CSN, försäkringskassan, arbetsförmedlingen, arbetslöshetskassorna kan socialtjänsten åberopa deras uppgiftsskyldighet enligt 11 kap 11 § SoL eller generalklausulen i 10 kap 27 § OSL.

5.2.1 Översiktlig ärendegång

Nedan redogörs kortfattat för de olika momenten i FUT-utredningen.

Indikation om felaktig utbetalning kan komma från en annan myndighet eller från en privatperson.

Handläggaren gör en förhandsbedömning om samma beslut skulle ha fattats om de omständigheter som nu är kända hade varit kända vid utbetalningstillfället. Om det inte är så kan det vara en felaktig utbetalning. Om förhandsbedömningen visar att det finns anledning att anta att det har skett en felaktig utbetalning inleds en utredning. Huvudregeln är att socialnämnden ska ha den enskildes samtycke för att inleda utredning om honom eller henne. En utredning om felaktig utbetalning är ett undantag från denna huvudregel. Socialtjänsten behöver inte den enskildes samtycke för att inleda sådan utredning. FUT-utredningen är en sammanställning av fakta som syftar till att göra det möjligt för nämnden eller delegaten att fatta ett korrekt beslut för att ta tillvara kommunens intresse samt bedöma om förutsättningar föreligger för att göra en polisanmälan enligt bidragsbrottslagen. FUT-utredningen handläggs i verksamhetssystemet och bedrivs åtskild från eventuell ekonomisk biståndsutredning.

Av utredningen ska det framgå:

- Anledningen till utredningen.
- Hur mycket pengar som felaktigt har utbetalats, för vilken period samt utbetalningsdatum.
- Vad som framkommit i utredningen och hur.
- Att nämnden överväger att återkräva felaktigt utbetalt belopp.
- Sammanfattande motivering om grunden för återbetalningsskyldigheten dvs. 9 kap 1 § SoL.

Utredningen ska kommuniceras muntligt och skriftligt med den enskilde. Den enskilde ska ha möjlighet att yttra sig och eventuella synpunkter ska dokumenteras och vägas in i utredningen innan beslut om återkrav fattas. Ett stort ansvar kan läggas på den sökande att själv styrka sina uppgifter. Beslut om återkrav fattas enligt 9 kap 1 § SoL.

5.3 Anmälan vid misstänkt bidragsbrott

Polisanmälan enligt 6 § Bidragsbrottslagen ska ske när det finns anledning att anta att ett brott har begåtts. Kommunerna är skyldiga att polisanmäla samtliga fall där kommunen har anledning att anta att ett bidragsbrott har begåtts. I samband med en brottsanmälan får ingen social hänsyn vägas in eller individ-

uell bedömning göras för att motivera att anmälan inte görs. Däremot måste en uppsåtsbedömning göras.

Om det finns en brottsmisstanke får kommunen inte avstå från att göra polisanmälan för att personen har återbetalat det felaktigt utbetalda beloppet. Kommunens skyldighet att polisanmäla bortfaller dock om den enskilde lämnat riket för gott eller har avlidit.

Socialtjänsten är inte skyldig att underrätta den enskilde om att polisanmälan gjorts. Att den enskilde känner till att en polisanmälan har gjorts kan försvåra polisens och åklagarens utredning.

5.3.1 Utredning före anmälan

Innan anmälan görs ska en utredning av vad som hänt och hur detta påverkat rätten till bistånd göras. Utredningstypen och utredningsmetoden är densamma som i övriga utredningar om felaktiga utbetalningar, se avsnitt ovan. En uppsåtsbedömning måste alltid göras och dokumenteras. Med uppsåt menas den enskildes medvetenhet om och avsikt med sitt handlande. Även grov oaktsamhet omfattas i bidragsbrottslagen.

Innan beslut fattas om bidragsbrottsanmälan ska utredningen kommuniceras med den det gäller. När det gäller ett beslut att göra polisanmälan ska det framgå att nämnden överväger denna åtgärd. Den enskilde ska få tid på sig att bemöta det som framkommit. Om bedömningen görs att den enskilde medvetet förorsakat att felaktig utbetalning skett, eller att risk för felaktig utbetalning förelegat, för att få ut mer pengar än denne hade rätt till, finns anledning anta att ett brott har begåtts och en brottsanmälan ska göras.

5.3.2 Vad en brottsanmälan bör innehålla

I polisanmälan sammanställs relevanta uppgifter som framkommit i FUT-utredningen. Använd mallen ”Anmälan av misstänkt brott”.

Brottsrubriceringen behöver inte framgå av polisanmälan. Socialtjänsten ska heller inte redogöra för den enskildes sociala situation i polisanmälan. Om dessa uppgifter har betydelse för utmätningen av straff begärs de in av tingsrätten när åtal är väckt.

Det är viktigt att brottsanmälan innehåller den information som är nödvändig för att polis och åklagare ska kunna starta och genomföra en utredning utan att behöva begära kompletteringar av sådan information som var känd vid anmälningstillfället. Det är också viktigt att anmälan innehåller en beskrivning av händelseförloppet i det aktuella ärendet. Utredningen ska även besvara om den sökande har fått tillfredsställande information om vilka regler som gäller och om den sökande varit medveten om konsekvensen av sitt handlande.

Av anmälan ska det framgå:

- Personuppgifter om den misstänkte eller misstänkta. För- och efternamn, personnummer, samtliga kända adresser och telefonnummer. Om den anmälde har skyddad identitet får personuppgifterna inte framgå av

anmälan, utan särskilt sekretessblad som innehåller personuppgifterna ska bifogas.

- Anmälare och målsägande är den nämnd som anmäler och lidit skada. Nämndens namn, adress och telefonnumret till växeln.
- Brottstiden är den period som oriktiga uppgifterna lämnades eller påverkade besluten.
- Ansvarig chef, namn, e-postadress och telefonnummer.
- Utredare av det misstänkta brottet, namn, e-postadress och telefonnummer.
- Vittnens namn, adress och telefonnummer. Det ska även framgå vilka uppgifter de har lämnat eller kan lämna. Alla personer som kan lämna relevanta uppgifter om det inträffade bör lämnas som vittne. Det kan vara den enskildes arbetsgivare eller den person som misstänks ha bott med den enskilde. Det är åklagaren eller den åtalades ombud som avgör vem som kallas som vittne.
- Om tolk använts, namn, adress och telefonnummer till denne.
- Kortfattad beskrivning av det misstänkta brottet.
- Bedömning av ansvaret hos den enskilde, dvs. uppsåt eller grov oaktsamhet. En redogörelse för vilken information som socialtjänsten har lämnat till den anmälde om rätten till bidraget och uppgift om när, hur och av vem informationen lämnats.
- Storleken på skadan, dvs. den felaktiga utbetalningens typ, storlek samt tidpunkten för skadans inträffande.
- Redogörelse för tillämpliga regler för ekonomiskt bistånd

Bilagor:

- Handlingar som styrker brottet (t.ex. förfalskade handlingar m.m.).
- Kopia på samtliga ansökningar under brottsperioden.
- Handlingar av betydelse från andra myndigheter.
- Information som den anmälde har fått och kopia på undertecknad bekräftelse på mottagen information.
- Journalutdrag. Notera att det kan innehålla känsliga uppgifter.
- Kopia på lista över gjorda utbetalningar.
- Socialtjänstens kommunikering med den enskilde.
- Skriftlig korrespondens med den enskilde.
- Annan relevant information, t.ex. inkommande information, arbetsplan, grundutredning, närvarorapport, utskrifter från Infotorg.

5.3.3 Skadestånd

Om socialtjänsten gjort en felaktig utbetalning ska polisanmälan innefatta krav på skadestånd för den förmögenhetsskada som lidits genom den brottsliga gärningen. Denna förmögenhetsskada motsvarar det belopp som betalats ut felaktigt. Socialtjänsten bör även yrka på ränta enligt räntelagen.

Bestämmelsen om skadestånd varken ersätter eller inskränker skyldigheten att även återkräva bistånd enligt SoL 9 kap 1 §. Skadeståndskrav ska göras oavsett om beslut om återkrav fattas eller inte.

Om åtal väcks får socialtjänsten frågan om man önskar att åklagaren yrkar på skadestånd å socialtjänstens vägnar. Beroende på framgångarna med återkravsbeslutet kan socialtjänsten välja att vidhålla sitt yrkande på skadestånd eller att efterge skadeståndskravet.

Skadestånd kan tilldömas endast om den åtalade blir dömt för brottet. Om tingsrätten dömer ut skadestånd kan socialtjänsten hos kronofogdemyndigheten ansöka om handräckning. Handräckningen sker i detta fall kostnadsfritt.

6 Försörjningsstöd

Försörjningsstöd definieras i 4 kap. 3 § SoL. Försörjningsstöd består av två delar, riksnorm och övrigt försörjningsstöd till skäligen kostnader för ett antal regelbundet återkommande behovsposter.

6.1 Riksnorm

Den del av försörjningsstödet som utgör den s.k. riksnormen omfattar sex budgetposter för vuxna och sju budgetposter för barn och ungdomar. Kostnaderna för de olika normposterna bygger på konsumentverkets beräkningar av kostnaderna som respektive normpost är menad att täcka.

Följande poster ingår i normen:

- Livsmedel

Utgångspunkten är en näringsmässigt fullvärdig och varierad kost. Det förutsätts att all mat tillreds hemma. Vissa halvfabrikat ingår samt inköp av allt matbröd. Hänsyn har tagits till att ensamhushåll beräknas ha en något högre kostnad eftersom det kan bli dyrare med mindre förpackningar.

- Kläder och skor

Avser att täcka det vardagliga behovet av kläder och skor under hela året. Även kostnader för skoreparationer och viss kemtvätt ingår samt vissa tillbehör som paraply, armbandsur och väskor. Ryggsäckar för barn och skolungdomar ingår.

- Lek och fritid

Avser sådana aktiviteter som det är rimligt att alla får möjlighet till. Aktiviteterna gäller både inomhus och utomhus, viss motion och kultur. För äldre barn och vuxna ingår kostnader för att t.ex. gå på bio, lyssna på musik, läsa böcker, dansa eller gå på diskotek och besöka simhall. För yngre barn ingår leksaker, spel, pussel, böcker, biobesök m.m. I posten ingår också cykel, skidutrustning för längdåkning och skridskor. För yngre barn beräknas att cykel och skridskor köps begagnade.

- Barn och ungdomsförsäkring

Denna normpost ingår endast i normerna för barn och ungdom.

- Hälsa och hygien

Avser kostnader för den personliga hygien, t.ex. tvål, tandkräm, blöjor och mensskydd. Även produkter som t.ex. plåster och solskyddsmedel ingår. Kostnaderna omfattar även hårklippning. Kostnad för preventivmedel ingår inte.

- Förbrukningsvaror

Avser varor som behövs för rengöring av bostaden och vård och skötsel av kläder och skor, t.ex. disk- och tvättmedel, dammsugarpåsar, glödlampor och skokräm.

- Dagstidning, telefon, TV-avgift mm.

I denna post ingår kostnader för en helårsprenumeration på en dagstidning, avgift för TV-licens och kvartals- och samtalsavgift för telefon eller kostnad för mobiltelefon och mobiltelefonsamtal. Posten omfattar också vissa kostnader för att skicka kort och brev. Kostnader för internetabonnemang och dator ingår inte.

6.2 Medlemmar i hushållet

Som medlemmar i hushållet ska räknas

- makar,
- registrerade partner enligt lagen (1994:1 117) om registrerat partnerskap,
- sambor enligt sambolagen (2003:376) och
- barn och ungdomar under 21 år som föräldrarna är underhållsskyldiga för.

Barn och ungdomar ska räknas som medlemmar i hushållet, både där de stadigvarande bor och där de vistas under umgängestid. Socialnämnden bör beräkna kostnaderna efter det antal dagar barnet eller ungdomen vistas hos respektive förälder.

6.2.1 Sammanboende med hushållsgemenskap

En typ av hushållsgemenskap som är mer begränsad är personer som bor ihop och delar vissa kostnader men inte har ekonomiskt ansvar för varandra, t.ex. vuxna barn som bor kvar hemma eller vänner eller nära släktingar som delar lägenhet. För denna grupp används en särskild beräkning utifrån storleken på hushållet. Konstruktionen på denna beräkning innebär att de personliga kostnaderna inom normen beviljas som för ensamstående, men den hushållsgemensamma kostnaden beviljas endast med den andel av hushållet som den sökande utgör, barnen inräknade.

Hushållsgemenskap gäller normalt från den dag sammanflyttning sker. Exempel på situationer när hel hushållsgemenskap gäller redan från första månaden är när ett par väntar barn eller då de sökt och stått i kö för att få bostad tillsammans. Om sammanboendet är oplanerat och osäkert kan undantag från principen om ekonomisk hushållsgemenskap göras upp till 6 månader. Avsteg från principen kan också göras om det ur rehabiliteringssynpunkt eller av andra sociala skäl framstår som viktigt med delad ekonomi. Hushållsgemenskap gäller till dess parterna flyttar isär.

6.2.2 Giftna men inte sammanboende

Giftna makar är enligt lagstiftning försörjningspliktiga gentemot varandra. Försörjningsplikten kvarstår även om makarna har skilda hushåll. Prövningen av försörjningsstöd ska utgå från denna princip om ömsesidig försörjningsplikt. Den gemensamma inkomsten ligger till grund för bedömning av bistånd och hänsyn ska inte tas till fördyrade omkostnader på grund av skilda hushåll. Även under betänketid vid skilsmässa är makar försörjningspliktiga gentemot

varandra och gemensamma barn oavsett hur de väljer att bo. Underhållsskyldighet gentemot övriga familjemedlemmar går före familjemedlemmarnas rätt till försörjningsstöd.

Endast om det är uppenbart olämpligt att makarna har gemensam ekonomi, exempelvis vid en familjevåldssituation, eller då någon av makarna är oförmögen att ta sitt ansvar för resten av familjen ska principen om gemensam försörjningsplikt frångås. Undantag kan även göras vid akuta nödsituationer. Försörjningsplikt kan inte hävdas gentemot den som får försörjningsstöd.

6.2.3 Delad bostad och ungdom med egen inkomst som bor hemma

För personer som delar boende och har viss hushållsgemenskap men inte lever under äktenskapsliknande förhållande ska norm beräknas var för sig förutom gemensamma hushållskostnader. Beräkningstypen är aktuell för t.ex. kamrater som delar lägenhet, föräldrar som bor hos barn eller ungdomar med egen inkomst som bor kvar hemma. Vid fastställande av hushållsstorlek ska samtliga hushållsmedlemmar inklusive underåriga barn medräknas.

6.2.4 Gymnasiestuderande ungdom

Föräldrarna har enligt föräldrabalken försörjningsskyldighet för ungdomar i åldern 18 till 20 år som går på gymnasiet. I de fallen ska den unge räknas in i familjens behov och normen för 15–20-åringar användas. Försörjningsplikten enligt föräldrabalken gäller till dess gymnasiestudierna avslutas eller den unge fyller 21 år och oavsett om den unge har egen bostad eller inte.

Socialtjänsten ska normalt inte vid biståndsprövning ta hänsyn till den extra kostnad det innebär att gymnasiestuderande ungdom har eget boende. Undantag ska göras endast om det finns synnerliga skäl till att den unge inte kan bo kvar hemma. I möjligaste mån ska den unge ingå i föräldrarnas hushåll, men ibland kan det finnas skäl att se honom eller henne som ett eget hushåll. Även i det senare fallet ska om möjligt föräldrarnas ekonomi och förmåga att bidra till den unges kostnader utredas.

Möjligheten att utse en god man kan beaktas om den unges intressen särskilt behöver bevakas. Om den unge fyllt 16 år kan han eller hon själv ansöka om god man. Sociala förmåner som underhållsstöd och barnbidrag eller studiebidrag ska alltid komma den unge till godo.

6.2.5 Inneboende

För sökande som är inneboende räknas inte med hushållsgemenskap. För att betraktas som inneboende ska den sökandes hushåll som huvudregel disponera ett eget rum i bostaden. Dessa personer ska ha bistånd enligt vanlig norm för ensamstående. Om avtalet mellan hyresvärden och den inneboende innebär att vissa hushållsutgifter som t.ex. förbrukningsvaror, ingår i hyran kan normen anpassas efter det.

7 Särskilda skäl att beräkna kostnader till en högre nivå

Socialnämnden bör beräkna kostnaderna enligt riksnormen till en högre nivå bl.a.

- om den enskilde av medicinska skäl har behov av dyrare kost,
- om den enskilde betalar avgift för skolmåltider,
- om den enskilde har höga livsmedelskostnader på grund av att kosten är inräknad i en avgift,
- om den enskilde på grund av funktionsnedsättning eller andra skäl har svårigheter att upprätthålla kontakten med andra människor eller delta i samhällslivet och därför har extra utgifter, för t.ex. telefon och tidningar eller fritidsaktiviteter, som inte täcks av annat särskilt stöd,
- om det är en förutsättning för att barn ska kunna delta i fritidsaktiviteter,
- om det är en förutsättning för att en förälder ska kunna ha umgänge eller kontakt med sitt barn i en rimlig omfattning och därför har extra utgifter för t.ex. lek och fritid samt telefon,
- om den enskilde har ett tillfälligt och visst behov av att köpa kläder och skor exempelvis nyanlända flyktingar och missbrukare i vård och behandling
- om ett spädbarn saknar nödvändig klädutrustning eller
- om den enskilde har tillfälligt höga kostnader, t.ex. för livsmedel, kläder och skor eller telefon, som beror på att han eller hon är eller har varit utsatt för våld eller andra övergrepp av närstående eller för något annat brott.

7.1 Merkostnader för särskild kost vid vissa sjukdomar

Skälet till behov av särskild kost ska alltid styrkas med läkarintyg. Det ska framgå av intyget hur länge läkarens bedömning gäller. Tillägg görs enligt konsumentverkets beräkningar av merkostnader för särskild kost vid vissa sjukdomar. Om den sökande har väsentligt ökade matkostnader ska möjligheten till handikappersättning undersökas.

Vid vissa sjukdomar kan den sökande vara i behov av särskilt näringstillskott. I de fall näringstillskott är ordinerat av läkare kan normen höjas med merkostnaden om det inte står helt klart att näringstillskottet ersätter vanlig mat och inte innebär någon merkostnad.

7.2 Merkostnader för umgänge med barn

Avser kostnader för barn som i samband med umgänge med förälder tillfälligt är medlemmar i hushållet. Tillägget beviljas maximalt för 6 dagar per månad och omfattar normposterna livsmedel, lek och fritid, hälsa och hygien och förbrukningsvaror.

Kostnader för umgängesperioder som överstiger 5 sammanhängande dygn eller totalt 6 dygn under en månad ska i första hand regleras mellan föräldrarna eller via att försäkringskassan meddelas för reglering av underhållsstödet.

Rätten till umgänge ska kontrolleras och omfattningen framgå av dom, avtal eller intyg från boföräldern. Om umgänget varje månad är mer omfattande än 6 dagar eller om vårdnaden är gemensam ska den ekonomiska uppgörelsen mellan föräldrarna kontrolleras innan beslut.

8 Särskilda skäl att beräkna kostnader till en lägre nivå

Socialnämnden bör beräkna kostnaderna enligt riksnormen till en lägre nivå bl.a.

– om den enskilde hamnat i en akut nödsituation och endast behöver tillfälligt ekonomiskt bistånd för att få möjlighet att reda upp den

eller

– om den enskilde inte har vissa kostnader för poster som ingår i riksnormen eller dessa är lägre än riksnormen, t.ex. under vistelse i heldygnsvård.

8.1 Nödprövning och akut bistånd

Med hänvisning till kommunens yttersta ansvar ska en så kallad nödprövning göras om en sökande hävdar att nödsituation föreligger. Ekonomiskt bistånd till akuta behov för livsuppehållet kan beviljas efter individuell prövning och utredning.

Vid bedömningen ska hänsyn tas till om det finns barn i hushållet, och deras situation ska särskilt uppmärksammas. Föräldrar ska i detta sammanhang informeras om det ekonomiska ansvar föräldraskapet innebär och utgångspunkten att de som inom ramen för sin förmåga och ekonomiska resurser har huvudansvaret för att säkerställa de levnadsvillkor som är nödvändiga för barnet.

Situationer kan uppstå där den sökande har haft tillräckliga inkomster till sin försörjning, antingen egna inkomster eller tidigare beviljat försörjningsstöd, men har använt dem på annat sätt, tappat dem eller blivit bestulen och därför saknar medel till sitt uppehälle. Efter bedömning i det enskilda fallet kan extra bidrag tillfälligt beviljas för att tillgodose de mest nödvändiga behoven såsom exempelvis mat och bostad för att ge sökanden möjlighet att reda upp den akuta situationen.

Bidrag registreras i detta fall som övrigt ekonomiskt bistånd.

Beslut om akut bistånd ska i möjligaste mån föregås av sedvanlig utredning. Kontoöversikt och kontoutdrag med aktuell kontoställning samt senaste månadens transaktioner ska uppvisas.

Akut bistånd till hushåll som regelmässigt har inkomster över försörjningsstödsnivå ska prövas restriktivt och endast beviljas för att avvärja en akut nödsituation eller om den sökande bedöms vara förhindrad att själv ta ansvar för sin ekonomi och sin livssituation.

Om behovet av akut bistånd är upprepat och det finns barn i hushållet ska särskilt uppmärksammas om behovet kan vara ett uttryck för att det kan finnas anledning till oro för barnens hälsa och utveckling.

Tappad plånbok är i första hand en försäkringsfråga. Kopia på polisanmälan begärs in tillsammans med kontoöversikt och aktuella kontoutdrag. Endast nödprövning görs. Sökande som upprepat tappar pengar eller blir bestulen ska informeras om hur han eller hon i fortsättningen kan förvara sina pengar så att inte samma situation uppstår igen. Om någon trots denna information tappar eller blir bestulen på sina pengar kan ansökan om bistånd avslås om det är uppenbart att fakta kring den beskrivna situationen inte är trovärdiga. Detta gäller även i andra fall då det är uppenbart att beskrivningen av en situation inte stämmer.

Om det är uppenbart att den enskilde inte har vissa kostnader som ingår i försörjningsstödet eller att denne inte använder biståndet till avsett ändamål, exempelvis vid aktivt missbruk, kan försörjningsstödet reduceras med kostnaderna för detta.

8.2 Försörjningsstöd vid vistelse på institution

Försörjningsstöd kan beviljas vid vistelse på institution eller i familjehem om behovet inte kan tillgodoses med egen inkomst. Normen inkluderar fickpengar, klädnorm, eventuell avgift till fackförening eller A-kassa samt eventuella arbetsresor. En individuell bedömning måste alltid göras.

I vissa fall kan även kostnader för egen bostad under placeringstiden ingå i försörjningsstödet och beroende på vilken typ av och längden på placeringen som är beslutad.

8.2.1 Fickpengar

Fickpengar beviljas vid vistelse på exempelvis behandlingshem eller sjukhus om behovet inte kan tillgodoses med egen inkomst. Fickpengar är försörjningsstöd där normposterna lek och fritid, hälsa och hygien och dagstidning, telefon och TV-avgift ingår. Aktuellt månadsbelopp för fickpengar fås genom summering av beloppen i dessa normposter.

Eventuellt extra aktivitetsbidrag ska ingå i vårdkostnaden.

Bistånd till inköp av kläder och skor prövas separat och beviljas med beloppet för motsvarande post i riksnormen. Det kan vara lämpligt att göra en överenskommelse med den sökande om att biståndet till kläder och skor utbetalas klumpvis för 2–4 månader åt gången, beroende på årstid och sökandens behov.

8.2.2 Kostnader i samband med egen bostad

För personer som under placeringstiden har kvar sin bostad ingår även kostnader med anknytning till bostaden i försörjningsstödet. Dessa kostnader är hyra, abonnemangskostnad hushållsel, abonnemangskostnad telefon, hemförsäkring och TV-avgift. Bistånd till dessa kostnader beviljas efter sedvanlig prövning. Bistånd till TV-avgift beviljas om vistelsen på sjukhus eller behandlingshem understiger 2 månader. Om vistelsen planeras bli längre kan den sökande begära avgiftsbefrielse på TV-avgift.

8.2.3 Egenavgift vid vård och behandling

Egenavgiften vid placering för vård och behandling av vuxna missbrukare i HVB och familjehem är densamma som vid sjukhusvård. Om personen inte har tillräckliga egna inkomster att betala avgiften med ska avgiften sättas ned eller efterges i samband med placeringsbeslutet. Försörjningsstöd ska inte beviljas till egenavgift vid placering för vård och behandling.

8.3 Häktade

Häktade och personer som avtjänar en faktisk strafftid på högst sex månader bör ges ekonomiskt bistånd till den faktiska boendekostnaden under hela häktningstiden respektive strafftiden, om de annars riskerar att bli bostadslösa. Socialnämnden ska rekommendera den enskilde som avtjänar ett straff att hyra ut sin bostad i andra hand, om hyresvärden ger sitt samtycke och det är lämpligt. Om hyresvärden inte ger något sådant samtycke, kan hyresgästen begära tillstånd till uthyrningen hos hyresnämnden. Socialnämnden bör i förekommande fall ge ekonomiskt bistånd till boendekostnaden i avvaktan på hyresnämndens beslut.

8.4 Personer som tillfälligt vistas i kommunen

En person som tillfälligt vistas i kommunen kan i en akut situation beviljas bistånd till enkel biljett till hemkommun inom Norden. För beviljande av biljett hem krävs ansökan av den enskilde. Efter ansökan kan matpengar för en dag beviljas om ankomsten till bostadsorten infaller på kvällstid. Om hemresan kan påbörjas först nästa dag kan nattlogi beviljas efter särskild prövning.

9 Försörjningsstöd – skäliga kostnader för poster utanför riksnormen

9.1 Boende

9.1.1 Skälig boendekostnad

Skälig boendekostnad

Socialnämnden ska vid bedömningen av vad som är en skälig boendekostnad utgå från den enskildes faktiska kostnad och behov av boende. Utgångspunkten vid bedömningen av vad som är skälig boendekostnad bör vara vad en låginkomsttagare på orten normalt har möjlighet att kosta på sig.

Socialnämnden ska vid bedömningen ta hänsyn till ett barns behov av utrymme även hos den förälder där barnet enbart vistas under umgängestid.

Ett kvarboende vuxet barn som får ekonomiskt bistånd bör genom biståndet få möjlighet att betala sin del av familjens boendekostnad, bl.a.

– om föräldrarna på grund av att det vuxna barnet bor kvar har en högre boendekostnad än de annars skulle ha haft, antingen genom att tvingas behålla en stor bostad eller genom att helt eller delvis mista rätten till bostadsbidrag eller

– om det vuxna barnet tidigare har betalt hemma och inte har rätt till studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395) eller förlängt barnbidrag enligt 15 kap. socialförsäkringsbalken.

Med ett kvarboende vuxet barn avses ett barn som efter fyllda 18 år bor kvar i föräldrahemmet men som föräldrarna inte är underhållsskyldiga för.

För att förebygga uppkomsten av hyresskulder och för att rätt inkomst- och utgiftsberäkning ska göras avseende kommande månad ska sökanden som huvudregel styrka att föregående månads hyra är betald.

Om den sökande inte har ett förstahandskontrakt eller ett av fastighetsägaren godkänt andrahandskontrakt på bostaden, dvs. bor i andra hand eller är inneboende, ska hembesök alltid göras i samband med förstagångsansökan. Syftet är att utreda bostadsförhållande och vistelse samt bedöma om den uppgivna hyreskostnaden kan anses vara rimlig.

9.1.1.1 Depositionskostnad

Depositionskostnad för boende kan utgå med 1 månads kostnad. Depositionskostnaden ska återkrävas från hyresvärden eller den sökande **vid den tid då kontraktet upphör. Om den sökande blir självförsörjande ska depositionsavgiften återbetalas till kommunen, antingen i sin helhet eller genom en avbetalningsplan.**

9.1.2 Faktisk boendekostnad

9.1.2.1 Hyreslägenhet

Socialnämnden ska vid beräkningen av den faktiska boendekostnaden för en hyreslägenhet beakta hyran inklusive uppvärmning och obligatoriska avgifter. Om lägenheten hyrs i andra hand, ska nämnden godta den hyra som lägenhetsinnehavaren och andrahandshyresgästen har avtalat, under förutsättning att den är skälig.

Om behovet av försörjningsstöd kan antas bli kortvarigt kan bistånd lämnas även i de fall bostadskostnaden bedöms som alltför hög. Vid långvarigt behov bör undersökas möjligheten att byta bostad. Hänsyn skall då tas till barnets situation med tanke på skolgång och kamrater, om byte av bostad innebär byte av bostadsområde. Om familjen inte medverkar till detta, skall bistånd utgå endast till skälig bostadskostnad.

Förseningsavgift kan vara en godkänd utgift om orsaken att avgiften uppkommit beror på socialkontorets handläggning i ärendet.

Nedan följer en vägledning för högsta godtagbara hyra. Det bygger på försäkringskassans beräkning av genomsnittshyra för Storstockholm.

1–2 vuxna	6 250 kr
1–2 vuxna och 1 barn	7 350 kr
1–2 vuxna och 2 barn	9 200 kr
1–2 vuxna och 3 barn	11 750 kr
1–2 vuxna och fler än 3 barn	11 750 kr + 1850 per barn utöver 3

Avgift för medlemskap i hyresgästförening godtas inte. Kostnad för kabel-TV, andra tillval, **parkeringsplats eller garage** godtas inte utom i de fall då den sökande inte har kunnat styra tillvalet. Hyrestillägg för lägenhetsunderhåll som beställs under period då den sökande har bistånd ska inte godtas.

Tillsammans med boendekostnaden ska även prövas om storleken på bostaden är skälig. Vägledande boendestandard, köket oräknat, är ett rum per person, vuxen eller barn. Vid fler än ett barn ska en individuell bedömning ske, varvid det ska beaktas att barn med stigande ålder kan ha behov av möjlighet till avskildhet.

9.1.2.1.1 Andrahandsboende

Den sökande som har ett andrahandsboende ska söka andra boenden för att få ett varaktigt boende.

Ett av fastighetsägaren godkänt andrahandskontrakt ska eftersträvas, men kan inte krävas, utom i de fall då hushållet genom att hyra utan godkänt andrahandskontrakt går miste om bostadsbidrag. Det gäller barnfamiljer och personer 18–28 år som genom bostadsbidrag kan tillgodose sitt behov helt eller delvis på annat sätt än genom försörjningsstöd.

Andrahandskontrakt bör löpa på minst 6 månader för det ska bedömas som varaktigt boende. Den enskilde ska fortsätta att söka för att få ett varaktigt boende.

Ett skriftligt avtal mellan sökanden och förstahandshyresgästen ska alltid uppvisas. Detta bör innehålla överenskommelse om hyrestidens längd, ömsesidig uppsägningstid, hyrans storlek och vad som ingår i hyran. Lägenhetens adress ska framgå. Förstahandskontrakt eller hyresspecifikation ska begäras in, men kan inte uppställas som krav för rätt till försörjningsstöd.

Enligt hyresnämnden kan ett påslag på 10–15 % på hyran vara rimligt vid andrahandsuthyrning av en hyresrätt. Vid andrahandsuthyrning av en bostadsrätt kan avgift till bostadsrättsföreningen och avkastningsränta på 4 % per år tas ut av andrahandshyresgästen. Justitiedepartementet ger i ett faktablad följande räkneexempel: En bostadsrättslägenhet som är värd tre miljoner kronor hyrs ut i andra hand. Avgiften till föreningen är 1 900 kronor per månad. Med en skälig avkastningsränta på fyra procent per år ger det följande kalkyl: $3\,000\,000 \times 0,04$ (4 %) = 120 000: - / 12 månader = 10 000: - per månad i kapitalkostnad 10 000: - + månadsavgift till föreningen = 11 900: - per månad i hyra. Hyreskostnaden för andrahandsuthyrning ska ställas i proportion med vad en låginkomsttagare har möjlighet att betala.

9.1.2.1.2 Ungdom under 21 år utan egna inkomster som tecknat hyresavtal

Huvudregeln är att bistånd till boendekostnad inte beviljas om hyresavtalet tecknas under period då den sökande saknar inkomst och möjlighet att själv betala hyran. Undantag från huvudregeln kan göras om det föreligger starka sociala skäl till flyttningen.

9.1.2.2 Inneboende

Socialnämnden ska vid beräkningen av den faktiska boendekostnaden för en inneboende beakta vad bostadsinnehavaren och den inneboende avtalat, om kostnaden är skälig. De som lever i en hushållsgemenskap med bostadsinnehavaren ska inte räknas som inneboende.

Hyran för inneboenderum ska bedömas utifrån vad den sökande disponerar enligt uppvisat avtal med hyresvärderna. Den faktiska hyran ska beviljas om den inte är oskälig. Vid bedömning av skälig kostnad ska kostnaden för studentrum eller rum på hotellhem som huvudregel vara vägledande. Vägledande hyreskostnad för inneboende är 5 000 kronor per månad.

9.1.2.3 Bostadsrätt och egen fastighet

Socialnämnden ska vid beräkningen av den faktiska boendekostnaden för en bostadsrättslägenhet beakta månadsavgiften, uppvärmningskostnaden och räntekostnaden för lån som tagits för inköp och underhåll eller liknande av lägenheten. Nämnden ska även beakta om den enskilde har rätt till skattejämkning för räntekostnaden.

Socialnämnden ska vid beräkningen av den faktiska boendekostnaden för ett eget hus, i förekommande fall, beakta tomträttsavgäld och räntekostnaden för lån som tagits för inköp och underhåll eller liknande av fastigheten. Nämnden

ska även beakta om den enskilde har rätt till skattejämkning för räntekostnaden och tomträttsavgäld. I den faktiska boendekostnaden ska dessutom nödvändiga driftskostnader räknas in, t.ex. för uppvärmning, vatten och avlopp, sophämtning och försäkring.

Enligt reglerna från juni 2016 om krav på att amortera på sitt bostadslån ska den enskilde kontakta sin bank och ansöka om amorteringsfrihet. Det kan ges under en begränsad period vid arbetslöshet, sjukskrivning eller dödsfall i familjen.

Bostadsrätt eller villa är en realiserbar tillgång om den genom försäljning kan ge inkomster till försörjningen. Detta gäller även om bostadsrätten förvärvats genom ombildning från hyresrätt till bostadsrätt. Om biståndsbehovet bedöms bli långvarigt, mer än tre månader, utgör detta skäl för försäljning av bostaden. Krav ska då ställas på att bostaden lämnas till mäklare för försäljning. Den sökande får rådruum för att sälja bostaden med 6 månader.

I övrigt gäller vad som ovan sägs om hyreslägenheter beträffande skälig kostnad, krav på flyttning och överväganden i samband med det samt att besvärshänvisning ska lämnas.

Vid lånekostnader på bostad dras 30 % av då det avser skattejämkning resterande 70 % beviljas av räntekostnaden.

9.1.2.4 Beräkning av boendekostnad i hushållsgemenskap utan samboende

Socialnämnden bör vid beräkningen av den faktiska boendekostnaden beakta hur stor andel av bostaden den enskilde disponerar, om han eller hon, t.ex. ett kvarboende vuxet barn eller en förälder, lever i en hushållsgemenskap med bostadsinnehavaren utan att vara samboende. Nämnden bör vid beräkningen följa Riksförsäkringsverkets föreskrifter (RFFS 1998:9) om beräkning av bostadskostnad i ärenden om bostadsbidrag och familjebidrag i form av bostadsbidrag. Hyresdel räknas ut enligt följande:

Köket läggs till antalet övriga rum multiplicerat med två. Hyresdelen fås när dubbla hyreskostnaden delas med denna summa. Exempel: Lägenheten är på 4 r.o.k. med 4 200 i hyra. Kök plus 2 x 4 rum = 9. Dubbel hyreskostnad = 8 400. Hyresdel: $8\ 400/9 = 934$ kronor.

För en ungdom som avslutat sin skolgång men inte tidigare har betalt hyresdel till föräldrarna är huvudregeln är att bistånd till hyresdel inte ska beviljas. Undantag görs när den unge är medlem i en familj som har försörjningsstöd eller som annars skulle bli i behov av det, vilket kan bli aktuellt på grund av att förälders bostadsbidrag minskar eller dras in. Undantag görs också för ungdom som fyllt 25 år. Formeln ovan används för att beräkna hyreskostnad.

Vid hushåll endast med barn över 18 år bortfaller inkomst av bostadsbidrag när den unge fyller 18 år eller avslutar gymnasiet. Hyresdel för den unge kan beviljas med samma summa som det tidigare bostadsbidraget.

Vid hushåll med barn både under och över 18 år söker föräldrarna bostadsbidrag som barnfamilj. Försäkringskassan räknar ut en hyresdel som det

vuxna barnet ska betala vilket minskar föräldrarnas hyra och bostadsbidrag. Bistånd till hyra kan beviljas med den summa som försäkringskassan fastställt som hyresdel.

Vid hushåll med ungdom eller vuxet barn som tidigare betalt hyresdel till föräldrarna beviljas hyresdel om betalning av ungdomen har skett minst 3 månader tillbaka i tiden och har pågått i minst 3 månader.

Vid hushåll där föräldrar bor hos vuxna barn beviljas hyresdel endast om bostaden införskaffas för att föräldern ska få plats och boendekostnaden då ökat ska bistånd till hyresdel beviljas. Hyresdelen beräknas enligt Riksförsäkringsverkets föreskrift (RFFS 1998:9) se ovan.

9.1.2.5 Delad bostad

Socialnämnden bör vid beräkningen av den faktiska boendekostnaden beakta kostnaden delad med antalet boende i bostaden, om flera personer delar bostad men saknar eller har begränsad hushållsgemenskap.

9.1.2.6 Andra boendeformer

Socialnämnden bör för andra boendeformer, t.ex. husvagn, båt eller hotell, beräkna den faktiska boendekostnaden efter omständigheterna i varje enskilt fall. I vissa fall kan det vara motiverat att lägga till kostnader för sådant som ingår i ett vanligt boende, t.ex. dusch och tvättmaskin.

Våldsutsatta kan tillfälligt bo på kvinnojour eller annat skyddat boende om det finns ett skyddsbehov. Det ska finnas utredning, tidsbestämda beslut och arbetsplan. Dessa ärenden handläggs av gruppen missbruk/våld i nära relationer.

Tillfälligt boende på vandrarhem ska behandlas restriktivt. I första hand ska den enskilde uppvisa kostnadsförslag och boka vandrarhemmet i sitt eget namn. Denna form av boende ska ses som tillfällig och under tiden på vandrarhemmet ska den enskilde hitta ett annat boende. Vid tillfälligt boende ska utredning, tidsbestämt beslut samt arbetsplan finnas där det framgår hur den enskilde ska hitta annat boende.

9.1.2.7 Vid bostadslöshet

Att ordna ett boende för sig och sin familj åligger i första hand den sökande. Om den sökande inte har möjlighet att ordna ett eget boende får personen ordna tillfälligt boende exempelvis hos släktingar eller hos vänner. Om det finns särskilda skäl kan boende på vandrahem beviljas. Detta gäller i första hand för barnfamiljer.

9.1.2.8 Rådrom vid oskälig hyreskostnad

Vid ett kortvarigt biståndsbehov bör socialnämnden i regel godta den faktiska boendekostnaden. Med kortvarigt avses en period om maximalt tre sammanhängande månader. Om socialnämnden bedömer att behovet av ekonomiskt bistånd blir längre än tre sammanhängande månader, bör nämnden kunna pröva om den faktiska boendekostnaden är skälig. I prövningen bör, vid beaktande av en skälig levnadsnivå, hänsyn tas till att den enskilde kan byta till en billigare

bostad eller på annat sätt kan sänka boendekostnaden. Nämnden bör dock undvika beslut som medför att den enskilde tvingas flytta från den tätort eller den del av kommunen där han eller hon bott under flera år. Nämnden bör även ta hänsyn till om det i individuella fall finns särskilda skäl mot byte av bostad eller bostadsområde som t.ex.

- om det finns risk för att ett byte medför negativa sociala konsekvenser,
- om en barnfamilj genom att flytta skulle tvingas bryta upp från barnomsorg, skola och socialt nätverk,
- om en ensamstående vuxen, t.ex. med funktionsnedsättning eller sociala problem och äldre med sviktande hälsa, har ett särskilt stort behov av kontinuitet i det sociala nätverket eller den fysiska miljö som hänger samman med det nuvarande boendet,
- om bostaden är anpassad till en boendes funktionsnedsättning eller
- om den enskilde har begränsad möjlighet att bli godkänd som hyresgäst, t.ex. vid arbetslöshet eller betalningsanmärkning.

Om socialtjänsten efter ovanstående överväganden kommer fram till att sökanden ska uppmanas ändra sin bostadssituation ska skäligt rådrum ges för att genomföra flyttning eller på annat sätt förbilliga boendekostnaden. Skäligt rådrum är 4 månader som kan förlängas om sökanden under denna tid påbörjat byte av bostaden. När socialtjänsten ålägger en sökande att byta till ett billigare boende och talar om att man efter en viss tid inte längre kommer att acceptera den nuvarande boendekostnaden, innebär det ett förvaltningsrättsligt beslut om rådrum som kan överklagas och därför ska en besvärshänvisning bifogas åläggandet. Om sökanden har oskäligt hög boendekostnad och bedöms kunna flytta men avstår från försök att sänka sin boendekostnad ska bistånd till hyran nedsättas i nivå med vad som sägs om vägledande hyreskostnad.

Om den enskilde efter information från socialnämnden och efter skälig tid väljer att behålla ett boende med en kostnad som inte är skälig, bör ekonomiskt bistånd beräknas utifrån den boendekostnad som bedöms skälig för en låginkomsttagare på orten.

9.1.2.10 Byte till dyrare bostad

Om den som får ekonomiskt bistånd har ett önskemål om att flytta till ett dyrare boende, bör socialnämnden ge bistånd beräknat på den nya boendekostnaden under förutsättning att flyttningen är nödvändig för att den enskilde ska uppnå en skälig levnadsnivå. Det kan t.ex. gälla

- om det finns medicinska eller starka sociala skäl som styrker behovet av flyttning,
- om det finns svåra personliga motsättningar mellan hushållsmedlemmarna, t.ex. mellan förälder respektive styvförälder och ett vuxet barn eller mellan makar eller samboende,
- om bostadens standard inte är skälig vad avser fysisk miljö och utrustning,

- om ett vuxet barn genom att bo i föräldrahemmet förhindras att leva ett normalt vuxenliv och bli självständig,
- om den enskilde måste flytta till följd av att han eller hon är eller har varit utsatt för våld eller andra övergrepp av närstående eller för något annat brott eller
- vid trångboddhet.

För att ett hushåll inte ska anses trångbott bör det, utom för ensamstående utan barn, ha sovrum utöver vardagsrum och kök eller kokvrå. Två barn bör kunna dela sovrum. Med beaktande av stigande ålder och personlig integritet, bör barn emellertid inte behöva dela sovrum. Vuxna som inte är sambor bör inte behöva dela sovrum.

Vid bedömningen av vad som är skälig boendestandard vid byte till dyrare bostad bör utgångspunkten vara vad en låginkomsttagare på orten normalt har möjlighet att kosta på sig.

9.2 Hushållsel

Socialnämnden bör i regel godta den enskildes faktiska kostnader för hushållsel, om kostnaderna är skäliga.

Skäliga faktiska kostnader för hushållsel medräknas som godkänd utgift i beräkningen. Årsförbrukningen i kWh skall vara relevant för bostadens storlek.

Vid behov ska vägledning för billigare elkostnad erbjudas den sökande.

När vuxna som inte är gifta eller sambos delar lägenhet, och ensamstående-norm används, ska utifrån hushållsstorlek göras en anpassning till förhållandena i det enskilda fallet. Den fasta avgiften för abonnemanget ska dock alltid lägenhetsinnehavaren stå för.

Övriga i hushållet kan beviljas bidrag till sin del av förbrukningen om de begär det. Kostnaden för förbrukningen delas då på antal personer, inkl. barn, i hushållet.

Försörjningsstöd till elkostnad ska prövas av den förvaltning där den sökande är aktuell vid räkningens förfallodatum.

9.3 Resor

9.3.1 Arbetsresor

Socialnämnden bör vid beräkningen av skäliga kostnader för arbetsresor i regel beakta månadskostnaden för lokala resor med allmänna kommunikationer.

Om den enskilde behöver bil för arbetsresor, bör de faktiska kostnaderna för arbetsresorna kunna användas som underlag vid beräkningen av skäliga bilkostnader, t.ex. för

- bensin,
- skatt,

- försäkring och
- besiktning.

Behov av bil kan t.ex. finnas om

- allmänna kommunikationer saknas,
- turtätheten är starkt begränsad eller
- den enskilde lider av sjukdom eller har funktionsnedsättning.

Socialnämnden bör vid beräkningen av skäligena kostnader för resor med färdtjänst beakta färdtjänstavgiften.

9.3.2 Övriga resor

Bistånd till SL-resor beviljas inom ramen för försörjningsstödet om behov av resa föreligger för att kunna arbeta eller för att kunna delta i en aktivitet för att komma i arbete. **Även arbetssökande kan beviljas bistånd till SL-resor.**

Personer som arbetar eller deltar i arbetsökarverksamhet inom gångavstånd från bostaden har inte rätt till bistånd för arbetsresor. Beträffande rimligt gångavstånd kan ca 3 km tjäna som en utgångspunkt.

Beroende på hur frekvent behovet av resor är kan bidrag beviljas antingen till reskassa eller till månadskort. Kostnaden för nödvändig reskassa ska jämföras med kostnaden för månadskort och det billigaste alternativet ska väljas. Vid bedömning av reskostnad behöver resans syfte samt kostnad för resan styrkas. Detta redovisas tillsammans med återansökan och beviljas i efterhand.

9.3.3 Resor för skolbarn

När ett barn går i sin närmaste skola beviljar skolan terminskort på SL om barnet har mer än 2 kilometer för barn upp till årskurs 6 och mer än 3 kilometer för barn upp till årskurs 9. Gymnasieelever har rätt till terminskort om avståndet mellan skolan och hemmet är mer än 6 kilometer. Detta gäller om barnet går i den skola som är belägen närmast hemmet. Går barnet i en annan skola får de inte terminskort. Om barnet går i en annan skola kan socialtjänsten bevilja terminskort hos SL.

9.3.4 Umgängesresor

Socialnämnden bör ge ekonomiskt bistånd till skäligena kostnader för att ett barn ska kunna umgås med sin förälder som bor på annan ort. Med annan ort kan även avses en ort utanför Sverige. Avgörande för vad som bör vara skäligena kostnader för resor och hur ofta bistånd bör ges till kostnader för umgänge bör anpassas till vad en familj i allmänhet har råd med. Vid denna bedömning bör nämnden även beakta vad som har reglerats genom dom eller beslut av domstol eller genom avtal om umgänge.

Förutom reskostnader bör även andra kostnader som är nödvändiga för att umgänget ska kunna komma till stånd ingå i biståndet, t.ex. kostnader för logi.

Behovsprövningen ska innefatta:

- Barnets behov av umgänge
- Båda föräldrarnas ekonomiska förutsättningar
- Skäligheten av kostnaden för resan

Båda föräldrarna har gemensamt ansvar för att barns behov av umgänge tillgodoses. Den förälder som barnet bor hos ska vara med och bekosta umgänget utifrån ekonomisk förmåga och vad som är skäligt i förhållande till båda föräldrarnas ekonomi. Den förälder som ska utöva umgänge har dock huvudansvaret för kostnaderna. Även barn med förälder som vistas i fängelse har rätt till umgänge med denne.

Om föräldrarna tillsammans inte har råd eller inte kunnat komma överens om hur reskostnaderna ska betalas, kan bistånd till kostnad för umgängesresa beviljas. Reskostnaderna ska jämföras med vad en låginkomsttagare i allmänhet har råd att bekosta.

9.3.5 Återföreningsresor

Bistånd till denna typ av resor beviljas inte utan synnerliga skäl och då endast avseende återförening av förälder och minderårigt barn som inte bor tillsammans med en vårdnadshavare. När Röda Korset beviljat hjälp till reskostnaden för barn som ska förenas med föräldrarna i Sverige kan bistånd beviljas till egenavgiften. Migrationsverket har ett resebidrag som flyktingar, boende i Sverige, kan söka och då beviljas flygbiljett för de anhöriga från det land de befinner sig.

9.4 Hemförsäkring

Socialnämnden bör i regel godta den enskildes faktiska kostnader för hemförsäkring, om kostnaderna är skäliga.

Bistånd beviljas med faktisk kostnad till grundförsäkring som omfattar rättsskydd, ansvar, överfall och egendomsskydd. Egendomsskydd beviljas maximalt för ett lösöresbelopp på 300 000 kr. I de fall den sökande har års- eller halvårsinbetalningar ska denne uppmanas begära månadsinbetalningar. Möjlighet till nedsatt premie via fackförening ska beaktas.

Extra försäkringar såsom allrisk-, oturs- och hemplusförsäkring etc. ingår inte i vad som betecknas som grundförsäkring.

Alla som är folkbokförda på en adress täcks av lägenhetsinnehavarens hemförsäkring. Det gäller personer som har någon form av hushållsgemenskap med lägenhetsinnehavaren, t.ex. unga vuxna som bor kvar hemma hos föräldrarna eller syskon eller kamrater som delar lägenhet. Inneboende utgör undantag och ska uppmanas skaffa en egen hemförsäkring.

9.5 Medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa

Socialnämnden bör godta den enskildes faktiska kostnader för avgifter till fackförening och arbetslöshetskassa.

Den sökande ska innan beslut fattas uppmanas att undersöka och återkomma med besked om möjlighet till reducerad avgift.

9.6 Livsföring i övrigt enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen

Om den enskilde inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt, kan den enskilde få ekonomiskt bistånd för sin livsföring i övrigt som kan avse bl.a. kostnader för

- hälso- och sjukvård,
- tandvård,
- glasögon,
- hemutrustning,
- flyttkostnader,
- spädbarnsutrustning,
- umgängesresor,
- avgifter för kommunal service, ansöknings- och förmedlingsavgifter,
- rekreation,
- begravning och
- skulder.

9.6.1 Hälso- och sjukvård

Socialnämnden bör ge ekonomiskt bistånd för skäligena kostnader för hälso- och sjukvård som är medicinskt påkallad. Nämndens bedömning av vad den enskilde ska få ersättning för bör göras från den utgångspunkten att syftet med vården ska kunna uppnås.

Ekonomiskt bistånd bör omfatta kostnader för åtgärder som

- utgör sådan vård och behandling som avses i 1 § hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) och som ett landsting är skyldigt att svara för enligt 3 § samma lag, även i de fall insatserna tillhandahålls av en privat yrkesutövare som är ansluten till försäkringskassan,
- vidtas efter bedömning av hälso- och sjukvårdspersonal och
- görs i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet.

Ekonomiskt bistånd bör även omfatta skäligena kostnader för bl.a.

- hjälpmedel och förbrukningsmaterial som förskrivits av behörig hälso- och sjukvårdspersonal,
- läkemedel som omfattas av lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m. och som förskrivits av behörig hälso- och sjukvårdspersonal,
- resor som är nödvändiga för att vården ska kunna genomföras (sjukresor) eller

– resor som är nödvändiga för att hämta ut förskrivna läkemedel, hjälpmedel och förbrukningsmaterial.

Läkemedel som ingår i högkostnadsskyddet godkänns. Fakturaavgift beviljas inte.

Fysisk aktivitet på recept kan skrivas ut av läkare vid behov. Det kan medföra kostnader som inte ingår i högkostnadsskyddet men kan efter bedömning beviljas restriktivt.

I första hand står försäkringskassan för läkarutlåtanden då en läkarbedömning görs. I vissa fall bekostar inte försäkringskassan läkarutlåtanden och det kan då bli aktuellt att ekonomiskt bistånd beviljas till läkarutlåtanden när personen ska ansöka om ersättning från försäkringskassan.

Patientens egenavgift vid sjukhusvård utgör avgift för kost och logi och ryms delvis inom försörjningsstödet kostnadspost för mat. Efter sjukhusvistelse dras matnormen av från den totala vårdkostnaden.

9.6.2 Tandvård

Socialnämnden bör ge ekonomiskt bistånd till skäliga kostnader för nödvändig tandvård. Hit kan räknas förebyggande åtgärder mot karies och tandlossning. Nämnden bör i regel grunda sin bedömning på behandlande tandläkares val av åtgärd och vad denne anser vara nödvändig tandvård. Nämnden bör väga in om biståndsbehovet beräknas bli kort- eller långvarigt.

Förutom rent medicinska aspekter bör socialnämnden beakta de sociala konsekvenser som kan uppstå vid utebliven tandvård.

Om behovet av tandvård är akut, bör socialnämnden inte ställa krav på att den enskilde ansöker om ekonomiskt bistånd före behandlingen.

Med akut tandvård avses ofrånkomligt behov av behandling vid värk, infektiösa tillstånd och traumaskador. Exempel på behandling kan vara tandutdragning, akut rotbehandling, temporära fyllningar, enstaka fyllningar för att undanröja värk samt proteser. Detta är behandling som oftast måste utföras omedelbart. Den får utföras utan kostnadsförslag i de fall ett sådant inte kan inväntas. Det ska av tandvårdsräkning eller genom kontakt med behandlande tandläkare framgå att behovet av behandling var akut.

Det bör uppmärksammas att det faktum att det står ”akut besök” på räkningen inte i sig innebär att behovet av behandling var akut.

Vid längre tids beroende av försörjningsstöd kan även annan tandvård än akut beviljas om det är nödvändigt för att uppnå godtagbar tuggförmåga, förhindra väsentligt försämrad tandstatus och är en förutsättning för att fungera socialt och kunna arbeta.

Kostnaden för tandläkares undersökning i samband med kostnadsförslaget ska inkluderas i biståndet men inte kostnad för uteblivande från besök.

Följande ska beaktas vid ansökan om bistånd till tandvård:

- Omfattningen av tandvården och kostnaden ska jämföras med vad en låginkomsttagare har råd att kosta på sig.
- Behandlingen ska omfattas av statligt tandvårdsstöd enligt 1 kap 3 § lagen om statligt tandvårdsstöd.
- Gällande referenspriser för de åtgärder som debiteras ska vara vägledande.
- Tandvården ska utföras av tandläkare som är uppförd på försäkringskassans förteckning.
- Kostnadsförslag ska infordras och innefatta kopia på eventuellt beslut på förhandsprövning av försäkringskassan.
- Kostnadsförslag inkl. röntgenundersökning skickas till vår konsult-tandläkare om patient kostnaden överstiger 5 000 kronor.
- En individuell bedömning ska även göras av den enskildes förmåga att sköta sin tandhygien, exempelvis i samband med missbruk.
- Observera att personer som omfattas av LSS eller har hemsjukvård har rätt till gratis tandvård. Hänvisa till handläggare inom biståndsenheten.

Avgift för narkos eller annan motsvarande smärtlindring kan ingå i tandvårdskostnaden för personer med extrem tandvårdsrädsla. Denna ska vara styrkt med läkarintyg eller med resultatet av ett psykometriskt test som utvisar att en person uppfyller kriterierna för extrem tandvårdsrädsla. Det ska även vara styrkt att personen inte kan tillgodogöra sig landstingets terapiprogram för behandling av tandvårdsrädsla inom ramen för den öppna hälso- och sjukvårdens avgiftsregler och högkostnadsskydd.

Sökande som har egen inkomst över försörjningsstödsnivå men ändå söker bistånd till tandvårdskostnad kan beviljas bistånd för nödvändig tandvård i vissa fall. Om kostnad och omfattning är skäligt beviljas bistånd till den del av kostnaden som överstiger vad han eller hon själv kan betala med sitt normöverskott under 6 månader. Tandläkaren kan göra en behandlingsplan som utgår från den enskildes ekonomiska förutsättningar.

Ett beslut om bistånd till tandvård sträcker sig ofta över flera månader men ska alltid tidsbegränsas till sex månader. Rätten till ekonomiskt bistånd ska prövas månad för månad och när beslut fattas som löper över flera månader ska en omprövningsklausul alltid skrivas in i beslutet. Tandvård som utförts före ansökan ska inte beviljas utan betraktas som en skuld.

9.6.3 Glasögon

Socialnämnden bör ge ekonomiskt bistånd till skäliga kostnader för glasögon, om behovet styrks av en legitimerad optiker eller läkare. Nämnden bör godta skäliga kostnader för kontaktlinser, om linser är det enda alternativet och behovet styrks av en läkare.

Den sökande ska uppvisa intyg och kostnadsförslag som styrker behovet av glasögon och vad som ingår i begärt pris. Skälig kostnad för glasögon är lägsta paketpris som erbjuds av optiker. Kostnad för synundersökning beviljas i samband med beviljande av glasögon.

Bistånd till vanliga läsglasögon som är avsedda för personer över 35–40 år med avtagande synskärpa s.k. ålderssynthet beviljas inte. Behovet kan tillgodoses inom ramen för riksnormens post för hälsa och hygien.

Bistånd till specialslipade eller specialbehandlade glas, såsom färgade eller extra tunna glas, beviljas inte, om behovet inte är styrkt av läkarordination. Den extra kostnaden godtas om speciell slipning eller behandling är det enda alternativet för att korrigera sökandens synfel.

Sedan 1 mars 2016 finns glasögonbidrag för barn upp till 19 år **som betalas av landstinget**. Det gäller också asylsökande. Bidraget dras av direkt hos optikern. Bidraget är **600–1 800 kronor. Bidraget gäller enbart om synundersökningen visar att synskärpan har ändrats, det vill säga barnet behöver nya glas för att synen har ändrats. Bidraget utbetalas inte om barnet behöver glasögon för att de exempelvis har fått större huvud och därmed behöver större bågar. Bidraget ersätter inte synundersökningen.**

Det kan därmed bli aktuellt att bevilja ersättning till glasögon för barn om behovet är på grund av att de vuxit och till synundersökningen. Det sker en individuell bedömning, detta då behovet kan falla inom skälig levnadsnivå.

9.6.4 Hemutrustning

Komplettering

Bistånd till löpande komplettering och reparation av befintlig hemutrustning beviljas vid behov till sökande med mer än sex månaders behov av ekonomiskt bistånd. I biståndet bör det ingå hemutrustning för att tillgodose behov som till exempel matlagning, umgänge, sömn, förvaring, rengöring och information via radio eller TV, samt dator med internetuppkoppling. Vid bedömning av behovet med dator med internetuppkoppling ska särskild hänsyn tas till behoven hos barn och unga som går i skolan. En utredning ska göras av när behovet har uppstått och om behovet hade kunnat tillgodoses vid tidpunkten när det uppkom och om behovet kan tillgodoses på annat sätt. Prisnivån hos ett möbelvaruhus i Stockholm har använts som riktmärke vid fastställande av procent-satserna nedan. Utbudet av andrahandsaffärer kan rekommenderas som ett alternativ.

Grundutrustning

Bistånd till grundutrustning ska bedömas mer restriktivt och beviljas endast om det finns särskilda skäl eller om behovet är akut och inte kan tillgodoses på annat sätt. För att kunna bedöma behovet ska hembesök göras. Följande ska övervägas:

- Är behovet akut och nödvändigt för att sökanden med kort varsel ska kunna flytta in i en anvisad bostad?
- Kommer sökanden att inom rimlig tid själv kunna skaffa sig eller komplettera en hemutrustning?
- Vilka möjligheter har sökanden haft att spara till eller planera för boende och hemutrustning?

- Om behovet av bistånd är föranlett av en orsak som kan täckas av hemförsäkring ska detta alltid prövas i första hand.
- När det gäller barnfamiljer ska det beaktas om särskilt behov finns hos barnen
- Vilken hjälp kan den sökande få av nätverket?

Unga människor som flyttar hemifrån ska normalt inte kunna få bistånd av samhället till grundutrustning.

Flyktingar eller utländska medborgare som fått uppehållstillstånd på grund av anknytning till flykting, ska hänvisas att ansöka om hemutrustningslån hos CSN.

Barnfamiljer kan beviljas bistånd till TV. Även ensamstående med långvarigt biståndsbehov kan av sociala skäl beviljas bistånd till TV. För barnfamiljer med längre behov av bistånd beviljas bistånd till dammsugare.

Begränsad grundutrustning

Begränsad hemutrustning beviljas vid behov personer som har tillfälligt behov av bistånd men inte kan vänta med inköp tills de har egen inkomst. Biståndet syftar till att den sökande ska kunna ta en lägenhet i besittning och innefattar möbler i kök och sovrum samt husgeråd.

Begränsad hemutrustning består av säng, lampor, köksbord och köksstolar. Beviljas för en vuxen med 10 % av basbeloppet, för två vuxna med 15 % av basbeloppet och med 3 % av basbeloppet per barn.

Husgeråd består av köksredskap, städartiklar, sängutrustning, handdukar etc. Beviljas för en vuxen med 8 % av basbeloppet och för varje ytterligare person i hushållet med 4 % av basbeloppet.

Hel grundutrustning

Avser en mer omfattande grundutrustning som ska användas under lång tid. Beviljas endast till personer som inte inom överskådlig tid kommer att kunna förbättra sina inkomster och själva bekosta en grundutrustning till exempel personer med mycket svåra psykosociala problem eller äldre med låg eller ingen pension.

Hel grundutrustning består av möbler till kök, sovrum och vardagsrum. Dessutom av lampor, husgeråd, sängutrustning, handdukar och mattor samt städartiklar och dammsugare och TV. Beviljas för en vuxen med 25 % av basbeloppet, för två vuxna med 35 % av basbeloppet och för varje ytterligare person i hushållet med 10 % av basbeloppet.

Ekonomiskt bistånd kan beviljas till dator om det finns specifika och sociala skäl. Utgångspunkten är vad en låginkomsttagare har råd med och vilka möjligheter personen har att själv spara och planera för inköp av dator.

Bistånd till bredband/internetuppkoppling beviljas till faktisk skälig kostnad. Utgångspunkten vid bedömning av skälig kostnad ska vara vad en låginkomsttagare normalt har möjlighet att kosta på sig. Övriga biståndssökande kan i särskilda fall beviljas efter individuell prövning.

9.6.4.1 Magasineringskostnad

Bistånd till kostnad för magasinering av bohag kan beviljas den som har löpande försörjningsstöd om den sökande inom 3 månader kommer att få en ny bostad. Beslutet ska tidsbegränsas och omprövas vid behov. Det är den enskilde som ska stå för kontraktet gentemot magasineringsfirman.

Bedömningen ska även grunda sig på bohagets skick och storlek samt om kostnaderna för magasineringen överstiger kostnaden för nyanskaffning av bohag.

9.6.4.2 Reparationskostnader

Avser kostnader för reparation p.g.a. onormalt slitage eller skadegörelse i hyreslägenhet. Bistånd ska prövas mycket restriktivt och endast beviljas om kostnaden utgör ett hinder för den sökande att genomföra en flyttning. Det ska finnas medicinska och/eller sociala skäl till bostadsbytet.

9.6.5 Flyttkostnader

Socialnämnden bör ge ekonomiskt bistånd till flyttkostnader, om flyttningen är nödvändig för att den enskilde ska uppnå en skälig levnadsnivå.

Ekonomiskt bistånd till flyttkostnader bör i regel bl.a. omfatta

- hyra av bil, inklusive försäkring och
- bensin

Om den enskilde på grund av sjukdom, ålder eller andra skäl inte klarar av att flytta på egen hand ska den enskilde i första hand söka hjälp hos släkt och vänner. Om det inte finns någon som kan hjälpa den enskilde kan bistånd utgå till flyttkostnader av en flyttfirma.

Vid flytt till annan ort av arbetsmarknadsskäl ska även utredas om behovet kan tillgodoses genom bidrag från Arbetsförmedlingen.

I samband med att bistånd till flyttkostnad beviljas ska den sökande styrka att den gamla bostaden har sagts upp.

9.6.6 Spädbarnsutrustning

Den som har försörjningsstöd eller inkomster i nivå med normen kan beviljas bistånd till del av eller full grundutrustning för spädbarn. Biståndet prövas utifrån det faktiska behovet och sökandens egna möjligheter att tillgodose behovet, exempelvis genom arv från större syskon eller lån av utrustning från anhöriga.

Bistånd till hel spädbarnsutrustning beviljas med maximalt 11 % av basbeloppet och innefattar en grunduppsättning kläder, säng med sängutrustning och begagnad barnvagn. Kostnaden för barnvagn beräknas utgöra ungefär halva beloppet och kostnad för säng med utrustning ca en fjärdedel.

Observera att bistånd till inköp av enstaka babyartiklar, typ barnmatsstol, inte skall utgå, då sådant skall inrymmas i försörjningsstödet. Bistånd till begagnad sittvagn kan beviljas om behovet inte kan tillgodoses genom försäljning av befintlig liggvagn.

9.7 Avgifter för kommunal service, ansöknings- och förmedlingsavgifter

Socialnämnden bör ge ekonomiskt bistånd till kostnader för t.ex.

- barnomsorg i väntan på nedsättning av avgiften,
- omsorg om personer med funktionsnedsättning i väntan på nedsättning av avgiften,
- äldreomsorg i väntan på nedsättning av avgiften,
- rättshjälpsavgift,
- identitetshandling för den som saknar sådan och
- bostadsförmedling för den som saknar eller behöver byta bostad.

9.7.1 Avgifter för förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg

Bistånd till avgift för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg (årskurs 1–3) och öppen fritidsverksamhet (årskurs 4–6) beviljas sökande som uppbär försörjningsstöd eller har inkomster i nivå med försörjningsstödet i avvaktan på nedsättning av avgiften. Den sökande ska ansöka om reducerad avgift.

9.7.2 Hemtjänstavgift

Ekonomiskt bistånd beviljas inte till kostnaden för hemtjänstavgift. Den enskilde ska alltid ha ett skäligt belopp kvar till sina utgifter efter det att hyra och hemtjänstavgift betalats, s.k. förbehållsbelopp.

Om en person som betalar hemtjänstavgift ansöker om bistånd till glasögon eller tandvård ska de i första hand uppmanas att ansöka om nedsättning av hemtjänstavgiften. Görs beräkning för bedömning av bistånd till annan utgift som ingår i begreppet skälig levnadsnivå utgör hemtjänstavgiften en godkänd kostnad i den ekonomiska beräkningen.

9.7.3 Advokatkostnader

I första hand ska den sökande utnyttja det rättskydd som ingår i hemförsäkringen. Detta rättskydd gäller t.ex. för tvister angående vårdnad och underhåll men inte för tvister som rör äktenskapsskillnad, upplösning av samboförhållanden eller bodelning.

I vissa fall kan rättshjälp från staten beviljas om det finns behov av mer omfattande insatser av juridiskt ombud. Hjälpen prövas utifrån den enskildes ekonomi och är begränsad.

Ekonomiskt bistånd kan beviljas till självriskan vid rättskydd och till den kostnad som tillkommer sökanden vid statlig rättshjälp om målet gäller familjerättsliga ärenden.

9.7.4 Kostnader för identitetshandlingar och stämpelavgifter

Huvudregeln är att bistånd till stämpelavgifter inte beviljas. Undantag kan göras i enskilda fall för kostnad till tingsrätten om det är viktigt att en äktenskapsskillnad eller bodelning genomförs.

Om den enskilde inte har någon identitetshandling kan kostnad för en ny identitetshandling beviljas.

Kostnader för identitetskort kan beviljas om polisanmälan av stulet identitetskort är gjord. Vid upprepade ansökningar bedöms behovet mer restriktivt.

Kostnader i samband med ansökan om svenskt medborgarskap beviljas inte. Kostnader för pass beviljas som huvudregel inte.

9.8 Rekreation

Socialnämnden bör ge ekonomiskt bistånd till skäligena kostnader för rekreation, om det finns särskilda skäl. Om det finns barn i hushållet ska nämnden göra en särskild bedömning av barnets behov.

Ekonomiskt bistånd till rekreation bör räcka t.ex. till en tåg- eller bussresa och logi. När det gäller barn bör biståndet räcka till kostnaden för t.ex. en koloni- eller lägervistelse. Vid koloni- eller lägervistelse för barn ska försörjningsstödet reduceras med matpeng för motsvarande antal dagar.

Rekreativresa kan beviljas för sökande med särskilda behov som har haft försörjningsstöd minst 1 år och som inte beräknas få egna inkomster inom överskådlig tid. Behovet ska prövas utifrån barnets behov av miljöombyte och extra stödinsats. Bedömning ska även göras huruvida behovet av rekreation kan tillgodoses genom lek och fritidsposten i riksnormen. Nivån på det beviljade biståndet ska prövas utifrån vad barnfamiljer med låga inkomster i allmänhet har råd med.

Barnfamiljer som har rätt till försörjningsstöd kan beviljas ekonomiskt bistånd till en sommaraktivitet. Aktiviteten ska motsvara vad en låginkomsttagare i kommunen anser sig ha råd med. Aktiviteten ska styrkas med underlag och kvitton. Som riktvärde kan en månads fritidspost för vuxen användas per barn.

Barnfamiljer som har rätt till försörjningsstöd kan beviljas ekonomiskt bistånd till julpeng. Som riktvärde kan 1 månads fritidspost för vuxen användas per barn.

9.9 Begravning

Begravningskostnader täcks i första hand av tillgångarna i dödsboet. Om dödsboet saknar tillgångar helt eller delvis, bör socialnämnden ge ekonomiskt bistånd som möjliggör en värdig begravning. Hänsyn bör tas till allmänt vedertagna begravningstraditioner och i förekommande fall olika religiösa och etniska gruppers speciella önskemål om hur en begravning ska ordnas. Då begravningen ska ske utomlands, bör nämnden ge ekonomiskt bistånd som motsvarar kostnaden för begravning i Sverige.

Ekonomiskt bistånd till begravningskostnader ska i regel inte vara högre än ett halvt basbelopp.

I en förälders försörjningsskyldighet ligger även ett ansvar att efter förmåga stå för kostnaderna för ett barns begravning.

En dödsboanmälan eller bouppteckning ska finnas som underlag för beslut om begravningskostnad. Dödsboanmälan görs av administrativ assistent på socialkontorets avdelning för kvalitet- och verksamhetsstöd.

Den sökandes anhöriga bör komma in med ett kostnadsförslag. Ärendet öppnas på den avlidne. För begravning beviljas maximalt 50 % av gällande prisbasbelopp för skäliga faktiska kostnader som ska styrkas. Kostnadsposter som godkänns är:

- Grundtjänster från begravningsbyrå (riktvärde ca 25 % av basbeloppet), dvs. begravningsbyråns arvode, kista med enkel dekoration, bisättning (i bisättningen ingår normalt svepning och kistläggning, utkörning av kista till bårhus, bärare vid bisättning och transport av kistan till kyrkogårdsförvaltningens kapell) urna samt representant vid begravningen.
- Gravsten/ inskription på befintlig gravsten (riktvärde ca 15 % av basbeloppet)
- Viss blomdekoration och enklare förtäring (cirka 5 %)
- Dödsannons 70 mm (cirka 5 %)
- Officiant vid borgerlig begravning (i nivå med vad en låginkomsttagare normalt har råd med)

Bistånd beviljas inte för kostnader som tillgodoses inom ramen för begravningsavgiften, dvs. förvaring av kista hos kyrkogårdsförvaltningen, lokal med eller utan religiösa symboler för begravningsceremoni, kremering, gravöppning, gravplats för kista eller urna under 25 år, gravsättning, alternativt spridning eller nedgrävning av aska i minneslund, samt transport av kista från begravningsceremonin. Kostnad för balsamering godtas inte.

9.9.1 Resa till begravning

Bistånd kan beviljas för resa inom Sverige om den avlidne är nära anhörig eller annan närstående. Med nära anhörig menas make/maka eller motsvarande, förälder, barn, syskon, mor- och farförälder och barnbarn. Med annan närstående menas person som, utan att vara nära anhörig, stått den sökande mycket nära. Kostnaden ska vara i nivå med vad en låginkomsttagare har råd till.

9.10 Skulder

Socialnämnden kan ge ekonomiskt bistånd till betalning av skulder om det är enda möjligheten för den enskilde att uppnå en skälig levnadsnivå. Nämnden kan ge bistånd till skulder efter en individuell prövning och när det enligt nämndens bedömning skulle få allvarliga sociala konsekvenser för den enskilde om skulden inte betalas. Det kan t.ex. gälla skulder för boendekostnader eller hushållsel.

Socialnämnden kan ge ekonomiskt bistånd även till en skuld som uppstått under sådan tid då den enskilde inte har haft bistånd till kostnaden, men hade fått bistånd om han eller hon hade ansökt om detta.

Skulder, förutom hyres- och elskulder, tas inte hänsyn till vid ekonomiskt bistånd. Det är den sökande som gör en avbetalningsplan. Socialsekreteraren ska vägleda med budget- och skuldrådgivning för att den sökande ska bli självförsörjande. Om den sökande har en komplicerad situation finns i kommunen en budget- och skuldrådgivning som även hanterar skuldsanering.

9.10.1 Bistånd till hyresskuld

När det gäller sökande som haft inkomster under norm och inte haft möjligheter att betala hyran, men som vid en ansökan varit berättigad till hela eller del av hyra, ska bifall till hel hyresskuld eller del av hyresskuld ges.

När det gäller sökande som haft inkomst upp till eller över biståndsnorm eller fått komplettering inklusive hyreskostnaden och alltså haft en skälig levnadsnivå men trots detta underlåtit att betala hyra kan bistånd ges i annan form än betalning av hyresskuld. I första hand bör avbetalningsplan med hyresvärden kunna upprättas. Ett instrument i arbetet kan här vara hushållsekonomisk rådgivning. Möjligheten att genom banklån betala sin hyresskuld skall också uppmärksammas, liksom privatlån eller lån exempelvis från arbetsgivare.

I vissa fall kan den sökande med sin inkomst betala in hela skulden eller del därav till dess skulden är betald och mot uppvisande av inbetalningskvitto kan utbetalas matpengar. Vid upprepade hyresskulder bör en restriktivare bedömning tillämpas.

I vissa fall där särskilda sociala skäl föreligger för att bo kvar i bostaden, t ex för att barn inte ska behöva byta dagis eller skola, och/eller vid upprepade hyresskulder kan efter individuell prövning avbetalning av hyresskuld godkännas som utgift i den månatliga beräkningen för att undvika vräkning. Om detta inte är möjligt kan ekonomiskt bistånd beviljas efter individuell prövning och här kan det bli aktuellt med återbetalningspliktigt bistånd som beviljas enligt 4 kap 2 § SoL.

För att undvika upprepning ska hushåll som beviljats bistånd till hyresskuld så långt det är möjligt följas upp. I samband med reglering av en hyresskuld i en barnfamilj ska en arbetsplan för hur uppföljningen ska genomföras upprättas tillsammans med den sökande.

Det ska särskilt uppmärksammas om hyresskuldena kan vara ett uttryck för omsorgssvikt från föräldrarnas sida och om det därmed finns anledning till oro för barnens hälsa och utveckling.

9.10.2 Elskulder

Kostnader för hushållsel och uppvärmningskostnad ingår i försörjningsstödet. Vid ansökan om bistånd avseende obetalda elräkningar måste först konstateras om bistånd redan utgått till avgiften via tidigare beviljat försörjningsstöd. Är så fallet skall inte bistånd beviljas till skulden.

Undantag kan göras för bistånd till skuld för hushållsel i de fall där avstängning medför alltför stora sociala konsekvenser för hushållet. Även i detta sammanhang ska barnets situation uppmärksammas särskilt.

10 Behovet kan tillgodoses på annat sätt enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen

10.1 Genom arbete

Om den enskilde är arbetslös, ska socialnämnden i regel kunna kräva att han eller hon står till arbetsmarknadens förfogande på heltid och är villig att ta erbjudet lämpligt arbete. I detta krav ska också ingå att den enskilde deltar i arbetsmarknadspolitiska åtgärder, t.ex. arbetsmarknadsutbildning, praktik eller arbetsrehabiliterande åtgärder. Även grundutbildning i svenska och s.k. arbetsökarverksamheter bör räknas hit.

10.2 Genom egna tillgångar

10.2.1 Faktiska tillgångar

När socialnämnden gör en bedömning av om den enskilde kan tillgodose sitt behov genom egna tillgångar, ska nämnden endast beakta sådana tillgångar som den enskilde faktiskt kan förfoga över eller få tillgång till.

Alla realiserbara tillgångar ska användas för den enskildes försörjning innan han eller hon har rätt till bistånd. Med realiserbara tillgångar menas bankmedel, aktier eller andra värdepapper, bil, båt, fastighet, dyrbara konst- eller samlarföremål, etc. Eventuella tillgångar kan framgå av inkomstdeklaration eller hemförsäkringsbrev.

Eventuella olika tillgångar och värdet av dessa framgår inte längre av specifikationen till inkomstdeklarationen. Det framgår dock om det finns inkomster av kapital vilket indikerar att det finns bankmedel, aktier eller fonder. Eventuella ränteutgifter kan indikera innehav av bostadsrätt. Fastighetsinnehav framgår om den sökande var ägare till fastigheten den 1 januari inkomståret. Specifikationen till inkomstdeklarationen ska uppvisas vid nybesök och därefter årligen. Saknas denna finns uppgifterna hos skatteverket. För att kontrollera om det finns eller har funnits kontanta tillgångar, aktier eller dylikt ska den sökande visa aktuella kontoutdrag från bank eller utdrag från värdepapperscentralen.

10.2.1.1 Pensionssparande

Pensionssparande räknas i princip som en tillgång. Möjligheten att ta ut pensionssparande ska alltid prövas. Om detta är omöjligt, vilket det i många fall är, ska den enskilde ges bistånd.

Om barn har inkomster i form av exempelvis barnpension eller inkomst av kapital, som ränta och avkastning, ska de räknas som inkomst för familjen.

10.2.1.2 Bosparande

Alla former av bosparande räknas som realiserbar tillgång. Undantag från denna princip kan göras när biståndsbehovet bedöms som kortvarigt, högst 3 månader, Undantag kan även göras om den sökande saknar egen bostad eller

behöver ha ett visst bosparande för att kunna bo kvar i sin lägenhet. I dessa fall godtas inestående kapital i SKB:s bosparande eller liknande upp till den nivå som krävs för bibehållen kötid.

10.2.1.3 Bil

Bil ska i första hand avyttras om inte särskilda skäl föreligger. Om innehav av bil godtagits ska bistånd till kostnader för bilen inte beviljas. Mil-ersättning som utbetalas på lön räknas inte som inkomst då den ska täcka de faktiska driftskostnaderna för bilen.

10.2.2 Tillgångar som inte bör påverka rätten till ekonomiskt bistånd

Tillgångar som inte ska påverka rätten till ekonomiskt bistånd är t.ex.

- pensionsförsäkringar som inte kan återköpas,
- bankmedel som inte går att ta ut på grund av villkor i ett gåvobrev eller testamente eller
- fast egendom som inte kan överlåtas på grund av en bestämmelse i ett gåvobrev eller testamente.

10.2.3 Lätt realiserbara tillgångar

När socialnämnden gör en bedömning av om den enskilde har rätt till ekonomiskt bistånd, ska nämnden beakta kontanter, bankkonton och andra tillgångar som denne förfogar över och som lätt kan realiseras, t.ex. aktier och obligationer. Detta ska inte gälla hushållsmedlemmars eventuella bosparande upp till den nivå som behövs för att behålla platsen i bosparkön.

Socialnämnden ska bedöma från fall till fall om även andra lätt realiserbara tillgångar, t.ex. bilar, ska påverka rätten till ekonomiskt bistånd. Innehav av bil bör inte vara ett hinder, om den enskilde måste ha bil

- i sitt arbete,
- för att kunna ta sig till och från sin dagliga sysselsättning, t.ex. därför att allmänna kommunikationsmedel inte har rimlig turtäthet eller finns inom rimligt avstånd från bostaden,
- för att skjutsa barnet eller barnen till förskoleverksamhet,
- av medicinska eller sociala skäl, t.ex. för att ett barn ska kunna umgås med sin förälder eller
- för att han eller hon riskerar att bli utsatt för våld eller andra övergrepp av närstående.

Socialnämnden ska i vissa fall kunna aktualisera byte till en billigare bil, om bilens värde är högre än ett halvt basbelopp. Om den enskilde på grund av funktionsnedsättning har en specialanpassad bil, ska denna, oavsett värde, inte räknas som en tillgång.

10.2.3.3 Bankmedel, aktier, obligationer

Huvudprincipen är att ekonomiskt bistånd inte ska beviljas sökande som har tillgångar i form av kontanta medel eller värdepapper.

Undantag ska göras för kompletterande försörjningsstöd till personer med varaktigt nedsatt arbetsförmåga med sjukersättning, s.k. förtidspensionärer, om de är berättigade för lång tid framåt t.ex. på grund av hög hyra och inte bedöms kunna flytta. Dessa kan inte förbättra sin ekonomi och på sikt bygga upp en egen reserv för oförutsedda utgifter på samma sätt som personer utan bestående funktionshinder. Vid ansökan om försörjningsstöd får personer med varaktigt nedsatt arbetsförmåga med sjukersättning, s.k. förtidspensionärer, ha en kapitaltillgång som uppgår till högst halva basbeloppet för ensamstående och hela basbeloppet för makar eller sammanboende. Om ansökan gäller bistånd till livsföringen i övrigt ska eget sparkapital alltid tas i anspråk innan bistånd beviljas.

10.2.4 Bostad som har ett ekonomiskt värde

En villa eller en bostadsrätt bör endast betraktas som realiserbar tillgång, om en försäljning bedöms kunna ge ett intäktsöverskott som motiverar åtgärden och det finns möjlighet att ordna annat boende. Även om ett överskott talar för en försäljning kan en sådan vara olämplig av andra skäl. Om försäljningen blir aktuell, bör den enskilde få skälig tid på sig att sälja villan eller bostadsrätten. Skäligt rådrum är 4 månader med möjlighet till förlängning. Även del i fritidshus ska räknas som realiserbar tillgång såvida det inte finns ett skrivet förbehåll som förhindrar försäljning.

10.2.5 Genom socialförsäkringsförmåner och andra ersättningar

Om den enskilde genom socialförsäkringsförmåner och andra ersättningar helt eller delvis kan tillgodose sitt behov, ska socialnämnden hänvisa honom eller henne till att ansöka om dessa. Sådana förmåner och ersättningar kan vara t.ex. bostadsbidrag, underhållsstöd, sjukpenning, föräldrapenning, äldreförsörjningsstöd, aktivitetsstöd och sjuk- eller aktivitetsersättning. Ovanstående bör dock inte tillämpas undantagslöst. Exempelvis bör

- den enskilde inte vara tvungen att utnyttja ersättningsdagar med föräldrapenning före barnets födelse,
- båda föräldrarna, inte bara den som är arbetslös eller den som har lägre lön, kunna använda sig av sin möjlighet (halva tiden vardera med föräldrapenning) att vara hemma med barnet eller
- den som fyllt 61 år inte vara tvungen att utnyttja möjligheten att göra förtida uttag på sin ålderspension före 65 års ålder.

10.2.6 Genom andra personers inkomster och tillgångar

10.2.6.1 Makar, registrerade partner och sambor

Makars inkomster ska räknas som gemensamma vid prövningen av rätten till ekonomiskt bistånd. Detsamma ska gälla för registrerade partners inkomster. Detta gäller för dem som lever i sådana samboförhållanden som avses i sambo-

lagen (2003:376). För sambor ska socialnämnden räkna med båda parter sammanlagda inkomster och tillgångar från sammanflyttningsdagen.

Nämnden bör kunna göra undantag från principen om gemensamma tillgångar om den ena parten är eller har varit utsatt för våld eller andra övergrepp av den andra parten.

Om den ena parten studerar och studierna är en förutsättning för den framtida försörjningen, bör socialnämnden inte ställa som villkor för ekonomiskt bistånd att han eller hon avbryter studierna för att stå till arbetsmarknadens förfogande. Om den studerande däremot har faktiska möjligheter att utan studierna få arbete som medför stadigvarande försörjning, kan det vara rimligt att han eller hon söker arbete för att kunna bidra till familjens försörjning. Den studerande bör dock få fullfölja påbörjad termin eller kurs. Den part som studerar ska ha studiemedel från CSN.

10.2.6.2 Bistånd till barn och skolungdomar

Om föräldrarna till ett barn eller till en skolungdom, som har fyllt 18 men inte 21 år, inte fullgör sin underhållsskyldighet och om socialnämnden inte kan förmå dem till det, bör nämnden överväga att ge ekonomiskt bistånd direkt till barnet eller skolungdomen utifrån ålder och mognad.

Om ett barn eller en skolungdom, som har fyllt 18 men inte 21 år, på egen hand ansöker om ekonomiskt bistånd bör nämnden vid behovsbedömningen överväga att bortse från föräldrarnas underhållsskyldighet i de fall

- barnet eller skolungdomen är utsatt för våld eller andra övergrepp av närstående eller
- barnet eller skolungdomen har bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående vuxna.

Att utan medgivande från vårdnadshavaren bistå barnet ekonomiskt bör dock vara en åtgärd som endast bör användas i undantagsfall.

10.2.6.3 Barns och skolungdomars tillgångar och inkomster av kapital

Socialnämnden ska kunna räkna av ett barns eller en skolungdoms tillgångar eller inkomster av kapital mot barnets del i familjens kostnader inklusive boendekostnaden. Barn ska dock kunna ha sparade medel upp till 15 procent av basbeloppet utan att det vid ansökningstillfället påverkar föräldrarnas rätt till ekonomiskt bistånd för barnet.

Om ett barn har tillgångar som föräldrarna inte kan förfoga över, ska det inte påverka föräldrarnas rätt till ekonomiskt bistånd för barnet. Detta gäller t.ex. bankmedel som står under överförmyndarens kontroll, om överförmyndaren inte ger sitt samtycke till uttag.

Syftet med att barn och ungdomar kan ha sparade pengar är att detta ska kunna användas för större kostnader för barnets räkning som exempelvis cykel, idrottsutrustning eller lägerverksamhet.

Barns tillgångar i form av kapital, fastighet eller dylikt ska inte räknas om de står under överförmyndarens kontroll, om inte överförmyndaren ger sitt samtycke till uttag. Uttag ska i så fall göras för barnets försörjning enligt norm. Hyresdel ska inte räknas.

10.2.7 Genom studiestödsformer

Vuxna studerande ska i regel ha sin försörjning genom studiestödsformerna. En vuxen studerande ska dock kunna ges ekonomiskt bistånd t.ex.

- om han eller hon aktivt har sökt sommarjobb men inte fått något,
- om han eller hon har fått ett sommarjobb men får vänta på första löneutbetalningen,
- i akuta nödsituationer även under pågående termin eller
- om han eller hon deltar i grundläggande svenskundervisning för invandrare och behovet inte kan tillgodoses genom deltidsarbete. I regel bör inte krav ställas på heltidsarbete samtidigt med studierna.

Socialnämnden bör inte ställa krav på att studiestödet ska räcka under en längre tidsperiod än den som angivits av den utbetalande myndigheten.

Socialnämnden bör inte kräva att den som står till arbetsmarknadens förfogande ska börja studera eller återuppta sina studier och ta lån för att själv klara sin försörjning eller livsföring i övrigt.

11 Hushållets inkomster enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen

11.1 Faktiska inkomster

Socialnämnden ska vid bedömningen av behovet av ekonomiskt bistånd räkna med hushållets samtliga faktiska inkomster.

11.1.1 Inkomstberäkning

Behov av försörjningsstöd beräknas i normalfallet så att normen läggs ihop med godkända tilläggsbelopp för hyra, hushållsel, hemförsäkring, arbetsresor och avgift för A-kassa eller fackföreningsavgift. På så sätt erhålls hushållets totala norm. Från denna avräknas hushållets alla nettoinkomster månaden innan ansökningsmånaden. Mellanskillnaden utgör hushållets behov av försörjningsstöd.

Vid nybesök kan det vara nödvändigt att göra en grundligare utredning. Det kan t.ex. vara lämpligt att värdera inkomsterna olika beroende på hur hushållets ekonomi sett ut en tid bakåt och vid vilka tidpunkter olika inkomster erhållits.

Vid gemensam vårdnad när barnet bor växelvis hos båda föräldrarna ska normalt inkomster och utgifter som rör barnet delas lika mellan föräldrarna och halvt barnbidrag och halv månadsnorm för barnet räknas in i den biståndsökande förälderns normberäkning.

Avdrag för förskott på lön eller förmåner, exempelvis lunchkuponger, ska inte täckas med försörjningsstöd. Undantag kan göras i de fall utredningen visar att förskottet tagits på grund av omständigheter som normalt skulle ha beaktats vid prövning av rätten till ekonomiskt bistånd. Restriktiviteten inskränker inte socialtjänstens skyldighet att ge tillfälligt bistånd till livsuppehållet om annars en akut nödsituation skulle uppstå.

Inkomster som den enskilde inte kan förfoga över ska inte tas med. Sådana inkomster är t.ex.

- överskjutande skatt som tagits i anspråk av kronofogdemyndigheten,
- pension som skulle ha betalats ut om förtida uttag inte hade gjorts eller
- barns inkomster från tillgångar som står under överförmyndarens kontroll när överförmyndaren inte ger sitt samtycke till uttag.

Vissa faktiska inkomster bör socialnämnden dock i regel inte räkna med. Sådana inkomster är t.ex.

- ersättning för merkostnader till följd av funktionsnedsättning,
- ersättning för omkostnader i samband med ett åtagande, t.ex. familjehemsersättningens omkostnadsdel,
- försäkringsersättningar eller skadestånd som den enskilde får för att kompensera ekonomiska förluster och som inte utgör ersättning för inkomstförlust,

- stipendier och fondmedel som är avsedda för ett visst ändamål, t.ex. en resa eller
- extra tillägg till studiestöd.

11.1.1.1 Inkomster som i sin helhet reducerar försörjningsstödet

- Lön eller sjuklön från arbete
- Arbetslöshetsersättning
- Aktivitetsstöd
- Studiehjälp: studiebidrag, studiemedel
- Sjukpenning, föräldrapenning, rehabiliteringsersättning
- Sjukersättning och aktivitetsersättning
- Pension, livränta
- Äldreförsörjningsstöd
- Hemvårdsbidrag eller hemsjukvårdsbidrag - räknas som inkomst för den person som mottar bidraget för utfört arbete
- Extra försäkringsförmåner t.ex. AGS (avtalsgruppsjukförsäkring), AMF (arbetsmarknadsförsäkring) eller STP/ITP (särskild tilläggpension/övriga avtalspensioner).
- Barnbidrag inklusive flerbarnstillägg
- Underhållsbidrag, underhållsstöd, efterlevandestöd
- Bostadsbidrag, BTP (bostadstillägg för pensionär)
- Familjebidrag till rekryter
- Vårdbidrag, skattepliktig del (eventuell resterande del utgör merkostnader för barnets funktionsnedsättning)
- Skatteåterbäring
- Räntor och utdelningar
- Permissionskonto från kriminalvården (aktuellt vid frigivning)
- Avgångsvederlag
- Försäkringsersättning eller skadestånd som inte avser ersättning för sak eller behandling
- Efterlevandeskydd som avser barn och vuxna
- Hyresdel från inneboende
- Jämnställdhetsbonus
- Etableringsersättning inkl. bostadsersättning
- Habiliteringsersättning (flit-peng)
- Arv

Även andra former av inkomster som ska inräknas vid prövning av ekonomiskt bistånd kan förekomma.

11.1.1.2 Inkomster som delvis reducerar försörjningsstödet

Familjehemsersättning: Hela arvodesdelen räknas. För familjehem som blivit särskilt förordnad vårdnadshavare enligt avtal gäller samma beräkningssätt som för familjehem.

Stipendier som är villkorade eller riktade till särskilda ändamål. Bedömning av hur ett stipendium ska reducera försörjningsstödet får göras från fall till fall.

11.1.1.3 Barns och skolungdomars inkomster av arbete

Om socialnämnden räknar av barns och skolungdomars inkomster av arbete över ett prisbasbelopp per kalenderår, bör avräkningen ske mot barnets eller skolungdomens del i familjens kostnader, barnets riksnorm, inklusive boendekostnaden.

Till skolungdomar räknas ungdomar under 21 år som studerar i grundskolan, gymnasieskolan eller annan jämförlig grundutbildning.

12 Olika grupperns rätt till försörjningsstöd

12.1 Sammanfattning om socialtjänstens möjligheter att ställa krav för förändring

Vid prövning av rätten till ekonomiskt bistånd ingår prövning av om behoven kan tillgodoses på annat sätt. Av förarbetena till lagen framgår att den enskilde är skyldig att efter förmåga bidra till sin försörjning. Detta innebär bland annat att socialtjänsten kan kräva att arbetslösa som söker ekonomiskt bistånd aktivt söker arbete och deltar i insatser som bedöms främja möjligheterna att få arbete.

Socialtjänsten kan även som en del i utredningen kräva att den enskilde deltar i praktik eller arbetsträning.

Kraven på en arbetslös biståndssökande person kan ingå som ett led i prövningen antingen jämlikt 4 kap 1 § SoL eller jämlikt 4 kap 4 och 5 §§ SoL. Det är viktigt att det i utredning och beslut klargörs vilka lagrum som tillämpas.

12.1.1 4 kap 1 § SoL

Socialtjänsten kan som huvudregel kräva att en arbetslös person står till arbetsmarknadens förfogande på heltid och att denne tar anvisat arbete. Den biståndssökande måste söka och ta varje lämpligt arbete. Ett arbete är lämpligt om:

- skälig hänsyn tagits till den sökandes förutsättningar för arbetet och andra personliga förhållanden.
- anställningsförmånerna är enligt kollektivavtal eller om sådant inte finns, i vart fall är skälig i förhållande till de förmåner arbetstagare med likvärdiga uppgifter får vid jämförbara företag och föreskrifter om förebyggande av ohälsa och olycksfall följs.
- arbetet inte hänför sig till arbetsplats där det råder arbetskonflikt till följd av stridsåtgärder.

På den som arbetar deltid kan krav ställas på heltidsarbete, om det är möjligt att få. I kravet på den enskilde ingår också att denne deltar i insatser, exempelvis arbetsmarknadsutbildning, praktik eller arbetsrehabiliterande åtgärder för att höja sin kompetens och förbättra sina möjligheter att få ett arbete. Även grundutbildning i svenska och arbetsökarverksamheter räknas hit.

Socialtjänsten kan kräva motprestation i form av oavlönad heltidssysselsättning som är att betrakta som arbete, arbetsmarknadspolitisk åtgärd, praktik eller kompetenshöjande åtgärd. Socialtjänsten kan ställa krav på deltagande i praktiskt arbete när det ingår som en tidsbegränsad del i en utredning och är motiverat utifrån den enskildes situation. Krav på deltagande i en viss aktivitet ska alltid föregås av en individuell bedömning av den biståndssökandes behov och förmåga.

De allmänna reglerna om möjligheten att ställa krav på biståndssökande kan inte i samma utsträckning användas för människor som har allvarliga missbruksproblem eller svår psykisk ohälsa.

När det gäller personer som helt eller i stor utsträckning vägrar medverka i socialtjänstens arbete för att utarbeta en arbetsplan så kan detta utgöra grund för att reducera biståndet.

Den enskilde ska ges en noggrann information om kravens innebörd och vad som blir konsekvensen om kraven inte följs i arbetsplanen.

För all arbetsträning och praktik som sker med stöd av 4 kap 1 och 4 § § SoL ska samverkan ske med arbetsförmedlingen, så att denna kompetens tas tillvara i bedömning om vad som är lämplig utformning.

12.1.2 4 kap 4 § SoL

I 4 kap 4 § socialtjänstlagen finns utvidgade möjligheter att ställa vissa krav på kompetenshöjande åtgärder. Bestämmelsen gäller endast de som är mer långvarigt arbetslösa och som inte kan få lämplig arbetsmarknadsåtgärd och som inte heller bedöms kunna få någon lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd inom rimlig tid. Långvarig arbetslöshet kan leda till sådana problem att det utifrån individuella omständigheter bedöms innebära särskilda skäl för insatser.

Syftet med praktik eller andra kompetenshöjande åtgärder ska vara att förhindra passivisering i ett långvarigt biståndsberoende. Deltagandet ska vara ett led i en medveten strategi att närma sig arbetsmarknaden och krav på en viss aktivitet ska föregås av en individuell bedömning av den enskildes behov och förmåga. Insatsen ska vara tidsbegränsad och ska dokumenteras i en arbetsplan.

12.2 Handläggning av bistånd till arbetslösa

Om den arbetslöse har blivit arbetslös på grund av att denne har sagt upp sig själv är huvudprincipen att försörjningsstöd inte ska kompensera för den avstängning från arbetslöshetsersättning som det medför att säga upp sig på egen begäran. Om den arbetslöse i övrigt uppfyller förutsättningarna är denne berättigad till försörjningsstöd först från den dag rätten till arbetslöshetsersättning inträder. Om den sökande åberopar att denne har haft synnerliga skäl för att säga upp sig ska denne alltid uppmanas att i första hand försöka få avstängningen från arbetslöshetsersättning hävd. En bedömning ska alltid göras i det enskilda fallet.

För personer som har sagt upp sig på egen begäran men inte har rätt till arbetslöshetsersättning gäller motsvarande princip, dvs. om den arbetslöse i övrigt uppfyller förutsättningarna är denne berättigad till försörjningsstöd först från den dag rätten till arbetslöshetsersättning skulle ha inträtt om denne hade omfattats av sådan ersättning.

12.2.1 Att stå till arbetsmarknadens förfogande

Den som är arbetslös och bedöms som arbetsför ska stå till arbetsmarknadens förfogande och söka arbete aktivt. I första hand är det arbetsförmedlingens

ansvar att se till att en enskilde får ett arbete. Detta innebär att vara anmäld på arbetsförmedlingen och söka arbete inom pendlingsavstånd i hela Mälardalen.

Krav ska ställas på att den arbetslöse som saknar försörjning ska söka vilket arbete som helst som han eller hon anses kunna klara av. Det kan även gälla tillfälliga och mindre kvalificerade arbeten som den sökande omgående ska kunna ta.

Med utgångspunkt i barnets bästa och utifrån kunskapen om att barn med yrkesarbetande föräldrar har bättre förutsättningar i sina liv än barn i bidragstagande familjer, kan det vara motiverat att även barnfamiljer flyttar för att föräldrarna ska kunna långsiktigt försörja sig genom arbete. Arbetets varaktighet och omfattning måste då övervägas, liksom konsekvenserna av en flytt för eventuella övriga familjemedlemmar.

Den som är arbetslös och söker försörjningsstöd ska erbjudas stöd i sitt arbetsökande genom strukturerade insatser från socialtjänsten för att öka anställningsbarheten. Samarbetet mellan socialtjänsten och arbetsförmedlingen är viktigt och den handlingsplan som arbetsförmedlingen upprättar är en bra utgångspunkt för det förändringsarbete som ska göras.

Krav ska ställas på att den arbetslöse ska delta i arbetssökarverksamhet i enlighet med upprättad arbetsplan. Arbetsplanen ska regelbundet följas upp och eventuella korrigeringar ska göras i samband med utvärderingen. Om den enskilde inte bedöms uppfylla kraven för rätt till försörjningsstöd kan denne många gånger behöva mer stöd eller andra insatser.

Den som uppmanas att delta i arbetssökarverksamhet, praktikplats, arbetsutbildning eller sysselsättning ska delta i detta. Om den enskilde inte bedöms uppfylla kraven att stå till arbetsmarknadens förfogande, exempelvis genom att inte söka arbete eller genom att vägra delta i exempelvis arbetspraktik eller arbetssökarverksamhet, påverkar detta rätten till försörjningsstöd för hela hushållet. Detsamma gäller vid frånvaro från aktivitet utan dokumenterat giltigt skäl.

Vid frånvaro pga. sjukdom mer än fem dagar ska sjukdomen styrkas med läkarintyg. Efter 6 tillfällen med korttidsfrånvaro eller efter 4 veckors sjukskrivning ska ett rehabiliteringsarbete påbörjas. På motsvarande sätt ska sjukdom styrkas vid frånvaro för vård av sjukt barn. Skriftlig dokumentation ska alltid uppvisas beträffande besök hos läkare eller myndighet som hindrar deltagande i arbetssökarverksamheten.

Ordinarie förskolas eventuella semesterstängning utgör inget hinder för att stå till arbetsmarknadens förfogande, eftersom föräldrarna alltid erbjuds plats på alternativ förskola.

Beträffande ledighet från arbetssökarverksamhet eller praktik i samband med helgdagar är det de av riksdagen beslutade helgdagarna som gäller.

SFI-studier är en av flera möjliga insatser för att öka den enskildes möjligheter till anställning. Samma krav på motprestationer ska ställas som för arbetslösa i

övrigt enligt ovan, och den sökande ska när som helst vara beredd att avbryta kursen för att påbörja erbjudet arbete.

12.2.2 Arbetslösa med otillräcklig föräldrapenning

Barnet ska omgående anmälas till barnomsorgskön och bekräftelse på plats-ansökan ska visas upp. Så snart det är praktiskt möjligt ska den hemmavarande föräldern ställa sig till arbetsmarknadens förfogande. Detta innebär att så snart barnomsorgsplats erbjuds ska den accepteras.

12.2.3 Arbetslösa med otillräcklig A-kassa/Alfakassa

Bidragstagare som har ersättning från A-kassa eller Alfakassa riskerar att förlora denna ersättning om de deltar i kommunal aktivering. Det är olika regler som gäller beroende på vilken kassa det gäller. Den sökande måste ha fått ett godkännande från sin kassa, vilket ska styrkas med ett intyg, för att kunna delta i av kommunen anordnad verksamhet. Konsekvensen av att annars ställa krav på att denna grupp ska delta i aktiviteter är att behovet av försörjningsstöd kan öka.

12.2.4 Arbetslösa med sociala och medicinska problem

Människor har i regel betydande resurser även då det finns problem av något slag. För att socialtjänsten ska ställa andra krav än de som ställs på arbetslösa enligt ovan, ska problematiken vara allvarlig och omfattande. Sådana skäl är allvarligt missbruk, svår psykisk ohälsa eller dokumenterad arbetsförmåga pga. sjukdom. Personer med denna problematik har oftast behov av insatser från andra enheter inom socialtjänsten eller från landstinget.

För att vara berättigad till försörjningsstöd ska den enskilde medverka i planering i syfte att bli arbetsför eller medverka till att få annan ersättning ur det generella socialförsäkringssystemet.

12.3 Jobbstimulans genom 4 kap. 1 b § SoL

12.3.1 Syfte med jobbstimulansen och målgrupp

Syftet med jobbstimulansen är enligt regeringen att det ska löna sig att ta ett arbete eller att utöka sin arbetstid när man får ekonomiskt bistånd. I regel beaktas all inkomst vid prövningen av ekonomiskt bistånd men jobbstimulansen innebär att socialnämnden ska göra undantag från denna princip. Jobbstimulansen riktar sig alltså till enskilda som har arbetsförmåga. Den är utformad som en särskild beräkningsregel som innebär att 25 % av nettoinkomst av anställning under vissa förhållanden inte ska beaktas vid prövningen av ekonomiskt bistånd. (Prop. 2012/13:94 s. 20).

Jobbstimulansen är personlig och gäller inte hushållet som helhet. Om hushållet är berättigat till ekonomiskt bistånd gäller jobbstimulansen för den eller de personer i hushållet som uppfyller kriterierna för jobbstimulansen. (Prop. 2012/13:94 s. 27).

12.3.2 Beräkning av tid för kvalificering för jobbstimulansen

Jobbstimulansen gäller alla som har fått ekonomiskt bistånd i form av försörjningsstöd minst sex månader i följd och som får arbete och arbetsinkomst eller ökar sin arbetsinkomst. Jobbstimulansen gäller alltså även om den enskilde har haft vissa arbetsinkomster under sexmånadersperioden. Det finns inget krav på att den enskilde har fått försörjningsstödet från samma kommun under sexmånadersperioden. (Prop. 2012/13:94 s. 23 och 27).

När en enskild uppger arbetsinkomster behöver socialnämnden kontrollera om den enskilde är berättigad till jobbstimulansen. Det innebär kontroll av om den enskilde fram till den tidpunkten har fått försörjningsstöd sex månader i följd i den egna kommunen och/eller i en tidigare kommun. Den enskilde ska samtycka till att kontroll görs i en annan kommun (12 kap. 2 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL). Om den enskilde inte samtycker till kontrollen får nämnden besluta på de uppgifter som finns. (Justitieombudsmannens, JO, beslut den 2 maj 2013, dnr 4815–2012).

Under kvalificeringsperioden för jobbstimulans ska den enskilde ha fått försörjningsstöd sex månader i följd. Det betyder att den enskilde ska ha fått försörjningsstöd under en sammanhängande tid om sex månader (prop. 2012/13:94 s. 39).

Socialstyrelsen anser att ordalydelsen leder till slutsatsen att ett avslag för en månad avbryter kvalificeringsperioden och en ny kvalificeringsperiod på sex månader ska påbörjas. Om avslaget överklagas och domstolen bedömer att den enskilde hade rätt till bistånd kan socialnämnden behöva justera beräkningarna.

12.3.3 Beräkning av tid med jobbstimulans

Jobbstimulansen i form av den särskilda beräkningsregeln gäller i 24 månader. Tiden ska vara sammanhängande. Även om den enskilde är självförsörjande under någon del av tvåårsperioden löper tiden för jobbstimulansen på under den påbörjade tvåårsperioden. (Prop. 2012/13:94 s. 24).

Om den enskilde flyttar till en ny kommun under pågående period med jobbstimulans omfattas han eller hon fortfarande av den särskilda beräkningsregeln (prop. 2012/13:94 s. 27). Socialnämnden i den nya kommunen behöver då utreda hur mycket som återstår av den tvåårsperiod som jobbstimulansen ska gälla. Som ovan nämnts behöver nämnden den enskildes samtycke till att kontrollera en sådan uppgift med den tidigare kommunen.

12.3.4 Jobbstimulansen kan gälla i flera omgångar

Det finns ingen gräns i socialtjänstlagen för hur många gånger en biståndssökande kan få jobbstimulansen. Om den enskilde efter tvåårsperioden åter får försörjningsstöd sex månader i följd gäller jobbstimulansen och den särskilda beräkningsregeln därefter på nytt. (Prop. 2012/13:94 s. 24).

12.3.5 Beräkning av inkomster

Den särskilda beräkningsregeln innebär att under perioden av jobbstimulans ska 25 % av den enskildes nettoinkomst av arbete inte beaktas vid bedömnin-

gen av rätten till ekonomiskt bistånd. Det gäller både då den enskilde får arbete och då arbetsinkomsten ökar.

Jobbstimulansen ska dras av innan socialnämnden gör normberäkning för hushållet (prop. 2012/13:94 s. 20 och 26). Eftersom jobbstimulansen enbart är en beräkningsregel för inkomster saknar det betydelse vad den enskilde ansöker om. Det saknar även betydelse om den enskildes nettoinkomst innan jobbstimulansen har dragits av är högre än behovet av ekonomiskt bistånd vid ansökningstillfället.

Den särskilda beräkningsregeln gäller för inkomst av anställning. Regeln gäller inte för inkomster som träder i stället för eller grundas på inkomst av anställning, till exempel aktivitetsstöd, aktivitetsersättning, sjukpenning, sjukersättning, föräldrapenning, pension eller livränta. Även till exempel inkomst av kapital eller näringsverksamhet (eget företag) eller skadestånd är undantagna. Den särskilda beräkningsregeln gäller inte heller barns och skolungdomars arbetsinkomster. (Prop. 2012/13:94 s. 26).

12.3.6 Beräkning när den enskilde har oregelbundna inkomster

I regel beräknas försörjningsstödet och betalas ut på månadsbasis. Om det i ett enskilt fall inte fungerar på det sättet, är det viktigt att socialnämndens beräkningar tar hänsyn till detta så att den enskilde får rätt jobbstimulans.

12.3.7 Beräkning om den enskilde sparar av inkomsterna

Jobbstimulansen innebär att det skapas ett utrymme för den enskilde att öka sin konsumtion eller att spara en del av sin inkomst. Om den enskilde väljer att spara inkomsten ska det inte påverka rätten till ekonomiskt bistånd under den tvåårsperiod som den särskilda beräkningsregeln gäller. (Prop. 2012/13:94 s. 27).

Om den enskilde efter tvåårsperioden åter behöver ekonomiskt bistånd ska behovet bedömas på vanligt sätt, dvs. utan hänsyn till den särskilda beräkningsregeln. Det innebär att socialnämnden i varje enskilt fall får bedöma om sparandet ska påverka rätten till bistånd eller inte. (Prop. 2012/13:94 s. 27).

12.3.8 Beräkning när det finns mer än en vuxen i hushållet

Som tidigare nämnts är jobbstimulansen personlig. Den särskilda beräkningsregeln gäller för den eller dem i hushållet som uppfyller kravet på att ha fått försörjningsstöd sex månader i följd. Om det finns mer än en vuxen person i hushållet behöver socialnämnden därför bedöma om personerna var för sig uppfyller villkoret för jobbstimulansen. Det kan till exempel vara olika om personerna nyligen har flyttat ihop och fått ekonomiskt bistånd i form av försörjningsstöd under olika lång tid (prop. 2012/13:94 s. 27). Det kan även vara att de innan sammanflyttningen fått försörjningsstöd i olika kommuner eller att den ene inte tidigare fått försörjningsstöd.

12.4 Sjukskrivna

För att arbetsförmåga vid sjukdom ska godkännas ska en person ha ett relevant läkarintyg som styrker oförmåga att arbeta eller delta i arbetssökaraktiviteter, helt eller delvis. Det är inte diagnosen i sig som bedöms utan arbetsförmågan. Arbetslösa som är sjuka ska om det utifrån medicinsk utredning bedöms lämpligt erbjudas rehabiliterande insatser inom vården.

Insatser ska erbjudas i form av samverkan med sjukvårdpersonal och försäkringskassa. Den som inte kan arbeta på grund av sjukdom ska erbjudas arbetsrehabilitering till lämpligt arbete eller motiveras ansöka om sjukersättning.

Om sjukdomen är av sådan art att sjukskrivande läkare bedömer att personen inte kommer att återfå arbetsförmågan inom överskådlig tid kan ansökan om sjukersättning/aktivitetsersättning göras.

För att vara berättigad till försörjningsstöd ska personen medverka till behandling och rehabilitering i syfte att bli arbetsför. Arbetslösa som är sjukskrivna på deltid ska delta i arbetssökarverksamhet i förhållande till sjukskrivningens omfattning.

12.5 Underårig som bildat familj

Förälder har kvar sitt försörjningsansvar för underårigt barn även om den underårige själv blir förälder. Föräldrarna har däremot inget försörjningsansvar för sitt barnbarn.

Vid giftermål övertar make försörjningsplikten för underårig eller gymnasie-studerande upp till 21 år. Om maken inte kan fullgöra sin försörjningsplikt, primär försörjningsplikt, har den underåriges föräldrar försörjningsplikt, sekundär försörjningsplikt.

12.6 Föräldralediga

Föräldrarna ska ta ut full föräldrapenning till dess barnomsorgsplats erbjuds. Fyra veckor får sparas fram till det år föräldrapenningen senast får tas ut enligt försäkringskassans regler. Sparade dagar kan användas bl.a. till barnets invänjning i förskoleverksamhet eller skola. Vid parallellt deltagande i arbetssökarverksamhet får ersättningsdagarna delas upp mellan föräldrarna.

Den som har försörjningsstöd i avvaktan av plats i förskoleverksamhet är skyldig att ta första anvisning av plats, om avståndet är rimligt, för att ha rätt till fortsatt bistånd. Undantag från denna princip kan göras om barn av psykiska eller medicinska skäl är i behov av särskild typ av förskoleverksamhet eller av senareläggning av inträdet i verksamheten. Behovet ska vara styrkt med läkarintyg.

12.7 Barn bor växelvis hos föräldrarna

Om barnet eller barnen bor ungefär lika mycket hos båda föräldrarna ska halva barnbidraget räknas som inkomst och halva normen som utgift. Även övriga utgifter för barnet förutsätts att delas mellan föräldrarna, exempelvis beviljas

övrigt ekonomiskt bistånd med halva barnomsorgsavgiften, medicinkostnaden etc.

12.8 Personer med missbruksproblem

De allmänna reglerna om möjligheten att ställa krav på biståndssökande kan inte i samma utsträckning användas för människor som har allvarliga missbruksproblem. Vägrar dessa personer helt eller i stor utsträckning att medverka i socialtjänstens arbete för att utarbeta en arbetsplan eller att göra en utredning så kan detta dock utgöra grund för att reducera biståndet.

Socialtjänsten kan inte ställa krav på att en person med allvarligt missbruksproblem ska följa en viss behandlingsplan för att vara biståndsberättigad. Däremot kan det ställas krav på att personer som visserligen har pågående missbruk, men som inte visar att de av medicinska skäl är arbetsoförmögna, deltar i arbetssökarverksamhet som förutsättning för rätt till ekonomiskt bistånd.

Krav på deltagande i praktik eller arbetsträning enligt 4 kap 4 § SoL kan tillämpas på personer med lindrigare missbruksproblem men ska inte ersätta vård och behandling för missbruk. Däremot kan deltagandet vara förebyggande vid begynnande missbruk eller utgöra komplement till andra insatser mot missbruket. De krav som ställs ska vara relevanta och sakligt grundade på behov av kompetensutveckling. Kravet på deltagande i en viss praktik eller arbetsträning ska alltid föregås av ett övervägande av om den enskildes medverkan vid en denna arbetsplats är lämplig.

12.9 Personer med psykisk ohälsa

När det gäller personer med svår psykisk ohälsa och beteendemässiga störningar måste socialtjänsten först utreda de grundläggande problemen innan socialtjänsten tar ställning till hur socialtjänsten på bästa sätt kan stärka den enskildes framtida försörjningsförmåga. I arbetet med personer med svår psykisk ohälsa är det oftast nödvändigt att samverka med andra enheter inom socialkontoret och med landstinget.

Socialtjänsten kan för personer med lindrigare psykiska problem ställa krav på deltagande i praktik eller arbetsträning enligt 4 kap 4 § SoL. Detta ska inte ersätta vård och behandling, men insatserna kan vara ett komplement eller ett led i rehabilitering. De krav som ställs ska vara relevanta och sakligt grundade på behov av kompetensutveckling.

12.10 Studerande

12.10.1 Vuxenstuderande upp till gymnasiekompetens

Utgångspunkten är att vuxenstuderande inte står till arbetsmarknadens förfogande och därför inte är berättigade till försörjningsstöd. Vuxenutbildning ska finansieras genom det statliga studiemedelssystemet eller med aktivitetsstöd via arbetsförmedlingen. Försörjningsstöd ska som huvudregel inte beviljas som studiefinansiering för reguljär utbildning eftersom detta kan medföra en

inlåsningseffekt. Detta genom att utbildningen blir ett mål i sig och den enskilde förlorar fokus på det primära målet självförsörjning genom arbete. Det snabbaste sättet till egen försörjning innebär ibland att individen får välja bort en önskad insats till förmån för ett enkelt arbete.

Försörjningsstöd ska inte beviljas vid annat än korta tidsbegränsade kurser inom ramen för de insatser som erbjuds arbetslösa, där den sökande samtidigt söker arbete. Den sökande ska när som helst vara beredd att avbryta kursen för att påbörja erbjudet arbete.

Om en person i undantagsfall, efter individuell behovsprövning, beviljas ekonomiskt stöd av socialtjänsten för vuxenstudier ska denne ändå alltid söka studiemedlets bidragsdel.

12.10.2 Ensamkommande gymnasiestuderande

Ensamkommande ungdomar som studerar på gymnasiet har tidigare haft ersättning från migrationsverket till de har fyllt 21 år. Enligt bestämmelser från 2017 från migrationsverket får kommunen ersättning för ensamkommande under den tid som ungdomen har studiebidrag från CSN. Ungdomar har rätt till studiebidrag från CSN till och med juni det år som ungdomen fyller 20 år.

De ensamkommande ungdomarna som bor i stödboende kan söka försörjningsstöd från sin 18 årsdag. Från 1 juli det år ungdomen fyller 20 år ska ungdomen söka studiemedel, både bidragsdelen och lånedelen.

Den ensamkommande ungdomen kan ha en inkomst på upp till ett prisbasbelopp **per kalenderår** som inte räknas som inkomst vid ansökan. **Det är samma regel som gäller för ungdomar där familjen har försörjningsstöd.**

Under sommaren kan den ensamkommande ungdomen resa för att exempelvis besöka släktingar någon vecka. Om ungdomen inte bryter någon planering kan försörjningsstöd utgå även under den tid som ungdomen har varit på resa.

12.10.3 Högskolestuderande

De personer som studerar på högskolan och uppbär studiemedel under studietiden är inte berättigade till ekonomiskt bistånd. Om deras behov inte kan tillgodoses via studiemedel så ska de ställa sig till arbetsmarknadens förfogande och vara aktivt arbetssökande. När en högskolestuderande med familj blir i behov av ekonomiskt bistånd ska en särskild prövning göras.

I de fall där det handlar om tillfälligt biståndsbehov eller att en mindre del av studierna återstår, t ex en termin, kan ekonomiskt bistånd utgå. Vid beräkning räknas familjens sammanlagda inkomster inklusive studiemedlet i enlighet med lagstadgat försörjningsansvar. Detta kan användas i undantagsfall efter individuell behovsprövning.

12.10.4 Studerande under studieuppehåll

Socialtjänsten ska begära att studerande som under studieuppehåll behöver försörjningsstöd ska delta i anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet. För att ha rätt till försörjningsstöd ska studerande kunna visa att de

i god tid sökt sommarjobb då inkomstbortfallet är en förutsebar situation som de kunnat planera inför.

Studiemedlen ska täcka levnadsomkostnaderna under terminerna t.o.m. den dag terminen slutar enligt studiemedelsbeslutet. Först därefter inträder rätt till försörjningsstöd. Högskolestuderande har inget uppehåll mellan hösttermin och vårtermin och ska därför inte beviljas försörjningsstöd för studieuppehåll då. För övriga studerande kan reducerat försörjningsstöd till matpengar beviljas för studieuppehållet över jul och nyår.

12.10.5 Kurslitteratur

Om ekonomiskt stöd ges av socialtjänsten för studier ingår även rimlig kostnad för böcker och annat studiematerial i biståndet. I första hand ska klienten undersöka om kurslitteraturen finns på bibliotek. Möjligheten att inköpa begagnade läromedel ska undersökas och utgångspunkten ska vara vad studerande i allmänhet har möjlighet att bekosta.

12.11 Personer 65 år och äldre

Personer som är 65 år och äldre som ansöker om försörjningsstöd ska hänvisas till pensionsmyndigheten för att ansöka om äldreförsörjningsstöd. Om försörjningsstöd beviljas i avvaktan på beslut hos försäkringskassan ska det beviljas som förskott på förmån och framställan om utbetalt försörjningsstöd ska skickas till försäkringskassan.

12.12 Företagare eller personer med fria yrken

Ekonomiskt bistånd beviljas inte till den som är egen företagare. Aktiebolag representerar en realiserbar tillgång liksom vissa handelsbolag och enskilda firmor.

En del enskilda företag representerar ingen tillgång och bedriver i princip ingen verksamhet. I dessa fall ska den sökande avregistrera företaget hos bolagsverket och patent- och registreringsverket, alternativt skatteverket, skriva in sig på arbetsförmedlingen och ställa sig till arbetsmarknadens förfogande för att bli berättigad till ekonomiskt bistånd. Undantag kan göras om

- Behovet av bistånd är högst 3 månader, därefter ger företaget åter inkomster.
- Företagaren har uppburit aktivitetsstöd från arbetsförmedlingen under 6 månader och det finns utsikter att företaget ger inkomster inom 3 månader.
- Verksamheten i firman ger en viss inkomst och den sökande bedöms inte vara möjlig att placera på lönearbetsmarknaden inom överskådlig tid.

Det är svårt att kontrollera inkomster som en enskild kan ha via sitt företag, därför kontrolleras i första hand om han eller hon har ett företag eller ett funktionärsuppdrag/styrelseuppdrag i ett företag/förening. En person som har funktionärsuppdrag uppstår i regel någon form av ersättning för sitt engagemang i företaget. Kontroll gällande om den enskilde innehar F-skattsedel, är

registrerad för moms eller har ett företag bör ske. Kontakta skatteverket eller bolagsverket om det finns oklarheter gällande företaget.

Sökande med fria yrken såsom exempelvis konstnärer, författare, artister och frilansarbetare har ofta F-skattsedel eftersom detta är ett krav från deras uppdragsgivare. Deras ansökan om försörjningsstöd eller annat ekonomiskt bistånd ska prövas på samma sätt som för andra hel- eller deltidsarbetslösa och samma krav på motprestationer ska ställas.

12.13 Inskrivna för kriminalvård eller rättspsykiatrisk vård

För personer inskrivna inom kriminalvården ska kriminalvårdsmyndigheten svara för alla kostnader under verkställighetstiden. För hyra och andra kostnader förknippade med eventuell bostad gäller i vissa fall särskilda regler som beskrivs nedan. Sökandens möjlighet till inkomst från arbete inom kriminalvårdsanstalten ska alltid utredas innan ekonomiskt bistånd beviljas.

Personer som är häktade, inklusive de som genomgår rättspsykiatrisk undersökning, får häktesbidrag från kriminalvården och ska inte beviljas fickpengar.

Personer som dömts till fängelsestraff ska själva ta reda på om de har möjlighet att omgående påbörja verkställighet. I så fall ska detta ske och behovet anses då tillgodosett.

I samband med avslutning av kriminalvård ligger ansvaret för bistånd enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen på folkbokföringskommunen under en övergångsperiod (se 16 kap. 2 § SoL). En rimlig övergångsperiod kan vara ca 1 månad. Därefter har vistelsekommunen ansvaret.

Den som genomgår rättspsykiatrisk vård eller är omhändertagen enligt smittskyddslagen har rätt till ekonomiskt bistånd på samma villkor som personer inskrivna för vård inom socialtjänsten. Observera att dömda till rättspsykiatrisk vård har kvar rätten till vissa ersättningar från försäkringskassan vilket bör utredas innan bistånd beviljas.

12.13.1 Hyreskostnad

Personer som är häktade har rätt till bistånd från socialtjänsten till hyra om inte behovet kan tillgodoses på annat sätt. En sedvanlig ekonomisk prövning ska alltid göras.

Personer som är dömda till kriminalvård kan i vissa fall beviljas bistånd till hyra under verkställighetstiden. Vägledande vid prövning ska vara den sökandes hyresförhållande, straffets längd, egen förmåga att betala hyran eller del av hyran, samt rehabiliteringsaspekten.

Vid vårdtid på högst 6 månader kan ekonomiskt bistånd till hyra beviljas om det är olämpligt eller omöjligt att hyra ut lägenheten i andra hand. I fall den sökande hyr andrahandslägenhet eller inneboenderum kan bistånd beviljas om hyresrätten kvarstår efter frigivning.

Om hyresavtal sägs upp kan det bli aktuellt med bistånd till kostnad för förvaring av bohaget. Denna kostnad bör ses i förhållande till kostnad för ny-

anskaffning av möbler och husgeråd i kombination med förvaring av en mindre del personligt lösöre. Magasineringskostnad bör beviljas i högst 3 månader.

Vid vårdtid som överstiger 6 månader ska den sökande försöka få sin lägenhet uthyrd i andra hand eftersom bostad efter frigivning är betydelsefull för fortsatt rehabilitering. Den sökande bör även uppmanas att undersöka möjligheten att få ett ”tillgodohavande” hos hyresvärden eller bostadsförmedlingen. Under tid då sökande försöker ordna lägenhetsfrågan kan bistånd till hyran beviljas maximalt 3 månader.

12.13.2 Intensivövervakning med elektronisk kontroll – s.k. Fotboja

Fotboja förekommer som påföljd vid korta straff. Personer som avtjänar straff med fotboja jämställs med frivårdsklient och har exempelvis rätt att fortsätta uppbära eventuell pension eller sjukpenning, dock inte ersättning från A-kassa. Om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt har personen rätt till ekonomiskt bistånd från kommunen till sin försörjning under verkställigheten med fotboja. Om verkställigheten med fotboja upphävs och övergår till anstaltsvård gäller i stället reglerna för inskrivna inom kriminalvården.

Ekonomiskt bistånd till eventuella merkostnader på grund av intensivövervakningen, såsom avgifter, telefoninstallation eller resor till och från aktiviteter, ska inte beviljas då dessa bekostas av kriminalvårdsmyndigheten.

12.13.3 Samhällstjänst

Samhällstjänst är en dom till skyddstillsyn med föreskrift att utföra oavlönat arbete hos ideella föreningar, organisationer eller kyrkor och är ett alternativ till fängelse. Samhällstjänsten ska utföras under den dömdes fritid, t ex kvällar eller veckoslut, under kontroll av frivårdsmyndigheten. Den dömd kan behålla sitt ordinarie arbete eller studier eller vara aktivt arbetssökande. Det faktum att en bidragssökande person är dömd till samhällstjänst ska inte påverka socialtjänstens krav på den sökande att stå till arbetsmarknadens förfogande på heltid, och t.ex. delta i praktik.

12.14 Inskrivna för vård eller behandling inom socialtjänsten

Personer som beviljas heldygnsvård eller behandling är berättigade till ekonomiskt bistånd på samma villkor som andra. Biståndet ska reduceras för kostnader den sökande inte har under vårdperioden.

12.14.1 Reskostnader

Bistånd till resor i samband med institutionsvård, t.ex. för informationsamtal, in- och utskrivning på institutionen samt möten med socialsekreterare, ska betalas ur socialkontorets konto för vårdkostnader. Observera att vissa resor kan ingå i vårdavgiften, t.ex. resor till läkare eller tandläkare.

12.14.2 Fickpengar

Fickpengar kan utgå vid placering. Det kan vara så att fickpengar ingår i placeringskostnaden. Det ska först kontrolleras. Om det inte gör det kan den

enskilde få motsvarande normen för kläder och skor, fritid och hygien. De inkomster som de enskilde har ska avräknas.

13 Utländska medborgare

En utländsk medborgare, med undantag från vissa EU-medborgare och deras anhöriga, får inte uppehålla sig i Sverige mer än tre månader från inresan utan att ha uppehållstillstånd. Utländska medborgare med viseringsplikt ska ha uppehållstillstånd eller visum redan vid inresa.

Om en svensk medborgare gifter sig med en medborgare från annat EU-land eller annat utomnordiskt land, ska denne ha sökt och beviljats uppehållstillstånd i Sverige innan inresa i landet. Detta krävs dock inte om medborgaren från annat EU-land själv uppfyller kriterierna för att ha uppehållsrätt genom t.ex. en anställning i Sverige, se avsnitt nedan.

Vid ett pågående ärende om ekonomiskt bistånd där hushållet förändras genom att en make/maka/sambo invandrar till Sverige ska uppgifter om uppehållsrätt eller uppehållstillstånd inkomma. Förutsättningarna kan ha förändrats och därför behöver alltid en grundutredning skrivas. I verksamhetssystemet ändras hushållet samt att insatsen avslutas och inleds med det aktuella hushållet.

Det finns idag både permanenta uppehållstillstånd (PUT) och tillfälliga uppehållstillstånd (TUT). De tillfälliga uppehållstillstånden ska vara mellan 13 månader och 3 år. När ett tidsbegränsat uppehållstillstånd löper ut ska permanent uppehållstillstånd kunna beviljas, om personen kan försörja sig. En person som inte fyllt 25 år ska bara beviljas permanent uppehållstillstånd om han eller hon fullföljt gymnasieutbildning eller motsvarande.

13.1 Med uppehållstillstånd

Utländska medborgare med uppehålls- och arbetstillstånd i Sverige och som vistas här har samma rätt till bistånd som svenska medborgare. Utländsk medborgare som söker ekonomiskt bistånd ska alltid kunna uppvisa gällande beslut om uppehålls- och arbetstillstånd.

Utländska medborgare med uppehållstillstånd för besök ska bedömas på samma sätt som utländska medborgare som befinner sig tillfälligt i landet. För utländsk medborgare utan viseringsplikt krävs denna typ av uppehållstillstånd efter tre månaders vistelse i Sverige. Utländska medborgare med viseringsplikt ska ha denna typ av uppehållstillstånd redan vid inresan.

Studenter ska inte beviljas ekonomiskt bistånd annat än i undantagsfall, i en akut nödsituation. Uppehållstillståndet har beviljats under förutsättningen att försörjningen är tryggad under vistelsen i landet.

13.2 Utan uppehållstillstånd

Utländska medborgare som tillfälligt vistas i Sverige, t.ex. turister, affärsresande och säsongarbetare ska vid ekonomiska problem i första hand hänvisas till det egna landets ambassad eller konsulat. I princip föreligger rätt till ekonomiskt bistånd i en nödsituation och kommunen är skyldig att pröva biståndsbehovet i de fall behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Det yttersta

ansvaret skulle i det enskilda fallet kunna ge den enskilde matpengar samt en biljett hem.

Efter tre månaders vistelse i Sverige inträder kravet på uppehållstillstånd. Socialnämnden bör uppmana personen att ta kontakt med migrationsverket för att ansöka om ett uppehållstillstånd.

13.2.1 Asylsökande

Asylsökande ska alltid hänvisas till migrationsverket som beviljar bistånd i form av dagersättning enligt lag om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA). Detta gäller oavsett om den asylsökande vistas på förläggning eller hos släkting i kommunen. Under den tid det tar att verkställa ett beslut om avvisning eller utvisning har en utlänning rätt att få fortsatt bistånd enligt LMA vilket kan innebära rätt till dagersättning och kostnad för boendet.

Kommunen ansvarar för gruppen ”Övriga som sökt uppehållstillstånd” i Sverige och omfattas av 1 § punkt 3 i lag om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA), d.v.s. ”har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige och av särskilda skäl medgetts rätt att vistas här medan ansökan prövas”. Det är migrationsverket som beslutar om detta, och beslutet ska visas upp av den sökande. Dessa personer beviljas dagersättning enligt LMA och det utbetalas av kommunen. Detta gäller även personer som tidigare haft uppehållstillstånd som upphört att gälla och som sökt nytt uppehållstillstånd. I de senare fallen kan det även bli aktuellt att bevilja hyra e.d.

Dagersättningen ska täcka kostnader för livsmedel, kläder och skor, fritidsaktiviteter, hygienartiklar och andra förbrukningsvaror. Dagersättningen ska även täcka utgifter för hälso- och sjukvård, tandvård samt läkemedel.

Om särskilt angelägna behov uppstår kan särskilt bidrag lämnas för kostnader för vinterkläder, glasögon, kosttillskott, handikapputrustning, spädbarnsutrustning och begravningskostnad. Bistånd som kommunen utger enligt LMA ska återsökas från staten.

Undantag från ovanstående ska göras för barn under 18 år som bor hos vårdnadshavare med uppehållstillstånd. Dessa ska ges bistånd enligt socialtjänstlagen.

13.3 Flyktingar som omfattas av etableringsreformen

13.3.1 Om etableringsreformen

Arbetsförmedlingen ansvarar för samordning av insatser för nyanlända flyktingar enligt etableringslagen. En person har rätt till en etableringsperiod på 2 år, som ska genomföras inom 3 år från det att uppehållstillståndet beviljas. Under etableringsperioden kan individen ansöka om etableringsersättning hos försäkringskassan. **Från 1 januari 2018 likställs de program som vänder sig till nyanlända flyktingar med övriga program som arbetsförmedlingen förmedlar till arbetssökande.**

13.3.1.1 Målgrupp

Lagen om etableringsinsatser vänder sig till nyanlända i arbetsför ålder (20–64 år) som har fått uppehållstillstånd som flyktingar eller av flyktingliknande skäl samt kvotflyktingar. Individerna ska påbörja etableringen senast 1 år från första folkbokföring i Sverige. Personer med nedsatt prestationsförmåga kan ingå i etablering till 25, 50 eller 75 %.

Anhörig till flykting, som ansöker inom 2 år från det att den första individen beviljades uppehållstillstånd har rätt att ingå i etablering.

Den som anlände först förväntas planera familjens ankomst och boende.

13.3.1.2 Handläggning av försörjningsstöd

Ansökningar om bistånd ska hanteras enligt samma regler och rutiner som för andra sökanden och samma krav på egenansvar och egen planering gäller även denna grupp. I vissa delar skiljer sig emellertid situationen för de som omfattas av etableringsreformen från andra som uppbär ekonomiskt bistånd, till exempel avseende boende och sysselsättning. För att återsökning av statsbidrag ska ske är det viktigt att alla blir registrerade i verksamhetssystemet som flyktingar. De som är arbetsföra och uppbär etableringsersättning ska vara inskrivna hos arbetsförmedlingen och ha en **handlingsplan**.

13.3.1.3 Väntan på etableringsersättning ("glappet")

Den som ansöker om försörjningsstöd mellan det att uppehållstillståndet beviljas till första utbetalning av etableringsersättning och eventuella tilläggsförmåner ska likabehandlas med svenska medborgare i fråga om rätten till bistånd enligt socialtjänstlagen och fullt försörjningsstöd beviljas om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt och kraven är uppfyllda. Kommunen får schablonersättning för dessa utgifter och framställan ska inte skickas till försäkringskassan. Insatsen registreras på ekonomiskt bistånd flykting i verksamhetssystemet.

13.3.1.4 Kompletterande ekonomiskt bistånd

Den som söker kompletterande ekonomiskt bistånd för att inkomsterna inom etableringsreformen inte är tillräckliga ska likabehandlas med svenska medborgare i fråga om rätten till bistånd enligt socialtjänstlagen. För sökanden som är sjukskrivna och därför inte ingår i "etableringen" kan kommunen söka statsbidrag.

13.3.1.5 Förlorad etableringsersättning

Sökande som "hoppat av" sin etableringsplan har under minst 1 års tid (inom en 3-årsram) möjlighet att gå in i etableringen och beviljas full etableringsersättning. I normalfallet bör därför avslag ges på ansökan om ekonomiskt bistånd med hänvisning till att behovet kan tillgodoses om den sökande ansöker om etableringsersättning.

13.3.1.6 Etablerare med rätt till a-kassa

Den som uppbär etableringsersättning men samtidigt är berättigad till a-kassa har enligt etableringslagen rätt att själva välja vilken ersättning personen vill

ha. För att vara berättigad till ekonomiskt bistånd ska denne dock hänvisas till att välja den ersättning som ger högst inkomst.

13.3.1.7 Boende

Bostadsersättning för ensamstående utan hemmavarande barn inom etableringen lämnas till den som bor i bostad han eller hon äger eller innehar med hyres- eller bostadsrätt. Bostadsersättning kan även beviljas dem som har skriftliga, av hyresvärden godkända, andrahandskontrakt. Etableringsersättningen beviljas till bostadsersättning. Personer med hemmavarande barn söker bostadsbidrag enligt generella regler.

13.3.1.8 Boendekostnader

Ansökan om ekonomiskt bistånd till boendekostnader för personer inom etableringssystemet ska bedömas på samma sätt som andra sökande oavsett kontraktsform. Om till exempel en familj inte blir självförsörjande inom etableringssystemet, på grund av sin något högre boendekostnad, har socialtjänsten samma skyldighet att bevilja kompletterade bistånd som när det gäller exempelvis personer med låg a-kassa eller liknade.

13.3.1.9 Bostadslöshet

Samma egenansvar och krav på egen planering gäller som för andra sökanden. Om den sökande tackar nej till anvisat boende kan detta vara grund för avslag på ansökan om bistånd till vandrarhemsboende eller motsvarande då behovet kan tillgodoses på annat sätt genom ekonomiskt bistånd.

13.3.1.10 Extraarbete

Personer med etableringsersättning kan ta extraarbete utan att den inkomsten minskar deras ersättning. Socialtjänsten har dock inte möjlighet att ställa krav på att någon ska vara sysselsatt mer än till 100 %. Om den sökande har en heltidsplan med insatser inom etableringen, det vill säga 40 timmar per vecka, kan vi inte kräva att den sökande ska arbeta extra utöver detta. Om den sökande däremot har en deltidssplan är det möjligt att ställa krav på arbete upp till heltidssysselsättning.

13.3.1.11 Sjukskrivna och personer med nedsatt prestationsförmåga

Personer inom etableringen som är sjukskrivna heltid avslutas efter 30 dagar enligt regelverket. Trepårtssamtal, mellan den sökande och handläggare från arbetsförmedlingen och socialtjänsten, inför detta avslut tydliggör situationen för alla parter och personen får veta vilka krav socialtjänsten ställer.

13.3.1.12 Ensamkommande flyktingbarn

Enligt tidigare lagstiftning kunde ensamkommande ungdomar ingå i etableringsreformen. Från 1 januari 2018 ingår inte ensamkommande ungdomar 18–20 år i etableringsreformen. Ensamkommande ungdomar som är 18–20 år kan söka försörjningsstöd. Kostnaden ska återsökas hos migrationsverket.

Om föräldrarna till den ensamkommande ungdomen kommer till Sverige tillhör ungdomen familjens hushåll.

13.4 EU-medborgare

EU-medborgare som vistas i Sverige utan uppehållsrätt eller utan att ha sin bosättningskommun här har rätt att få bistånd av socialtjänsten i akuta situationer. EU-medborgare som vistas här med uppehållsrätt och som har sin bosättningskommun i landet har samma rätt till bistånd som övriga medborgare.

13.4.1 Fri rörlighet och uppehållsrätt

Den fria rörligheten inom EU innebär att medborgare i en EU-stat kan resa fritt mellan medlemsstaterna och vistas i upp till tre månader i en annan medlemsstat.

EU-migranter är en term som brukar användas för de EU-medborgare som använder sig av den fria rörlighetens rätt till inresa och tre månaders vistelse i en annan EU-stat.

Den som har uppehållsrätt i Sverige ska juridiskt sett likabehandlas med svenska medborgare bland annat när det gäller socialt bistånd (EU-direktiv 2004/38/EG artikel 24.1). Det innebär inte att personen per automatik har rätt till bistånd, utan med det menas endast att ärendet ska bedömas på samma sätt som om det vore en bedömning av en svensk medborgares ansökan.

13.4.2 Uppehållsrätt i mer än tre månader

En arbetssökande EES-medborgare med familj har uppehållsrätt i Sverige i mer än tre månader om han eller hon:

1. är arbetstagare eller egen företagare i Sverige,
2. har kommit till Sverige för att söka arbete och har en verklig möjlighet att få en anställning,
3. är inskriven som studerande vid en erkänd utbildningsanstalt i Sverige och enligt en försäkran om detta har tillräckliga tillgångar för sin och sina familjemedlemmars försörjning och har en heltäckande sjukförsäkring för sig och familjemedlemmarna som gäller i Sverige, eller
4. har tillräckliga tillgångar för sin försörjning och har en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige. (3 a kap. 3 § utlänningslagen)

Uppehållsrätt kräver inte något beslut från Migrationsverket utan är en formlös rätt som består så länge villkoren är uppfyllda.

För att ha uppehållsrätt som arbetstagare krävs att man utövar en faktisk och genuin ekonomisk aktivitet. Tiggeri lär inte kvalificera som en faktisk och genuin ekonomisk aktivitet. Däremot kan genuina arbeten ge uppehållsrätt även om de inte ger tillräcklig lön för att överleva.

För att få uppehållsrätt som arbetssökande måste en person vara aktivt arbetssökande och ha en verklig chans att kunna få ett arbete. EG-domstolen har ansett att sex månader är en rimlig tid för den enskilde att hitta arbete (mål C-292/89).

En person som inte har uppehållsrätt vistas inte legalt i Sverige och ska egentligen avvisas eller utvisas. Socialtjänstsektorn hindrar dock att socialtjänsten kontaktar migrationsverket eller polisen i frågan. Om dessa myndigheter kontaktar socialtjänsten kan uppgifter däremot lämnas ut (17 kap. 1 § utlänningslagen, 10 kap. 28 § OSL).

13.4.3 Kommunens ansvar

När socialtjänsten får in en biståndsansökan från en EU-medborgare ska handläggaren först pröva om personen har uppehållsrätt eller inte.

Sökande utan uppehållsrätt

En ansökan om bistånd från en EU-medborgare som inte har uppehållsrätt i Sverige ska i första hand leda till en prövning av om det är fråga om en akut situation. Vistelsekommunen ansvarar alltid för att ge bistånd i akuta situationer (2 a kap. 2 § SoL).

Om personen har vistats illegalt i Sverige i många år finns det eventuellt skäl att göra en mer omfattande prövning. Ett beslut om bistånd kan inte villkoras med att den sökande ska medverka till sin egen avvisning eller utvisning (HFD 2014 ref. 37).

Vilka akuta åtgärder som behövs utgår alltid från en individuell bedömning i det enskilda fallet. En akut åtgärd kan exempelvis vara mat för dagen, tak över huvudet, en biljett till en hemresa, ett par glasögon – under förutsättning att den enskilde inte själv kan tillgodose sina behov.

När barn finns med i bilden måste bistånd till akuta åtgärder alltid bedömas utifrån principen om barnets bästa. Bistånd till akuta åtgärder i ärenden där barn figurerar bör således vara mera generöst än när bara vuxna är berörda.

Sökande med uppehållsrätt

Om den biståndssökande personen vistas legalt i Sverige på grund av uppehållsrätt och har vistelsekommunen som sin bosättningskommun ska ansökan leda till en sedvanlig biståndsbedömning (2 a kap. 3 § SoL).

När det gäller EU-medborgare som reser fram och tillbaka mellan Sverige och sitt hemland och som har hus och barn där är det ofta enkelt att komma fram till att den svenska vistelsekommunen inte är bosättningskommun. Det blir då endast aktuellt med bistånd i akuta situationer.

13.5 Nordiska medborgare

Nordiska medborgare likställs med svenska medborgare så länge de befinner sig i Sverige i enlighet med Nordiska konventionen om socialt bistånd och sociala tjänster. Artikel 4 behandlar likställdhet. Den innebär att en medborgare i ett nordiskt land som lagligen vistas tillfälligt eller är lagligen bosatt i ett annat nordiskt land ska likställas med landets egna medborgare när landet tillämpar lagstiftning som omfattas av konventionen.

Artikel 6 reglerar rätten till socialt bistånd och andra sociala tjänster vid tillfällig vistelse i ett annat nordiskt land. I artikel 6 anges att en person som

omfattas av konventionen och som under en laglig tillfällig vistelse i ett nordiskt land behöver omedelbart socialt bistånd och sociala tjänster från vistelselandet, ska få sådant bistånd som enligt landets egen lagstiftning svarar mot hjälpbehovet. Dessa nordiska medborgare är att likställa med sökande från andra kommuner i Sverige.

14 Egna medel

Egna medel innebär att socialkontoret har hand om den enskildes inkomster. Räkningar och pengar till den enskilde betalas efter en överenskommelse med den enskilde. Egna medel får aldrig villkoras. Detta är en tillfällig insats. Handläggaren ska arbeta för att klienten ska kunna ha hand om sin ekonomi på egen hand.

Egna medel ska användas restriktivt och godmanskap ska alltid övervägas i första hand.

Lena Bergström

Datum
2018-11-13

Vår beteckning
SN 18/0156

Er beteckning

Socialkontoret

Socialnämnden

lena.bergstrom@upplands-bro.se

Revidering av riktlinjer för socialnämndens arbete med barn och unga

Förslag till beslut

Socialnämnden godkänner revidering av riktlinjer för socialnämndens arbete med barn och unga.

Sammanfattning

Revidering av socialkontorets riktlinjer görs varje år. Det som är reviderat är markerat med röd text. En del av revideringen är för att förtydliga. I denna revidering är det enbart ändringar som avser att förtydliga arbetet med barn och unga.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 2018-11-13
- Riktlinjer för socialnämndens arbete med barn och unga

Barnperspektiv

Ur ett barnperspektiv är det viktigt att riktlinjerna för socialnämndens arbete med barn och unga uppdateras så att de följer gällande lagstiftning och praxis.

Eva Folke

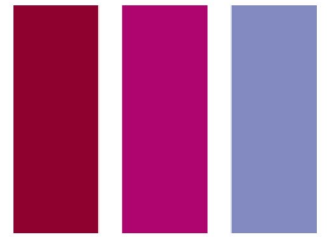
Socialchef

Elisabeth Rågård

Avdelningschef

Beslut sänds till

- Diariet

Riktlinjer för socialnämndens arbete med barn och unga

2018-12-

Diarienummer SN 18/0156

Lena.bergstrom@upplands-bro.se

Innehåll

1	Inledning	5
2	Barnets rätt	7
2.1	Definition	7
2.2	Barnets bästa och rätt att komma till tals	7
2.3	Utredningskontakter med barn.....	8
3	Barnets juridiska ställning och sekretessbestämmelser.....	9
3.1	Barnets företrädare	9
3.2	Ungdomars rätt att själva söka bistånd	9
3.3	Sekretess för familjehem.....	9
3.4	Insats utan båda föräldrarnas samtycke	10
3.5	Föräldrars rätt till insyn i socialnämndens uppgifter om deras barn	10
3.6	Barn som far illa - definitioner.....	11
4	Socialnämndens ansvar.....	12
4.1	Samverkan.....	12
4.2	Samordnad individuell plan (SIP).....	12
4.3	Statistik	12
4.4	Rådgivning och myndighetsutövning	13
4.5	Utredningsskyldighet	13
4.6	Överflyttning av ärende	14
4.7	Beslutsnivåer/delegation	14
4.8	Utredarens kompetens.....	14
4.9	Två utredare	15
4.10	Bistånd i öppenvård enligt 4 kap. 1 § SoL.....	15
4.11	Utredningsmodell; BBIC	15
5	Dokumentation.....	16
5.1	Dokumentation vid insatser i öppenvård.....	16
5.2	Dokumentation vid behov av vård utom hemmet	17
5.2.1	Barnets akt.....	17
5.2.2	Familjehemmets akt.....	17
6	Handläggning.....	19
6.1	6.1 Anmälan/ansökan.....	19
6.2	Dokumentation av anmälan/ansökan	19
6.3	Samråd/konsultation	19
6.4	Förhandsbedömning.....	19
7	Utredning	20
7.1	Regler för socialnämndens utredning	20
7.2	Beslut om utredning.....	20
7.3	Information till den enskilde	20
7.4	Beslut om förlängd utredningstid.....	21
8	Ensamkommande barn och ungdomar	22
8.1	Allmänt om ensamkommande barn och ungdomar	22
8.2	Ensamkommande asylsökande barn som avviker från sitt boende	22
8.3	Migrationsverkets ansvar för ensamkommande barn	22
8.3.1	Anmälan till kommunen	22
8.3.2	Hälsoundersökning.....	23
8.4	Kommunens ansvar.....	23
8.4.1	Mottagandet i kommunerna.....	23
8.4.2	Vid placering	23
8.4.3	Den gode mannens uppdrag	23

8.5	Migrationsverkets och kommunernas ansvar vid ett avvisningsbeslut	23
8.6	Kommunens ansvar efter beviljat uppehållstillstånd	24
8.6.1	Särskild förordnad vårdnadshavare	24
8.6.2	Barns rätt att återförenas med sina föräldrar.....	24
8.7	Barn och ungdomar som vistas tillfälligt i Sverige och begår brott.....	25
8.7.1	Barn under 15 år	25
8.7.2	Barn mellan 15 och 17 år.....	25
8.7.3	Samverkan	25
9	Arbete med familjehemsplacerade barn	26
9.1	Vård i familjehem	26
9.1.1	Definition av familjehem.....	26
9.1.2	Legala förutsättningar.....	26
9.1.3	Beslut om vård eller medgivande till privatplacering.....	26
9.1.4	Läkarundersökning i samband med placering	27
9.1.5	Kontinuitet och stabilitet	27
9.1.6	Val av familjehem	28
9.1.7	Närhetsprincipen.....	28
9.1.8	Konsulentstödd familjehemsvård	28
9.1.9	Utredning av nya familjehem	28
9.1.10	Utbildning.....	29
9.1.11	Avtal	29
9.2	Att vara familjehem	29
9.2.1	Stöd och handledning till familjehem.....	29
9.2.2	Förbud att ta emot barn.....	30
9.2.3	Anmälan mot familjehem	30
9.3	I samband med placeringen.....	31
9.3.1	Folkbokföring.....	31
9.3.2	Utrustning.....	31
9.3.3	Socialnämndens anmälan till försäkringskassan	31
9.3.4	Allmänt barnbidrag.....	31
9.3.5	Underhållsstöd	31
9.3.6	Barnpension m.m.....	32
9.3.7	Anmälan till överförmyndaren	32
9.3.8	Föräldrars ersättningsskyldighet	32
9.4	Barnet i familjehemmet.....	33
9.4.1	Att ”noga följa vården”.....	34
9.4.2	Barnomsorg	34
9.4.3	Barnets skolgång	34
9.4.4	Barn med behov av särskilt stöd.....	34
9.4.5	Umgänge.....	35
9.4.6	Omplacering	35
9.5	Överflyttning av vårdnad	35
9.6	När barn placeras från utlandet	36
9.7	Ekonomiska ersättningar till familjehem	37
9.8	Tillfälliga placeringar – jourhem	37
9.9	Försäkringsskydd	37
10	Specifik lagstiftning	39
10.1	Misshandel och sexualbrott mot barn	39
10.2	LVU 40	
10.3	Omedelbart omhändertagande	40
10.4	Flyttningsförbud.....	40
10.5	Beslut enligt 11 § LVU.....	41
10.6	Umgänge och röjande av vistelseort	41
10.7	Vård utom hemmet – övervägande	41

10.8	Vård utom hemmet – omprövning	42
10.9	Möjligheter till uppföljning när ärendet upphör.....	42
10.10	Upphörande av vård.....	42
10.11	Särskilt förordnad vårdnadshavare för ensamkommande barn	43
10.11.1	Återflyttning av vårdnaden till föräldrarna.....	43
10.11.2	Rätt till arvode	44
10.12	Unga lagöverträdare.....	44
10.12.1	Allmänt	44
10.12.2	Barn under 15 år	44
10.12.3	Yttrande	45
10.12.4	Ungdomsvård	45
10.12.5	Ungdomstjänst.....	45
10.13	Sluten ungdomsvård.....	46
10.14	Häktning	46
10.15	Särskilt kvalificerad kontaktperson.....	47
10.16	Straffvarning	47
10.17	Samverkan med kriminalvården	47
10.18	Medling	47

Förkortningar

Barns behov i centrum BBiC

Brottsbalken BrB

Förvaltningslagen FL

Föräldrabalken FB

Lag med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare LUL

Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade LSS

Lag om särskild företrädare för barn FöBL

Lag om verkställighet av sluten ungdomsvård LSU

Lag om vård av missbrukare LVM

Lag om vård av unga LVU

Offentlighets- och sekretesslagen OSL

Socialtjänstförordningen SOF

Socialtjänstlagen SoL

Statens institutionsstyrelse SiS

1 Inledning

Dessa riktlinjer omfattar socialnämndens skyldigheter att med stöd av SoL och LVU utreda enskilda barns behov av skydd eller stöd och att fatta beslut i sådana ärenden. Socialtjänsten har det yttersta ansvaret för skydd och stöd när barn far illa. Riktlinjerna ska ge stöd och vägledning i arbetet med barn, unga och deras familjer.

Riktlinjerna baseras huvudsakligen på socialtjänstlagen (SoL), lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) och berör även offentlighets- och sekretesslagen (OSL), föräldrabalken (FB), socialtjänstförordningen (SoF) samt lagen om unga lagöverträdare (LUL).

Riktlinjerna beskriver den riktning som arbetet med barn och unga har i vår kommun. Utifrån riktlinjerna har verksamheterna rutiner för arbete med barn och unga. Rutinerna beskriver hur olika typer av ärenden ska handläggas.

I Upplands-Bro kommun arbetar vi med barnen och ungdomarnas nätverk. Vi tittar alltid på barnens säkerhet och tar fram de skyddsfaktorer som finns för barnen. Vi arbetar med Sign of Safety som är ett förhållningssätt och en metod för att undersöka de risk- och skyddsfaktorer som finns för ett barn eller en ungdom.

Socialstyrelsens föreskrifter är tvingande och har arbetats in i detta dokument. Även Socialstyrelsens allmänna råd har inarbetats. Socialstyrelsens handböcker kan ge ytterligare vägledning vid handläggningen.

Följande föreskrifter, allmänna råd och handböcker berör handläggning av barn- och ungdomsärenden.

SOSFS 1997:15 Tillämpningen av lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga

SOSFS 2008:30 Handläggning av ärenden som gäller unga lagöverträdare

SOSFS 2009:22 Socialnämndens arbete med våldsutsatta kvinnor samt barn som bevittnat våld

SOSFS 2012:11 Socialnämndens ansvar för barn och unga i familjehem, jourhem eller hem för vård eller boende

SOSFS 2014:4 Våld i nära relationer

SOSFS 2014:5 Dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS

SOSFS 2014:6 Handläggning av ärenden som gäller barn och unga

SOSFS 2014:7 Behörighet att utföra vissa arbetsuppgifter i socialtjänstens barn- och ungdomsvård

Handböcker

Barn och unga som begår brott - Handbok för socialtjänsten (2009)

Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten (2015)

Våld – Handbok om socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens ansvar för våld i nära relation (2016)

Barn och unga i familjehem och HVB – Handbok om socialnämndens ansvar och uppgifter (2013)

Anmäla oro för barn – Stöd för anmälningsskyldiga och andra anmälare (2014)

Utreda barn och unga – Handbok för socialtjänstens arbete enligt socialtjänstlagen (2015)

2 Barnets rätt

Barn har rätt till omvårdnad, trygghet och en god fostran. Barnet ska behandlas med aktning för sin person och egenart och får inte utsättas för kroppslig bestraffning eller annan kränkande behandling (6 kap. 1 § FB). I rätten till omvårdnad ingår både fysisk och psykisk omsorg. Vårdnadshavaren har ett ansvar för barnets personliga förhållanden och ska se till att barnets behov blir tillgodosedda (6 kap 2 § FB). Föräldrarna har huvudansvaret för sitt barn med stöd av samhällets generella insatser. Socialtjänsten har ett övergripande ansvar för att barn och ungdomar växer upp under trygga och goda förhållanden (5 kap. 1 § SoL).

Socialtjänstlagen bygger på frivillighet och betonar särskilt ett nära samarbete med hemmet. Samhället har dock möjlighet att kunna ge barn och unga det skydd eller vård de behöver även i de fall vårdnadshavaren och den unge, när han eller hon fyllt 15 inte samtycker till nödvändiga insatser. Detta regleras i lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU. Principen om barnets bästa och principen om barnets rätt att få komma till tals och få sin vilja beaktad med hänsyn till sin ålder och mognad är införd i socialtjänstlagen och LVU (1 kap. 2 § och 3 kap. 5 § SoL samt 1 § och 36 § LVU).

2.1 Definition

Med "barn" avses underåriga 0 till 18 år. I vissa fall omfattar lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) personer upp till 21 års ålder. Begreppet "den unge" återfinns därför också i texten.

2.2 Barnets bästa och rätt att komma till tals

Grunden i barnkonventionen är principen om barnets bästa. Denna princip uttrycks i svensk lagstiftning som rör barn. När åtgärder rör barn ska särskilt beaktas vad hänsynen till barnets bästa kräver (1 kap. 2 § SoL och 1 § LVU). Barn ska behandlas som subjekt med egna rättigheter.

Barns rätt att komma till tals i mål och ärenden är lagfäst sedan 1 januari 1996.

Bakgrunden är bl.a. artikel 12 i barnkonventionen som stadgar att barnet ska ha rätt att uttrycka sin mening i frågor som berör det och att barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad. En regel om särskild ställföreträdare för barn i mål och ärenden enligt LVU är införd. Barn som fyllt 15 år har partsställning i mål och ärenden enligt SoL och LVU som rör barnet. Det innebär bl. a. att ett barn över 15 år kan överklaga ett beslut om vård enligt LVU. Är barnet däremot under 15 år har det ingen möjlighet att själv föra talan. Den som förordnats som barnets offentliga biträde enligt rättshjälpslagen för ett barn som inte fyllt 15 år kommer också att vara den unges ställföreträdare i det mål eller ärende som förordnandet avser. Det innebär att det offentliga biträdet kan föra barnets talan och överklaga beslut om vård.

Det finns en särskild lag (FöreträdareBarnL) om särskild företrädare för barn. Syftet med lagen är att stärka möjligheterna att ta tillvara barnets rätt när en vårdnadshavare eller någon annan som står i ett nära förhållande till barnet misstänks för brott mot barnet.

Socialtjänstlagen skärptes 2012 när det gäller placerade barn. Det är lagstadgat att den placerade ska ha en särskilt utsedd socialsekreterare. Socialsekreteraren ska träffa barnet/den unge minst 4 gånger per år.

2.3 Utredningskontakter med barn

Socialtjänsten ska göra sitt yttersta för att prata med de berörda barnen och få del av deras åsikter. Det är viktigt att få vårdnadshavaren att förstå värdet av denna kontakt. Om vårdnadshavaren trots ansträngningar från socialtjänstens sida motsätter sig att utredaren har samtal med barnet kan socialtjänsten prata med barnet utan föräldrarnas samtycke. Det är viktigt att innehållet i ett sådant samtal inte blir till men för barnet. Socialtjänsten har till uppgift att dokumentera barnets åsikter och om vårdnadshavaren motsätter sig samtal med barnet ska detta dokumenteras.

Uttalanden från barnet noteras och utredaren bör ange vilken betydelse som bör tillmätas barnets utsagor. Hänsyn ska då tas till barnets ålder och mognad. Ett barn får aldrig avtvingas ställningstagande i dessa mål och ärenden. Utredaren ska under utredningen genom enskilda samtal med barnet eller, när det gäller de yngsta barnen, egna observationer av barnet i hem- eller förskolemiljö, skaffa sig en egen professionell bild av barnet, lyssna till barnets åsikter och önskemål. Denna bild blir en viktig faktor vid den sammantagna bedömningen av barnets behov av skydd, stöd och vård.

Vid kontakt med barn och ungdomar är det angeläget att, om det är möjligt med hänsyn till barnets ålder, förklara socialtjänstens uppdrag och att ge barnet eller den unge utredarens namn och telefonnummer för att underlätta uppföljande kontakt.

Sedan hösten 2016 arbetar socialsekreterarna med ”Min utredning”. Det är **ett häfte** där socialsekreteraren tillsammans med barnet gör det förståeligt vad en utredning innebär och vad den leder till. Det kommer under 2018 ske en utvärdering av FoU Nordväst om hur metoden har förändrat barns delaktighet i barnavårdsutredningar.

3 Barnets juridiska ställning och sekretessbestämmelser

3.1 Barnets företrädare

Barn företräds, om de inte ingått äktenskap, av sina vårdnadshavare i mål och ärenden enligt föräldrabalken (FB), socialtjänstlagen (SoL) och lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). Barnet kan också höras inför rätten, om särskilda skäl talar för det och det är uppenbart att barnet inte tar skada (6 kap 19 § FB).

Om barnet vårdas i familjehem med stöd av SoL är det vårdnadshavarna som har det rättsliga ansvaret och företräder barnet. Genom att begära eller samtycka till vård enligt SoL kan vårdnadshavarna dock sägas ha medgett att familjehemsföräldrarna får fatta sådana beslut som behövs för att vården ska kunna genomföras. Familjehemsföräldrar har därför rätt att prata med barnomsorgen, skolan och hälso- och sjukvården om barnets situation.

Om barnet vårdas i familjehem eller på HVB-hem med stöd av LVU har socialnämnden rätt att fatta beslut som är nödvändiga för att vården ska kunna genomföras. Nämnden eller den åt vilken nämnden har uppdragit vården ska ha uppsikt över den unge och i den utsträckning det behövs bestämma om hans eller hennes personliga förhållanden (11 § LVU).

3.2 Ungdomars rätt att själva söka bistånd

Ungdomar som fyllt 15 år har rätt att själva föra talan i mål eller ärenden enligt SoL och LVU. Den unge kan under vissa förutsättningar själv ansöka om och få bistånd även om vårdnadshavaren inte samtycker till insatsen. Om ett barn, som är över 15 år begär att få en kontaktperson, har vårdnadshavarens inställning inte i och för sig någon avgörande betydelse. Det innebär att man i vissa lägen skulle kunna förordna om kontaktperson som ett stöd även om vårdnadshavaren motsätter sig det. Bistånd i form av kontaktperson, stödsamtal eller liknande efter ansökan av vårdnadshavare kan inte beviljas utan den unges samtycke (om han/hon fyllt 15 år).

Bistånd i form av placering utom det egna hemmet kan inte beslutas om vårdnadshavaren motsätter sig det. Vård utan vårdnadshavarens samtycke förutsätter beslut enligt LVU.

3.3 Sekretess för familjehem

Familjehem omfattas av socialtjänstsekretessen såtillvida att uppgifter om deras egna personliga förhållanden inte kan lämnas ut utan deras medgivande eller menprövning.

Familjehemsföräldrarna själva är däremot inte bundna av sekretesslagens bestämmelser och inte heller av någon annan lagreglerad tystnadsplikt. De kan

därför, som alla andra föräldrar, lämna de uppgifter om barnet som behövs vid kontakter med exempelvis skola och barnomsorg.

När familjehemmet får sitt uppdrag ska nämnden erinra det om att handskas försiktigt med uppgifterna om barnet och dess anhöriga. Socialnämnden får lämna familjehemmet den information som behövs för att vården ska kunna genomföras (10 kap. 2 § OSL).

3.4 Insats utan båda föräldrarnas samtycke

Enligt föräldrabalken 6 kap 13 a § kan ett barn få insats utan att båda vårdnadshavarna samtycker till vård om det krävs med hänsyn till barnets bästa och åtgärden gäller

- psykiatrisk eller psykologisk utredning eller behandling som omfattas av hälso- och sjukvårdslagen (1982:763),
- behandling i öppna former som ges med stöd av 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453),
- utseende av en kontaktperson eller en familj som avses i 3 kap. 6 § tredje stycket socialtjänstlagen eller
- en insats enligt 9 § 4, 5 eller 6 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

3.5 Föräldrars rätt till insyn i socialnämndens uppgifter om deras barn

Vårdnadshavare har som regel rätt att ta del av uppgifter som rör deras barn. Det följer av vårdnadshavares rätt och skyldighet att företräda barnet i personliga angelägenheter. Eftersom vårdnadsrätten uttunnas med barnets stigande ålder har vårdnadshavaren inte alltid rätt att ta del av sekretesskyddade handlingar rörande barnet.

Sekretessen mellan en underårig och hans vårdnadshavare är reglerad i OSL. Sekretess gäller för uppgift till skydd för underårig i förhållande till vårdnadshavaren, om det kan antas att den underårige lider betydande men, om uppgiften röjs för vårdnadshavaren (12 kap.3 § OSL). Det kan vara fråga om särskilt integritetskänsliga uppgifter, men även andra uppgifter, som kan missbrukas av vårdnadshavaren på ett sätt, som allvarligt skadar barnet. Bestämmelsen gäller oavsett barnets ålder.

Rätten att ta del av handlingar rörande barnet tillkommer föräldrarna i egenkap av vårdnadshavare. Någon motsvarande rätt för förälder som inte har del i vårdnaden finns inte. Däremot har vårdnadshavaren enligt 6 kap. 15 § FB en skyldighet att ge en umgängesberättigad förälder sådana upplysningar rörande barnet, som kan främja umgänget.

Normalt har vårdnadshavare rätt att få reda på barnets adress. Det gäller även om barnet vårdas i familjehem och flyttningsförbud meddelats. Det finns dock en sekretessbestämmelse som direkt riktar sig mot föräldrars insyn. Enligt 14 § LVU får socialnämnden bestämma, att den unges vistelseort inte får röjas för föräldern eller annan som har vårdnaden om den unge, om det är nödvändigt

med hänsyn till ändamålet med vården eller omhändertagandet med stöd av LVU.

3.6 Barn som far illa - definitioner

Socialtjänstens uppmärksamhet ska i första hand riktas till barn som far illa eller riskerar att fara illa på grund av förhållandena i hemmet eller sitt eget beteende. Ett barn riskerar att fara illa och barnets personliga utveckling riskerar att skadas när det utsatts för fysiskt eller psykiskt våld, sexuella övergrepp, kränkningar eller när den som vårdar barnet försummar att tillgodose barnets grundläggande behov. Kommittén mot barnmisshandel ger följande exempel på situationer när barn riskerar att fara illa (prop. 2002/03:53 Starkt skydd för barn i utsatta situationer).

Fysiskt våld innebär att ett barn av någon annan orsakas kroppsskada, sjukdom, smärta eller blir försatt i vanmakt eller annat liknande tillstånd.

Psykiskt våld betyder att ett barn systematiskt, oftast under lång tid utsätts för nedvärderande omdömen, nedbrytande behandling eller avsiktligt känslomässigt lidande. Även en enstaka allvarlig förseelse kan innebära att ett barn riskerar att fara illa.

Sexuella övergrepp mot ett barn innefattar alla former av sexuella handlingar som påtvingas ett barn av en annan person. Sexuella övergrepp innebär att personen utnyttjar barnets beroendeställning, att handlingen utgår från den personens behov, att handlingen kränker barnets integritet, att handlingen sker mot barnets vilja eller är en handling som barnet inte kan förstå, inte är moget för eller inte kan ge informerats samtycke till. Det finns stor variation mellan handlingar som ryms i begreppet sexuella övergrepp.

Kränkning innebär att barnets psykiska hälsa skadas eller äventyras, oftast under lång tid, genom att en person i ord eller handling behandlar barnet på ett nedlåtande sätt eller angriper barnets personlighet.

Fysisk försummelse innebär att barnets vårdnadshavare, oftast under lång tid, skadar eller äventyrar ett barns fysiska hälsa eller utveckling genom att underlåta att ge barnet god fysisk omsorg.

Psykisk försummelse är när barnets psykiska hälsa skadas eller äventyras.

Nämndens ansvar omfattar förutom barn som utsatts för skadlig behandling eller bristande omsorg i hemmet även barn och unga som genom sitt eget beteende – t.ex. missbruk, kriminalitet eller annat självdestruktivt beteende – utsätter sin hälsa eller utveckling för risker eller skada.

Socialnämndens yttersta ansvar att förhindra att barn utvecklas ogynnsamt fräntar inte andra myndigheter, förskolan, skolan och hälso- och sjukvården, att inom ramen för sina åligganden svara för verksamheter som syftar till att främja personlig och social utveckling hos barn och motverka social utslagning eller marginalisering.

4 Socialnämndens ansvar

Socialtjänsten ska arbeta uppsökande och förebyggande. Rådgivning och stöd kan erbjudas inom ramen för socialtjänstens förebyggande verksamhet. Sådana insatser behöver inte dokumenteras eller följas upp. Socialtjänsten ska utreda barns behov av skydd eller stöd när det kan finnas behov av åtgärder från nämndens sida (11 kap. 1 § SoL). Vid behov ska socialtjänsten efter utredning erbjuda barn, unga och familjer insatser. Socialtjänsten har ansvar för att följa upp beslutad insats.

4.1 Samverkan

Samhällets särskilda skyddsansvar för utsatta barn förutsätter nära samverkan mellan myndigheter och organisationer. I 5 kap.1a § SoL stadgas att socialnämnden ska, i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa, samverka med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs. Nämnden ska aktivt verka för att samverkan kommer till stånd (prop. 2002/03:53). Med det omfattande ansvar som därmed ligger hos socialnämnden följer, att nämnden ska bygga upp en strukturerad samverkan med förskola, skola, hälso- och sjukvård samt polis. Skyldighet att samverka om barn som far illa är inskriven i skollagen, hälso- och sjukvårdslagen, lagen om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område samt i polislagen.

Nämnden ska utan samband med ett yttrande lämna åklagaren de upplysningar som åklagaren begär i fråga om den unge (11 § LUL). Vid en sådan förfrågan ska en utredning inledas enligt 11 kap. 1 § SoL.

4.2 Samordnad individuell plan (SIP)

Upplands-Bro kommun arbetar med samordnad individuell plan för barn och ungdomar i samarbete med landstinget och då främst barn- och ungdomspsykiatri. SIP omfattar alla aktörer kring barnet. Det är kommunen och landstinget som är skyldiga att upprätta en SIP. Socialtjänsten är skyldig att informera barn och föräldrar att de kan få en SIP. SIP görs på initiativ av barn och föräldrar. SIP är barnen och föräldrarnas plan om hur myndigheterna ska samarbeta kring barnet.

4.3 Statistik

Socialtjänsten är skyldig att föra en förteckning över de barn som enligt socialnämndens beslut eller medgivande vistas i familjehem eller annat enskilt hem. Förteckningen görs på formulär som socialstyrelsen fastställer. En kopia av förteckningen inges till socialstyrelsen senast den 31 januari (7 kap. 1 § Sof).

Sedan 1 januari 2016 kodas avslutsorsaker. På detta sätt kan vi se orsaken till vad det är som gör att insatsen avslutas.

4.4 Rådgivning och myndighetsutövning

Om socialtjänsten mottar en ansökan eller en anmälan uppstår hos myndigheten ett ärende. Ärenden avseende barn- och ungdomar inom socialtjänsten innefattar i princip alltid myndighetsutövning. För ärendehandläggning finns enligt SoL och FL rättssäkerhetsregler om insyn, kommunikations- och dokumentationsskyldighet, motivering av beslut m.m.

Utanför begreppet ärendehandläggning och myndighetsutövning faller bl.a. råd och upplysningar. I rådgivande och upplysande verksamhet kan dock uppkomma behov av insatser enligt SoL. De regler som gäller för ärendehandläggning måste följas.

Det kan framkomma uppgifter om barn och unga i enhetens arbete som kan föranleda att en förhandsbedömning ska göras. Detta aktualiseras då som nämndens egna iakttagelser.

Socialnämnden bör erbjuda barnet, vårdnadshavaren och den som gjort anmälan ett möte om det med hänsyn till barnets bästa är lämplig. Socialnämnden får informera den som gjort anmälan om att utredning har inletts, inte har inletts eller redan pågår. Sådan information ska på begäran lämnas till anmälaren om det med hänsyn till omständigheterna inte är olämpligt att göra detta. Detta gäller anmälan som har skett i tjänsten.

I rådgivande och stödjande verksamheter kan bistånd i form av samtalsserier eller familjebehandling komma till stånd till följd av ett beslut enligt SoL. Utredning och beslut innebär då myndighetsutövning medan genomförande av insatsen är en form av verkställighet, vilken inte utgör ärendehandläggning eller myndighetsutövning. Det föreligger dock en dokumentationsskyldighet enligt 11 kap. 5 § SoL.

4.5 Utredningsskyldighet

Socialnämnden ansvarar för handläggning och beslut i enskilda barn- och ungdomsärenden. Handläggningen sker inom socialkontoret. Det gäller även vissa ärenden enligt FB. Socialtjänsten har en ovillkorlig skyldighet att utreda misstänkta missförhållanden.

Med utredning avses den aktivitet hos socialtjänsten som syftar till att få fram ett allsidigt och tillförlitligt underlag för nämndens beslut. Utredningen ska bedrivas skyndsamt. Som längsta utredningstid gäller fyra månader med möjligheter till beslut om förlängning (11 kap. 2 § SoL). Denna fyramånadersregel ska även tillämpas vid utredning som rör ungdomar 18–19 år. Beslut om bistånd enligt SoL eller vård enligt LVU är avsedda att undanröja sådana förhållanden som kan vara skadliga för barnen och utgöra hinder för deras utveckling. Varje utredning registreras och dokumenteras i verksamhetssystem och avslutas med ett beslutsunderlag med förslag till beslut.

Utredning ska omedelbart inledas när det finns misstanke om att ett barn har varit utsatt för våld eller om barnet har bevittnat våld.

Om anmälan eller ansökan gäller en person som uppnått 18 års ålder och det inte kan uteslutas att den unge är i behov av vård oberoende av eget samtycke

får utredning genomföras med stöd av 11 kap.1 § SoL. Befogenheterna enligt 11 kap. 2 § SoL föreligger alltså inte, inte heller uppgiftsskyldigheten i 14 kap. 1 § SoL.

Den nämnd som inlett utredning har skyldighet att slutföra den även om familjen flyttar till annan kommun. Den nya vistelsekommunen är dock skyldig att på begäran av den utredande nämnden bistå den med utredningen (11 kap. 4 § SoL). Om den nya vistelsekommunen samtycker till att ta över en pågående utredning, bör den fatta beslut om detta och skriftligt informera den kommun som inledde utredningen om när beslutet fattades och av vem.

4.6 Överflyttning av ärende

I 16 kap. 1 § SoL stadgas att överflyttning ska ske om den som berörs av ärendet har starkast anknytning till den andra kommunen och det med hänsyn till den enskildes önskemål, hjälpbehovets varaktighet och omständigheterna i övrigt framstår som lämpligt. Om de berörda kommunerna inte kan komma överens får den kommun där frågan om överflyttning uppkommit hos inspektionen för vård och omsorg (IVO) ansöka om att ärendet överflyttas. IVO:s beslut kan överklagas hos förvaltningsrätten (16 kap. 4 § SoL samt prop. 2002/03:53).

4.7 Beslutsnivåer/delegation

Alla socialnämndens beslut och vem som är behörig att fatta beslut återfinns i socialnämndens delegationsförteckning.

4.8 Utredarens kompetens

I 3 kap. 3 a § andra stycket SoL infördes den 1 juli 2014 krav på lägsta utbildningsnivå för dem som utför vissa uppgifter inom socialtjänstens barn- och ungdomsvård. De uppgifter som berörs är:

- bedömning av om utredning ska inledas,
- utredning och bedömning av behovet av insatser eller andra åtgärder, eller
- uppföljning av beslutade insatser.

Den som arbetar med dessa uppgifter inom socialtjänsten ska ha avlagt en svensk socionomexamen eller annan relevant examen på grundnivå i högskolan eller ha en utländsk utbildning som erkänts enligt 3 kap. 3 b § andra stycket SoL. Socialnämnden ansvarar för att den handläggare som självständigt utför arbetsuppgifterna har tillräcklig erfarenhet för uppgiften (3 kap. 3 a § tredje stycket SoL).

Utredaren får under en utredning insyn i familjesystemet och familjen och dess medlemmar påverkas redan av utredningen som sådan. En utredning utgör en påverkans- och förändringsprocess med en rad vägval som i många fall får livsavgörande konsekvenser för dem som berörs av utredningen. De relationer som skapas under utredningstiden och den bedömning som utredningen resulterar i

kommer att påverka möjligheterna att efter beslut genomföra olika stöd- och behandlingsprogram.

Socialnämnden tog i juni 2014 beslut om att införa värdighetsgarantier för verksamheten inom individ och familjeomsorg. De tar upp hur bemötande ska ske i förhållande till klienter inom verksamheten. Värdighetsgarantierna kommer att följas upp genom brukarundersökning, det systematiska kvalitetsarbetet och vid genomgång av klagomål och synpunkter.

4.9 Två utredare

Socialtjänsten i Upplands Bro kommun har en ambition att det ska vara två utredare i utredningar som rör barn och unga. Det finns tillfällen då det inte är motiverat med två utredare.

4.10 Bistånd i öppenvård enligt 4 kap. 1 § SoL

Allt bistånd är behovsprövat utifrån det enskilda barnets behov. Upplands-Bro kommun arbetar i första hand med bistånd i öppenvård. Således ska bistånd i öppenvård alltid erbjudas i första hand. Allt bistånd i **öppenvård** enligt 4 kap 1 § SoL ska vara tidsatt.

4.11 Utredningsmodell; BBIC

Upplands-Bro kommun har licens i BBIC utfärdad av socialstyrelsen. BBIC bygger på forskning i socialt barnavårdsarbete och på de forskningsbaserade kunskaper och erfarenheter som hittills funnits i det omfattande utvecklingsarbete som bedrivs i flera kommuner under ledning av socialstyrelsen efter brittisk modell, ICS. Utredningsmodellen utgår från barns behovsområden, föräldrars förmåga samt olika familje- och miljöfaktorer. Modellen förstärker och förtydligar barnets ställning som eget rättssubjekt – helt i linje med de åtgärder som genom den svenska lagstiftningen satt barns rätt i fokus. **Barn och ungdomsenheten ansvarar för att samtliga socialsekreterare får utbildning och fortbildning inom BBIC.** Alla kommuner som har licens i BBIC har egna utbildare.

5 Dokumentation

För att socialtjänsten ska kunna förbättras och utvecklas och för att det ska gå att systematiskt undersöka om arbetet bedrivs på föreskrivet sätt är det en grundläggande förutsättning att verksamheten dokumenteras på ett tillfredsställande sätt. Att insatserna dokumenteras och följs upp på ett tillfredsställande sätt är också en förutsättning för att systematiskt kunna undersöka om de leder till resultat som innebär förbättringar för den enskilde.

Av primärt intresse för den enskilde är att få en korrekt handläggning av ärendet och i förekommande fall en insats av god kvalitet. Allt som har kommit fram i en utredning om den enskilde och som har avgörande betydelse för en myndighets ställningstagande i ärendet ska dokumenteras.

Dokumentationen ska kunna användas som ett arbetsinstrument för den individuella planeringen, för handläggningen av ärendet, för genomförandet och för uppföljning av ärendehandläggningen och insatsen.

Dokumentationen under genomförandet av en insats behövs också för att visa att arbetet har utförts, på vilket sätt och med vilket resultat för den enskilde.

Dokumentationen spelar också en viktig roll på en mer övergripande nivå. Den behövs dels för enhetens egen uppföljning, utvärdering och kvalitetssäkring av verksamheten, dels för statens möjligheter att följa hur verksamheten utvecklas i förhållande till nationella mål. Den behövs också för framställning av statistik och som underlag för forskning inom socialtjänstområdet. Den behövs även för att få goda kunskaper om insatsers resultat för enskilda individer.

I arbetet med att tillförsäkra den enskilde en insats som är relevant och av god kvalitet ligger bl.a. att tillämpa kunskap om lämpliga insatser för den enskilde. Under senare år har betydelsen av en systematisk kunskapsutveckling inom socialtjänsten lyfts fram i olika sammanhang. Det handlar om hur kunskap om olika insatsers nytta och resultat för den enskilde kan utvecklas och användas som underlag för beslut och åtgärder inom socialtjänsten. Det är ett långsiktigt arbete som bl.a. förutsätter en enhetlig terminologi och struktur som grund för en mer systematisk dokumentation av både individuppgifter och innehållet i olika insatser.

BBIC hade tidigare utredningsplaner för varje utredning. Detta har tagits bort som krav i BBIC men för att familjen ska känna sig delaktig i utredningen kring sitt barn har Upplands-Bro kommun bestämt att använda utredningsplaner i så stor utsträckning som möjligt.

5.1 Dokumentation vid insatser i öppenvård

Om utredningen visar behov av insatser av stödjande eller behandlande karaktär i öppenvård, ansvarar utredaren för att en genomförandeplan upprättas. **Utredare kan delegera till utförare att upprätta en genomförandeplan.** Den kommunala utföraren upprättar genomförandeplanen.

5.2 Dokumentation vid behov av vård utom hemmet

Inför en placering utom hemmet upprättas en vårdplan. Planen är ett mycket centralt dokument som ska ligga till grund för genomförandet av vården och för uppföljningen. Den ska därför upprättas som ett särskilt dokument. Av vårdplanen ska klart framgå socialtjänstens avsikter med den föreslagna vården och hur den ska anordnas. Planen måste kunna förstås i alla delar av vårdnadshavaren och den unge - om **denne** fyllt 15 år – som har att ta ställning till huruvida de samtycker till den.

Vårdnadshavaren och den unge ska underteckna planen så att det klart framgår att de tagit del av den och huruvida de samtyckt till den eller inte. Samtycket avser endast planen, inte övrigt dokumenterat utredningsmaterial.

5.2.1 Barnets akt

Till barnets akt hör beslutsunderlag enligt 11 kap. 1 och 2 §§ SoL samt matchningsutredning, beslut om vård, journalanteckningar om hur vården fortlöper, uppdrag, vård- och genomförandeplaner, överväganden, omprövningsbeslut, beslut angående umgänge m.m.

Barnet ska informeras om sin rätt att ta del av handlingar som rör honom eller henne.

Handlingar som gäller placerade barn är undantagna från bestämmelserna om gallring i socialtjänstlagen (12 kap. 4 § SoL). Syftet med bestämmelsen är att barnet senare i livet ska kunna ta del av uppgifter om sin barndom och uppväxt, varför det blivit placerat och hur förhållandena varit under placeringen. För att detta ska vara möjligt behöver allmänna uppgifter om familjehemmet finnas i barnets personakt.

5.2.2 Familjehemmets akt

Personakt för familjehem läggs upp så snart utredning inletts och oavsett om familjen kommer att anlitas eller inte. I familjehemsakten förvaras all dokumentation som rör familjehemmet och dess medlemmar, men inte om andra kommuners familjehemsplacerade barn.

Om familjehemsutredningen avbryts eller om utredningen inte leder till placering ska redogörelse för orsaken dokumenteras i familjehemsakten.

Avtalet mellan socialtjänsten och familjehemmet om de villkor som ska gälla för uppdraget förvaras i familjehemsakten, liksom planer och ekonomiska överenskommelser som upprättas efter hand. I familjehemsakten dokumenteras också viktiga personliga uppgifter om familjehemmet som inte direkt berör vården av barnet.

Utredningar och beslut med anledning av anmälan mot familjehem dokumenteras och förvaras i familjehemmets personakt. Om uppgifter framkommit som påverkar barnets förhållandens ska resultatet av utredningen och beslut delges vårdnadshavaren. Kopia av utredningen förvaras då även i barnets personakt.

Handlingar om familjehem hanteras i enlighet med bestämmelserna i 26 kap. 1 § OSL. Uppgifter om familjehemmets personliga förhållanden får således inte lämnas ut utan deras medgivande.

Familjehemsakter gallras efter fem år efter senast anteckningen. Om registerledaren är född den 5:e, 15:e eller 25:e i månaden ska akten sparas för forskningsändamål.

6 Handläggning

6.1 6.1 Anmälan/ansökan

- En anmälan kan vara skriftlig eller muntlig. En ansökan ska leda till en utredning och ska utan dröjsmål aktualiseras i verksamhetssystemet.
- Alla anmälningar ska skyddsbedömas, oavsett pågående utredning eller insats.
- Aktualiseringen kan knytas till pågående verkställighet/insats om sådan finns.
- Förhandsbedömningen ska göras inom 14 dagar.

6.2 Dokumentation av anmälan/ansökan

Inkommen information ska bedömas för eventuell utredning. Om utredning inleds förvaras handlingen i personakt. Om utredning inte inleds registreras handlingen med angivande av beslutsfattare, beslutsdatum och beslutsmotivering samt tillförs personakt om sådan finns. Om personakt saknas förvaras handlingarna på betryggande sätt i diarienummerordning.

Om ansökan eller anmälan rör syskon ska de utredas var för sig och ha egna personakter.

Skulle ansökan eller anmälan gällande samma barn senare komma in och föranleda utredning, får uppgifter hämtas ur tidigare anmälningar men handlingen i original ska inte tillföras den personakt som upprättas med anledning den senare anmälan/ansökan.

Den enskilde ska som regel informeras om innehållet i anmälan, dock inte i vissa fall vid misstanke om brott mot barn. I dessa kan beslut om att sekretessbelägga anmälan ske.

6.3 Samråd/konsultation

Den som tar kontakt med barn- och ungdomsenheten vill ibland inte lämna information med uppgivande av barnets identitet utan önskar samråda med socialtjänsten om oroande förhållanden och om socialtjänstens syn på situationen. Sådant samrådsförfarande är viktigt både i förhållande till enskilda och till personer i det lokala professionella nätverket.

6.4 Förhandsbedömning

Förhandsbedömning kallas det moment som ligger mellan informationsmottagandet och ställningstagande till behov av utredning. Varje inkommen information granskas för bedömning inom 14 dagar enligt socialtjänstlagen. Skyddsbedömningen ska göras skyndsamt inom 24 timmar. Skyddsbedömning ska göras skriftligt.

7 Utredning

Socialnämndens utredningsansvar kan inte överlämnas till annan (2 kap 4, 5 §§ SoL). Ansvaret ligger hos socialnämnden även om nämnden kan ta annan myndighet eller fristående person till hjälp för att komplettera den egna utredningen för att belysa särskilda förhållanden av betydelse för det beslut som ska fattas. Denna kompletterande utredning definieras då alltid som ett led i nämndens myndighetsutövning. Omfattningen av utredningen måste anpassas till de uppgifter om behov, missförhållanden etc. som är kända genom inkommen information eller som tillkommer under utredningens gång.

7.1 Regler för socialnämndens utredning

Utredningar inom socialtjänsten utförs med stöd av 11 kap. 1 § SoL. Där anges att socialnämnden utan dröjsmål ska inleda utredning när något genom ansökan eller på annat sätt kommer till vår kännedom som kan föranleda någon åtgärd av nämnden. Syftet med utredningen är att få fram ett allsidigt underlag för beslut att avslå eller bevilja en ansökan, alternativt att vidta åtgärder.

När utredningen rör ett barns behov av stöd eller skydd ger lagen socialtjänsten vissa befogenheter (11 kap. 2 § SoL). Socialtjänsten får konsultera sakkunniga och ta de kontakter som behövs för utredningen (11 kap. 2 § och 14 kap. 1 § SoL). I 11 kap. 2 § SoL anges också att utredningen inte onödigt får utsätta någon för skada eller olägenhet och att den ska vara slutförd inom fyra månader.

Med socialnämndens särskilda skyddsansvar följer att utredning ska inledas

- om den underårige kan vara i behov av stöd från socialtjänsten
- om risk för den underåriges hälsa eller utveckling kan misstänkas föreligga till följd av brister i hemmiljön eller den unges eget beteende.

7.2 Beslut om utredning

Avsikten med utredning är att klarlägga om barnet har behov av skydd eller stöd från socialtjänsten. Om familjen söker relevant stöd på egen hand behöver utredning inte inledas. Socialtjänsten har då ingen rätt att följa upp om familjen tagit emot stöd. Så snart socialtjänsten anser att ytterligare uppgifter behöver inhämtas för att ta ställning till barnets behov ska utredning inledas.

Det får aldrig råda minsta tveksamhet om vilken aktivitet som pågår – rådgivning, utredning eller så kallat faktiskt handlande, d.v.s. verkställighet av ett beslut om stöd, vård eller behandling.

En utredning samlar in fakta om barnets säkerhet och gör en bedömning av risk- och skyddfaktorer som finns i barnets omgivning.

7.3 Information till den enskilde

De som berörs av utredningen ska ha tydlig information om vem som svarar för utredningen och om hur beslut sedan fattas. Den muntliga informationen

bör kompletteras med skriftlig information om vad en barn- och ungdomsutredning innebär, vilka lagregler som gäller, utredningstider och om hur information inhämtas.

De berörda ska också informeras om sina rättigheter - såsom besvär rätt, insyn m.m. enligt **socialtjänstlagen** och förvaltningslagen. Både vårdnadshavare och barn ska fortlöpande under utredningens gång informeras om orsaken till att utredning inletts, vad som framkommer under utredningen och om vilka bedömningar utredaren under hand gör. Den enskilde ska informeras om när utredningen börjar och när den avslutas.

7.4 Beslut om förlängd utredningstid

Om utredningen blir mycket omfattande och inte kan avslutas inom fyra månader, kan beslut om förlängd utredningstid fattas (11 kap. 2 § 2 st. SoL). Ny längsta tid och skälen för förlängningen ska då anges i beslutet. Förlängningsbeslut ska fattas med stor restriktivitet.

8 Ensamkommande barn och ungdomar

8.1 Allmänt om ensamkommande barn och ungdomar

Ensamkommande barn är enligt FN:s flyktingkommissarie en person under 18 år som är åtskild från båda sina föräldrar, eller från en person som enligt lag eller sedvana har det primära ansvaret för barnet. Inom EU har ensamkommande barn definierats som ”medborgare i tredje land, som är yngre än 18 år och som anländer till medlemsstaternas territorium utan att vara i sällskap med en vuxen som enligt lag eller sedvana ansvarar för dem och så länge de inte faktiskt tas om hand av sådan person”.

Som ensamkommande barn räknas också underårig medborgare i tredje land som lämnas utan medföljande vuxen efter att ha rest in i en medlemsstats territorium.

8.2 Ensamkommande asylsökande barn som avviker från sitt boende

I Sverige och andra länder finns problem med ensamkommande ungdomar som avviker kort tid efter att de ansökt om asyl. Ibland fungerar Sverige som transitland för vidare resa till andra s.k. Schengenstater. Människosmuggling, men också människohandel, kan vara aktuella brott i samband med att ensamkommande asylsökande barn och ungdomar avviker.

Kommunerna i Stockholms län har en överenskommelse om barn som försvinner.

Rekommendationen är att boendet informerar ansvarig socialtjänst om vad som hänt. Socialtjänsten tar ansvar för att en anmälan sker till polisen angående försvunnen person.

8.3 Migrationsverkets ansvar för ensamkommande barn

Migrationsverket ansvarar för myndighetsutövning inom ramen för lagen om mottagande av asylsökande (SFS 1994:137). Det innebär att verket tar emot och svarar för prövning av barnens asylärenden och för frågor som rör bistånd och återvändande. Migrationsverket utfärdar ett s.k. LMA-kort (LMA = lagen om mottagande av asylsökande), som är ett bevis på att den asylsökande är inskriven i Migrationsverkets mottagningssystem och har rätt att vistas i Sverige under tiden ansökan om asyl prövas.

8.3.1 Anmälan till kommunen

Migrationsverkets anvisning av ett ensamkommande asylsökande barn är att betrakta som en anmälan enligt 14 kap 1 § 2 st. SoL. Anmälan samt anvisning av kommunplats ska ske både skriftligen och per telefon till socialtjänsten. Migrationsverkets ansökningsenhet anmäler rutinemässigt behov av god man till kommunens överförmyndare.

8.3.2 Hälsoundersökning

Landstingets skyldighet att erbjuda hälso- och sjukvård samt tandvård åt asylsökande regleras i lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m. fl. samt i förordningen (2008:347) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m. fl.

8.4 Kommunens ansvar

8.4.1 Mottagandet i kommunerna

Det är kommunens ansvar att utreda barnets behov och fatta beslut om insatser och placering i lämpligt boende, utse god man och se till att barnet får tillgång till skolundervisning. Även asylsökande barn som övergivits av sina föräldrar efter att familjen kommit till Sverige, är kommunens ansvar. I Upplands-Bro ansvarar Barn- och ungdomsenheten för de ensamkommande.

När ett ensamkommande barn själv ger sig till känna där han/hon vistas ligger ansvaret på vistelsekommunen.

8.4.2 Vid placering

Vid placering i ett anvisningsboende ska utan dröjsmål beslut fattas om placering enligt 4 kap. 1 § SoL. I Upplands Bro kommun sker placering i första hand i familjehem.

Socialsekreteraren ska utan dröjsmål inleda utredning på barnet kring barnets sociala situation och behov enligt 11 kap. 1 och 2 §§ SoL. Barnets primära skyddsbehov ska beaktas.

8.4.3 Den gode mannens uppdrag

Den gode mannen ska, i vårdnadshavarens och förmyndarens ställe, ansvara för barnets personliga förhållanden och sköta barnets angelägenheter. Detta innebär att den gode mannen inte bara ska bistå barnet i frågor relaterade till ansökan om uppehållstillstånd. Den gode mannen ska även hjälpa barnet i kontakterna med socialtjänsten och andra myndigheter.

Det ligger inte i gode mannens uppgift att sköta den dagliga omvårdnaden och tillsynen av barnet. Inte heller har den gode mannen någon försörjningsplikt gentemot barnet. Då det gäller att företräda barnet vid den rättsliga prövningen av asylfrågan är det en uppgift för det offentliga biträdet, inte den gode mannen.

Socialtjänsten ska samarbeta med den gode mannen och göra honom eller henne delaktig i planering och utförande.

8.5 Migrationsverkets och kommunernas ansvar vid ett avvisningsbeslut

Vid ett negativt beslut kallar Migrationsverket barnet och den gode mannen till ett samtal. Vid samtalet lämnas information om skälet till avslaget och att barnet inte kan söka asyl i något annat land i Europa (Dublinförordningen).

Information ska lämnas om möjligheten att överklaga beslutet.

Migrationsverket börjar sedan leta efter en mottagare i hemlandet; föräldrar, annan utsedd vårdnadshavare eller någon ideell organisation. Migrationsverket tar också kontakt med den svenska ambassaden eller konsulatet i hemlandet. Ett arbete påbörjas med att få fram giltiga resehandlingar, vilket kan vara svårt.

Migrationsverket har ansvar för återvändandet, vilket inkluderar eftersökningar av föräldrar eller andra närstående personer. Socialtjänsten har ansvar för barnet till dess att återvändandet är verkställt och ska samarbeta med Migrationsverket för att underlätta processen. Socialtjänstens ansvar innebär i dessa fall samma grundrättigheter som för alla barn i Sverige. Detta innebär att uppgjord planering gällande barnet ska fullföljas fram till att avvisningen verkställs.

8.6 Kommunens ansvar efter beviljat uppehållstillstånd

Socialtjänstens direkta ansvar för barnets omvårdnad, trygghet och fostran upphör då barnet fyller 18 år. Enligt föräldrabalkens bestämmelser i 7 kap. 1 § har vårdnadshavare ett försörjningsansvar när den unge fullföljer sin skolgång upp till dess att den unge fyller 21 år. Samma bestämmelser gäller för ensamkommande ungdomar som beviljats uppehållstillstånd i Upplands Bro kommun. Ungdomen har möjlighet att söka försörjningsstöd enligt det regelverk som finns för försörjningsstöd.

Myndighetens ansvar är att

- Efterforska var barnets familjemedlemmar finns.
- Fortsätta insatser enligt tidigare beslutad vårdplan alternativt fatta ett nytt beslut om annat bistånd kring exempelvis boende. Om ett nytt beslut fattas om bistånd enligt ny vårdplan ska också en ny genomförandeplan upprättas.
- En långsiktig planering ska göras avseende skolgång, boende och särskilda stödinsatser för en social integrering i det svenska samhället.
- När det placerade barnet fyller 18 år upphör tidigare beslut om vård i familjehem och HVB-hem enligt SoL formellt att gälla. Den unge måste själv ansöka om bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL i form av fortsatt placering i familjehem eller på ett HVB-hem. Detta ska tydliggöras för den unge.

8.6.1 Särskild förordnad vårdnadshavare

Den placerande kommunens socialtjänst ska efter beviljat uppehållstillstånd underrätta vistelsekommunens överförmyndare och ansvarig socialtjänst om att barnet vistas i kommunen och att en eller två särskilt förordnade vårdnadshavare behöver utses.

I Upplands Bro kommun har socialtjänsten ansvar för att rekrytera och arvoda särskilt förordnad vårdnadshavare.

8.6.2 Barns rätt att återförenas med sina föräldrar

Om föräldrarna beviljas uppehållstillstånd i Sverige, med anledning av familjeanknytning, följer det fortsatta ansvaret för barnet till föräldrarna och

ansvaret flyttas över på den kommun där föräldrarna blir folkbokförda. Om ingen speciell omständighet föreligger ska vårdnaden återgå till de biologiska föräldrarna.

Innan en folkbokföring har skett har den kommun som ansvarat för barnet också ansvaret för de återförenade anhöriga fram till dess att familjens bosättning ordnas.

8.7 Barn och ungdomar som vistas tillfälligt i Sverige och begår brott

En annan grupp ensamkommande barn är de som tillfälligt vistas i Sverige utan sin vårdnadshavare och som uppmärksammas i samband med att de har gripits av polisen misstänkta för delaktighet i brott.

Kring denna grupp ensamkommande barn finns det starka skäl att misstänka människohandel. I fall där ovanstående omständigheter föreligger, ska därför socialtjänsten alltid överväga en polisanmälan om misstänkt människohandel (SFSOS 2006:12).

8.7.1 Barn under 15 år

När barnet bedöms kunna vara under 15 år ska han/hon lämnas över av polisen till socialtjänsten. En bedömning ska göras av barnets behov av skydd. Detta innebär att en bedömning alltid ska göras om grunderna för ett omedelbart omhändertagande enligt 6 § LVU är uppfyllda.

8.7.2 Barn mellan 15 och 17 år

Initialt ska en bedömning göras av barnets behov av skydd och om grunderna för ett omedelbart omhändertagande enligt 6 § LVU är uppfyllda exempelvis i fall då den unge häktas eller i avvaktan på att domen ska vinna laga kraft och risk föreligger att den unge försvinner.

8.7.3 Samverkan

Citypolisens ungdomsrotel utreder barn och unga (under 18 år) som gripits misstänkta för brott i Stockholms city. Fokus i deras utredningar ligger på brottet och inte på eventuell människohandel. Ansvar för människohandelsbrott har en specialiserad enhet för traffickingfrågor. Inom åklagarmyndigheten handläggs människohandelsbrott av den internationella kammaren och unga lagöverträdare av ungdomsåklagarna när den unge är under 18 år. Inom kommunen är det vistelsen som styr vilken socialtjänst som har ansvaret för den unges situation.

9 Arbete med familjehemsplacerade barn

9.1 Vård i familjehem

För de barn eller unga som behöver vård utom hemmet är kommunen skyldig att erbjuda vård antingen i hem för vård eller boende (HVB) eller i familjehem (6 kap. 1, 2 §§ SoL).

Enligt 6 kap. 7 a § 1 ska socialnämnden ge dem som vårdar ett barn i familjehem, jourhem eller HVB råd, stöd och annan hjälp som de behöver. I 6 kap. 7 b § regleras besök, enskilda samtal med barnet, samtal med de som tagit emot barnet och samtal med vårdnadshavarna. I 6 kap. 7 c § finns bestämmelsen om att en särskild socialsekreterare ska utses för barnet.

9.1.1 Definition av familjehem

Med familjehem avses ett enskilt hem som på uppdrag av socialnämnden tar emot barn för stadigvarande vård och fostran och vars verksamhet inte bedrivs yrkesmässigt (3 kap. 2 § Sof).

Vid tolkning av begreppet stadigvarande måste hänsyn tas till barnets ålder och till den tidsuppfattning barn har i olika åldrar.

Jourhem definieras som ett hem som har ett generellt godkännande att ta emot barn för tillfällig vård. Jourhem utreds, utbildas och får handledning enligt samma regelverk som familjehem.

9.1.2 Legala förutsättningar

Barn kan vistas i familjehem antingen med stöd av beslut om vård enligt SoL eller LVU eller genom ett medgivande om privatplacering enligt SoL (6 kap. 6 § 1 st SoL). När socialnämnden beslutar om vård medger den samtidigt att barnet får tas emot i familjehemmet, som förutsätts vara noggrant utrett, och godkänt för det enskilda barnet.

Om familjehemmet ligger i en annan kommun ska socialnämnden ha informerat och samrått med den kommunen innan den fattar sitt beslut (6 kap. 6 a § SoL samt 4 och 5 kap. föreskrifter och allmänna råd SOFS 2012:11) om att godkänna hemmet som familjehem för ett visst barn. Nämnden ska även informera och samråda med andra kommuner som har någon placerad i det enskilda hemmet (6 kap. 6 a § SoL).

9.1.3 Beslut om vård eller medgivande till privatplacering

Vårdnadshavaren kan själv placera sitt barn för stadigvarande vård i ett hem som inte är barnets eget. När socialnämnden i vårdnadshavarens hemkommun får en ansökan om att godkänna ett sådant hem är nämnden skyldig att utreda förhållandena i hemmet (inleda utredning av barnet enligt 11 kap. 1 § SoL) och om hemmet inte är olämpligt bevilja ett medgivande enligt 6 kap. 6 § SoL. En privatplacering är en överenskommelse mellan barnets vårdnadshavare och hemmet där det är vårdnadshavaren som står för barnets försörjning och

eventuell ersättning till hemmet. Föräldrarna förutsätts behålla sin aktiva fostrarroll för barnet. I dessa fall finns det ingen vård- eller genomförandeplan. Ett rent medgivande enligt 6 kap. 6 § SoL ska endast användas vid privatplacering.

Den nämnd som lämnat medgivandet ska sedan följa vården av barnet (6 kap. 9 § 2 st SoL) och minst en gång var sjätte månad överväga om vården fortfarande behövs (6 kap. 8 § SoL). Vid övervägande av vård vid privatplacering innebär övervägandet om hemmet alltså bra för barnet. Någon vårdplan finns inte.

En privatplacering ska övervägas (tom barnets 18-årsdag) enligt samma regelverk som andra placeringar, dock undantas dessa familjer från den rätt till råd, stöd och annan hjälp som tillfaller andra familjehem, jourhem och HVB enligt 6 kap. 7 a § SoL (regeringens proposition 2012/13:10, s. 87).

9.1.4 Läkareundersökning i samband med placering

Vid placering av ett barn eller en ungdom ska landstinget se till att det sker en läkarundersökning efter att socialtjänsten har lämnat information till landstinget. Denna bestämmelse har kommit till då det enligt socialstyrelsen framkommit att placerade barn i många fall har en sämre hälsa än andra barn.

9.1.5 Kontinuitet och stabilitet

I de fall det står klart att det är en placering med ett uppväxtperspektiv som är den bästa insatsen för barnet måste ett arbete påbörjas för att säkerställa den långsiktiga tryggheten för barnet. Vårdnadshavaren ska involveras i detta arbete och ta ställning till hur och om han/hon vill och kan vara förälder på avstånd. Om vårdnadshavaren av något skäl inte alls finns tillgänglig för en sådan dialog och bedömningen är att han/hon inte kommer att bli det inom rimlig tid finns det några alternativ till en uppväxtplacering i familjehem. Ett alternativ är vårdnadsöverflyttning ett annat är adoption till familjehemsföräldrarna och ett tredje är att vårdnaden överflyttas till en annan, särskilt förordnad vårdnadshavare.

En adoption kan aldrig genomföras utan vårdnadshavarens samtycke. Har en adoption väl genomförts kan den inte tas tillbaka. Bestämmelserna om vårdnad finns i 6 kap. FB.

Bestämmelserna i LVU säkerställer visserligen barnets rätt till vård men garanterar inte stabilitet då vården ska övervägas var sjätte månad. Vårdnadshavarna har alltid rätt att begära att barnet ska flytta hem och en hemtagningsutredning görs då av socialtjänsten. Anknytningen mellan barnet och familjehemmet kan försvåras. Särskilt i de svåra fall när vården ständigt ifrågasätts av en vårdnadshavare utan att nya förhållanden för barnet föreligger, med ständig oro för barnet som följd, bör en överflyttning av vårdnaden till antingen familjehemmet eller en särskilt förordnad vårdnadshavare föreslås. Vårdnadshavarens rättssäkerhet ska inte åsidosättas och en bedömning måste ske i varje enskilt fall, men vuxnas rättigheter får inte överskugga barnets rätt till en trygg uppväxt.

9.1.6 Val av familjehem

När en utredning har kommit fram till att det är vård utanför hemmet som ska föreslås och det är socialtjänsten som ansvarar för insatsen är den skyldig att ge barnet en god vård. Vården ska så långt möjligt utformas i samförstånd med barnet och vårdnadshavaren och den ska främja den enskildes samhörighet med anhöriga och andra närstående samt kontakt med hemmiljön (6 kap. 1 § SoL).

Syskonrelationen kan vara en mycket viktig relation för ett placerat barn. Om det är möjligt och, till syskonens bästa, bör syskon placeras tillsammans. Om placering i samma familj av något skäl inte kan ske bör syskonen placeras i närheten av varandra. Vid val av familjehem till barn med en annan etnisk bakgrund än svensk har barnet rätt till stöd för att behålla sitt språk, sin religion och sin etniska identitet, utifrån barnets och vårdnadshavarnas vilja och vad som är bäst för barnet.

Ensamkommande barn utan vårdnadshavare i Sverige

Ensamkommande utan vårdnadshavare i Sverige ska utredas som andra barn som behöver vård utanför det egna hemmet. Även om barnet på föräldrars inrådan kommer till släktingar som bor i Sverige ska en utredning av både barnet och familjehemmet genomföras och beslut om placering fattas. Särskilda ansträngningar måste göras för att barnet ska kunna vidmakthålla sina relationer till anhöriga i hemlandet.

Barn som kommit till Sverige utan legal vårdnadshavare företräds av god man.

9.1.7 Närhetsprincipen

Placering bör ske inom Upplands-Bro kommun om inte särskilda skäl finns till att barnet ska bo längre bort från hemorten.

9.1.8 Konsulentstödd familjehemsvård

Placering i konsulentstödda familjehem ska användas restriktivt.

Socialtjänsten kan vända sig till en privat anordnare (företag, stiftelse etc.) för att rekrytera ett familjehem åt ett visst barn. Det finns inget som hindrar att socialtjänsten köper sådana tjänster av ett företag, men själva uppdraget att vara familjehem är knutet till en viss person/familj och kan inte överlåtas.

Konsulentstödda familjehem ska utbildas, utredas och bedömas på samma sätt som alla andra familjehem. Den placerande nämnden ska på vanligt sätt noga följa vården och svara för omprövningar eller överväganden. Dessa uppgifter ingår i myndighetsutövningen och kan inte överlåtas.

När det är klart att en placering ska ske i hemmet ska nämnden teckna ett avtal om vården direkt med familjehemmet. Den ekonomiska ersättningen till familjehemmet (arvode, omkostnadsersättning m.m.) kan utbetalas antingen direkt till familjehemmet eller via företaget.

9.1.9 Utredning av nya familjehem

Innan socialnämnden ger uppdrag till ett familjehem ska en utredning göras av familjehemmets förhållanden och förutsättningarna för den planerade vården

(se 4 kap. föreskrifter och allmänna råd SOSFS 2012:11). Om det tilltänkta familjehemmet ligger i en annan kommun ska nämnden informera och samråda med den kommunen innan den fattar sitt beslut (6 kap. 6 a § SoL). I det fall det finns någon som placerats i hemmet av en annan kommun ska nämnden även informera och samråda med den kommunen.

Kontroll av familjehemmets medlemmar ska göras vid en ny placering. Familjehemmet får inte förekomma i polisens belastningsregister eller hos kronofogden. Under placeringen ska familjehemssekreteraren **regelbundet** göra en förnyad kontroll.

9.1.10 Utbildning

Alla familjehem ska kunna visa intyg på att de har gått utbildning i att vara familjehem (6 kap 6 c § SoL). Om de inte har genomgått utbildning ska de under det första placeringsåret genomgå utbildning.

Familjehemssekreterarna vid socialkontoret tillhandahåller såväl grundutbildning som en omfattande fortbildning av familjehemmen. Socialnämndens krav på familjehemmets deltagande i förekommande utbildningar ska regleras i avtalet.

9.1.11 Avtal

Innan barnet flyttar upprättas ett skriftligt avtal (6 kap. 6 b § SoL) mellan socialnämnden och familjehemmet om de villkor som ska gälla för uppdraget.

Om barnet placerats akut och något avtal inte kunnat ingås före placeringen är det viktigt att i familjehemmets personakt notera vad som inledningsvis överenskommits om t.ex. ersättningar.

Om avtal se vidare nedan under rubrik ”Ekonomiska ersättningar till familjehem”.

9.2 Att vara familjehem

Ett uppdrag som familjehem kan så gott som aldrig inledningsvis tidsbestämmas, det kan bli både kortare och längre än vad som planerats. Inte heller går det alltid att helt förutse vilka problem och behov av insatser som det placerade barnet kan visa sig ha. För att familjehemmet trots dessa osäkerhetsfaktorer ska kunna utföra sitt uppdrag på ett så bra sätt som möjligt måste det ges information samt råd, stöd och annan hjälp både inför en placering och under tiden som den pågår (6 kap. 7 a § SoL).

Familjehemmet ska delges all sådan information om barnet och barnets familj som är viktig för att vården ska kunna genomföras enligt uppgjord plan.

9.2.1 Stöd och handledning till familjehem

I socialnämndens ansvar som uppdragsgivare till familjehemmet ligger såväl arbetsledning som stöd och handledning. I arbetsledning innefattas kontroll av att vårdplanen följs samt att nämnden tar det vårdansvar som åligger socialtjänsten. (6 kap. 7 a § SoL)

Samtliga dessa åligganden kan skötas av familjehemssekreteraren, men stöd och handledning kan också överlåtas till annan, såsom utomstående konsult/terapeut eller till ett företag som bedriver konsulentstött familjehemsvård. Socialnämnden har dock alltid kvar ansvaret för att stöd ges och för arbetsledning.

9.2.2 Förbud att ta emot barn

När ett barns bästa kräver det får socialnämnden förbjuda eller begränsa möjligheterna för en person som är bosatt i kommunen att i sitt hem ta emot andras barn (5 kap. 2 § SoL). Bestämmelsen gäller både för privatplaceringar och för placeringar på uppdrag av socialnämnd och för såväl kortare som längre placeringar. Den kan därför tillämpas för att komma tillrätta med missförhållanden både i familjehem, jourhem, feriehem, familjedaghem och i kontaktfamiljer.

Bestämmelsen ska tillämpas när nämnden fått kännedom om att en person tar emot eller avser att ta emot andras barn i sitt hem och nämnden bedömer att detta är olämpligt. Förbudet behöver inte vara generellt, utan kan begränsas till att avse barn i viss ålder, mottagande i en viss bostad eller förbindas med andra villkor.

Beslut om förbud att ta emot barn fattas av socialnämnden och kan inte delegeras till utskott eller tjänsteman. Beslutet kan överklagas med förvaltningsbesvär.

Bestämmelsen är tillämplig även när det gäller tillfälliga vistelser (besök) i ett olämpligt hem.

9.2.3 Anmälan mot familjehem

Om nämnden genom anmälan eller på annat sätt får kännedom om att förhållandena i familjehemmet är otillfredsställande, ska ansvarig arbetsledare delges informationen och göra ett ställningstagande (förhandsbedömning) till om utredning av familjehemmet enligt 11 kap. 1 § SoL ska inledas. Om utredningen visar på missförhållanden i familjehemmet inleds utredning enligt 11 kap. 1, 2 §§ SoL av barnet. Om barnet antas fara illa måste nämnden omedelbart ingripa till barnets skydd.

Utredningen enligt 11 kap 1 § SoL av misstänkta missförhållanden i ett familjehem får inte göras av ansvarig familjehemssekreterare.

Familjehemmet ska alltid underrättas om vilka anmärkningar som kommit till nämndens kännedom. Om det efter utredning av familjehemmet visar sig att anmälan saknar grund behöver inte vårdnadshavaren informeras om anmälan. Dokumentationen förvaras då i familjehemmets personakt. Om uppgifter framkommer som påverkar barnets förhållanden ska vårdnadshavaren informeras och dokumentationen tillföras även barnets akt.

9.3 I samband med placeringen

9.3.1 Folkbokföring

Barnet ska vara folkbokfört där det är bosatt, d.v.s. där det regelmässigt tillbringar sin dygnsvila (7 § folkbokföringslagen). I samband med placering i familjehem ska därför barnets folkbokföringsadress ändras.

Om eller när barnet flyttar från familjehemmet är det viktigt att barnet blir rätt folkbokfört. Om barnet placeras från familjehem till HVB måste folkbokföringsadressen ändras till vårdnadshavarens adress. Om vårdnadshavaren har flyttat måste den nya kommunen kontaktas för en diskussion om var ärendet ska handläggas.

9.3.2 Utrustning

I samband med placeringen kan barnet behöva utrustning i form av kläder eller annat och familjehemmet kan behöva utrusta det rum som barnet ska bo i. Se vidare avsnittet ”Ekonomiska ersättningar till familjehem”. Det är frågan om verkställighetsbeslut (grundat på ett placeringsbeslut enligt SoL eller LVU) och inte om bistånd. Det är viktigt att överväga och i avtalet med familjehemmet noga skriva in vad som förväntas täckas av den löpande omkostnadsersättningen. Skolbarn behöver som regel ha tillgång till en dator. Lite äldre familjehemsplacerade barn bör ha tillgång till dator med internetuppkoppling. Det ger barnet möjligheter att kommunicera med jämnåriga och andra på samma villkor som flertalet ungdomar. Detta får naturligtvis vägas mot det behov av insyn i barns och ungdomars liv som föräldrar behöver ha, men barn i samhällsvård får inte särbehandlas eller ges sämre förutsättningar än andra barn.

9.3.3 Socialnämndens anmälan till försäkringskassan

När ett barn placeras för vård utanför hemmet förlorar vårdnadshavaren rätt till socialförsäkringsförmåner som är knutna till att han eller hon har barnet i sin vård. Det är viktigt att informera vårdnadshavaren om detta i god tid samt om den eventuella ersättning som vårdnadshavaren ska betala till socialnämnden för barnets försörjning (en summa motsvarande högst ett underhållstöd).

9.3.4 Allmänt barnbidrag

Allmänt barnbidrag ska för barn placerade med stöd av SoL och LVU utbetalas direkt till familjehemmet. Socialnämnden ansvarar för anmälan till försäkringskassan om annan betalningsmottagare (4 § lagen om allmänna barnbidrag). Nämnden ansvarar också för anmälan om att barnet omplacerats eller flyttat tillbaka hem.

9.3.5 Underhållsstöd

Vid placering ska socialnämnden underrätta försäkringskassan om att underhållsstöd inte längre ska utbetalas (2 § förordningen om underhållsstöd). Nämnden ska också anmäla när en placering upphört och barnet åter bor hos en förälder. Blankett för framställan om ändrad utbetalning finns försäkringskassans hemsida.

En förälder har inte rätt till underhållsstöd om barnet är placerat i familjehem under hel månad (11 § underhållsstödslagen). Vården anses pågå en hel månad även om barnet är hemma under helger och veckoslut. Under längre ferievistelser i föräldrahemmet (t.ex. jullov och sommarlov) utbetalas underhållsstöd för de månader vistelsen pågår. Rätten till underhållsstöd under ferier prövas av försäkringskassan.

9.3.6 Barnpension m.m.

Barn har rätt till barnpension från försäkringskassan om den ena eller båda föräldrarna är avlidna. Barnet kan också ha pension från annat håll, t.ex. privat pensionsförsäkring.

Socialnämnden har inte rätt att uppbära barnets pensionsförmåner. Nämnden kan inte heller kräva att den efterlevande föräldern ska betala mer än vad kommunen enligt lag har rätt att kräva (se **avsnittet** om föräldrars ersättningskyldighet). Om barnet inte får del av sin barnpension av vårdnadshavaren ska anmälan göras till överförmyndaren.

9.3.7 Anmälan till överförmyndaren

Om det finns risk för att föräldern använder barnets tillgångar på ett sätt som inte kommer barnet tillgodo, är socialnämnden skyldig att göra en anmälan till överförmyndaren (5 kap. 3 § punkt 3 SoF). Överförmyndaren kan sedan besluta om spärr på barnets bankkonto, vilket betyder att föräldrarna endast med överförmyndarens tillstånd får ta ut pengarna.

Anmälan görs till överförmyndaren i den kommun där barnet är folkbokfört. Vårdnadshavarna underrättas om att anmälan gjorts.

9.3.8 Föräldrars ersättningskyldighet

Föräldrar är försörjningsskyldiga för sitt barn även när barnet är placerat utanför det egna hemmet, oavsett om vården ges med stöd av SoL och LVU. Försörjningsskyldigheten fullförs då genom att föräldrarna i skälig utsträckning bidrar till kommunens kostnader för barnets vård (8 kap. 1 § 2 st SoL). Summan som varje förälder ska betala motsvarar högst aktuellt underhållsstöd (6 kap. 2–4 §§ SoF). Vad som är skäligt för föräldern att betala i det enskilda fallet beräknas enligt riktlinjerna för handläggning av föräldrars ersättning till kommunen för placerade barn (KS 2005). Blankett för beräkning finns i verksamhetssystemet.

Föräldrarna ska, så snart det står klart att det kan bli aktuellt med en insats i form av dygnet-runt placering av barnet, informeras om sin ersättningskyldighet för vården samt om vilka konsekvenser det i övrigt innebär för deras ekonomi.

En utredning om föräldrarnas försörjningsförmåga ska göras och beslut ska fattas. Utredning och beslut fattas av administrativ assistent. Betalning sker för innevarande månad. Om placeringstiden överstiger en månad gäller ersättningskyldigheten från den dag placeringen verkställdes, vilket innebär att beslutet ibland blir retroaktivt. Ett beslut ska fattas för vardera föräldern. Det gäller även om föräldrarna är sammanboende.

Ersättningsbeloppet kan vara 0 kr. Beloppet får inte överstiga vad som för varje tid motsvarar underhållsstödsbeloppet per månad. Beslutet kan omprövas under hela placeringstiden. Föräldrarna har skyldighet att meddela ändrade förhållanden. Om det framräknade ersättningsbeloppet blir lägre än 100 kr per barn och månad tas ersättningen inte ut från föräldern.

Innan begäran om inkomst från skatteverket tas in skickas brev till föräldrarna om att inkomststoppgifter kommer att begäras. Detta görs av administrativ assistent. När beräkningen är gjord skickas beslut om egenavgift till föräldrarna. Föräldrarna blir därigenom informerade. Det ger dem möjlighet att eventuellt begära jämkning av ersättningsbeloppet. Föräldrarna ska informeras om att beloppen omräknas årligen fr.o.m. februari. Föräldrarna ska meddela om antalet barn som de är försörjnings-skyldiga till förändras.

Om det framräknade beloppet bedöms vara oskäligt i förhållande till respektive förälders ekonomiska förmåga eller sociala situation kan ersättningen jämkas till en skälig nivå. Det är socialsekreteraren som pratar med föräldrarna om jämkning. Det kan exempelvis vara så att förälderns inkomst har förändrats sedan det inkomstår som varit underlag för beräkningen eller att föräldern står för vissa av barnets kostnader. En anledning kan också vara att barnet regelmässigt vistas hemma hos föräldern exempelvis varje helg. Jämkningsen kan även göras uppåt, exempelvis om föräldern får barnpension för det placerade barnet. Anledningen till jämkningen ska anges i beslutet. Jämkning kan ske redan från början eller vid ett senare tillfälle.

Nämndens beslut om vad en förälder ska betala i ersättning till kommunen kan inte överklagas med förvaltningsbesvär.

Ersättningsbeloppet ska omräknas varje år utifrån det senaste taxeringsbeslutet och avse perioden 1 februari - 31 januari. Detta görs av administrativ assistent. Om en förälders ekonomiska förhållanden ändras under perioden kan nytt avgiftsbeslut fattas. Den årliga omräkningen av ersättningsbeloppet som grundar sig på ny taxering är inte ett nytt beslut om att betala ersättning till kommunen utan endast en omräkning av beloppet. Delgivning av beräkningsunderlaget ska därför inte ske. Respektive föräldrar ska underrättas om det nya ersättningsbeloppet med beslut från verksamhetssystemet.

Utebliven betalning

I de fall en ersättningsskyldig förälder inte frivilligt betalar enligt beslut för kostnader som socialnämnden haft enligt 8 kap 1 § SoL uppstår ett krav mot föräldern. Nämnden kan med stöd av 9 kap. 3 § SoL väcka talan om ersättningen hos förvaltningsrätten. Detta görs av socialsekreterare. Talan hos förvaltningsrätten måste väckas inom 3 år från det kommunens kostnader uppstod.

9.4 Barnet i familjehemmet

När ett barn är placerat i familjehem ska socialnämnden medverka till att barnet får ”god vård och fostran och i övrigt gynnsamma uppväxtförhållanden”, verka för att barnet får en lämplig utbildning (6 kap. 7a-c § SoL) samt lämna vårdnadshavare och föräldrar råd, stöd och annan hjälp.

9.4.1 Att ”noga följa vården”

Den socialnämnd som har placerat ett barn i familjehem ska ”noga följa vården av barnet”, oavsett om vården sker med stöd av SoL eller LVU (6kap. 7b§ SoL, 13a§ LVU) Främst ska detta ske genom regelbundna besök i familjehemmet och enskilda samtal med barnet/den unge samt genom samtal med familjehemsföräldrarna och med vårdnadshavarna. Samtalen med barnet måste noga avpassas till det enskilda barnets behov och önskningsar.

Uppföljning görs kontinuerligt och redovisas i samband med överväganden eller omprövning av vården (två gånger per år). För att få en god bild av hur barnet har det måste barnets socialsekreterare och familjehemssekreterare ha fortlöpande kontakt med barnet och familjehemmet. Barnets socialsekreterare ska ha uppföljningsmöten med barnet minst fyra gånger per år.

9.4.2 Barnomsorg

Barn som vistas i familjehem har samma rätt till barnomsorg som alla andra barn i vistelsekommunen. Barnomsorgsavgift enligt gällande taxa i vistelsekommunen ingår som en tilläggskostnad i familjehemmets omkostnadsersättning och betalas av familjehemmet till dess hemkommun.

9.4.3 Barnets skolgång

De familjehemsplacerade barnen är folkbokförda i samma kommun som familjehemmet och har därmed rätt till utbildning på samma villkor som andra barn i den kommunen. Om barnet inte är folkbokfört i familjehemmet har vistelsekommunen rätt att kräva ersättning från folkbokföringskommunen för skolkostnaderna. Att gå i förskoleklass (”sexårsverksamhet”) och i gymnasium är frivilligt.

Särskild uppmärksamhet måste ägnas åt de familjehemsplacerade barnens rätt till utbildning. Forskningen har visat att dessa barn ofta har haft låga förväntningar på sig och presterat långt under sin förmåga. Godkända slutbetyg i åk 9 är en av de viktigaste skyddsfaktorerna för barn.

Det är vårdnadshavaren som ska ansöka om eller samtycka till vilken skola som ska väljas. Vid vård enligt LVU kan dock socialtjänsten besluta om skolgången i enlighet med sitt ansvar för att barnet får sina grundläggande rättigheter tillgodosedda (11 § LVU).

9.4.4 Barn med behov av särskilt stöd

Den kommun där barnet är folkbokfört ansvarar för att barnet får undervisning och särskilt stöd i undervisningen. Folkbokföringskommunen har därmed både kostnadsansvar och ansvar för att barnet får de insatser som krävs för att barnet ska kunna tillgodogöra sig undervisningen, t.ex. extra pedagogiskt stöd, utrustning eller handikappanpassning.

Barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling har enligt skollagen rätt till individuellt behovsprövat stöd i form av plats i förskola eller fritidshem om inte behovet tillgodoses på annat sätt. Utöver det ansvar som följer av skollagen har placeringskommunen sitt ansvar

enligt 16 kap. 2 § SoL för det placerade barnets vård. Detta ansvar innefattar bl.a. olika stödsatser som har samband med det vårdbehov som är orsak till eller uppstår under placeringen.

För privatplacerade barn gäller att den kommun som gav medgivande till familjehemmet (6 kap. 6 § SoL) aldrig kan krävas på ersättning för särskilt stöd i skolan. (Cirkulär från SKL 2006:18/1997:202).

9.4.5 Umgänge

Umgänge med släkt och nätverk måste planeras utifrån en sammanvägd bedömning av vad som är barnets bästa. I denna bedömning ingår barnets egna synpunkter som en viktig del. För långtidsplacerade barn kan det vara av stor vikt att hålla kontakten med syskon och andra nära släktingar eftersom åtskilliga riskerar att möta vuxenlivet utan kontakt med någon anhörig.

Till ”andra närstående” räknas framför allt syskon samt mor- och farföräldrar, men även andra personer kan vara viktiga för barnet att ha en fortsatt kontakt med. Om barnets föräldrar motsätter sig att barnet har umgänge med dessa personer bör socialtjänsten arbeta för att få föräldrarna att ändra inställning. I sista hand kan socialtjänsten vända sig till tingsrätten för att få barnets rätt till umgänge med den närstående fastställd.

Hur ofta umgänget ska ske och under vilka former bör bestämmas i samråd mellan socialtjänsten, familjehemmet, vårdnadshavarna och barnet.

Familjehemmet kan inte motsätta sig att barnet träffar sina föräldrar och det ingår i uppdraget att familjehemmet ska medverka till kontakt mellan föräldrar och barn. I särskilt svåra umgängessituationer måste socialtjänsten hjälpa till, exempelvis genom att erbjuda umgänge i särskild umgängeslokal eller på annan neutral plats.

9.4.6 Omplacering

Om det visar sig att barnet inte utvecklas tillräckligt väl eller om familjehemmet inte längre kan fullgöra sitt uppdrag kan en omplacering till en annan vårdform eller till ett annat familjehem behöva övervägas. Eftersom en separation från familjehemmet riskerar att bli ytterligare ett trauma för barnet bör en omplacering bara göras när inga andra möjligheter finns att lösa de problem som uppstått.

9.5 Överflyttning av vårdnad

I de fall utredningen visar att vård enligt SoL eller LVU inte bör komma ifråga utan vårdnaden överflyttas, ska socialnämnden göra framställning härom till domstol i vårdnadshavarens hemkommun.

För barn som vårdats i samma familjehem i tre år ska särskilt övervägande göras (13 § LVU och 6 kap. 8 § SoL). Innebörden av detta övervägande är att bedöma om det finns skäl att ansöka om överflyttning av vårdnaden enligt 6 kap.8 § FB. Frågan om överflyttning av vårdnad redovisas fortlöpande vid överväganden minst en gång var sjätte månad (prop. 2002/03:53).

Socialnämnden kan väcka talan i tingsrätten i mål som avser umgänge och vårdnad. Det kan vara när förälder brister i omsorgen eller är förhindrad att utöva vårdnad.

En vårdnadsöverflyttning måste inte ske till familjehemsföräldrarna. I vissa fall kan det vara lämpligare att låta familjehemsplaceringen bestå och istället flytta vårdnaden till en eller två neutrala vårdnadshavare.

En särskilt förordnad vårdnadshavare blir även särskilt förordnad förmyndare över vars verksamhet överförmyndarnämnden har tillsyn. Kopia av tingsrättens beslut om att utse särskilt förordnad vårdnadshavare för barnet ska därför skickas till överförmyndarnämnden.

När tingsrättens dom om vårdnadsöverflyttning vunnit laga kraft är familjehemsföräldrarna inte längre familjehem utan särskilt förordnade vårdnadshavare. I och med att barnet fått nya vårdnadshavare har grunderna för vård enligt SoL eller LVU bortfallit.

Om de nya vårdnadshavarna ska få fortsatt ekonomisk ersättning betraktas de som uppdragstagare och utbetalning av ersättningar sköts genom kommunens system för utbetalning av löner. En uppföljning ska göras en gång per år.

Enligt 6 kap. 11§ SoL ska särskilt förordnade vårdnadshavare erbjudas råd och stöd av den kommun som beslutat om familjehemsplaceringen om särskilt förordnade vårdnadshavare begär det.

Umgänge efter vårdnadsöverflyttning

Även efter en vårdnadsöverflyttning har barnet rätt till och behov av umgänge med föräldrar och andra närstående. Det är i första hand de nya vårdnadshavarna som ska se till att umgänget kommer till stånd och fungerar på ett tillfredsställande sätt.

Om föräldrarna och de nya vårdnadshavarna inte kan komma överens om umgänget kan föräldrarna vända sig till tingsrätten för att få sin rätt till umgänge med barnet prövad. Om tingsrätten beslutar om umgängesstöd enligt 6 kap. 15 c§ FB är det socialnämnden i barnets hemkommun som yttrar sig över och verkställer detta.

9.6 När barn placeras från utlandet

Det förekommer att en socialnämnd får kännedom om att en myndighet i ett annat land placerat barn i en familj i Sverige. Nämnden bör då ta kontakt med den myndighet som placerat barnet i Sverige för att informera sig om barnets familjeförhållanden, anledningen till placeringen, speciella vårdbehov och på vilket sätt den utländska myndigheten tar ansvar för barnets omvårdnad, försörjning, eventuella skolgång samt hälso- och sjukvård. Nämnden bör också ta reda på den placerande myndighetens möjligheter att ingripa om placeringen misslyckas och på vad som är avtalat mellan myndigheten och familjehemmet.

Socialnämnden bör informera den placerande myndigheten om den svenska lagstiftning som är tillämplig vid placering av barn.

Socialnämnden ska hos migrationsverket förvissa sig om att barnet har rätt att vistas i Sverige. Barn från de nordiska länderna behöver inget uppehållstillstånd här.

Den som har rätt att vistas i Sverige ska vara folkbokförd där han eller hon är bosatt (4 § Folkbokföringslagen).

Bestämmelserna i 6 kap. 6 § SoL om medgivande till privatplacering är tillämplig även för barn som placerats av en myndighet i ett annat land. Grundregeln (6 kap. 9 § SoL) är att medgivande beslutas av socialnämnden i vårdnadshavarens hemkommun. Om ingen av barnets vårdnadshavare är bosatt i Sverige blir det socialnämnden i den kommun där barnet ska tas emot eller redan har tagits emot som beslutar i frågan om medgivande.

I de fall då barnet ska fortsätta att vistas i Sverige bör socialnämnden komma överens med den utländska myndigheten om hur samarbetet kring barnet ska se ut.

Om det under placeringen framkommer information som gör att placeringen kan ifrågasättas ska den placerande myndigheten underrättas om detta och ges tillfälle att ingripa i vården.

9.7 Ekonomiska ersättningar till familjehem

Upplands-Bro kommun följer de rekommendationer för familjehemsersättningar som utgivits av Sveriges Kommuner och Landsting. SKL justerar årligen ersättningsnivåerna i relation till löneutvecklingen.

Familjehemsföräldrarna får i princip göra avdrag i deklarationen med ett belopp som svarar mot omkostnadsersättningen. Yrkade avdrag ska styrkas med originalkvitton, varför familjehemmet ska informeras om vikten av att spara verifikationer på utgifter för barnet.

Socialkontoret är skyldigt att lämna kontrolluppgift till skattemyndigheten på alla utbetalningar som gjorts till familjehemmet.

9.8 Tillfälliga placeringar – jourhem

När ett barn tillfälligt placeras hos någon släkting eller nära anhörig/vän till familjen ges endast omkostnadsersättning enligt vanlig familjehemstaxa. För **konsulentstödda** jourhem, som har beredskap att ständigt ta emot barn för tillfälliga placeringar, gäller av SKL rekommenderad jourhemstaxa. Vi är restriktiva med att använda **konsulentstödda** jourhem. Vi använder i första hand våra egna jourhem vid akuta situationer. Om vi inte kan placera akut i våra jourhem använder vi jourhemspoolen och **i enlighet med ramavtal**.

9.9 Försäkringsskydd

Det placerade barnet har en kollektiv olycksfallsförsäkring.

Familjehemmet har en ansvarsförsäkring, som ersätter skadestånd i samband med person- och sakskada som orsakats av det placerade barnet. Självrisken,

som är ett basbelopp, ersätts genom socialkontoret, liksom mindre skador som barnet förorsakat familjehemmet.

10 Specifik lagstiftning

10.1 Misshandel och sexualbrott mot barn

Det första ställningstagandet socialtjänsten ska göra vid misstanke om övergrepp av detta slag är om barnet eller den unge behöver skydd, d.v.s. flyttas från den miljö där övergrepp kan misstänkas pågå. Skyddsbedömning görs i alla ärenden. Barnet ska skyddas från övergrepp samt från repressalier och påverkan från närstående som kan bli följden av att socialtjänst och polis intervenerar i familjen. Ett beslut om omedelbart omhändertagande enligt 6 § LVU kan vara nödvändigt att fatta.

Vid misstanke om barnmisshandel eller sexualbrott mot barn ska utredning alltid inledas och samråd kan ske. Vi ska överväga om polisanmälan ska göras och det kan därefter ske ett samråd på Barnahus. Barnahus Norrort biträder individ och familjeomsorgen med konsultation och samordning med övriga berörda myndigheter i det akuta utredningsskedet enligt de rutiner som finns för brott mot barn.

Enligt 35 kap. 1 § OSL (förundersökningssekretess) gäller sekretess i annan verksamhet hos myndighet (t.ex. kommunens socialtjänst) för att biträda åklagarmyndigheten m.fl. att uppdaga, utreda och beivra brott. Det innebär att barn- och ungdomsenhetens utredning som ligger till grund för polisanmälan och själva anmälan kan sekretessbeläggas med stöd av denna bestämmelse om åklagaren anser att det behövs. Det är socialnämnden som prövar skälen och fattar beslut i frågan. **Vid osäkerhet om vad som omfattas av förundersökningssekretess kan barn- och ungdomsenheten kontakta åklagaren.**

De utredningar som görs hos socialtjänst och polis har skilda funktioner – socialtjänsten utreder om barnet har behov av skydd eller andra insatser och ska därvid utreda barnets helhetssituation, där misstanken om övergrepp utgör en del. Polisens huvuduppgift är att utreda om brott förekommit och vem som är gärningsman. Socialtjänsten ska inte invänta åklagares eller domstolsbeslut utan självständigt och skyndsamt bedöma behov av åtgärder till skydd och stöd för barnet.

Vid misstanke om övergrepp på ett barn i en syskonkrets bör även övriga barn i familjen bli föremål för socialtjänstens intresse eftersom övergrepp inom familjen ofta riktas mot flera familjemedlemmar.

Om barnet eller den unge misstänks ha skador till följd av övergrepp ska läkarundersökning ske omgående. Om vårdnadshavaren motsätter sig undersökning av barnet kan socialtjänsten enligt 32 § LVU besluta om läkarundersökning och kan även begära biträde av polismyndighet. Undersökande läkare ska avge utlåtande om skadorna och förklaring till deras uppkomst.

Upplands Bro kommun arbetar med KIBB (Kognitiv Integrerad Behandling vid Barnmisshandel). Upplands-Bro kommun polisanmäler våldsbrott mot barn efter en bedömning om hur brottet har påverkat barnet.

10.2 LVU

När samtycke inte lämnas till föreslagen vårdplan och den unge riskerar att fara illa ska nämnden ansöka om vård enligt LVU.

Eftersom dokumentationen ska användas i en domstolsprocess som bevisning ställs stora krav på tydlighet och stringens. I utredningen ska de fakta lyftas fram som styrker att barnet löper en påtaglig risk att skadas, att indikationerna i §§ 2 eller 3 LVU är uppfyllda och att vården inte kan ges med samtycke eller alternativt att ett lämnat samtycke inte garanterar vården.

Dokumentet ska fokusera på barnets utveckling och riskerna för den. Det är brister i omsorgsförmågan snarare än föräldrarnas huvudproblem, som ska lyftas fram, d v s hur barnets behov tillgodoses oavsett skälen till allvarlig försummelse, vanvård eller misshandel.

När domstol beslutat om vård med stöd av LVU, ska nämnden besluta om placering enligt 11 § LVU. Utredningen enligt 11 kap. 1 § SoL ska anses slutförd när nämnden beslutat om att ansöka om vård enligt LVU. De befogenheter som följer av 11 kap. 2 § SoL upphör då att gälla.

Däremot pågår utredning enligt 11 kap. 1 § SoL till dess dom vunnit laga kraft.

10.3 Omedelbart omhändertagande

I vissa situationer är det nödvändigt att socialnämnden omedelbart ingriper och tar hand om barnet (0–17 år) eller den unge (18–20 år). Möjligheten regleras i 6–9 §§ LVU.

I beteendefallen har socialnämnden genom 22 § fått en särskild befogenhet att ingripa på ett tidigare stadium genom att besluta om mindre ingripande åtgärder än vård utom hemmet.

10.4 Flyttningsförbud

Om en underårig är placerad i familjehem och vårdnadshavaren vill ta honom/henne därifrån kan det tänkas att en förflyttning skulle vara till skada för barnet. Förvaltningsrätten får i sådana fall, efter ansökan av socialnämnden, enligt 24 § LVU för viss tid eller tills vidare förbjuda vårdnadshavaren att ta den underårige från familjehemmet. Förutsättningen för flyttningsförbud är att det finns en påtaglig risk för att den unges hälsa eller utveckling skadas om han flyttas från familjehemmet. Flyttningsförbud kan beslutas både om barnet är placerat med stöd av SoL och med stöd av LVU. Ansökan görs av socialnämnden i vårdnadshavarens hemkommun.

I 27–30 §§ LVU regleras möjligheterna för socialnämnden att besluta om tillfälligt flyttningsförbud. Förutsättningar för tillfälligt förbud är dels att ett

flyttningsförbud sannolikt behövs, dels att rättsens beslut om flyttningsförbud inte kan avvaktas.

10.5 Beslut enligt 11 § LVU

Det ankommer på socialnämnden att, när rätten beslutat om vård, fatta beslut om var vården ska inledas. Nämndens beslut kan överklagas till förvaltningsrätt (41 § LVU). När rätten beslutar om vård tar rätten formellt inte ställning till vilken vård den unge ska ges. Klagorätten gäller bara vid flyttningar under den vårdtid som följer efter det att förvaltningsrätten har beslutat om vård. Under den tid den unge är omedelbart omhändertagen kan placeringsbeslut och beslut att flytta honom från ett hem till ett annat överklagas.

När någon är omhändertagen och placerad med stöd av LVU är detta att betrakta som underlag för beslut under vårdtiden såsom kontaktperson, behandling i öppenvård eller pengar till kläder, utrustning eller resor. Alla beslut som rör vården fattas med stöd av 11 § LVU. Dessa beslut fattas enligt 11 § fjärde stycket LVU. Det går alltså inte att fatta biståndsbeslut enligt SoL för någon som är omhändertagen enligt LVU. Observera att beslut enligt 11 § första och andra stycket LVU inte är tillåtet att delegera utan måste fattas av nämnd (flyttning samt vård i det egna hemmet).

10.6 Umgänge och röjande av vistelseort

Socialnämnden kan meddela beslut att med stöd av 14 § LVU göra inskränkningar i umgänget mellan barn och föräldrar under vårdtiden eller att inte röja den unges vistelseort. Omständigheterna kan vara sådana att föräldrar under viss tid eller tills vidare inte bör träffa barnet, t.ex. om risk föreligger att de obehörigen ska gripa in i vården. I specialmotiveringen (prop. 1979/80:1 del A s 602) sägs att bestämmelserna om begränsningar i umgänget bör tillämpas restriktivt och att det endast i undantagsfall ska förekomma att nämnden hemlighåller barnets vistelseort. Att ge föreskrifter om umgänget är däremot ett normalt led i vården av barnet. Med förälder avses i 14 § förutom vårdnadshavare, förälder som har umgängesrätt reglerad i dom, beslut av domstol eller avtal.

Om barnet ska placeras på en för föräldrarna hemlig vistelseort (26:2 § OSL och 14:2 § LVU) bör nämnden ta kontakt med skatteverket för att diskutera frågan om folkbokföring. En sådan kontakt kan inledningsvis tas utan att avslöja barnets identitet. Om det är nödvändigt för att kunna genomföra vården kan nämnden bryta sekretessen och avslöja barnets identitet och nämndens beslut om att barnets vistelseort inte ska röjas för föräldrar eller vårdnadshavare (10 kap. 2 § OSL).

10.7 Vård utom hemmet – övervägande

På socialtjänsten ankommer att noga följa vården och tillse att den bedrivs i enlighet med upprättad vårdplan. Uppföljningsrutiner ska finnas så att samtliga ärenden kan följas upp vid utsatt tid.

Socialnämnden ska vid vård enligt 4 kap. 1 § SoL enligt 6 kap. 8 § samma lag minst en gång var sjätte månad överväga om vården fortfarande behövs.

Vid vård enligt 2 § LVU (miljöfallen) ska nämnden minst en gång var sjätte månad överväga om vården ska fortsätta (13 § LVU). Samma förfarande gäller i tillämpliga delar vård enligt 22 § LVU - vård i förebyggande syfte. Sex månader beräknas från datum för första beslut om verkställighet. Övervägandet, som ska göras av socialnämndens arbetsutskott, är inget beslut i förvaltningsrättslig mening. Rapporten ska därför inte kommuniceras.

Flyttningsförbud, inskränkning av umgänge samt hemlighållande av barns vistelseadress (26 resp. 14 §§ LVU) ska övervägas minst en gång var tredje månad.

10.8 Vård utom hemmet – omprövning

Vid vård enligt 3 § LVU (beteendefallen) ska nämnden, till skillnad mot vad som gäller övervägande, enligt 13 § LVU inom sex månader från verkställighet av vårdbeslutet pröva om vård med stöd av LVU ska upphöra. Därefter prövas frågan fortlöpande inom sex månader från senaste prövning. Omprövning innebär ett formellt beslut som ska delges parterna och som kan överklagas.

10.9 Möjligheter till uppföljning när ärendet upphör

En särskild fråga gäller vilken rätt till uppföljning socialtjänsten har i situationer då vårdnadshavaren inte fullföljer fastställd genomförandeplan eller när domstol avslagit ansökan om vård. Socialnämnden har sitt särskilda ansvar för barn och ungdom enligt 5 kap. 1 § SoL. Situationen kan jämföras med förhandsbedömningen då inga nya uppgifter kan inhämtas utan att utredning inletts.

Enligt Socialtjänstlagens 11 kap 4 a § får socialnämnden besluta om uppföljning av ett barns situation när en utredning som gäller barnets behov av stöd eller skydd avslutats utan beslut om insats. Om det vid denna uppföljningskontakt, framkommer att familjen inte åstadkommit utlovade förändringar och det alltjämt finns anledning att tro barnet är i behov av skydd eller stöd inleds ny utredning för att erforderliga kontakter ska kunna tas.

Domstols avslag på ansökan om vård enligt LVU är i sig inget skäl att avsluta kontakten med familjen. Det kan finnas skäl att upprätthålla en fortsatt kontakt genom att följa upp domstolens beslut. Denna uppföljning kan resultera i ny utredning och eventuellt beslut om stödinsatser enligt SoL. De domskäl som åberopas av domstolen har avgörande betydelse för uppföljningen.

10.10 Upphörande av vård

Vård utom hemmet ska avslutas så snart den inte längre behövs. Om den unge under vårdtiden fyller 18 år ska nytt beslut fattas om fortsatt vård, eftersom tidigare beslut grundats på vårdnadshavares ställningstagande.

- Upphörande av vård enligt LVU (2,3 §§):

Vårdnadshavaren eller den unge, om han fyllt 15 år, kan när som helst begära att vården ska upphöra och nämnden besluta om det. Varje begäran om upphörande av vård enligt LVU ska föranleda utredning hos socialnämnden ("hemtagningsutredning").

- Upphörande av vård enligt 4 kap. 1 § SoL efter begäran från vårdnadshavaren eller den unge:

Vården ska i dessa fall avslutas omedelbart men innan vården avslutas ska socialtjänsten bedöma huruvida syftet i vårdplanen uppnåtts och, om så inte är fallet, pröva om skäl föreligger för ansökan om vård enligt LVU eller indikationer för flyttningsförbud enligt 24 § föreligger. Denna prövning ska ske utan dröjsmål. Om skäl för särskilt ingripande inte föreligger beslutar enhetschef om upphörande av vård.

- Upphörande av vård när den unge fyller 18 år:

Beslut om upphörande dokumenteras. Om fortsatt vård behövs upprättas ny vårdplan som undertecknas av den unge.

10.11 Särskilt förordnad vårdnadshavare för ensamkommande barn

Under tiden ett ensamkommande barn är asylsökande utses en god man för barnet, denne finns kvar under hela asylprocessen. När ett ensamkommande barn beviljas uppehållstillstånd i Sverige ska en särskilt förordnad vårdnadshavare utses till barnet. Det är socialnämnden i den kommun där barnet vistas (oftast i den kommun där barnet har blivit folkbokförd) som ska agera för att få till stånd ett förordnande av särskild vårdnadshavare. Socialnämnden är skyldig att göra en framställning eller ansökan till tingsrätten om vårdnad eller förmyndarskap för en underårig.

Om barnet fyller 18 år inom ett halvår kan den gode mannen kvarstå tills barnet blivit myndigt.

En särskilt förordnad vårdnadshavare utses om barnets föräldrar är avlidna eller är varaktigt förhindrade att utöva vårdnaden. Den eller de personer som förordnas särskilt av tingsrätten till vårdnadshavare blir med automatik även förmyndare för den unge om inget annat sägs. Det betyder att bestämmelserna om förordnade förmyndare i bl.a. 12 kap. Föräldrabalken (FB) gäller. Denne har ansvaret för att barnet får sina olika behov tillgodosedda, inklusive behovet av omsorg och trygghet. En särskilt förordnad vårdnadshavare har alltid rätt att på egen begäran bli entledigad från sitt uppdrag. Förordnandet upphör annars när barnet fyller 18 år.

10.11.1 Återflyttning av vårdnaden till föräldrarna

Om det varaktiga hindret upphör som lett till att en särskilt förordnad vårdnadshavare utsetts, kommer den biologiska föräldern finna att han eller hon enligt svensk lag inte längre är vårdnadshavare för sitt barn, till exempel om föräldern och barnet återförenas i Sverige.

För att återfå vårdnaden måste föräldern väcka talan i tingsrätten enligt 6 kap.10 § FB. Barnets bästa enligt 6 kap.2 a § FB är avgörande för beslutet om föräldern ska återfå vårdnaden.

10.11.2 Rätt till arvode

Enligt nu gällande bestämmelser finns inget lagstöd för att en särskilt förordnad vårdnadshavare har rätt till ersättning i den del som avser vårdnaden om denne inte samtidigt är familjehemsförälder. Enligt Sveriges Kommuner och Landsting är det dock viktigt att dessa personer erhåller en skälig ersättning för detta uppdrag.

Många kommuner ger idag samma arvode till en särskilt förordnad vårdnadshavare som till god man för ensamkommande barn. Förslaget innebär att arvodet följer den nivå på ersättning som gäller gode män för ensamkommande barn i Upplands-Bro kommun.

10.12 Unga lagöverträdare

Under detta kapitel tillkommer lagstiftning som berör unga lagöverträdare: Lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL), lag (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård (LSU), förordning (1998:641) om verkställighet av sluten ungdomsvård, lag (1991: 2041) om särskild personutredning i brottmål, lag (2002:445) om medling med anledning av brott, brottsbalken (BrB) och rättegångsbalken (RB). Ytterligare vägledning kring handläggning av ärenden som rör unga lagöverträdare finns i Socialstyrelsens handbok ”Barn och unga som begår brott – Utredda, planera och följa upp beslutade insatser och handlägga ärenden som rör verkställighet av domstolsbeslut”.

10.12.1 Allmänt

Barn och ungdomar som begår brott ska i första hand vara föremål för åtgärder inom socialtjänsten (prop. 1997/98:96 s. 144). Principen om unga lagöverträdare gäller särskilt för åldersgruppen 15–17 år, men även för åldersgruppen 18–20 år.

Lagstiftaren anser att det inte är tillräckligt att fokusera på de brottsliga gärningarna som sådana, utan hela den unges situation måste beaktas. Socialtjänsten har 2 insatser inom påföljdssystemet för unga dels de som ska tillgodose ett vårdbehov hos den enskilde ungdomen (ungdomsvård) och dels de som ska ha en gränssättande funktion och vars omfattning ska vara relaterad till hur grovt brottet anses vara (ungdomstjänst).

10.12.2 Barn under 15 år

Enligt bestämmelserna 1 kap. 6 § BrB är ett barn inte straffmyndigt innan 15 års ålder och kan därmed inte dömas för begångna brott. När det gäller barn som inte har fyllt 15 år kan en brottsutredning inledas av åklagare eller polis under vissa förutsättningar (31 § LUL),

- den kan antas ha betydelse för att avgöra behovet av socialtjänstens insatser avseende den unge
- det behöver utredas om någon som fyllt 15 år har deltagit i brottet
- det behövs för att efterforska gods som åtkommit genom brottet
- det annars är av särskild vikt att en utredning äger rum

Enligt 31 § första punkten LUL kan socialnämnden begära att en brottsutredning inleds för att t.ex. klargöra ett händelseförlopp och för att kunna avgöra eventuella behov av insatser från nämndens sida. Om den unge inte har fyllt 12 år krävs det synnerliga skäl för att en brottsutredning ska kunna inledas.

Den unges vårdnadshavare och socialnämnden ska omedelbart underrättas om en brottsutredning har inletts. Företrädare för socialtjänsten kan närvara vid förhör.

10.12.3 Yttrande

En begäran om yttrande från åklagaren eller polismyndigheten ska föranleda en utredning enligt 11 kap. 1, 2 §§ SoL.

10.12.4 Ungdomsvård

I 32 kap. 1 § BrB regleras påföljden ungdomsvård. Påföljden förutsätter att den unge har ett särskilt vårdbehov. Den som är under 21 år får dömas till ungdomsvård om han eller hon har behov av vård eller annan åtgärd enligt socialtjänstlagen eller lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU).

Ett särskilt vårdbehov anses föreligga när den unge efter en kvalificerad bedömning har befunnits löpa risk för ett fortsatt brottsligt beteende eller för en ogynnsam utveckling i övrigt. Åtgärderna ska syfta till att motverka fortsatt brottslighet och en ogynnsam utveckling hos den unge. Påföljden ungdomsvård kräver att socialnämnden har inlämnat ett yttrande till åklagaren eller tingsrätten (11, 28 §§ LUL). De åtgärder som socialnämnden avser vidta ska framgå av ett s.k. ungdomskontrakt om åtgärderna vidtas med stöd av SoL eller en vårdplan om åtgärderna vidtas med stöd av LVU.

Domstolen prövar om socialnämndens planerade insatser framstår som tillräckligt ingripande med hänsyn till brottets straffvärde och art samt den unges tidigare brottslighet.

Ungdomsvård verkställs i vår egen öppenvård eller om ungdomen vårdas med stöd av LVU med gällande vårdplan.

10.12.5 Ungdomstjänst

Ungdomstjänst regleras i 32 kap. 2 § BrB och är en fristående påföljd avseende ungdomar under 21 år. Ungdomstjänst är en obligatorisk uppgift för kommunen att verkställa enligt 5 kap.1 b § SoL. Ungdomstjänst ska bestå av oavlönat arbete och annan särskild anordnad verksamhet i lägst 20 timmar och högst 150 timmar. Ungdomstjänst ska ha en gränssättande och vägledande funktion och

användas för unga lagöverträdare som bedöms inte ha ett särskilt vårdbehov enligt SoL eller LVU.

Innehållet i ungdomstjänsten ska framgå av en upprättad arbetsplan. Ansvarig handläggare ansvarar för att en arbetsplan upprättas i samråd med den unge och dess vårdnadshavare.

Upplands-Bro kommun har ungdomstjänst via arbetsmarknadsenheten och ett lokalt påverkansprogram via stöd- och behandlingsenheten.

Socialnämnden har en skyldighet att underrätta åklagarmyndigheten om den unge missköter ungdomstjänsten eller ungdomsvården (12 kap 8 § SoL).

10.13 Sluten ungdomsvård

Sluten ungdomsvård är en frihetsberövande påföljd för brott som den unge har begått innan han/hon fyllt 18 år och regleras i 32 kap. 5 § BrB. Påföljden ska användas då ungdomar begått så allvarliga brott att samhället måste reagera kraftfullt genom ett frihetsberövande. Tiden för sluten ungdomsvård som rätten kan fastställa är lägst fjorton dagar och högst fyra år. De närmare bestämmelserna om sluten ungdomsvård finns i lag om verkställighet av sluten ungdomsvård (LSU). Statens institutionsstyrelse (SiS) ansvarar för verkställigheten som ska planläggas och genomföras i nära samarbete med socialnämnden i den dömdes hemort.

Verkställigheten ska ske vid särskilda ungdomshem s.k. ”§ 12-hem” som avses i 12 § i lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). Socialnämnden ska fortfarande ha det övergripande ansvaret för den unge som följer av socialtjänstlagen (5 kap. 1 § SoL).

När en ungdom som är föremål för vård enligt LVU döms till sluten ungdomsvård bör socialnämnden bedöma huruvida behovet av LVU-vård kvarstår. Socialnämnden är fri att besluta utifrån vad som är det mest ändamålsenliga i det enskilda fallet. Av 3 § LVU framgår att det finns möjlighet att vid tiden för den slutna ungdomsvårdens upphörande besluta om vård enligt LVU utan krav på aktuellt missbruk eller andra riskbeteenden.

Det är viktigt att utslussningen sker successivt från den institution som den unge varit intagen på vid dom om vård enligt LSU. Utslussningen ska planläggas i samråd med socialtjänsten i den dömdes hemkommun.

10.14 Häktning

Om den unge riskerar häktning eller är häktad ska socialnämnden regelmässigt överväga om grunden för omedelbart omhändertagande enligt LVU föreligger och besluta om placering på ett särskilt ungdomshem enligt 12 § LVU eller alternativt besluta om annan placering där den unge kan övervakas på ett tryggsamt sätt. Även för unga lagöverträdare i åldersgruppen 18 – 20 år kan ett omedelbart omhändertagande bli aktuellt.

Beslutet om häktning är överordnat beslutet om omedelbart omhändertagande och det omedelbara omhändertagandet får inte verkställas så länge den unge är häktad.

10.15 Särskilt kvalificerad kontaktperson

Bestämmelser har införts både i SoL (3 kap. 6 § 4 st. SoL) och i LVU (22 § 1 st. LVU) om möjlighet att utse en särskilt kvalificerad kontaktperson för unga som inte fyllt 21 år. Insatsen är avsedd att tillgodose den unges behov av särskilt stöd för att motverka risk för missbruk, brottslig verksamhet eller något annat socialt nedbrytande beteende. Insatsen kan ingå i ett ungdomskontrakt när den sker med stöd av SoL alternativt i en vårdplan om insatsen sker med stöd av LVU. Även för barn under 15 år kan insatsen vara lämplig för att förebygga olika riskbeteenden. Insatsen kan kvarstå när den unge fyller 21 år om behovet fortfarande finns av stödet.

10.16 Straffvarning

När en åklagare har beslutat om straffvarning under förutsättning att planerade åtgärder vidtas av socialtjänsten (ungdomskontrakt/vårdplan) är åklagaren skyldig att ta reda på om åtgärderna har kommit till stånd. Socialnämnden ska underrätta åklagaren om planerade åtgärder inte har genomförts.

10.17 Samverkan med kriminalvården

Domstolen kan begära att en personutredning ska genomföras kring den enskilde om han eller hon var över 18 år när brottet begicks. Socialtjänsten är skyldig att medverka i en sådan personutredning som genomförs av frivården enligt lag om särskild personutredning i brottmål (2002: 441).

10.18 Medling

Kommunerna ska kunna erbjuda medling med anledning av brott. Medling är ingen straffrättslig påföljd utan är en alternativ metod för konfliktlösning vid bl.a. brott mot person. Upplands-Bro kommun har ett avtal med centrum för unga brottsoffer som verkställer medling.

Lena Bergström

Datum

2018-11-14

Vår beteckning

SN 18/0050

Er beteckning

Socialkontoret

Socialnämnden

lena.bergstrom@upplands-bro.se

Revidering av delegationsförteckning

Förslag till beslut

Socialnämnden antar den reviderade delegationsförteckningen, att börja gälla den 1 januari 2019, under förutsättning att Kommunfullmäktige beslutar att inrätta en Äldre- och omsorgsnämnd från och med 1 januari 2019.

Sammanfattning

Kommunens politiska ledning avser att inrätta en Äldre- och omsorgsnämnd från och med den 1 januari 2019 vilket Kommunfullmäktige väntas fatta beslut om vid sitt sammanträde den 19 december 2018. Beslutet innebär att Socialnämndens ansvarsområden begränsas till att i huvudsak omfatta individ- och familjeomsorg samt omsorg om personer med funktionsnedsättning.

Äldre- och omsorgsnämndens ansvarsområde kommer omfatta omsorg om äldre och andra med behov av insatser som ges till äldre, stöd till anhöriga samt förebyggande arbete. Med anledning av detta behöver Socialnämndens delegationsförteckning revideras och föreslås att gälla från och med 1 januari 2019 under förutsättning att Kommunfullmäktige fattar beslut om att inrätta Äldre- och omsorgsnämnden från och med den 1 januari 2019.

De förändringar som har gjorts är i första hand en anpassning till den verksamhet som Socialnämnden föreslås få efter att den nya Äldre- och omsorgsnämnden har inrättats.

Utsedda ledamöter i nämnden har enligt vissa paragrafer i LVU och LVM så kallad kompletterande beslutsrätt. Det innebär att de i vissa fall får fatta beslut om nämndens beslut inte kan avvaktas. Då nämndens ledamöter från den 1 januari 2019 ännu inte är utsedda kan någon kompletterande beslutanderätt för andra än ordförande ännu inte ges.

Övriga ändringar följer av ändrad lagstiftning och rättspraxis. Enligt en prejudicerade dom kan beslut om umgängesbegränsning och hemlighållande av vistelseort enligt LVU 14 § inte delegeras till Socialnämndens arbetsutskott. Därmed är det nämnden som ska fatta dessa beslut. Övervägande av de besluten är delegerat till Socialnämndens arbetsutskott, med tillägget att det i Socialnämndens beslut ska framgå att övervägande sker i arbetsutskottet.

Lex Maria har bytts ut till patientsäkerhetslagen. Enligt patientsäkerhetslagen ska allvarlig vårdskada anmälas till Inspektionen för vård och omsorg.

Ändringar har också gjorts utifrån förvaltningslagen som trädde i kraft den 1 juli 2018.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 2018-11-14
- Delegationsförteckning

Barnperspektiv

En korrekt delegationsförteckning är viktigt så att rättssäkerhet finns för både barn och vuxna.

Eva Folke

Socialchef

Elisabeth Rågård

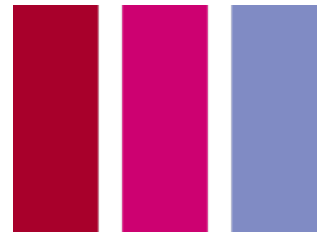
Avdelningschef

Bilagor

- Delegationsförteckning

Beslut sänds till

- Samtliga chefer inom Socialnämndens verksamhetsområde

Delegationsförteckning

Antagen av Socialnämnden i Upplands-Bro kommun den
diarienummer: SN 18/0050

Delegationsförteckningen gäller från och med 1 januari 2019 under
förutsättning att Kommunfullmäktige fattar beslut om att inrätta en Äldre- och
omsorgsnämnd.

Lena.bergstrom@upplands-bro.se

Innehåll

1	Allmänt om delegationsrätten.....	3
1.1	Ersättare för delegat.....	4
1.2	Anmälan av delegationsbeslut.....	4
1.3	Överklagande av beslut.....	5
1.4	Avvisning respektive omprövning av beslut.....	6
2	Delegationsförteckning.....	9
2.1	Beslut i brådskade ärenden.....	9
2.2	Offentlighets- och sekretesslagen.....	9
2.3	Anskaffning av varor och tjänster - avrop.....	9
2.4	Anskaffning av varor och tjänster – direktupphandling.....	9
2.5	Upphandling.....	10
2.6	Arkivansvar.....	10
2.7	Dataskyddsförordningen.....	10
2.8	Arbetsmiljölagen.....	11
2.9	Personalärenden.....	12
2.10	Kurser och konferenser.....	13
2.11	Beslutsattester och kontoansvariga.....	13
2.12	Teckna avtal.....	13
2.13	Representation.....	13
2.14	Ansökan om medel.....	13
2.15	Utredning, uppföljning och avslut av insats.....	14
2.16	Överflyttning av ärende.....	15
2.17	Ekonomiskt bistånd.....	15
2.18	Egna medel.....	16
2.19	Bistånd till vuxna.....	16
2.20	Dödsbo.....	17
2.21	Bistånd till barn och unga.....	17
2.22	Föräldralken.....	19
2.23	Vård enligt LVM.....	20
2.24	Vård enligt LVU.....	20
2.25	Omsorg om personer med psykisk funktionsnedsättning.....	24
2.26	Beslut om stöd och service till vissa funktionshindrade - LSS.....	24
2.27	Arvode och omkostnader till uppdragstagare och ersättning till särskilt förordnad vårdnadshavare.....	26
2.28	Egenavgifter vid placering av barn och vuxna.....	26
2.29	Ersättning och återkrav från enskild - väcka talan- eftergift.....	27
2.30	Överklagande till domstolar.....	28
2.31	Yttranden.....	29
2.32	God man/förvaltare och målsägarbiträde.....	31
2.33	Förtur till bostad.....	31
2.34	Polisanmälan.....	31
2.35	Patientsäkerhetslagen.....	32
2.36	Lex Sarah.....	32
2.37	Egendomsskada.....	32
2.38	Avgifter.....	32
2.39	Lov.....	33
2.40	Planärenden.....	33

1 Allmänt om delegationsrätten

I Upplands-Bro kommun har socialnämnden använt sig av den möjlighet till delegation som olika lagstiftning medger - i ett stort antal ärendetyper - till såväl socialnämndens arbetsutskott, till enskild ledamot och till tjänstemän. Delegeringen innebär att självständig beslutanderätt förts över från nämnden till delegaten.

På delegat vilar ansvar att alltid noga pröva om ett visst ärende är av sådan art att det måste avgöras av socialnämnden.

De bestämmelser som reglerar delegation, återfinns i huvudsak i kommunallagen och dess förarbeten.

6 kap 37 § i kommunallagen

En nämnd får uppdra åt presidiet, ett utskott, en ledamot eller ersättare att besluta på nämndens vägnar i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden. En nämnd får även uppdra åt en anställd att besluta enligt 7 kap. 5–8 §§.

6 kap 38 § kommunallagen

Beslutanderätten får inte delegeras när det gäller

1. ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet,
2. framställningar eller yttranden till fullmäktige liksom yttranden med anledning av att beslut av nämnden i dess helhet eller av fullmäktige har överklagats,
3. ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda, om de är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt,
4. ärenden som väckts genom medborgarförslag och som lämnats över till nämnden, eller
5. ärenden som enligt lag eller annan författning inte får delegeras.

6 kap 39 § kommunallagen

En nämnd får uppdra åt ordföranden, eller en annan ledamot som nämnden har utsett, att besluta på nämndens vägnar i ärenden som är så brådskande att nämndens avgörande inte kan avvaktas.

Begreppet delegation eller delegering förekommer i flera sammanhang. Från den kommunalrättsliga delegationen bör skiljas så kallad kompletterande beslutanderätt. Ordförande i socialnämnd eller annan utsedd ledamot får t ex enligt 6 § andra stycket lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) besluta om omedelbart omhändertagande om nämndens beslut inte kan avvaktas. Detta är en i förhållande till nämnden parallell beslutanderätt, nämnden har inte frånhänt sig sin beslutanderätt. Regler om kompletterande beslutanderätt finns även i 11 § tredje stycket LVU (placeringsbeslut m m), 27 § andra stycket LVU (tillfälligt flyttningsförbud) samt 43 § LVU (biträde av polismyndighet) och 13 § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall (LVM) (omedelbart omhändertagande).

Inom verksamhetsområdet individ och familjeomsorg finns ärendetyper där delegationsförbud gäller enligt socialtjänstlagen, lagen om vård av unga samt

lagen om vård av missbrukare. I vissa ärenden kan beslut endast delegeras till ordförande eller ledamot av nämnd.

För varje nämnd och styrelse skall finnas ett reglemente, som skall fastställas av kommunfullmäktige. Varje nämnd beslutar sedan om sin egen delegationsordning.

Beslutanderätt kan delegeras till utskott av nämnden, ledamot, ersättare eller tjänsteman. Delegation får inte ske till förtroendevalda tillsammans med tjänsteman, inte heller till tjänstemän gemensamt.

Delegat är juridiskt ansvarig för sina beslut. Delegationsrätt gäller till dess nya beslut fattas om delegation. Nämnd kan när som helst återkalla delegationsrätt helt eller delvis. Ett beslut, som redan fattats med stöd av delegation, kan däremot inte återtas. Nämnden har ingen omprövningsrätt. Nämnden kan ta över ett ärende och fatta beslut, om delegat ännu inte har fattat beslut. Delegat kan också överlämna ärenden till nämnden för avgörande.

Delegation kan ”villkoras” d.v.s. förknippas med vissa direktiv exempelvis samråd med viss befattningshavare eller att beslutanderätten endast gäller viss förmån.

1.1 Ersättare för delegat

Vid förfall för delegat övertas delegatens beslutanderätt i första hand av den som förordnats som vikarie på delegatens tjänst alternativt av den som i delegationsordningen anges som ersättare. Överordnade har beslutanderätt i samtliga ärenden som delegerats till underställd befattningshavare.

1.2 Anmälan av delegationsbeslut

Kommunallagens 6 kap 40 § beskriver anmälan av delegationsbeslut.

Nämnden ska besluta i vilken utsträckning beslut som har fattats med stöd av uppdrag enligt 37 § ska anmälas till den. Beslut som inte anmäls ska protokollföras särskilt, om beslutet får överklagas enligt bestämmelserna i 13 kap. Sådana beslut som avses i 39 § ska anmälas vid nämndens nästa sammanträde.

Varje delegat ansvarar för att beslut lämnas till nämnden för anmälan.

Arbetsutskott

Beslut som fattas av arbetsutskottet som delegat protokollförs och anmäls vid socialnämndens nästa sammanträde. Protokollet anslås och delges berörda omedelbart efter justering.

Ordförandebeslut

Besluten protokollförs med löpande paragrafnummer och anmäls på nästföljande sammanträde.

Övriga delegationsbeslut i ärenden enl. SoL, LVU, LVM, FB, LSS, m fl. lagar.

Alla beslut som fattas av delegat skall anmälas vid nästkommande sammanträde. Då antalet delegationsbeslut är mycket stort kommer datalistor och manuella listor att finnas tillgängliga för nämndens ledamöter vid varje sammanträde.

Personalärenden

Beslut som fattas av delegat i vissa personalärenden är tillgängliga för nämndens ledamöter med flera enligt följande;

Anmälan av delegationsbeslut vad gäller beslut om anställningar anmäls till socialnämnden genom att en kopia av anställningsbeslutet samlas i en pärm.

Kopia på anställningsbeslut förvaras i personalakt på personalenheten och hos respektive arbetsledare.

Beslut om entledigande förs på särskild blankett som, utan anmälan till socialnämnden, förvaras i personalakt inom personalenheten.

Beslut om tjänstledighet, semester och kompensationsledighet förs och beslutas digitalt.

Övrigt

Beslut om upphandling inom ramen för anvisade anslag samt tecknande av rekvisition förvaras på den centrala administrationen. Övriga beslut enligt delegation dokumenteras i särskild ordning på lista som medtages till nästkommande nämnd.

1.3 Överklagande av beslut

I **kommunallagens 13 kapitel** behandlas laglighetsprövning

Vem som får överklaga

1 § Varje medlem av en kommun eller ett landsting har rätt att få lagligheten av kommunens eller landstingets beslut prövad genom att överklaga beslutet till förvaltningsrätten.

Lagligheten av en gemensam nämnds beslut får överklagas på samma sätt av varje medlem av de samverkande kommunerna och landstingen.

Lagligheten av ett kommunalförbunds beslut får överklagas på samma sätt av varje medlem av de kommuner eller landsting som ingår i kommunalförbundet samt av förbundsmedlemmarna.

Vilka beslut som får överklagas

2 § Följande beslut får överklagas:

1. beslut av fullmäktige eller den beslutande församlingen i ett kommunalförbund,
2. beslut av en nämnd eller ett partssammansatt organ, om beslutet inte är av rent förberedande eller rent verkställande art,
3. beslut av förbundsstyrelsen eller en annan nämnd eller ett partssammansatt organ i ett kommunalförbund, om beslutet inte är av rent förberedande eller

rent verkställande art, och

4. sådana beslut av revisorerna som avses i 12 kap. 11 §.

3 § Bestämmelserna i detta kapitel gäller inte om det i lag eller annan författning finns särskilda bestämmelser om överklagande.

Hur besluten överklagas

4 § Ett beslut överklagas skriftligt.

I överklagandet ska klaganden ange vilket beslut som överklagas och de omständigheter som överklagandet grundas på.

Överklagandet ska ges in till förvaltningsrätten.

Förvaltningslagen

Beslut i ärenden som utgör myndighetsutövning mot enskild, t.ex. vissa beslut i ärenden som handläggs med stöd av socialtjänstlagen m.fl. kan överklagas enligt förvaltningslagen. Rätt att överklaga sådana beslut har den som beslutet angår, d.v.s. är part i ärendet. Klagoskrivelse skall vara den nämnd som fattat beslutet tillhanda senast inom tre veckor från den dag då klaganden fått del av beslutet. Om beslut kan överklagas enligt förvaltningslagen och om det ”går part emot” ska besvärshänvisning lämnas med.

1.4 Avvisning respektive omprövning av beslut

Bedömning huruvida anledning till **ändring av beslut** föreligger när beslut av socialnämnd överklagas (37–38 §§ FL) görs av den tjänsteman som lagt förslag till beslut i ärendet. När beslut av delegat överklagas görs bedömningen av den tjänsteman som fattat beslutet. Uppdraget utgör inte delegation i kommunalrättslig mening och behöver inte särskilt anmälas till nämnden.

Beslut att avvisa skrivelse och omprövningsbeslut finns inarbetade i socialnämndens delegationsförteckning.

Om det står klart att klagoskrivelsen kommit in för sent, skall det överklagade beslutet avvisas om inte nämnden beslutar ändra sitt beslut.

Om omprövningen leder till att beslutet ändras helt i enlighet med klagandens önskemål faller överklagandet.

Ett överklagande skall inte avvisas om det inkommit inom överklagandetiden till den myndighet som skall pröva överklagandet. Inte heller får överklagandet avvisas om förseningen beror på att felaktig underrättelse lämnats om hur man överklagar beslutet.

Om överklagandet inte avvisas eller om beslutet inte ändras på det sätt som klaganden önskar, skall nämnden överlämna samtliga handlingar till den myndighet som skall pröva överklagandet.

Nämnden skall ompröva uppenbart oriktiga beslut. Omprövningsskyldigheten är inte enbart knuten till ett överklagande. Den gäller generellt om myndigheten finner att dess beslut är uppenbart oriktigt.

Förutsättning för omprövningsskyldighet är bl. a. att ändringen kan ske snabbt och enkelt och utan nackdel för någon enskild part.

Omprövningsskyldigheten gäller inte i de fall den klagande begär att beslutet inte skall gälla tills vidare (inhibition). Vid inhibition skall handlingarna överlämnas till den myndighet som skall pröva överklagandet under förutsättning att klagandens skrivelse inkommit i rätt tid.

Om handlingarna i det överklagade ärendet redan överlämnats till en högre instans har inte nämnden någon omprövningsskyldighet.

Om omprövningen innebär att nämnden fattar ett nytt beslut som inte helt tillmötesgår den klagandens önskemål skall överklagandet också omfatta det nya beslutet. Det nya beslutet skall i sådana fall tillsammans med de övriga handlingarna i ärendet överlämnas till den myndighet som skall pröva överklagandet.

Förkortningar

AB Allmänna bestämmelser

AL Arkivlagen

AML	Arbetsmiljölagen
BrB	Brottsbalken
BoU	Barn och ungdomsenheten
FB	Föräldrabalken
FL	Förvaltningslagen
IFO	Individ och familjeomsorgen
KC	Kontaktcenter
KL	Kommunallagen
KV	Avdelningen för kvalitet och verksamhetsstöd
LAS	Lagen om anställningsskydd
LSS	Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade
LUL	Lag med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare
LVM	Lagen om vård av missbrukare i vissa fall
LVU	Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga
OSL	Offentlighet och sekretesslagen
SoF	Socialtjänstförordningen
SoL	Socialtjänstlagen
Vux	Vuxenenheten
ÄB	Ärvedabalken

2 Delegationsförteckning

2.1 Beslut i brådskade ärenden

<u>Nr</u>	<u>Ärende</u>	<u>Lagrum</u>	<u>Delegat (lägsta)</u>
2.1.1	Beslut i brådskande ärenden i de fall nämndens beslut inte kan avvaktas Anmärkning: Beslutanderätten gäller ej beslut som omfattas av bestämmelserna i 10 kap. 4 och 5 §§ SoL samt 6 kap 38 § KL.	6 kap. 39 § KL	Ordförande

2.2 Offentlighets- och sekretesslagen

<u>Nr</u>	<u>Ärende</u>	<u>Lagrum</u>	<u>Delegat (lägsta)</u>
2.2.1	Beslut om avslag/ delavslag på begäran om utlämnande av allmän handling till enskild eller annan myndighet samt uppställande av förbehåll i samband med utlämnande till enskild	2 kap. 14 § TF 6 kap 3, 7 och 10 kap 4,13–14 §§ OSL	Socialchef
2.2.2	Beslut om bifall på begäran om utlämnande av sekretessbelagd uppgift i allmän handling till annan myndighet	10 kap. 28 § OSL	Enhetschef
2.2.3	Beslut att lämna ut uppgifter ur personregister till statliga myndigheter i forskningssyfte	12 kap. 6 § SoL	Arbetsutskott

2.3 Anskaffning av varor och tjänster - avrop

<u>Nr</u>	<u>Ärende</u>	<u>Lagrum</u>	<u>Delegat (lägsta)</u>
2.3.1	Anskaffning av varor och tjänster för verksamhetens behov -Inom beloppsgränsen upp till fem prisbasbelopp -Inom beloppsgränsen tre prisbasbelopp -Inom beloppsgränsen ett prisbasbelopp Anmärkning I enlighet med kommunens upphandlingspolicy.	LOU	Socialchef Avdelningschef Enhetschef

2.4 Anskaffning av varor och tjänster – direktupphandling

<u>Nr</u>	<u>Ärende</u>	<u>Lagrum</u>	<u>Delegat (lägsta)</u>

2.4.1	Anskaffning av varor och tjänster för verksamhetens behov - Inom beloppsgränsen upp till fem prisbasbelopp - Inom beloppsgränsen tre prisbasbelopp - Inom beloppsgränsen ett prisbasbelopp <u>Anmärkning</u> I enlighet med kommunens upphandlingspolicy.	LOU	Socialchef Avdelningschef Enhetschef

2.5 Upphandling

<u>Nr</u>	<u>Ärende</u>	<u>Lagrum</u>	<u>Delegat (lägsta)</u>
2.5.1	Upphandling enligt LOU <u>Anmärkning</u> I enlighet med kommunens upphandlingspolicy	LOU	Socialchef
2.5.2	Beslut om deltagande i samordnade upphandlingar samt godkännande av förfrågningsunderlag och tecknade av ramavtal.	LOU	Socialchef

2.6 Arkivansvar

<u>Nr</u>	<u>Ärende</u>	<u>Lagrum</u>	<u>Delegat (lägsta)</u>
2.6.1	Utse arkivansvarig och fastställa arkivorganisation	Arkivlagen	Socialchef
2.6.2	Arkivansvar – central administration – centralarkiv på myndighet och beställaravdelningen – enheterna	§§ 4, 5 och 6 arkivlagen	Avdelningschef KV Enhetschef, BoU och Vux Enhetschef

2.7 Dataskyddsförordningen

2.7.1	Om begäranden från en registrerad är uppenbart ogrundade eller orimliga, får den personuppgiftsansvarige antingen a) ta ut en rimlig avgift som täcker de administrativa kostnaderna för att tillhandahålla den information eller vidta den åtgärd som begärts, eller b) vägra att tillmötesgå begäran.	Artikel 12 punkt 5	Enhetschef
2.7.2	Den registrerade ska ha rätt att av den personuppgiftsansvarige få bekräftelse på huruvida personuppgifter som rör honom eller henne håller på att behandlas och i så fall få tillgång till personuppgifterna.	Artikel 15	Enhetschef

2.7.3	Den registrerade ska ha rätt att av den personuppgiftsansvarige utan onödigt dröjsmål få felaktiga personuppgifter som rör honom eller henne rättade. Med beaktande av ändamålet med behandlingen, ska den registrerade ha rätt att komplettera ofullständiga personuppgifter, bland annat genom att tillhandahålla ett kompletterande utlåtande.	Artikel 16	Enhetschef
2.7.4	Den registrerade ska ha rätt att av den personuppgiftsansvarige utan onödigt dröjsmål få sina personuppgifter raderade och den personuppgiftsansvarige ska vara skyldig att utan onödigt dröjsmål radera personuppgifter.	Artikel 17	Enhetschef
2.7.5	Den registrerade ska ha rätt att av den personuppgiftsansvarige kräva att behandlingen begränsas.	Artikel 18	Enhetschef
2.7.6	Den personuppgiftsansvarige ska underrätta varje mottagare till vilken personuppgifterna har lämnats ut om eventuella rättelser eller radering av personuppgifter eller begränsningar av behandling som skett i enlighet med artiklarna 16, 17.1 och 18, om inte detta visar sig vara omöjligt eller medföra en oproportionell ansträngning. Den personuppgiftsansvarige ska informera den registrerade om dessa mottagare på den registrerades begäran.	Artikel 19	Enhetschef
2.7.7	Den registrerade ska ha rätt att få ut de personuppgifter som rör honom eller henne och som han eller hon har tillhandahållit den personuppgiftsansvarige i ett strukturerat, allmänt använt och maskinläsbart format och ha rätt att överföra dessa uppgifter till en annan personuppgiftsansvarig utan att den personuppgiftsansvarige som tillhandahållits personuppgifterna hindrar detta.	Artikel 20	Enhetschef
2.7.8	Den registrerade ska, av skäl som hänför sig till hans eller hennes specifika situation, ha rätt att när som helst göra invändningar mot behandling av personuppgifter avseende honom eller henne som grundar sig på artikel 6.1 e eller f, inbegripet profilering som grundar sig på dessa bestämmelser.	Artikel 21	Enhetschef
2.7.9	Om en behandling ska genomföras på en personuppgiftsansvarigs vägnar ska den personuppgiftsansvarige endast anlita personuppgiftsbiträden som ger tillräckliga garantier om att genomföra lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder på ett sådant sätt att behandlingen uppfyller kraven i denna förordning och säkerställer att den registrerades rättigheter skyddas.	Artikel 28	Socialchef
2.7.10	Den personuppgiftsansvarige ska utnämna ett dataskyddsombud.	Artikel 37	Socialchef

2.8 Arbetsmiljölagen

En skriftlig delegation ska undertecknas

<u>Nr</u>	<u>Ärende</u>	<u>Lagrum</u>	<u>Delegat (lägsta)</u>
2.8.1	Ansvar för arbetsmiljö och internkontroll		
	– övergripande förvaltningsnivå	AML	Socialchef
	– övergripande avdelningsnivå	AML	Avdelningschef
	– inom en enhet	AML	Enhetschef, Enhetsledare, Samordnare

2.9 Personalärenden

<u>Nr</u>	<u>Ärende</u>	<u>Lagrum</u>	<u>Delegat (lägsta)</u>
2.9.1	Beslut att anställa personal – Avdelningschef	AB, 2 kap. 3 – 4 §§	Socialchef
	– Enhetschefer		Avdelningschef
	– Övrig personal vid enheten		Enhetschef
	– Personliga assistenter		Enhetschef och Enhetsledare
	– Anställning av personal med arbetsmarknadsstöd		Enhetschef
2.9.2	Beslut om avlöningsförmåner – Enligt personalpolitiska riktlinjer – I övriga fall	AB § §6, 17 och bilaga U	Se 2.9.1 Socialchef
	<u>Anmärkning</u> Vid beslut om lönetillägg ska personalchef godkänna.		
2.9.3	Beslut att begära intyg om arbetsförmåga och hälsoundersökningar	AB § 3	Se 2.9.1
2.9.4	Beslut om entledigande – från arbetstagarens sida – från arbetsgivarens sida	AB § 33	Se 2.9.1
	<u>Anmärkning</u> I samråd med personalstaben.		
2.9.5	Besked om att tidsbegränsad anställning upphör	AB § 4, LAS § 15	Se 2.9.1
2.9.6	Beslut om ledigheter utöver lag och avtal	AB § 25	Se 2.9.1
2.9.7	Beslut om avstängning med eller utan löneförmåner – förseelser m.m. – medicinska skäl	AB § 10, mom 1- 3, 7 mom 4-7	Se 2.9.1
2.9.8	Beslut om skriftlig varning	AB § 12	Se 2.9.1

2.9.9	Uppsägning p.g.a. arbetsbrist	LAS § 7	Socialchef
2.9.10	Uppsägning p.g.a. personliga skäl	LAS § 7	Socialchef
2.9.11	Beslut om avsked	LAS § 18	Socialchef

2.10 Kurser och konferenser

<u>Nr</u>	<u>Ärende</u>	<u>Lagrum</u>	<u>Delegat (lägsta)</u>
2.10.1	Beslut om deltagande i kurser och konferenser för förtroendevalda <u>Anmärkning</u> Ordförande då beslut i arbetsutskott inte kan avvaktas.		Arbetsutskott

2.11 Beslutsattester och kontoansvariga

<u>Nr</u>	<u>Ärende</u>	<u>Lagrum</u>	<u>Delegat (lägsta)</u>
2.11.1	Beslut att utse beslutsattestanter och kontoansvariga		Socialchef

2.12 Teckna avtal

<u>Nr</u>	<u>Ärende</u>	<u>Lagrum</u>	<u>Delegat (lägsta)</u>
2.12.1	Teckna hyreskontrakt avseende lokaler		Socialchef
2.12.2	Uppsägning av hyreskontrakt avseende lokaler		Socialchef
2.12.3	Teckna avtal vid placering för barn och vuxna		Enhetschef
2.12.4	Teckna 1: a handskontrakt om förhyrning av lägenhet för andrahandsupplåtelse samt uppsägning av sådant kontrakt		Boendesamordnare
2.12.5	Teckna kontrakt om andrahandsuthyrning samt uppsägning av sådant kontrakt		Boendesamordnare

2.13 Representation

<u>Nr</u>	<u>Ärende</u>	<u>Lagrum</u>	<u>Delegat (lägsta)</u>
2.13.1	Beslut om representation <u>Anmärkning</u> Avser ej förtäring vid konferenser, möten, studiebesök m.m. vilket ingår i ordinarie budgetansvar.		Socialchef

2.14 Ansökan om medel

<u>Nr</u>	<u>Ärende</u>	<u>Lagrum</u>	<u>Delegat (lägsta)</u>

- 2.14.1 Beslut om ansökan av statsbidrag Socialchef
- 2.14.2 Beslut om ansökan av projektmedel Socialchef

2.15 Utredning, uppföljning och avslut av insats

<u>Nr</u>	<u>Ärende</u>	<u>Lagrum</u>	<u>Delegat (lägsta)</u>
2.15.1	Beslut om att inleda utredning	11 kap. 1 § SoL	Socialsekreterare, Biståndshandläggare
2.15.2	Beslut om att genomföra utredning oavsett den enskildes samtycke. Endast i barn och ungdomsärenden	11 kap. 2 § SoL	Samordnare, BoU
2.15.3	Beslut om att utredning inte skall inledas	11 kap. 1 § SoL	Samordnare, BoU, Vux och Bistånd
2.15.4	Förlängning av utredningstiden för viss tid avseende underårig om utredningstiden överstiger 4 månader	11 kap. 2 § SoL	Socialchef
2.15.5	Beslut om att utredning inte skall föranleda åtgärd	11 kap. 1 § SoL	Samordnare, BoU, Vux och Bistånd
2.15.6	Beslut om uppföljning efter avslutad utredning av ett barns behov av stöd eller skydd, där utredningen avslutats utan beslut om insats Anmärkning Ska ske inom 2 månader från att utredningen avslutades.	11 kap 4a § SoL	Samordnare, BoU
2.15.7	Beslut om uppföljning av ett barns situation efter det att en placering i ett familjehem eller HVB-hem avslutats. Anmärkning Ska ske inom 2 månader från att placeringen avslutades.	11 kap. 4b SoL	Samordnare, BoU
2.15.8	Beslut om att avsluta insats enligt 4 kap. 1 § SoL - vid oenighet	4 kap. 1 § SoL	Socialsekreterare, Biståndshandläggare Enhetschef, Vux och Bistånd
2.15.9	Beslut om att avsluta placeringsinsats för barn och unga enligt 4 kap. 1 § - vid oenighet	4 kap. 1 § SoL	Samordnare, BoU Enhetschef, BoU

2.15.10	Beslut med anledning av ansökan enligt 2 a kap. 3 § SoL att bevilja insatser enligt 4 kap. 1 § SoL	2 a kap. 3 § SoL 4 kap. 1 § SoL	Socialsekreterare, Biståndshandläggare
2.15.11	Beslut med anledning av ansökan enligt 2 a kap. 3 § att avslå insatser enligt 4 kap. 1 § SoL		Enhetschef, Myndighet
2.15.12	Beslut om bistånd med anledning av ansökan från person bosatt i annan kommun	2 a kap. 8, 9 §§ SoL	Enhetschef, Myndighet

2.16 Överflyttning av ärende

<u>Nr</u>	<u>Ärende</u>	<u>Lagrum</u>	<u>Delegat (lägsta)</u>
2.16.1	Beslut i fråga om mottagande/överflyttning av ärende från/till annan kommun	2a kap 10§ SoL	Enhetschef, Myndighet
2.16.2	Beslut om att ansöka hos Inspektionen för vård och omsorg om överflyttning av ärende samt yttrande till Inspektionen för vård och omsorg i ärende om överflyttning <u>Anmärkning</u> Avser även ärenden enligt LVU och LVM.	2a kap 11§ SoL	Enhetschef, Myndighet

2.17 Ekonomiskt bistånd

<u>Nr</u>	<u>Ärende</u>	<u>Lagrum</u>	<u>Delegat (lägsta)</u>
2.17.1	Beslut om ekonomiskt bistånd för försörjning och livsföring i övrigt – Försörjningsstöd – Tandvårdskostnad enligt riktlinjer (upp till 25 % av basbeloppet totalt under 12 månader) – Tandvård utöver riktlinjer (över 25 % av basbeloppet totalt under 12 månader) – Fickpengar – Begravningskostnader enligt riktlinjer – Begravningskostnader utöver riktlinjer – Hemutrustning enligt riktlinjer – Hemutrustning utöver riktlinjer – Spädbarnsutrustning – Resor enligt riktlinjer – Resor utöver riktlinjer – Flyttkostnader enligt riktlinjer – Flyttkostnader utöver riktlinjer – Bilkostnader och magasineringskostnader enligt riktlinjer – Övriga kostnader upp till 15 % av basbeloppet – Övriga kostnader över 15 % av basbeloppet	4 kap. 1 § SoL	Socialsekreterare Socialsekreterare Samordnare, Vux Socialsekreterare Socialsekreterare Samordnare, Vux Socialsekreterare Samordnare, Vux Socialsekreterare Socialsekreterare Samordnare, Vux Socialsekreterare Socialsekreterare Samordnare, Vux Socialsekreterare Socialsekreterare Samordnare, Vux

Delegationsförteckning		Delegationsförteckning	
2.17.2	Beslut om ekonomiskt bistånd då den enskilde deltar i av nämnden anvisad praktik eller kompetenshöjande verksamhet	4 kap. 4 § SoL	Socialsekreterare
2.17.3	Beslut om avslag eller nedsättning på ekonomiskt bistånd om den enskilde utan godtagbart skäl avböjer att delta i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet som anvisats enligt 4 §	4 kap. 5 § SoL	Socialsekreterare
2.17.4	Beslut i ärenden om ekonomiskt bistånd utöver riktlinjer. Jmf. 2.17.1	4 kap. 1 § SoL	Arbetsutskott
2.17.5	Beslut om ekonomiskt bistånd till tillfälligt boende exempelvis kvinnojour eller vandrarhem	4 kap 1 § SoL	Samordnare, Vux
2.17.6	Beslut om akut boende på kvinnojour till nästkommande vardag. Anmärkning Delegationen gäller under socialjouren nordvästs öppettider då socialtjänsten i Upplands Bro kommun har stängt. Delegationen gäller för akuta beslut då socialsekreterare på socialjour nordväst bedömt att det inte är möjligt att avvakta till nästkommande vardag.	4 kap 1 § SoL	Socialsekreterare vid socialjouren
2.17.7	Beslut om ekonomiskt bistånd i brådsakande ärenden som ej kan avvakta AU:s beslut t.ex. gällande hyresskuld utöver skyldigheten enligt 4 kap. 1 § SoL Anmärkning Enligt riktlinjer. Högst 70 % av basbeloppet totalt per hushåll under 12 månader. – i övriga fall	4 kap. 2 § SoL	Enhetschef, Myndighet Arbetsutskott

2.18 Egna medel

<u>Nr</u>	<u>Ärende</u>	<u>Lagrum</u>	<u>Delegat(lägsta)</u>
2.18.1	Beslut om bistånd i form av förmedling av egna medel	4 kap 1 § SoL	Samordnare, Vux

2.19 Bistånd till vuxna

<u>Nr</u>	<u>Ärende</u>	<u>Lagrum</u>	<u>Delegat (lägsta)</u>
2.19.1	Beslut om bistånd i form av kontaktperson	4 kap. 1 § SoL	Samordnare, Vux
2.19.2	Beslut om förordnande och entledigande – av kontaktperson		Socialsekreterare

Delegationsförteckning		Delegationsförteckning	
2.19.3	Beslut om bistånd i form av social bostad eller plats i jourlägenhet Anmärkning Fördelning av bostäder till respektive enhet sker i enlighet med gällande rutiner för sociala bostäder.	4 kap. 1 § SoL 4 kap. 2 § SoL	Enhetschef, Myndighet
2.19.4	Beslut om bistånd i form av arbetsträning och sysselsättning	4 kap. 1 § SoL	Socialsekreterare
2.19.5	Beslut om bistånd i form av öppenvårdsinsatser – inom kommunens verksamhet – hos annan huvudman under högst fyra (4) månader – hos annan huvudman längre än fyra (4) månader	4 kap. 1 § SoL	Socialsekreterare, Vux Samordnare, Vux Enhetschef, Myndighet
2.19.6	Beslut om bistånd åt vuxna i form av vård (placering/omplacering) i hem för vård eller boende eller i familjehem – under högst två månader – under längre tid än två månader – vid oenighet	4 kap. 1 § SoL	Enhetschef, Myndighet Arbetsutskott Enhetschef, Vux och Bistånd

2.20 Dödsbo

<u>Nr</u>	<u>Ärende</u>	<u>Lagrum</u>	<u>Delegat (lägsta)</u>
2.20.1	Dödsboanmälan Anmärkning Skatteverket skall underrättas om vem som är delegat.	20 kap. 8 a § ÄB	Administrativ assistent
2.20.2	Beslut att ordna gravsättning	5 kap. 2 § begravningslagen	Socialsekreterare

2.21 Bistånd till barn och unga

<u>Nr</u>	<u>Ärende</u>	<u>Lagrum</u>	<u>Delegat (lägsta)</u>
2.21.1	Beslut om bistånd i form av kontaktperson/familj	4 kap. 1 § SoL	Samordnare, BoU
2.21.2	Beslut om förordnande och entledigande – av kontaktperson/familj		Socialsekreterare
2.21.3	Beslut om bistånd i form av kvalificerad kontaktperson	4 kap. 1 § SoL	Enhetschef, BoU

Delegationsförteckning		Delegationsförteckning	
2.21.4	Beslut om bistånd i form av öppenvårdsinsatser – inom kommunens verksamhet – hos annan huvudman under högst fyra (4) månader – hos annan huvudman längre än fyra (4) månader	4 kap. 1 § SoL 4 kap. 1 § SoL 4 kap. 1 § SoL 4 kap. 1 § SoL	Samordnare, BoU Enhetschef, Myndighet Arbetsutskott
2.21.5	Beslut om bistånd åt barn och ungdom i form av vård (placering/omplacering) i stödboende, familjehem eller hem för vård eller boende – avseende boende för ensamkommande i egen regi Beslut om bistånd åt barn och ungdom i form av vård (placering/omplacering) i stödboende, familjehem, eller hem för vård eller boende i avvaktan på beslut av arbetsutskottet Anmärkning Högst två månader.	4 kap. 1 § SoL	Arbetsutskott Enhetschef, Myndighet Enhetschef, Myndighet
2.21.6	Beslut om akut placering av en underårig person till nästkommande vardag Anmärkning Delegationen gäller under socialjouren nordvästs öppettider då socialtjänsten i Upplands Bro kommun har stängt. Delegationen gäller för akuta beslut då socialsekreterare på socialjour nordväst bedömt att det inte är möjligt att avvakta till nästkommande vardag.	4 kap. 1 § SoL	Socialsekreterare vid socialjouren
2.21.7	Bevilja öppna insatser för barn som har fyllt 15 år utan vårdnadshavares samtycke om det är lämpligt och barnet begär det	3 kap. 6 a § SoL	Enhetschef, Myndighet
2.21.8	Beslut avseende kostnader för ensamkommande barn i den egna kommunen på kommunens boende Omkostnader enligt rutin	4 kap. 1 § SoL	Föreståndare/samordnare på boendet
2.21.9	Medgivande att underårig tas emot för stadigvarande vård och fostran i enskilt hem som inte tillhör någon av hans föräldrar eller annan vårdnadshavare Anmärkning Ett beslut om att bereda en underårig vård i ett visst familjehem är att betrakta som ett medgivande enligt 6 kap. 6 §. Utredning av familjehemmet skall alltid ske.	6 kap. 6 § SoL	Arbetsutskott

Delegationsförteckning		Delegationsförteckning	
2.21.10	Beslut om särskild kostnad under placering i familjehem eller hem för vård eller boende stödboende Anmärkning Högst 10 % av basbeloppet totalt per barn under 12 månader.	4 kap 1 § SoL	Socialsekreterare, Myndighet
	Högst 20 % av basbeloppet totalt per barn under 12 månader.	4 kap 1 § SoL	Enhetschef, Myndighet
	– i övriga fall	4 kap. 1 § SoL	Arbetsutskott
	– beslut om ersättning för resekostnad i samband med LSS-insats	4 kap. 1 § SoL	Biståndshandläggare
	– enligt riksnorm vid stödboende	4 kap. 1 § SoL	Samordnare, BoU
2.21.11	Övervägande om vård i annat hem än det egna fortfarande behövs Anmärkning Övervägande är inte ett beslut. Bestämmelsen innebär att nämnden minst en gång var 6:e månad är skyldig att överväga om vård enligt socialtjänstlagen fortfarande behövs.	6 kap. 8 § SoL	Arbetsutskott
2.21.12	Godkännande att en utländsk myndighet placerar barn i Sverige	6 kap. 11 a SoL	Arbetsutskott
2.21.13	Beslut att placera ett barn i ett annat land	6 kap 11 b SoL	Arbetsutskott

2.22 Föräldrabalken

Nr	Ärende	Lagrum	Delegat (lägsta)
2.22.1	Anmälan till tingsrätten om en förälder vid utövandet av vårdnaden om ett barn gör sig skyldig till missbruk eller försummelse eller i övrigt brister i omsorgen och har behov av ändring i vårdnaden	6 kap 7 § FB	Socialnämnden
2.22.2	Anmälan till tingsrätten om ett barn stadigvarande vårdats och fostrats i ett annat enskilt hem än föräldrahemmet och det är uppenbart att det är bäst för barnet att det rådande förhållandet får bestå och att vårdnaden flyttas	6 kap 8 § FB	Socialnämnden
2.22.3	Anmälan till tingsrätten om att en vårdnadshavare är varaktigt förhindrad att utöva vårdnaden och det finns behov av särskild förordnad vårdnadshavare	6 kap 8 a § FB	Socialnämnden
2.22.4	Anmälan till tingsrätten om båda föräldrarna dör och det finns behov av särskild förordnad vårdnadshavare	6 kap 9 § FB	Socialnämnden
2.22.5	Anmälan till tingsrätten om ett barn som står under vårdnad av särskild förordnad vårdnadshavare och föräldrarna vill att vårdnaden överflyttas till dem	6 kap 10 § FB	Socialnämnden

2.22.6	Att besluta att vidta åtgärder utan den andra vårdnadshavarens samtycke	6 kap 13 a § FB	Arbetsutskott

2.23 Vård enligt LVM

<u>Nr</u>	<u>Ärende</u>	<u>Lagrum</u>	<u>Delegat (lägsta)</u>
2.23.1	Beslut om att inleda utredning om skäl för tvångsvård	7 § LVM	Enhetschef, Myndighet
2.23.2	Beslut om att utredning inte skall inledas eller att påbörjad utredning skall läggas ned alternativt övergå i en utredning enligt 11 kap. 1 § SoL.	7 § LVM	Enhetschef, Myndighet
2.23.3	Beslut om läkarundersökning samt utse läkare för undersökningen Anmärkning Beslut om läkarundersökning skall fattas om sådan inte är uppenbart obehövlig.	9 § LVM	Samordnare, Vux
2.23.4	Beslut om ansökan hos förvaltningsrätt om vård enligt LVM	11 § LVM	Arbetsutskott
2.23.5	Beslut om omedelbart omhändertagande av missbrukare	13 § LVM	Arbetsutskott
2.23.6	Beslut om omedelbart omhändertagande av missbrukare Anmärkning Kompletterade beslutanderätt enligt lag. Beslutet skall dokumenteras och skrivas under av beslutsfattaren. Muntliga beslut bör endast förekomma i sådana akuta situationer när dokumentation och underskrift inte kan avvaktas. Sådana beslut dokumenteras i efterhand.	13 § LVM	Ordförande
2.23.7	Beslut om att begära polishandräckning för att föra en missbrukare till läkarundersökning	45 § 1. LVM	Samordnare, Vux
2.23.8	Beslut om att begära polishandräckning för inställelse vid vårdinstitution	45 § 2. LVM	Samordnare, Vux

2.24 Vård enligt LVU

<u>Nr</u>	<u>Ärende</u>	<u>Lagrum</u>	<u>Delegat (lägsta)</u>
2.24.1	Beslut om ansökan hos förvaltningsrätt om vård enligt LVU	4 § LVU	Arbetsutskott
2.24.2	Beslut om omedelbart omhändertagande av barn och ungdom under 20 år	6 § 1 st. LVU	Arbetsutskott

Delegationsförteckning		Delegationsförteckning	
2.24.3	Beslut om omedelbart omhändertagande av barn och ungdom under 20 år då arbetsutskottets sammanträde inte kan avvaktas Anmärkning Kompletterade beslutanderätt enligt lag	6 § 2 st LVU	Ordförande
2.24.4	Beslut om att omedelbart omhändertagande enligt 6 § LVU skall upphöra	9 § 3 st. LVU	Ordförande
2.24.5	Beslut om hur vården skall ordnas och var den unge skall vistas under vårdtiden	11 § 1 st. LVU	Arbetsutskott
2.24.6	Beslut om hur vården skall ordnas och var den unge skall vistas under vårdtiden då arbetsutskottets sammanträde inte kan avvaktas Anmärkning Kompletterade beslutanderätt enligt lag.	11 § 1 och 3 st. LVU	Ordförande
2.24.7	Beslut om att den unge får vistas i sitt eget hem under vårdtiden Anmärkning Vården måste inledas utanför hemmet	11 § 2 st. LVU	Arbetsutskott
2.24.8	Beslut om att den unge får vistas i sitt eget hem under vårdtiden då arbetsutskottets sammanträde inte kan avvaktas Anmärkning Kompletterade beslutanderätt enligt lag. Vården måste inledas utanför hemmet.	11 § 2 och 3 st. LVU	Ordförande
2.24.9	Beslut rörande den unges personliga förhållanden i den mån beslutet inte är att hänföra till 11 § 1 och 2 st. LVU Anmärkning T.ex. kortare vistelse utom familjehemmet eller hemmet för vård eller boende.	11 § 4 st. LVU	Socialsekreterare
2.24.10	Övervägande om vård med stöd av 2 § LVU fortfarande behövs	13 § 1 st. LVU	Arbetsutskott
2.24.11	Prövning av om vård med stöd av 3 § LVU skall upphöra	13 § 1 och 2 st. LVU	Arbetsutskott
2.24.12	Övervägande om det finns skäl att ansöka om överflyttning av vårdsnaden enligt 6 kap. 8 § föräldrabalken	13 § 3 st. LVU	Arbetsutskott
2.24.13	Beslut om hur rätt till umgänge med den unge skall utövas		

	– när överenskommelse inte kan nås med vårdnadshavare eller förälder med dom eller avtal om umgänge Anmärkning Vid beslut ska det framgå att övervägande av beslutet kommer att göras i arbetsutskott	14 § 2 st. 1. LVU	Socialnämnd
	– när överenskommelse inte kan nås med vårdnadshavare eller förälder med dom eller avtal om umgänge och i avvaktan på Socialnämndens beslut Anmärkning Se HFD 2016 ref 74	14 § 2 st. 1. LVU 6 kap. 39 § KL	Ordförande
2.24.14	Beslut om att den unges vistelseort inte skall röjas för föräldern eller vårdnadshavaren Anmärkning Vid beslut ska det framgå att övervägande av beslutet kommer att göras i arbetsutskott	14 § 2 st. 2. LVU	Socialnämnd
	i avvaktan på Socialnämndens beslut Anmärkning Se HFD 2016 ref 74	14 § 2 st. 2. LVU 6 kap. 39 § KL	Ordförande
2.24.15	Övervägande om beslut om umgänge eller hemlighållande av vistelseort enligt 14 § 2 st. punkt 1 och 2 fortfarande behövs Anmärkning Bestämmelsen innebär att nämnden minst en gång var tredje månad är skyldig att överväga om ett beslut om umgänge eller hemlighållande av vistelseort fortfarande behövs.	14 § 3 st. LVU	Arbetsutskott
2.24.16	Beslut om att vården skall upphöra	21 § 1 st. LVU	Arbetsutskott
2.24.17	Beslut om regelbunden kontakt med särskilt utsedd kontaktperson eller behandling i öppna former	22 § 1 st. LVU	Arbetsutskott
2.24.18	Prövning av om beslut om förebyggande insats skall upphöra att gälla Anmärkning Bestämmelsen innebär att nämnden minst en gång var 6:e månad skall pröva om insatsen fortfarande behövs.	22 § 3 st. LVU	Arbetsutskott
2.24.19	Beslut om att förebyggande insats enligt 22 § 1 st. LVU skall upphöra	22 § 3 st. LVU	Arbetsutskott
2.24.20	Ansökan hos förvaltningsrätten om flyttningsförbud Anmärkning Jfr 25 § LVU.	24 § LVU	Arbetsutskott
2.24.21	Övervägande om flyttningsförbud fortfarande behövs Anmärkning Övervägande var tredje månad om flyttningsförbudet fortfarande behövs.	26 § 1 st. LVU	Arbetsutskott

Delegationsförteckning		Delegationsförteckning	
2.24.22	Beslut om att flyttningsförbud skall upphöra	26 § 2 st. LVU	Arbetsutskott
2.24.23	Beslut om tillfälligt flyttningsförbud	27 § 1 st. LVU	Arbetsutskott
2.24.24	Beslut om tillfälligt flyttningsförbud Anmärkning Kompletterade beslutanderätt enligt lag.	27 § 2 st. LVU	Ordförande
2.24.25	Beslut om att ett tillfälligt flyttningsförbud enligt 27 § LVU skall upphöra	30 § 2 st. LVU	Arbetsutskott
2.24.26	Beslut om att ett tillfälligt flyttningsförbud enligt 27 § LVU skall upphöra när utskottets beslut inte kan avvaktas	30 § 2 st. LVU 6 kap. 39 § KL	Ordförande
2.24.27	Beslut om den unges umgänge med förälder eller andra vårdnadshavare efter beslut om flyttningsförbud eller tillfälligt flyttningsförbud när överenskommelse inte kan nås	31 § LVU	Arbetsutskott
2.24.28	Beslut om läkarundersökning, att utse läkare samt plats för läkarundersökningen	32 § 1 st. LVU	Samordnare, BoU
2.24.29	Beslut att begära polishandräckning för att genomföra läkarundersökning då beslut av arbetsutskottet inte kan avvaktas Anmärkning Beslut får fattas av Socialnämnd och ordförande samt delegeras till arbetsutskott	43 § 1. LVU	Ordförande
2.24.30	Beslut att begära polishandräckning för att genomföra läkarundersökning	43 § 1. LVU	Arbetsutskott
2.24.31	Beslut att begära polishandräckning för att genomföra beslut om vård eller omhändertagande med stöd av LVU	43 § 2. LVU	Arbetsutskott
2.24.32	Beslut att begära polishandräckning för att genomföra beslut om vård eller omhändertagande med stöd av LVU då beslut av arbetsutskottet inte kan avvaktas Anmärkning Kompletterade beslutanderätt enligt lag.	43 § 2. LVU	Ordförande Eva Folke Emma Ling Sara Borg Cecilia Mollo Perez Linda Agnekil

2.25 Omsorg om personer med psykisk funktionsnedsättning

2.25.1	Beslut om bistånd i form av boendestöd	4 kap. 1 § SoL	Enhetschef, Myndighet Arbetsutskott Biståndshandläggare
2.25.2	Beslut om bistånd i form av sysselsättning	4 kap. 1 § SoL	Biståndshandläggare
2.25.3	Beslut om bistånd i form av vård och boende eller annan viss korttidsvård – under högst fyra månader – under längre tid än fyra månader	4 kap. 1 § SoL	Enhetschef, Myndighet
2.25.4	Beslut om bistånd i form av kontaktfamilj	4 kap. 1 § SoL	Arbetsutskott Enhetschef
2.25.5	Beslut om bistånd i form av kontaktperson	4 kap. 1 § SoL	Biståndshandläggare
2.25.6	Beslut om förordnande och entledigande – av kontaktperson		Biståndshandläggare
2.25.7	Beslut om bistånd i form av social bostad eller plats i jourlägenhet Anmärkning Fördelning av bostäder till respektive enhet sker i enlighet med gällande rutiner för sociala bostäder.	4 kap. 1 § SoL 4 kap. 2 § SoL	Enhetschef, Myndighet

2.26 Beslut om stöd och service till vissa funktionshindrade - LSS

<u>Nr</u>	<u>Ärende</u>	<u>Lagrum</u>	<u>Delegat (lägsta)</u>
2.26.1	Beslut om personkretstillhörighet Anmärkning Beslut om personkretstillhörighet fattas inte särskilt utan är en del av beslut om insats enligt 9 § LSS. Beslut om personkretstillhörighet kan följaktligen inte heller överklagas särskilt.	1 och 7 §§ LSS	Biståndshandläggare
2.26.2	Biträde av personlig assistent	7 § och 9 § 2. LSS	Biståndshandläggare
2.26.3	Ekonomiskt stöd för att bekosta personlig assistent vid tillfälligt utökade behov	7 § och 9 § 2. LSS	Enhetschef, Myndighet
2.26.4	Ekonomiskt stöd till skäligen kostnader för personlig assistent	7 § och 9 § 2. LSS	Enhetschef, Myndighet

Delegationsförteckning		Delegationsförteckning	
2.26.5	Ledsagarservice	7 § och 9 § 3. LSS	Biståndshandläggare
	Ledsagare vid utlandsresor	7 § och 9 § 3. LSS	Enhetschef, Myndighet
2.26.6	Biträde av kontaktperson	7 § och 9 § 4. LSS	Biståndshandläggare
2.26.7	Avlösarservice i hemmet	7 § och 9 § 5. LSS	Biståndshandläggare
2.26.8	Korttidsvistelse utanför det egna hemmet	7 § och 9 § 6. LSS	Samordnare, Bistånd
2.26.9	Beslut om korttidstillsyn för skolungdom över 12 år utanför det egna hemmet i anslutning till skoldagen samt under lov – Verkställighet inom kommunens verksamheter – Beslut om köp av plats för korttidstillsyn för skolungdom över 12 år hos annan huvudman	7 § och 9 § 7. LSS	Biståndshandläggare Enhetschef, Myndighet
2.26.10	Beslut om boende i familjehem för barn och ungdomar	7 § och 9 § 8. LSS	Arbetsutskott
2.26.11	Beslut om boende i bostad med särskild service för barn och ungdomar – Verkställighet inom kommunens verksamheter – Beslut om köp av boende i bostad med särskild service för barn och ungdomar hos annan huvudman	7 § och 9 § 8. LSS	Enhetschef, Myndighet Arbetsutskott
2.26.12	Beslut om boende för vuxna i bostad med särskild service etc. – Verkställighet inom kommunens verksamhet – Beslut om köp av boende i bostad med särskild service hos annan huvudman	7 § och 9 § 9. LSS	Enhetschef, Myndighet Arbetsutskott
2.26.13	Beslut om daglig verksamhet för personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig <u>Anmärkning</u> Personkrets 1 och 2. – Verkställighet inom kommunens verksamhet – Beslut om köp av daglig verksamhet hos annan huvudman	7 § och 9 § 10. LSS	Biståndshandläggare Arbetsutskott
2.26.14	Beslut om att utbetala assistansersättning till annan person än den som är berättigad till insatsen	11 § LSS	Enhetschef, Myndighet
2.26.15	Beslut om upphörande av insats enligt LSS		Biståndshandläggare
2.26.16	Beslut om återbetalningsskyldighet	12 § LSS	Arbetsutskott
2.26.17	Förhandsbesked om rätt till insats enligt LSS för person som inte är bosatt i kommunen	16 § 2 st. LSS	Arbetsutskott
2.26.18	Beslut om att utreda behoven för enskild på tillfälligt besök i kommunen och besluta om insatser enligt LSS	16 § 3 st. LSS	Samordnare, Bistånd

2.26.19	Beslut om avgift från föräldrar vars barn är under 18 år och får omvårdnad i ett annat hem än det egna <u>Anmärkning</u> Beslutet är inte överklagbart.	20 § LSS, 5 § LSS-förordningen, 6 kap. 2 o. 3 §§ SoF	Biståndshandläggare
2.26.20	Beslut om att anmäla behov av ersättning för personlig assistent till försäkringskassa <u>Anmärkning</u> Gäller under förutsättning att den enskilde ansökt om personlig assistent enligt LSS, inte enligt SoL.	51 kap 17,18 o 19 §§ Socialförsäkringsbalken	Biståndshandläggare
2.26.21	Godkännande av familjehem	6 kap 6 § SoL	Arbetsutskott
2.26.22	Beslut om ersättning för reskostnad i samband med LSS-insats	4 kap. 1 § SoL	Biståndshandläggare

2.27 Arvode och omkostnader till uppdragstagare och ersättning till särskilt förordnad vårdnadshavare

<u>Nr</u>	<u>Ärende</u>	<u>Lagrum</u>	<u>Delegat (lägsta)</u>
2.27.1	Beslut om ersättning till familjehem, kontaktperson och kontaktfamilj (arvode och milkostnadsersättning) – enligt rekommendationer från Sveriges kommuner och landsting – övriga fall		Socialsekreterare, Biståndshandläggare Arbetsutskott
2.27.2	Beslut om ersättning till särskilt förordnad vårdnadshavare – enligt kommunförbundets riktlinjer – övriga fall <u>Anmärkning</u> Särskilt avtal ska ingås mellan nämnden och de nya vårdnadshavarna.	6 kap 11 § SoL	Socialsekreterare Enhetschef, Myndighet

2.28 Egenavgifter vid placering av barn och vuxna

<u>Nr</u>	<u>Ärende</u>	<u>Lagrum</u>	<u>Delegat(lägsta)</u>
2.28.1	Beslut om avgift från föräldrar vars barn är under 18 år och får vård i ett annat hem än det egna	8 kap. 1 §, 2 st SoL, 6 kap. 2 o. 3 §§ SoF	Administrativ assistent
2.28.2	Beslut om ersättning för uppehälle (egen avgift) vid stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär när bistånd ges i form av plats i hem för vård eller boende eller i familjehem (vuxna)	8 kap 1 § 1 st SoL och 6 kap. 1 § SoF	Socialsekreterare

Delegationsförteckning		Delegationsförteckning	
2.28.3	Beslut om framställning till försäkringskassa om ändring av betalningsmottagare för allmänt barnbidrag (placerade barn)	106 kap 6–7§§ Socialförsäkrings- balken	Socialsekreterare, Biståndshandläggare
2.28.4	Begäran om utbetalning av studiehjälp för en omyndig till socialnämnd eller annan (placerade barn)	2 kap 33§ 2 st 2000:655, Studiestödsförord- ning	Socialsekreterare
2.28.5	Beslut att underrätta försäkringskassan att barn med underhållstöd har placerats i eller flyttat från familjehem/HVB-hem	106 kap 8§ Socialförsäkrings- balken	Socialsekreterare
2.28.6	Beslut om att underrätta försäkringskassa om att nämnden skall uppbära ersättning enligt Socialförsäkringsbalken	107 kap 5§ Socialförsäkrings- balken 9 kap. 2 § SoL	Socialsekreterare
2.28.7	Beslut om anstånd		Enhetschef, Myndighet

2.29 Ersättning och återkrav från enskild - väcka talan- eftergift

<u>Nr</u>	<u>Ärende</u>	<u>Lagrum</u>	<u>Delegat (lägsta)</u>
2.29.1	Beslut att återkräva ekonomiskt bistånd enligt 4 kap 1 § SoL – Förskott på förmån eller ersättning – Indragen i arbetskonflikt – Hindrats att förfoga över inkomst eller tillgångar – Vid oriktigt uppgiftslämnande eller underlåtenhet – Obehörigt uppburit bidrag eller med för högt belopp	9 kap. SoL 2§1st 1p 2§1st 2p 2§1st 3p 1§1st 1§2st	Socialsekreterare Socialsekreterare Socialsekreterare Enhetschef, Myndighet Enhetschef, Myndighet
	<u>Anmärkning</u> Beslutet om ekonomisk hjälp skall innehålla uppgift om den eller de omständigheter som utgör grund för återbetalningsplikten (9 kap 2§ 3 st).		
2.29.2	Beslut om att föra talan hos förvaltningsrätt om återkrav för ekonomisk hjälp enligt 9 kap. 1 §	9 kap. 3 § SoL	Arbetsutskott
2.29.3	Beslut om eftergift av ersättningsskyldighet enligt 9 kap 1 §, 9 kap 2 § och 8 kap 1 § SoL – upp till 10 000 kronor – över 10 000 kronor	9 kap. 4 § SoL	Enhetschef, Myndighet Arbetsutskott
2.29.4	Beslut om att återkräva ekonomisk hjälp beviljad enligt 4 kap. 2 § SoL	9 kap. 2 §, 2 st SoL	Enhetschef, Myndighet
2.29.5	Beslut om att föra talan om ersättning hos förvaltningsrätt om återkrav enligt 9 kap 2§ och 8 kap 1§ SoL	9 kap. 3 § 1 st SoL	Arbetsutskott
2.29.6	Beslut om anstånd		Enhetschef, Myndighet

2.30 Överklagande till domstolar

<u>Nr</u>	<u>Ärende</u>	<u>Lagrum</u>	<u>Delegat (lägsta)</u>
2.30.1	Beslut om att föra talan i ärenden eller mål vid allmän domstol eller förvaltningsdomstol samt utse ombud att föra nämndens talan	10 kap 2 § SoL	Socialchef
2.30.2	Beslut huruvida ändring av beslut får ske.	37 § FL	Delegaten i ursprungsbeslutet
2.30.3	Beslut huruvida ändring av beslut ska ske.	38 § FL	Delegaten i ursprungsbeslutet
2.30.4	Prövning av att överklagande skett i rätt tid och avvisning av överklagande som kommit in för sent gällande – beslut av socialnämnd och arbetsutskott – beslut av annan delegat.	45§ FL	Enhetschef, Myndighet Delegaten i ursprungsbeslutet
2.30.5	Överklagande och yrkande om inhibition när förvaltningsrätt eller kammarrätt ändrat nämndens beslut och detta beslut ursprungligen fattats av delegaten samt avgivande av yttrande i SoL-, LVU- och LVM -ärenden där ursprungsbeslutet fattats av delegat Anmärkning Beslutet avser inte myndighetsutövning mot enskilda i ärende av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt (jfr RÅ 1994 ref 67).	10 kap 1-2 §§ SoL	Delegaten i ursprungsbeslutet
2.30.6	Överklagande och yrkande om inhibition när förvaltningsrätt eller kammarrätt ändrat nämndens beslut och detta beslut ursprungligen fattats av delegaten samt avgivande av yttrande i LSS-ärenden	27 § LSS	Delegaten i ursprungsbeslutet
2.30.7	Överklagande, yrkande om inhibition samt yttrande till förvaltningsrätt och kammarrätt i SoL-, LVU- och LVM- ärenden när ursprungsbeslutet fattats av nämnd Anmärkning Brådska råder eller nämnd-/utskottssammanträde kan inte avvaktas. Denna typ av delegering bör undvikas i ärenden som gäller tvångsomhändertagande.	10 kap 1-2 §§ SoL, 6 kap. 39 § KL	Ordförande
2.30.8	Överklagande, yrkande om inhibition samt yttrande till förvaltningsrätt och kammarrätt i LSS-ärenden där ursprungsbeslutet fattats av nämnd	27 § LSS, 6 kap. 39 § KL	Ordförande

Delegationsförteckning		Delegationsförteckning	
2.30.9	Överklagande, yrkande om inhibition samt yttrande till förvaltningsrätt och kammarrätt i ärende rörande riksfärdtjänst där ursprungsbeslutet fattats av arbetsutskott		Arbetsutskott
2.30.10	Överklagande, yrkande om inhibition, samt yttrande till förvaltningsrätt och kammarrätt i ärende rörande riksfärdtjänst där ursprungsbeslutet fattats av delegat		Delegaten i ursprungsbeslutet
2.30.11	Överklagande, yrkande om inhibition, samt yttrande till förvaltningsrätt och kammarrätt i ärende rörande särskild avgift för icke verkställda beslut där ursprungsbeslutet fattats av delegat		Socialchef
2.30.12	Anmälan om behov av offentligt biträde	3 § Lag om offentligt biträde	Enhetschef, Myndighet
2.30.13	Avvisande av ombud och biträde	14 § FL	Arbetsutskott

Yttranden

<u>Nr</u>	<u>Ärende</u>	<u>Lagrum</u>	<u>Delegat (lägsta)</u>
2.31.1	Yttrande till åklagarmyndigheten vid åtalsprövning	46 § LVM	Enhetschef, Myndighet
2.31.2	Yttrande till polismyndigheten och åklagarmyndigheten	11 § 1 st. LUL	Samordnare, BoU
2.31.3	Begäran till åklagarmyndigheten med anledning av ev. utredning beträffande misstänkt under 15 år	33 § jfr med 31 § LUL	Samordnare, BoU
2.31.4	Begäran hos åklagarmyndigheten om förande av bevistalan	38 § LUL	Samordnare, BoU
2.31.5	Lämnande av upplysningar och förslag på åtgärder till åklagarmyndigheten	6 § Lag (1991:204) om särskild personutredning i brottmål m.m.	Enhetschef, Myndighet
2.31.6	Lämnande av upplysningar och förslag på åtgärder till domstol	6 § Lag (1991:204) om särskild personutredning i brottmål m.m.	Enhetschef, Myndighet

Delegationsförteckning		Delegationsförteckning	
2.31.7	Lämnade upplysningar och förslag på åtgärder till frivårdsmyndigheten	6 § Lag (1991:204) om särskild personutredning i brottmål m.m.	Socialsekreterare
2.31.8	Yttrande till allmän domstol när den som begått brottslig gärning kan bli föremål för LVM-vård	31 kap. 2 § 1 st. BrB	Enhetschef, Myndighet
2.31.9	Yttrande över ansökan om rättshjälp genom offentligt biträde samt yttrande över kostnadsräkning	3 § Lag om offentligt biträde och 7 § Förordning om offentligt biträde.	Enhetschef, Myndighet
2.31.10	Yttrande i körkortsärende	3 kap. 8 § och 5 kap. 2 § körkortsförordningen	Socialsekreterare
2.31.11	Yttrande till passmyndighet vid utfärdande av pass utan vårdnadshavares medgivande	3 § 2 st. passförordningen	Enhetschef, Myndighet
2.31.12	Yttrande i ärenden om förordnande av god man eller förvaltare för någon som har fyllt 16 år	11 kap. 16 § 2 st. FB	Enhetschef, Myndighet
2.31.13	Upplysningar i vapenärenden. Anmärkning Uppgifter får endast lämnas ut om den enskilde har samtyckt till det (JO 1983/84 s. 188 f.).		Socialsekreterare Biståndshandläggare
2.31.14	Upplysningar till försvarsmakten		Socialsekreterare, Biståndshandläggare
2.31.15	Uppgiftslämnande på begäran av smittskyddsläkare	29 § smittskyddslagen	Enhetschef, Myndighet
2.31.16	Anmälningsskyldighet enligt smittskyddslagen	31 § 1 st. smittskyddslagen	Enhetschef, Myndighet
2.31.17	Yttrande till allmän domstol		Enhetschef, Myndighet

2.31.18	Yttrande till förvaltningsdomstol		Enhetschef, Myndighet
2.31.19	Yttrande till tillsynsmyndighet - verksamhetstillsyn Anmärkning Tillsynsmyndighet kan vara IVO, länsstyrelsen i resp. län, JO och JK. I första hand bör nämnden avge yttrande på grund av ärendets principiella betydelse.	13 kap. 2 § SoL	Socialnämnden
2.31.20	Yttrande till tillsynsmyndighet - individärenden Anmärkning Tillsynsmyndighet kan vara IVO, länsstyrelsen i resp. län, JO och JK.	13 kap. 2 § SoL	Arbetsutskott

2.32 God man/förvaltare och målsägarbiträde

<u>Nr</u>	<u>Ärende</u>	<u>Lagrum</u>	<u>Delegat (lägsta)</u>
2.32.1	Beslut om anmälan till överförmyndaren om behov av god man/förvaltare	5 kap. 3 § p.1 SoF	Socialsekreterare, Biståndshandläggare
2.32.2	Beslut om anmälan till överförmyndaren om att behov av god man/förvaltare inte längre föreligger	5 kap. 3 § p.2 SoF	Socialsekreterare, Biståndshandläggare
2.32.3	Beslut om anmälan till överförmyndaren om förhållanden betr. förvaltningen av underårigs egendom Anmärkning Avser all slags egendom.	5 kap. 3 § p.3 SoF	Enhetschef, Myndighet
2.32.4	Framställan till domstol om behov av målsägandebiträde för underårig	5 kap. 2 § SoF	Enhetschef, Myndighet
2.32.5	Anmälan till överförmyndare att person som omfattas av LSS är i behov av förmyndare, förvaltare eller god man	15 § 6. LSS 5 kap. 3 §	Biståndshandläggare
2.32.6	Anmälan till överförmyndare att förmyndare, förvaltare eller god man inte längre behövs	15 § 6. LSS	Biståndshandläggare

2.33 Förtur till bostad

<u>Nr</u>	<u>Ärende</u>	<u>Lagrum</u>	<u>Delegat (lägsta)</u>
2.33.1	Förtur till bostad – beslut att tillstyrka förtur till bostad Anmärkning Enligt socialnämndens riktlinjer.		Arbetsutskott

2.34 Polisanmälan

<u>Nr</u>	<u>Ärende</u>	<u>Lagrum</u>	<u>Delegat (lägsta)</u>

Delegationsförteckning		Delegationsförteckning	
2.34.1	Beslut om polisanmälan angående misstanke om vissa brott mot underårig samt vissa grövre brott Anmärkning Avser misstanke om brott enligt BrB 3, 4 och 6 kap. samt misstanke om brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i ett år. Såväl anmälan som uppgiftslämnande.	12 kap. 10 § SoL 10 kap 21-24 §§ OSL	Samordnare, Myndighet
2.34.2	Beslut om polisanmälan angående brott mot nämndens verksamhet – vid brådska ärenden	12 kap. 10 § SoL	Arbetsutskott Ordförande
2.34.3	Polisanmälan angående misstanke om bidragsbrott	6 § BidragsbrottsLagen	Arbetsutskott

2.35 Patientsäkerhetslagen

<u>Nr</u>	<u>Ärende</u>	<u>Lagrum</u>	<u>Delegat (lägsta)</u>
2.35.1	Anmälan till Inspektionen för vård och omsorg om allvarlig vårdskada mm inom hälso- och sjukvården Anmärkning Vårdgivaren ansvarar för att anmälningar görs.	3 kap 5–6 §§ PSL	Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS)

2.36 Lex Sarah

<u>Nr</u>	<u>Ärende</u>	<u>Lagrum</u>	<u>Delegat (lägsta)</u>
2.36.1	Anmälan till Inspektionen för vård och omsorg om allvarliga missförhållanden eller påtaglig risk för allvarliga missförhållanden. (Lex Sarah) Anmärkning I samråd med socialchef.	14 kap 7§ SoL, 24f § LSS	Avdelningschef KV

2.37 Egendomsskada

<u>Nr</u>	<u>Ärende</u>	<u>Lagrum</u>	<u>Delegat (lägsta)</u>
2.37.1	Beslut om att ersätta enskild person för egendomsskada vid myndighetsutövning som förorsakats av personal upp till ett basbelopp	3 kap. 2 § skadeståndslagen	Arbetsutskott

2.38 Avgifter

<u>Nr</u>	<u>Ärende</u>	<u>Lagrum</u>	<u>Delegat (lägsta)</u>
2.38.1	Fastställa avgiftsunderlag	8 kap. 4 § SoL	Avgiftshandläggare
2.38.2	Bestämma förbehållsbelopp	8 kap. 6 § SoL	Avgiftshandläggare
2.38.3	Beslut om avdrag och tillägg till minimibelopp	8 kap. 8 § SoL	Avgiftshandläggare
2.38.4	Beslut om avgift	8 kap. 5 § SoL	Avgiftshandläggare

Delegationsförteckning

2.38.5	Beslut om ändring av avgift
2.38.6	Beslut om nedskrivning av avgift
2.38.7	Beslut om avgiftsbefrielse

Delegationsförteckning

8 kap. 9 § SoL	Avgiftshandläggare
4 kap. 2 § SoL	Avgiftshandläggare
4 kap. 2 § SoL	Enhetschef, Bistånd

2.39 Lov

<u>Nr</u>	<u>Ärende</u>	<u>Lagrum</u>	<u>Delegat (lägsta)</u>
2.39.1	Beslut att bevilja ansökan att bedriva verksamhet enligt LOV	8 kap 1 § LOV	Socialchef
2.39.2	Beslut att avslå ansökan att bedriva verksamhet enligt LOV	7 kap 1 § LOV	Socialchef
2.39.3	Beslut att häva ett ingånget avtal enligt LOV		Socialchef

2 Planärenden

<u>Nr</u>	<u>Ärende</u>	<u>Lagrum</u>	<u>Delegat (lägsta)</u>
2.40.1	Utlåtande i enklare planärenden utan större principiell betydelse	3 kap. 2 § SoL	Avdelningschef KV
2.40.2	Utlåtande i planärenden med större principiell betydelse	3 kap. 2 § SoL	Socialnämnden

Sanna Ajaxén

Datum
2018-11-27Vår beteckning
SN 18/0176

Er beteckning

Upplands-Bro kommun

Socialnämnden

Sanna.Ajaxen@upplands-bro.se

Sammanträdestider för Socialnämnden 2019

Förslag till beslut

Sammanträdestider för Socialnämnden och dess beredning för år 2019 fastställs enligt Kommunledningskontorets förslag.

Sammanfattning

Upplands-Bro kommuns nämnder bestämmer varje år dag och tid för nästkommande års sammanträden. Kommunledningskontorets kanslistab har upprättat ett förslag till sammanträdestider för Socialnämnden och dess beredningsgrupp för år 2019. I förslaget är ett antal sammanträden föreslagna men varje nämnd kan vid behov besluta om ytterligare sammanträdestillfällen.

Alla nämnder har uppmanats att anpassa sina sammanträdesdagar till Kommunstyrelsens möten för att få en effektiv ärendehandläggning i de fall ärenden ska vidare från nämnd för att beslutas i Kommunfullmäktige.

Förslag till sammanträdesschema för år 2019:

Socialnämnden (torsdagar) kl.15:00	Socialnämnden beredning (torsdagar) kl. 15.00	Socialnämndens arbetsutskott (torsdagar) kl. 08.30
31 jan	24 jan	17 jan
21 feb	14 feb	21 feb
11 april	4 april	21 mars, 25 april
23 maj	16 maj	16 maj, 13 juni, 18 juli
26 sep	19 sep	22 aug, 19 sep
24 okt	17 okt	17 okt
21 nov	14 nov	21 nov
12 dec	5 dec	12 dec

Beslutsunderlag

- Socialkontorets tjänsteskrivelse den 27 november 2018.

Barnperspektiv

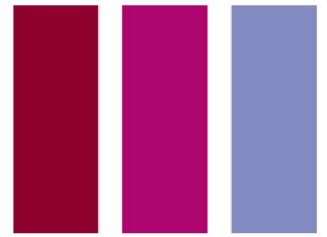
När och var Socialnämnden sammanträder har inga direkta konsekvenser för barn och unga eller deras livsmiljö. Däremot kan enskilda ärenden som behandlas under sammanträdena ha konsekvenser som ska redovisas i de ärenden som behandlas i nämnden.

Socialkontoret

Eva Folke
Socialchef

Beslut sänds till

- Samtliga ledamöter i Socialnämnden.
- Kommunstyrelsen i Upplands-Bro.

Ekonomisk rapport

Socialnämnden Prognos per 31 oktober 2018

2018-12-13

carina.lennartsson@upplands-bro.se

08-51837728

Socialnämnden prognos per 31 oktober 2018

(Mnkr)	Budget 2018	Prognos 1809	Prognos Avvikelse	Avvikelse %	Resultat 2017
Ekonomiskt Bistånd	20,6	21,1	-0,5	-2%	-1,0
Totalt socialnämnden	386,0	379,0	7,0	2%	-5,2
<i>Myndighetsenheterna</i>	205,1	197,8	7,3	4%	-1,5
<i>Utföraravdelningen</i>	159,9	161,9	-2,0	-1%	-3,2
<i>Kvalitets- och verksamhetsstöd</i>	20,9	19,3	1,7	8%	-0,4

Ekonomiskt Bistånd

Ekonomiskt bistånd prognostiseras avvika negativt mot budget med 0,5 mnkr. En förbättring från föregående prognos med 0,4 mnkr beroende på att kostnaderna för försörjningsstöd, ensamkommande belastar Socialnämnden.

Socialnämnden

Totalt prognostiseras Socialnämnden avvika positivt med 7,0 mnkr jämfört med budget.

Kommentarer Socialnämnden:

Myndighetsenheterna

Myndighetsenheterna prognostiserar totalt ett överskott på 7,3 mnkr. Till stor del beror överskottet på ett minskat behov av konsulter samt minskade volymer av externa placeringar framförallt inom biståndsenheten.

Vuxenenheten

Enheten prognostiseras enligt budget.

Barn och ungdom

Enheten prognostiseras enligt budget.

Biståndsenheten SoL äldreomsorg

Totalt prognostiseras verksamheten enligt budget. Hemtjänstkostnader inom LOV prognostiserar avvika negativt med 6,4 mnkr medan hemtjänst i servicehusen prognostiserar enligt budget. Prognosen för externa placeringarna prognostiserar ett överskott på 5,5 mnkr. Personalkostnader uppgår till ett mindre överskott på 0,8 mnkr och beroende på vakanta tjänster i början av året.

Under året har implementeringen av arbetssättet Individens behov i centrum (IBIC), samarbete med medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS), sex nya platser på Norrgårdens vård- och omsorgsboende, många lediga vård- och omsorgsboendeplatser inom socialkontorets vård- och omsorgsboenden samt införandet av trygg/förstärkt hemgångsteam bidragit till minskat behov att köpa externa korttidsplatser.

Biståndsenheten LSS/SoL

Verksamheten prognostiserar ett överskott på 3,5 mnkr. Boende för barn och vuxen ger ett överskott på 2,1 mnkr, volymökning har inte uppgått till budgeterad volym. Lägre volymer inom ledsagning/avlösning samt korttidsstillsyn, ger ett överskott på 1,2 mnkr. Personlig assistans prognostiserar ett överskott på 0,7 mnkr. Behov av konsulthandläggare har däremot bidragit till ökade personalkostnader vilket ger ett underskott med 0,5 mnkr. Boende enligt SoL prognostiserar ett underskott på 0,1 mnkr där hemtagningar inte kunnat genomföras enligt plan.

Utföraravdelningen

Utföraravdelningen prognostiserar sammantaget en negativ avvikelse mot budget med 1,9 mnkr.

Äldreomsorgen

Hemtjänst egen regi prognostiserar ett underskott med 2,5 mnkr jämfört med budget. Servicehusen prognostiserar ett underskott på 2,0 mnkr. Nattverksamheten prognostiserar ett överskott på 0,6 mnkr. Arbetet med att anpassa verksamheten enligt volym fortgår med stöd av externt konsult. Vård- och omsorgsboenden prognostiserar ett överskott på 1,1 mnkr beroende på lägre personalkostnader. Hälso- och sjukvårdsinsatser prognostiserar ett överskott på 0,3 mnkr beroende på förändrade arbetssätt. Dagverksamheten och den förebyggande enheten prognostiserar enligt budget.

LSS

Personlig assistans prognostiseras ett underskott med 1,5 mnkr beroende på låg ersättning från Försäkringskassan.

Grupp- och servicebostäder

Grupp- och servicebostäder prognostiserar ett överskott med 0,5 mnkr beroende på minskat personalbehov vid tillsättandet av nya tjänster på Parkvägens gruppbostad.

Socialpsykiatri

Verksamheten prognostiserar ett överskott på 0,5 mnkr och beror på vakanta tjänster i början av året.

Stöd och behandling

Verksamheten prognostiserar med ett överskott på 0,2 mnkr beroende på vakanta tjänster i början av året.

Kvalitet och verksamhetsstöd

Kvalitet och verksamhetsstöd

Totalt prognostiserar verksamheten ett överskott på 1,7 mnkr främst beroende på mindre kostnader för specialister samt IT samt återbetalning av försäkringsärende från 2017.